[mb] ...magazinbibliologic

numărul 2 2007

BNRM 175 de Ani

Aggeus Rădăcină

Sym

Anivers

Sa

Magister Dixit

DONAŢIE

BNRM

* 175 DE ANI *

DIRECŢIA GENERALĂ

A. Rău

S.Barbei

M. Soltan

A. Popa

G. Malic

V.Butcaru

DIRECŢIA ADMINISTRATIVĂ

N. Seveliov

DIRECŢIA CERCETARE ŞI DEZVOLTARE ÎN BIBLIOTECONOMIE

V. Osoianu

N. Negru

L. Gologan

V. Antonov

N. Scutaru

T. Zasmenco

V. Berdilo

E. Dmitric

A. Andrieş

DIRECŢIA DIFUZARE CULTURALĂ

R. Melnic

E. Turuta

D. Tarlapan

L. Zaporojan

E. Tur

L. Nedelciuc

L. Volovețcaia

E. Laşcu

N. Roşca

M. Burdila

L. Pisaniuc

A. Corcimari

S. Udod

DIRECŢIA INFORMAŢIONALĂ

M. Sargun

N. Joian

R. Leanca

T. Constatinova

A. Niculina

A. Panici

A. Pisnic

E. Timofti

V. Matvei

L. Clima

E. Scripnic

N. Vârtosu

V. Doncilă

M. Şveț

P. Calev

L.. Palamarciuc

M. Sinchevici

V. Matvei

DIRECŢIA DEZVOLTAREA, CONSERVAREA ŞI COMUNICAREA COLECŢIILOR

E. Sănduța

N. Suscov

C. Neagu

A. Juraveli

M. Ghilan

L. Balan

T. Placinta

V. Bantoş

Moldavistica

ISSN 1857-1476

magazin bibliologic 2007

Nr. 2

Editori:
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Asociația Bibliotecarilor, Societatea Bibliophililor

RV-20949

Colegiul de redacție:
Redactor-şef:
Alexe Rău

Vera Osoianu, Iurie Colesnic, Pavel Balmuş,
Dragoş Popa-Miu, Nina Negru, Natalia Cheradi, Eugenia Bejan,
Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric (secretar de redacție).

Lectori: Elena Turuta, Jana Badan, Natalia Rotaru, Raisa Dvornic

Procesare computerizată: Dragoş Popa-Miu, Maria Griniuc

com. nr. 20, Imprimeria BNRM
str. 31 August 1989, 78 A, Chişinău

sumar

01| Agora

Alexe Rău | Memoria viitorului sau idei cu porumbei (Discurs aniversar scris în zi lucrătoare).....3
Alexe Rău | Filosofia numărului 175.....6

02 | Veste în lume

Mesaje cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea BNRM.....8
Vladimir Voronin | Preşedintele Republicii Moldova
Marian Lupu | Preşedintele Parlamentului Republicii Moldova
Vasile Tarlev | Prim-ministru al Republicii Moldova
Artur Cozma | Ministrul Culturii şi Turismului al Republicii Moldova
Elisabeth Niggemann | CENL Chair
Grant Harris | Bibliotecar de referință şi responsabil de promovarea documentelor despre Moldova în Divizia Europeană a Bibliotecii Congresului, SUA
Hermina G.B. Anghelescu | Universitatea Wayne State din Detroit, SUA
Alexe Rău | Glosă la o felicitare.....14

03 | Situri Vasile Alecsandri, Alexei Mateevici.....16

04 | BNRM în structurile europene.....18

Raisa Melnic | European Borderlands.....22

05 | Distincţii continentale şi naţionale.....24

06 | Descălecatul dintâi.....26

07 | O istorie a bibliotecii în Istoria Basarabiei.....30

Hronicul BNRM.....33

08 | Invitatul revistei MB

Între drumuri şi cărți (interviu cu Mihai Gherman).....39

Biblioteca națională a Republicii Moldova
RV - 20949
BIBLIOTECA DE BIBLIOLOGIE

09 | Colecţii adunate 175 de ani

Alexe Rău | Cele mai vechi cărți din colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.....44
Veronica Pelin | I. Liprandi.....48
Andrei Eşanu | Ediții rare cantemiriene la Biblioteca Națională a Republicii Moldova.....51
Curiozități din lumea cărților păstrate în colecțiile Bibliotecii Naționale.....54
Geografia schimbului internațional de publicații.....59
Maria Ghilan | Serviciul „Depozit legal" în ultimii cinci ani (2002-2006).....60
Alexe Rău | Pe cărarea lui Desiderie (La centenarul naşterii Avvei Paul Mihail, 2005).....62
Olga Vicol | Cele mai valoroase publicații intrate în colecțiile BNRM în ultimii cinci ani.....65

10 | Vechii noştri prieteni – cititorii

Maria Brînzan | Cititorii Bibliotecii Naționale de-a lungul anilor.....71
Victoria Berdilo | Activitatea Bibliotecii Naționale în opinia cititorilor ei.....76
Svetlana Barbei | Un luptător pentru instaurarea ordinii în Bibliotecă.....79
Pavel Balmuş | „Literaturile Lumii", mereu îmbietor serviciu.....80
Andrei Crijanovschi | La aniversare.....81

11 | Apostolii şi cercetătorii Centrului metodic BNRM

Vera Osoianu | Sistemul Național de Biblioteci al Republicii Moldova: Colecții şi servicii.....83
Larisa. Gologan | File din viața şi trecutul metodiştilor.....95
Vera Osoianu | Gânduri la un jubileu.....108

12 | Proiecte de pionierat

Laurențiu Melnic | Biblioteca Electronică a Moldovei = tradiție + tehnologii noi.....114
Valentina Granaci Centrul tehnic de conservare şi restaurare a documentelor.....117

13 | Remember

Centenar Al. Chirtoca | Interviu cu dna Lina Volkovskaia, secretar ştiințific la BNRM (1960-1968).....119
Alexe Rău | Bibliografia ca act soteriologic (La aniversarea Tamarei Isac).....123

14 | Custozi, diriguitori, directori

Svetlana Barbei | Cuvânt despre patru directori ai BNRM din ultimele patru decenii.....125
Ion Madan | Închinare adâncă în fața unor directori ai bibliotecii.....131

15 | Reforma difuzării culturale. Arta expoziţională

Raisa Melnic | Însemnări despre reforma artei expoziționale la BNRM.....137
Alexe Rău | Călătorie spre centrul cercului (Basarabenii în lume).....140
Iurie Colesnic | O carte de referință care descoperă unul din multele mistere ale lumii.....142
Salonul Internațional de Carte – cel mai mare eveniment cultural din Moldova.....144
Raisa Melnic | Zece ani, zece file.....144
Vitalie Ciobanu | Standuri în lumini şi umbre.....145

16 | Dinastii trecute, prezente, viitoare

Raisa Melnic | Rostul şi prinosul dinastiilor BNRM.....147

Agora

Memoria viitorului

sau Idei cu Porumbei

(Discurs aniversar scris în zi lucrătoare)

Alexe Rău

Cum am ajuns eu la această legătură între aceste imagini? Îmi vine greu să reconstitui, să "găsesc firul Ariadnei". Probabil, s-a întâmplat ca în *Insula din ziua de ieri*, romanul lui Umberto Eco, în care o imagine te trimite la alta şi aşa jocul şi plăcerea scrisului nu mai contenesc. Ţin minte numai că într-o zi răsfoiam site-ul web al BNRM şi dau la rubrica Club de o listă de publicaţii pe care metodiştii şi cercetătorii noştri, le recomandă bibliotecarilor din teritoriu pentru autoinstruire. Parcurg cu ochii lista aceea, găsesc si câteva titluiri folositoare, şi mă bucur că dânsele s-au gândit să dea şi câteva titluri de ale mele, în care mi se pare că am spus şi eu ceva despre meseria noastră, dar se vede că au uitat s-o facă până acum. Căci munca de selecţie te ţine mereu în gardă, ca la porumb şi sorg, se aleg numai boabe rezistente la climatul global. Eu nu am dus niciodată lipsă de modestie şi poate că aceasta e prima remarcă a mea de acest fel. Era cât pe-aci să-mi fie dosadă, dar mi-a trecut repede, căci găsesc chiar şi un articol de-al meu numai că e semnat A. Suşcov. Informaţia aceea despre SIBIMOL eu am redactat-o în româneşte pentru Bucureşti, în numele amândurora, ca să se afle şi acolo ce lucruri interesante mai facem noi dincoace de Piretus. Ce să-i faci, aşa-i diviziunea muncii globale. Dar aici domniţele de la clubul virtual nu poartă nici o vină. Dimpotrivă, una din ele mi-a propus să publice acolo *Magister dixit*, numai că eu am zis că mai cu bătaie lungă ar fi dacă ar da acolo cartea de istorie bibliotecară a Ninei Negru. Mă miră doar faptul că am scris câteva articole şi un interviu care oferă cititorului o imagine mult mai plină şi mai cultă despre acest sistem integrat de biblioteci. Dar, selecţia, quo vadis? Am uitat şi despre aceasta. Că dacă aş sta la fiece "întâmplare" de aceasta, cum oare aş rezolva, de exemplu, problema bugetului şi cum aş fi putut transforma acest site al selectoarelor într-o clădire de elită, în care ele să se simtă în sânul tuturor inspiraţiilor. Şi noua ambianţă şi-a făcut pe drept cuvânt impactul, căci, iată, nu se mai fac acolo nici referinţe la puţinele lucrări bune ale mele în articole, şi în alte genuri de publicaţii, în referinţele bibliografice, sau în în alte locuri… Apoi lumea se face a nici nu fi auzit de unele publicaţii de ale mele chiar despre experienţa bibliotecilor americane... Apoi am început să resimt în site-ul cela o rezistenţă surdă la toate ideile cu care mai indrăznesc să vin (de fapt, sunt obligat să vin în virtutea funcţiei) şi atunci am stat şi eu ca unul din personajele pitoreşti ale lui Druţă şi mi-am zis în sinea mea că de… Dar am impresia că acesta era doar bulgărele montan. După el aşteptatu-s-a avalanşa, încât mai tot ce am creat în materie de concepte biblioteconomice (eu şi generaţia mea) începe să fie respins, anulat, înlăturat, iar în locul lor vin desigur globalismele. Există pe aici pe la noi

o organizare si o solidarizare tacită, coordonată de o manieră asemănătoare cu cea din cunoscutul vers tiutcevian despre distrugere si construire. Toate acestea vor trece şi ele pe apa sâmbetei. Dar noi, oamenii? Chiar dacă suntem nişte bibliotecari…

Da, dar pomenisem mai sus de Umberto Eco. La el, un năsturel roşu îl duce cu gândul şi cu povestirea hăt departe, într-o epocă veche, în care un ofiţer avea un astfel de nasture la mundir. Pomenindu-mă în faţa ruinilor mele biblioteconomice, încep să-mi amintesc de anii când lumea în BNRM era mai altfel... Şi-mi vin în amintire nişte porumbei. Dar ştiţi de ce? Când eram director adjunct şi îmi aveam locul de muncă în actualul birou al doamnei Elena Sănduţă, o cameră ce dă cu fereastra ei mare spre palatul Octombrie de atunci, Naţionalul de azi, dacă mă uitam afară, mă apuca de ochi zarzărul înflorit de la fereastra noastră. Iar în acel zarzăr se aşeza mereu, şi iarna şi vara, o pereche de porumbei îndrăgostiţi. Uguitul lor îmi înmuia sufletul când mai eram şi eu obijduit, când mai aveam şi eu necazuri. Şi cum uguiau hulubii ceea, nu zăbavă fugeam cu gândul în piaţa gării de trenuri. De acolo plecam mereu acasă, la Larga mea, acolo o întâlneam pe chinuita mea mamă (copiii mei îi ziceau mama Olea), acolo o petreceam când se întorcea la Larga. Iar în piaţa gării mişuna puzderie de porumbei şi de vrabierit. De atunci până acum şi până îmi va veni sorocul, sirena trenului şi uguitul porumbeilor îmi amintesc de mama şi de bibliotecă, oriunde m-aş afla. Nu rareori, şi în anii aceea şi acum, lăsam totul baltă şi trăgeam câte o fugă până la piaţa aceia, mă aşezam pe o banchetă, şi, cuprins de amintiri, gânduri, doruri, regrete, speranţe deveneam, abia în acele clipe, om deplin, om al lui Dumnezeu.

Şi pentru că imi transmiteau un fior de speranţă, amintirea, uguitul acelor porumbei însemna de fapt, memoria viitorului. Staţi! Iată încă o întâmplare ca la Umberto Eco. *Memoria Viitorului* este titlul primei cărţi despre Biblioteca Naţională a Franţei, instituţie care pentru mine înseamnă Cultura şi Civilizaţia nemuritoare. După ce am făcut un stagiu de o lună în această instituţie, pot să vă spun cu mâna pe inima că ea a fost şi rămâne vecinica mea dragoste spirituală. Când mi-e greu, când mi se pun beţe în roate, când sunt săpat şi de organele suspuse şi de foştii prieteni împreună cu oponenţii din BNRM, îmi chem, în amintire, imaginea acelei atât de dragi mie biblioteci şi uneori parcă văd aievea cum ea vine aici şi-mi ia apărarea, iar uneori chiar parcă mă răzbună. Iar după asta, hoinăresc imaginar prin Paris ca să-mi ogoiesc rănile. Parizienii sunt oameni de-un suflet cu noi. Transoceanicii, extraordinari şi ei în alcătuirea lor fiinţială, mi s-au părut diferiţi tocmai prin faptul capital că ei pornesc în ale lor de la ideea de bine, resimţită mai mult în mod privat, pe când noi pornim de la amintirea celor de până la noi, dar mai ales de la pământul zămislirii noastre etnice. Din astă cauză, mi s-a părut mereu că după perpetuul zâmbet al acelor de peste ocean se ascunde ceva pe care ar putea să-l descifreze doar un Jung, un Freud, un Eliade, ba chiar Eminescu al nostru. Eminescu, probabil, le-ar fi reamintit mereu lor că sunt nişte venetici pe acele locuri, luându-le amerindienilor pământurile, hărţuindu-i şi exterminându-i. Dacă mai trăia şi ajungea peste ocean, n-ar fi putut să nu-i observe pe băştinaşii care sunt nişte străini la ei acasă.

Tocmai de aceea, poate, ţările baltice acceptă ceea ce este progres, dar resping tot ce este imixtiune culturală sau ideologică din partea americanilor şi stau cu vigilenţă la straja memoriei neamurilor lor, la straja identităţii lor naţionale. Tocmai despre asta vorbeam cu dl Andris Vilks, directorul Bibliotecii Naţionale a Letoniei, când ne plimbam prin vechea Rigă. Erau nişte porumbei şi la ei. Dar nu ca cei din piaţa Tuileries din Paris. Ce mai mister de porumbei era acolo! Suflarea Sfântului Duh! De mai multe ori mă duceam în piaţa aceea (în traducere înseamnă Piaţa Ţiglarilor) ca să-mi vină duhul amintirilor din piaţa gării din Chişinău.
Iar înainte de a deveni director adjunct şi de a privi prin geam perechea de porumbei îndrăgostiţi, am avut un caz cu… porumbelul lui Picasso. Pe atunci serviciul metodic al BNRM elabora puzderie de broşurele metodice, şi iată că trebuia sa facem una consacrată următoarei aniversări a victoriei ostaşilor sovietici asupra fascismului. De regulă, pe copertă trebuia să scrii ori să desenezi ceva, iar meşter la astfel de trebi era pe atunci David Şehtman, fie-i ţărâna uşoară. Fiind el lipsă în acel moment, încep eu să caut nişte materiale care să mă inspire şi să încerc să fac o copertă. Cât de simplu a fost totul! Unul din hulubii desenaţi de Picasso avea gâtul mai arcuit nu ştiu cum, aşa că sub arcuirea aceea a lui a încăput desenul unei căşti de infanterist. Adăugirea steluţei şi a două garoafe stilizate s-au făcut ca şi cum cu de la sine putere. De altfel, broşurica aceea era mai altfel şi în interior, căci noi am încercat să prezentăm în loc de soldaţi-roboţi, ostaşi-oameni.

Iar chestiunea asta cu roboţii, marionetele, oamenii etcetera merită o dezbatere specială şi în domeniul nostru. Câte valuri n-au trecut peste această instituţie a noastră, de cite ori s-a schimbat macazul! Glavlitul, mitinguri pentru expulzarea lui Saharov din URSS, excluderea din colecţiile bibliotecilor a numeroase cărţi cu adevărat valoroase şi necesare pentru cultura Moldovei. În timpul dezgheţului hruşciovist s-au mai slobozit catara-

mele. Îmi amintesc cum în acei ani la Muzeul de arte, în monumentala casă din str. Lenin (actualul bulevard Ştefan cel Mare) colţ cu actuala stradă Sfatul Ţării, a avut loc expoziţia Valentinei Rusu-Ciobanu. Era expus acolo un portret al lui Grigore Vieru, unul din elementele principale ale căruia era un porumbel alb. Dar moloşagul ideologic nu ţinu mult. Într-o situaţie ca la Umberto Eco, nu ştiu ce poruncă venise de la Moscova, că directorii de instituţii au fost chemaţi la o şedinţă extraordinară la Guvern. Când s-a întors de acolo, directorul Ganenco mă convoacă pe mine şi dna Sofia Andrienko, şeful de atunci al Secţiei metodice, şi ne pune următoarea sarcină. Partidul, zice el, vrea ca economia să fie economicoasă. Toate instituţiile trebuie să dea propuneri de economisire de bani şi materiale. De la BNRM, însă, se cere un lucru şi mai abitir: să posedăm toată informaţia despre starea bibliotecilor din teritoriu, să avem date aproape zilnice, dar să nu cheltuim nici un ban nici pe scrisori, nici pe telefoane. Şi răspunsul trebuie dat imediat. Stăm cu dna Sofia şi medităm. Era clar ca buna ziua că nu exista nici o soluţie rezonabilă. Eu pe atunci eram mult mai degajat şi nici nu prea ştiam de frică, că aveam casa noastra în sat şi, mă gândeam, avea-vom noi unde trage, orice s-ar întâmpla. Astfel că la un moment dat ridic mâna şi declar că am găsit o soluţie bună.

– Şi care-i soluţia? – mă întreabă mirat Ganenco. Mirat, pentru, probabil, nu credea nici el ca ar putea exista vreo soluţie capitală...

– Să creştem la noi la Bibliotecă hulubi de poştă, răspund eu, străduindu-mă din răsputeri să păstrez o mină gravă.

Dna Sofia n-a rezistat mult şi a râs în pumn, iar Ganenco a râs deschis, cât l-a ţinut gura.

– Hai să fim serioşi, a zis el, trebuie să scriem şi noi ceva: că vom solicita informaţii mult mai rar, că...

Sigur că am tras, după ce am ieşit de la directorul nostru, o fugă la piaţa gării, ca să văd ce sfat îmi vor da porumbeii de acolo, iar prin ei, şi sufletul mamei.

Şi nu ştiu de ce mă roade gândul că BNRM are nişte probleme poate şi din cauza că nu mai există zarzărul din faţa acelei ferestre şi nu au unde să vină să se aciueze o pereche de hulubi îndrăgostiţi. Iată, ne tot strâmtorează şi patronii, dar, poate mai ales, comunitatea bibliotecară. Aşa e la noi: de ce unul sa aibă, iar ceilalţi, nu mai bine nimeni decât cineva. Pacostea asta a frustrat SNB-ul nostru de foarte multe oportunităţi. Şi au tot modificat legi, şi neau răstălmăcit statutul funcţional, şi au impus o cu totul altă viziune decât cea concepută de generaţia mea în anii de reformă. Şi este mare puterea colectivului BNRM că, în pofida acestor întemperii, şi răutăţi, s-a ţinut drept, demn şi prea frumos, aşa ca Sofia Vicoveanca, cucerindu-şi numele de regină a biliotecономiei moldave.Ave! acestor biliotecare sărace şi bogate, sărace cu ce trebuie să le dea statul pentru munca lor fără de preget şi bogate prin ceea cu ce le-a miruit Dumnezeu şi dragostea de neam.

Am iată pe raftul din dreapta mea o celebră carte a lui Mihai Prepeliţă, de pe coperta căreia ne privesc, prin sticla geamului, un bătrânel şi o bătrânică. Şi le tot suge ochiul depărtarea şi tot nu mai vine nimeni. Da poate că or veni…

Eu îi asemuiesc pe aceşti bătrânei cu hulubii care cândva se aşezau şi uguiau în zarzărul de la fereastra biroului meu de director ajunct. Şi încep a creşte aşa năvalnic în mine, toate la un loc: şi uguitul celor doi hulubi îndrăgostiţi, şi cel al hulubilor de la gară, şi al hulubilor de la Paris, şi glasul mamei care răzbeşte odată cu ele, şi credinţa că, poate, ochii ceea, fotografia aceea aşteaptă să sădim lângă acea fereastră ce dă spre Palatul Naţional, un nou zarzăr, ca în el să se întoarcă cei doi porumbei tandri, iar prin uguitul lor, să se întoarcă în sufletele noastre simţul de generaţie, de solidaritate, de identitate naţională, astfel încât, depăşind ambiţiile şi ideile străine duhului nostru etnic, să le alegem doar pe cele folositoare pentru noi din punct de vedere tehnologic, şi, punând capăt diferenţelor, să revenim la construirea altruistă a unui întreg irepetabil, a unui sistem care să se vadă de departe că e al nostru, chiar dacă şi seamănă puţin şi cu altele...

Iată, a fost suficient să îngîn aceste cuvinte, că deja văd aievea, ca descântat, sub fereastra aceea un zarzăr tânăr înflorit, iar in el doi porumbei uguind, iar sirena trenului de la gară ne aduce binecuvântarea mamei la ceea ce trebuie să facem ca oameni care ţin de un neam.

Da, să nu uit! Şi eu, şi hulubii mei, şi hulubii lui Picaso, şi mama mea care acum e în ceruri, şi porumbeii din Paris şi toată suflarea curată de pe acest pământ vă murmură vouă, dragi colegi de la Biblioteca Naţională, şi vă doresc tot ce este mai frumos între cer şi pământ şi pun pe frunţile voastre cununiţe-coroniţe-coroane de laur pentru munca fără de preţ a domnilor voastre în acest focar întreţinător al culturii noastre la cea de a 175-a aniversare a sa. Dumnezeu Să vă ajute şi de aci înainte.

sâmbătă 21 iulie 2007, piaţa gării din Chişinău

Filosofia
numărului

Alexe Rău

Astăzi am ajuns la concluzia că în structura BNRM trebuie să existe şi un centru de Astrologie. Păcat că tocmai acum Guvernul anunță reducerea treptată a statelor de funcții în instituția noastră. Pentru că o astfel de structură ar însemna de zeci de ori mai mult decât NOT-urile de altădată. NOT pe atunci însemna Otdel Naucinoi Organizații Truda. Ce mai măsurători creau notiştii ăia. Şi totuşi, aveai mereu senzația că lipseşte ceva. Iar ceea ce lipsea cel mai mult în acel sistem era tocmai omul. Acuma e cu totul altă treabă. Asculți dimineața la radio sau la televizor horoscopul zilei, te comporți exact cum ți s-a spus acolo şi gata, eşti om în toată regula. E rău numai că informația astrologică despre fiecare nu e centralizată într-o bază de date care să servească la luarea de decizii manageriale. De exemplu, ai de dat o însărcinare doamnei X. Computerul îți spune că azi ea nu are parametrii necesari pentru o astfel de activitate, dar poate fi în duşi horoscopici peste o săptămână. Dacă lucrarea nu e urgentă, aştepți o săptămână. E drept, însă, că doamna X citeşte şi ea astrologie, aşa că peste o săptămână nu se ştie dacă nu se va isca vreun motiv de absență, de exemplu.

Nu, nu aşa trebuie să facem. Trebuie să avem într-adevăr o bancă de date horoscopice care să cuprindă toată informația de acest fel despre întreg colectivul instituției, numai că ea trebuie să fie aplicată într-un sistem avansat de management. Cum este, de exemplu, sistemul TQM. În baza acestor date totul se bazează pe conştiință (cât timp nu ți-ai pierdut-o). Volumul de lucrări programat pentru un compartiment se distribuie salariaților în corespundere cu datele lor horoscopice. Ce-i drept, fiind disponibil horoscopic pentru o operație, nu ai cunoştințe biblioteconomice, şi atunci musai să te şcolarizezi câteva zile, cel puțin, dar când ştii ce şi cum să faci, semnul zodiacal într-un alt decanat...

O! Gata ne-a venit ideea salvatoare. Sub semnele cereşti trebuie să fie aşezat întregul sistem de formare, de educație continuă, de organizare şi funcționare a instituției bibliotecare etcetera. Şi atunci ne vom alege cu următorul tablou. La facultate grupele la fiecare an de studii vor fi împărțite pe zodii: grupul racilor, grupul porcilor... Da, dar rectoratul va trebui să caute profesori compatibili cu aceste grupe, să găsească profesori potriviți pentru porci, pentru... lei (o, ce leoaice s-ar mai plimba prin auditoriu!). Pe urmă, vine alt aspect al problemei. Aceeaşi structurare vor trebui să aibă şi bibliotecile! Iar şefii de compartimente vor trebui să se potrivească cu colectivele serviciilor cum profesorii cu grupurile de studenți...

Acesta-i un SWOT ceresc, cosmic, nu ca banalitatea de până acum ce poartă acest nume...

Dar mai sus de instituții?...

Ştiți ce, hai mai bine să vedem ce cod s-ar ascunde în numărul 175, numărul de ani pe care îi împlineşte acum BNRM. Aici există premoniții mai abitir ca-n zodii, dar noi nu vom intra în toate nuanțele. Şi aşa 1 este întregul, începutul începuturilor, izvorul care, aşa cum zicea Noica, e mai mare ca oceanul. El înseamnă unitatea primordială, începutul iubirii. Dar tot el este şi simbolul singuraticului care trebuie să-şi croiască singur drum în viață, şi care seamănă cu această cifră dacă are tărie de caracter. Nu a trecut oare biblioteca noastră prin toate aceste vămi?

Dar ce înseamnă 7-le? Cifra 7 înseamnă încheierea unei activități. Şi oare nu am încheiat noi primenirea blocului nr. 2, şi acum sfârşim SIBIMOLUL şi alte lucruri pe care ni le-am plănuit? 7-le semnifică că cineva doreşte să-şi stăpânească mai bine lucrurile, activitatea, şi asta e ceea ce facem noi în acest an.

Cifra 5 înseamnă unirea a două jumătăți, a yinului şi yangului, a celor două începuturi născătoare şi prelungitoare de viață. Bărbatul este simbolul puterii, femeia - pământul şi toleranța. În situația actuală din Moldova, noi am fost şi sub una şi sub alta. Dar poate mai mult sub prima. Dacă visează cineva cifra 5, înseamnă că norocul nu e departe. Hai s-o visăm împreună ca să ne mântuim cât mai curând şi noi şi instituția pe care o slujim şi din care ne câştigăm pâinea noastră cea de toate zilele.

Daca te-ai uita şi din altă parte la acest număr, ai vedea semnul Domnului creator 1, cei doisprezece apostoli (7+5), zilele creației (în ziua a şaptea Dumnezeu s-a odihnit şi ne porunceşte şi nouă să procedăm la fel). E drept că în suma lor, numerele 175 dau treisprezece. Însă numărul 13 zic unii că e norocos, iar de nu-i aşa, să facem ce ne arată numărul cinci şi 12 şi vom izbândi. Iar a izbândi în situația actuală înseamnă a salvgarda.

Iată că am citit în ceruri şi în numere ca în cărțile din biblioteca noastră. Un fel de citire ne-a arătat o față, cealaltă, alta. S-o alegem pe cea dreaptă. Să vă, să ne ajute Dumnezeu în această necuntenă trudă spirituală întru binele acestei unicale Biblioteci păstrătoare de memorie națională pe care trebuie s-o transmitem urmaşilor. Adresăm cele mai vibrânde cuvinte de urare, de sănătate şi de pomenire lungă în cărți tuturor slujitorilor acestei minunate instituții, acestei păstrătoare de comori la cea de a 175-a aniversare a sa.

Ecouri de-a lungul anilor

Basarabenii în lume

Călătorie spre centrul cercului

Alexe Rău

Abordată neunivoc, de multe ori în funcție de sub cine eram sau de orientarea conducerii locale, în cele mai multe cazuri tendențios şi denaturat, cum o cerea istoria oficială în diverse perioade, de la 1812 la 1989, cedată nu rareori de o putere alteia, aşa cum ai face schimb de nişte obiecte, Basarabia a rămas, totuşi, în amintirea, în lacrima ei (vorba lui Dumitru Matcovschi), în memoria şi în subconştientul ei, de un singur neam, de o singură suflare şi de o rezistență atât de încăpățânată la încercările de convertire, încât diferiții străini ce au stăpânit-o pe rând, secole grele, au înțeles că noi nu putem fi asimilați. Mai mult, numeroase personalități, sute de minți luminate (fie că au rămas acasă ori au emigrat) au dus faima acestui ținut în lume, demonstrând o putere de creație care i-a plasat în circuitul universal de valori, şi cu atât mai mult în arealul istoric străvechi şi comun tuturor ținuturilor ce se țin de un neam.

După 1989, când am devenit țară suverană şi independentă, primită în rândurile ONU, toate aceste calități s-au focalizat atât de puternic, încât, în zece ani, adevărul a pătruns în carte şi în inimă, sub steag şi lângă icoană, spus cu dragoste de la tribună, din altar sau simplu la gura sobei. Ar fi greşit să spunem că în toate acestea a existat o univocitate armonică. Părerile, de multe ori, mai rămân împărțite. Diferite generații văd problema în nuanțe nu rareori contradictorii.

Pe de o parte, pluralismul acesta este, s-ar părea, un însemn al democrației. Pe de altă parte, însă, rătăcirile şi opacitatea, uneori chiar rea-voința sunt atât de evidente, încât dezbaterea problemei în cadrul unor foruri largi şi autoritare, reflectarea ei în publicații monografice de anvergură devine stringentă şi iminentă.

Biblioteca Națională nu este desigur un institut de istorie. Ea e datoare să conserve tot ce se tipăreşte pe acest teritoriu, aşa cum prevede standardul UNESCO referitor la acest gen de instituții. Dar tot în acel document internațional scrie că asemenea biblioteci au misiunea de valorificare şi popularizare. Cum să faci acest lucru în contextul atât de segmentat şi adversativ al opiniilor istoricilor?

Dna Raisa Melnic, şef Serviciu programe culturale, a venit cu o idee salvatoare: Să începem acţiunile noastre nu cu cei de pe loc care nu şi-au clarificat încă relaţiile şi atitudinile, ci cu marile personalităţi basarabene care au emigrat cândva, dar care, cu timpul, graţie harului şi muncii lor, au intrat în circuitul valorilor lumii, au devenit personalităţi consacrate în Europa şi pe alte continente. Întâlnirea cu ei, auzirea unui trecut spus de gura lor, necontrafăcut, ori ascultarea unor comunicări despre drumul vieţii lor aveau a ne ajuta să înţelegem mai bine, de multe ori altfel, multe lucruri.

Formula elaborată de dna Melnic s-a numit Poliptic cultural-istoric şi ştiinţific „Basarabenii în lume". Programul său prevede întâlniri cu basarabenii din diasporă, lansări de cărţi de-ale lor sau despre dânşii, demonstrări de filme, expoziţii de artă plastică, audieri muzicale şi, desigur, sesiuni de comunicări ştiinţifice despre viaţa şi opera iluştrilor basarabeni trăitori peste hotare. Întrucât a le depista şi a contacta cu aceste persoane necesită mult timp, aşa încât şedinţele polipticului se ţin o dată, de două ori pe an şi se numesc părţi, aidoma componentelor unui poliptic. Până în prezent s-au realizat opt părţi ale acestui poliptic. La ele au participat personalităţi de primă mărime ca Antonie Plămădeală, Nestor Vornicescu, Paul Mihail (România), Eugeniu Coşeriu (Germania), Eugen Holban şi Valeriu Rusu (Paris), Alexandr Palei (America), Toma Istrati (Iaşi), Sergiu Grosu (Franţa), multe alte figuri proeminente ale ştiinţei şi culturii. În permanentă corespondenţă cu polipticul nostru este poetul Alexandru Lungu din Germania. Dar şi mai numeroase au fost comunicările ştiinţifice ale cercetătorilor de la noi despre basarabenii din diasporă. În legătură cu acestea, a luat naştere şi ideea unui program editorial: tipărirea materialelor adunate în cadrul părţilor polipticului. Până în prezent, sunt gata primele două volume care vor fi lansate în cadrul festivităţilor legate de aniversarea a 170-a a Bibliotecii noastre. În acelaşi context, va avea loc şi o şedinţă (parte) specială a „Basarabenilor în lume".

Formula aceasta de activitate a suscitat un mare şi meritat interes atât la noi, cât şi în diaspora basarabeană. Întâlnirile şi materialele adunate întregesc imaginea patriei noastre, a fiinţei noastre, ne dau rădăcini viguroase din care să luăm vlagă şi puteri creatoare pentru a ne continua cu demnitate drumul nostru în istorie. Ele constituie un act ce poate fi asemuit cu ceea ce filosofii numesc „călătorie spre centrul cercului".

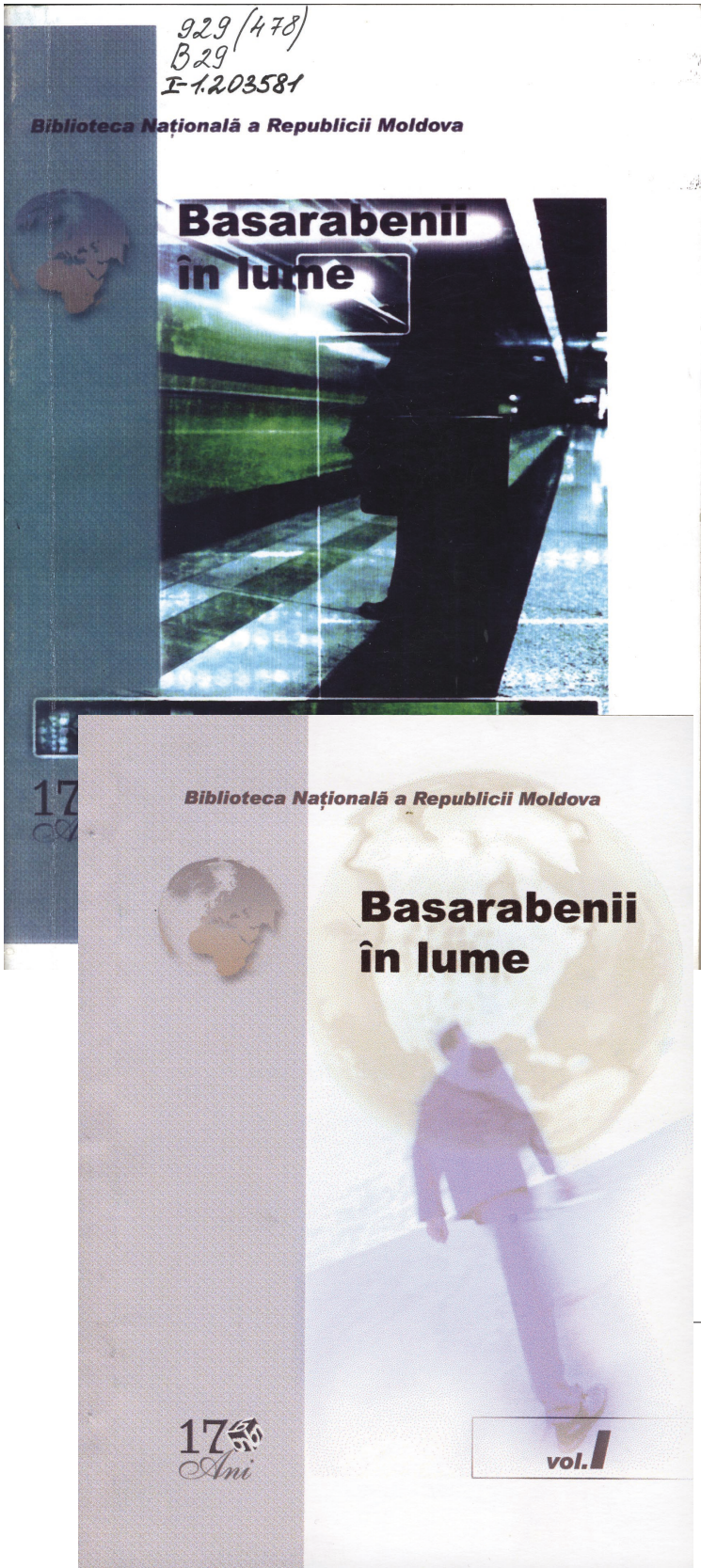

BNRM în structurile europene

La 11 octombrie 2005 doamna Elisabeth Higgermann, președintele Fundației Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL) ne-a anunțat că, în urma demersurilor din partea BNRM, la cea de-a IX-a Adunare Anuală a membrilor CENL care a avut loc între 28-29 septembrie 2005 la Luxemburg, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost acceptată cu vot unanim în calitate de membru cu drepturi depline CENL. Cotizația anuală pentru membrii CENL este de 1000 de euro. Dna președinte menționa şi faptul că dna Genevieve Clavel, de la Biblioteca Națională a Suediei, care asigura secretariatul Fundației şi care a intermediat acceptarea noastră în calitate de membru CENL, încearcă să găsească unele soluții de asistență financiară, solicitând în acest scop ajutorul guvernului suedez.

La 18 octombrie Genevieve Clavel ne-a informat că în urma discuțiilor cu Agenția de Dezvoltare, Suedia va plăti pentru BNRM cotizația pentru cinci ani, începând cu ianuarie 2006 până în decembrie 2010. Suma va fi direcționată anual la CENL. Din suma totală a cotizației, CENL va folosi 500 euro pentru a facilita participarea directorului Bibliotecii Naționale la Conferințele Anuale CENL.

Participarea BNRM la proiectul Bibliotecii Numerice Europene

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL) este o fundație care are drept scop creşterea şi întărirea rolului bibliotecilor naționale din Europa, în special în ceea ce priveşte responsabilitățile lor pentru menținerea moştenirii culturale naționale şi asigurarea accesibilității cunoştințe din acest domeniu. Membri ai CENL sunt bibliotecile naționale din toate țările membre ale UE şi ale Consiliului Europei. Conferința include în prezent 45 membri din țări europene.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost acceptată în calitate de membru cu drepturi depline CENL în octombrie 2005. Aceasta implică şi aderarea ei la proiectul Biblioteca Numerică Europeană (BNE), urmând să creeze Biblioteca Națională Numerică a Republicii Moldova, ca parte componentă a celei europene, scopurile principale ale acestui proiect fiind salvgardarea moştenirii naționale culturale scrise prin numerizarea ei, oferind în acelaşi timp accesul tuturor la aceste valori în mediul Internet. Biblioteca Națională Numerică a Moldovei va oferi pentru prima dată acces integrat la publicațiile de patrimoniu deținute de biblioteci, muzee, arhive de pe teritoriul Republicii Moldova. Ea îşi pune de asemenea scopul de a oferi accesul cetățenilor republicii la documentele ce țin de moştenirea națională culturală scrisă, dar care se află în colecții publice şi private de peste hotare. Realizarea BNNRM se va pivota pe prevederile Cărții Albe a proiectului european şi se va orienta spre cadrul tehnologic al acestuia.

Anual Biblioteca Națională elaborează şi prezintă CENL raportul privind activitatea BNRM pentru a fi plasată pe pagina web a CENL, de asemenea participă activ în multiple anchetări, pe care le organizează CENL.

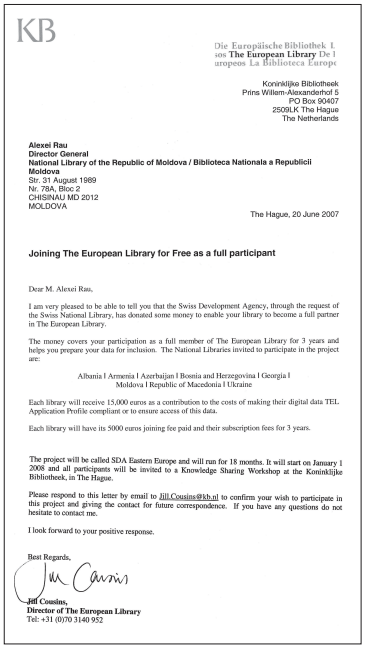

KB

Die Europäische Bibliothek | sos **The European Library** De l | aropeos La Biblioteca Europe

Koninklijke Bibliotheek
Prins Willem-Alexanderhof 5
PO Box 90407
2509LK The Hague
The Netherlands

Alexei Rau
Director General
National Library of the Republic of Moldova / Biblioteca Nationala a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989
Nr. 78A, Bloc 2
CHISINAU MD 2012
MOLDOVA

The Hague, 20 June 2007

Joining The European Library for Free as a full participant

Dear M. Alexei Rau,

I am very pleased to be able to tell you that the Swiss Development Agency, through the request of the Swiss National Library, has donated some money to enable your library to become a full partner in The European Library.

The money covers your participation as a full member of The European Library for 3 years and helps you prepare your data for inclusion. The National Libraries invited to participate in the project are:

Albania | Armenia | Azerbaijan | Bosnia and Herzegovina | Georgia | Moldova | Republic of Macedonia | Ukraine

Each library will receive 15,000 euros as a contribution to the costs of making their digital data TEL Application Profile compliant or to ensure access of this data.

Each library will have its 5000 euros joining fee paid and their subscription fees for 3 years.

The project will be called SDA Eastern Europe and will run for 18 months. It will start on January | 2008 and all participants will be invited to a Knowledge Sharing Workshop at the Koninklijke Bibliotheek, in The Hague.

Please respond to this letter by email to Jill.Cousins@kb.nl to confirm your wish to participate in this project and giving the contact for future correspondence. If you have any questions do not hesitate to contact me.

I look forward to your positive response.

Best Regards,

Jill Cousins,
Director of The European Library
Tel: +31 (0)70 3140 952

Decizia privind aceptarea Bibliotecii Naționale ca membru cu drepturi depline în Biblioteca Europeană (ThEL)

Bibliothèque nationale de France

Le Président

Monsieur Alexe Rau
Directeur
Bibliothèque nationale de la République de Moldavie
Rue 31 August 1989, 78 A
3012, Chisinau
Moldavie

Paris, le 23 ~~mai~~ 2007

Monsieur le directeur,

Venant d'être nommé à la présidence de la Bibliothèque nationale de France, je me réjouis à l'avance d'avoir très prochainement l'occasion de travailler avec vous sur les sujets intéressant nos deux institutions, en particulier sur le beau projet de bibliothèque numérique européenne.

Je suis en effet très attaché à nos efforts communs au service de la richesse et de la diversité culturelle.

Dans l'attente de vous rencontrer bientôt, notamment à Durban ou à Helsinki, je vous prie d'accepter, monsieur le directeur, l'assurance de mes sentiments les meilleurs.

Bruno Racine

BnF

BNRM a devenit membru cu drepturi depline a Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale ale țărilor membre ale UE, membră a ThEL (Bibliotecii europene), asumându-şi sarcina de a participa la edificarea Bibliotecii Numerice Europene, care urmează să asigure accesul cetățenilor din toate țările participante la proiect la moştenirea culturală scrisă şi numerică a fiecărei țări acceptată în acest proiect. Urmare acestei angajări, în cadrul salonului de anul trecut a avut loc un eveniment remarcabil: lansarea Modelului Strategic al Bibliotecii Naționale Numerice a Moldovei. BNRM a devenit membră a OIF. Împreună cu bibliotecile naționale din aceste țări va participa la constituirea Bibliotecii Numerice Francofone.

Decizia privind participarea BNRM, cu sprijinul Ministerului de Externe al Republicii Moldova la proiectul Bibliotecii Numerice Francofone, susținut şi finanțat de Organizația Internațional a Francofoniei.

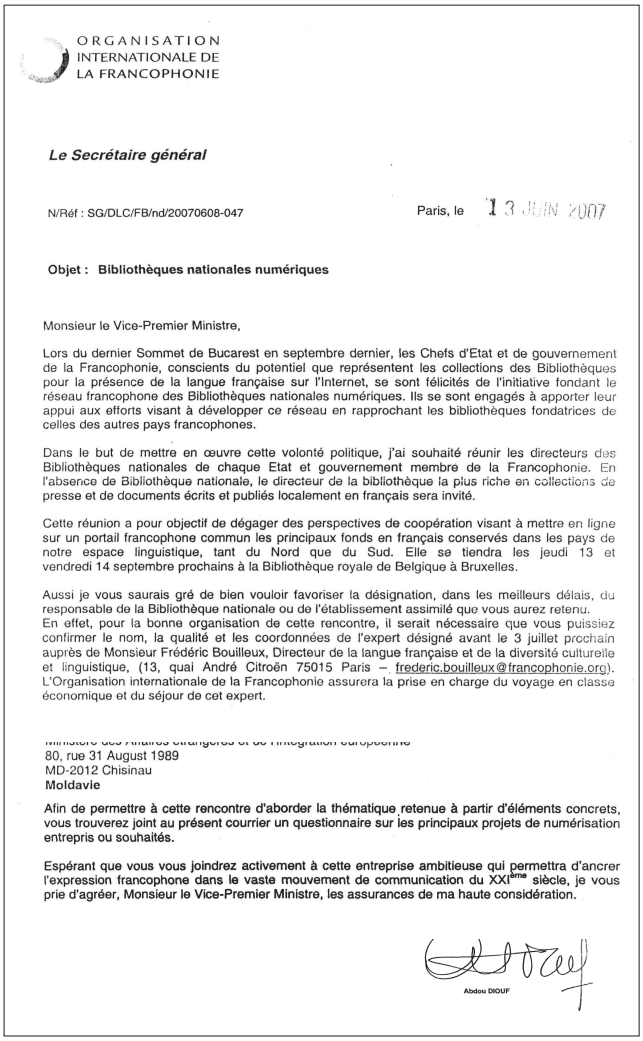

ORGANISATION INTERNATIONALE DE LA FRANCOPHONIE

Le Secrétaire général

N/Réf : SG/DLC/FB/nd/20070608-047

Paris, le 13 JUIN 2007

Objet : Bibliothèques nationales numériques

Monsieur le Vice-Premier Ministre,

Lors du dernier Sommet de Bucarest en septembre dernier, les Chefs d'Etat et de gouvernement de la Francophonie, conscients du potentiel que représentent les collections des Bibliothèques pour la présence de la langue française sur l'Internet, se sont félicités de l'initiative fondant le réseau francophone des Bibliothèques nationales numériques. Ils se sont engagés à apporter leur appui aux efforts visant à développer ce réseau en rapprochant les bibliothèques fondatrices de celles des autres pays francophones.

Dans le but de mettre en œuvre cette volonté politique, j'ai souhaité réunir les directeurs des Bibliothèques nationales de chaque Etat et gouvernement membre de la Francophonie. En l'absence de Bibliothèque nationale, le directeur de la bibliothèque la plus riche en collections de presse et de documents écrits et publiés localement en français sera invité.

Cette réunion a pour objectif de dégager des perspectives de coopération visant à mettre en ligne sur un portail francophone commun les principaux fonds en français conservés dans les pays de notre espace linguistique, tant du Nord que du Sud. Elle se tiendra les jeudi 13 et vendredi 14 septembre prochains à la Bibliothèque royale de Belgique à Bruxelles.

Aussi je vous saurais gré de bien vouloir favoriser la désignation, dans les meilleurs délais, du responsable de la Bibliothèque nationale ou de l'établissement assimilé que vous aurez retenu.
En effet, pour la bonne organisation de cette rencontre, il serait nécessaire que vous puissiez confirmer le nom, la qualité et les coordonnées de l'expert désigné avant le 3 juillet prochain auprès de Monsieur Frédéric Bouilleux, Directeur de la langue française et de la diversité culturelle et linguistique, (13, quai André Citroën 75015 Paris – frederic.bouilleux@francophonie.org).
L'Organisation internationale de la Francophonie assurera la prise en charge du voyage en classe économique et du séjour de cet expert.

80, rue 31 August 1989
MD-2012 Chisinau
Moldavie

Afin de permettre à cette rencontre d'aborder la thématique retenue à partir d'éléments concrets, vous trouverez joint au présent courrier un questionnaire sur les principaux projets de numérisation entrepris ou souhaités.

Espérant que vous vous joindrez activement à cette entreprise ambitieuse qui permettra d'ancrer l'expression francophone dans le vaste mouvement de communication du XXIème siècle, je vous prie d'agréer, Monsieur le Vice-Premier Ministre, les assurances de ma haute considération.

Abdou DIOUF

La întrunirea TEL-ME-MOR care s-a ținut la Riga la începutul acestui an, BNRM a demonstrat CD-ul (de fapt, filmul) „Cazanii" – varianta numerizată a primei tipărituri moldovenești, expozițiile virtuale şi Calendarele naționale ce se conțin în formă numerică pe acelaşi site, de asemenea formele numerice ale numerelor revistei „Viața Basarabiei" din cuprinsul bibliotecii digitale „Memoria Moldovei", experiența noastră în acest domeniu fiind apreciată de către reprezentanții conducerii ThEL şi de către participanții la întrunire drept cea mai reuşită.

Din 1995 BNRM este bibliotecă asociată a Rețelei UNESCO. Sub egida UNESCO, în baza Programului mondial Memory of World, BNRM a elaborat Programul Național Memoria Moldovei.

Salariații BNRM participă la sesiunile generale IFLA şi la alte activități organizate de ea.

Acord de colaborare între Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în calitate de instituție deținătoare, Hill Museum and manuscript Library, Collegeville, MN., S.U.A., în calitate de instituție finanțatoare şi Centrul de Studii Bizantine, Iaşi în calitate de instituții executoare şi coordonatoare. Obiectivul acestui acord de colaborare este fotografierea digitală, arhivarea electronică şi catalogarea primară a unui număr de articole (manuscrise, cărți vechi), aflate în patrimoniul BNRM. În acest scop vor fi numerizate raritățile incluse în registrul programului „Memoria Moldovei".

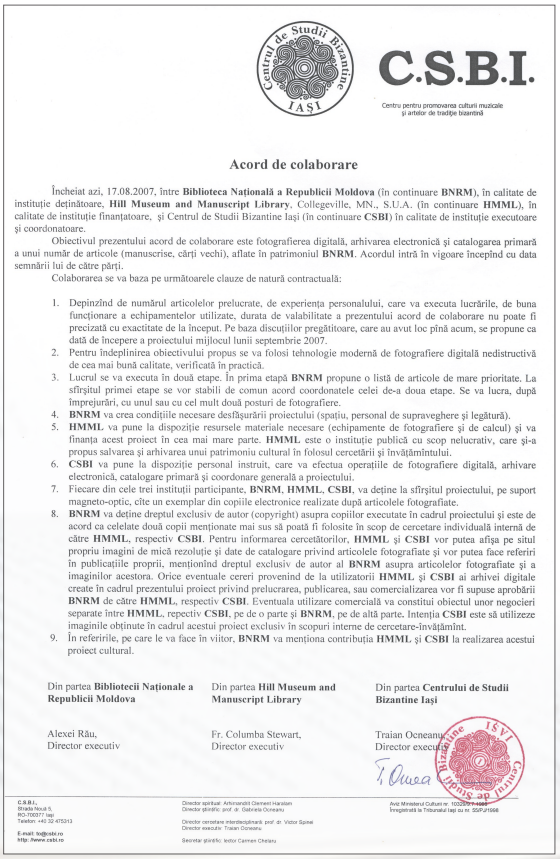

C.S.B.I.

Centru pentru promovarea culturii muzicale şi artelor de tradiție bizantină

Acord de colaborare

Încheiat azi, 17.08.2007, între **Biblioteca Națională a Republicii Moldova** (în continuare **BNRM**), în calitate de instituție deținătoare, **Hill Museum and Manuscript Library**, Collegeville, MN., S.U.A. (în continuare **HMML**), în calitate de instituție finanțatoare, şi Centrul de Studii Bizantine Iaşi (în continuare **CSBI**) în calitate de instituție executoare şi coordonatoare.

Obiectivul prezentului acord de colaborare este fotografierea digitală, arhivarea electronică şi catalogarea primară a unui număr de articole (manuscrise, cărți vechi), aflate în patrimoniul **BNRM**. Acordul intră în vigoare începînd cu data semnării lui de către părți.

Colaborarea se va baza pe următoarele clauze de natură contractuală:

1. Depinzînd de numărul articolelor prelucrate, de experiența personalului, care va executa lucrările, de buna funcționare a echipamentelor utilizate, durata de valabilitate a prezentului acord de colaborare nu poate fi precizată cu exactitate de la început. Pe baza discuțiilor pregătitoare, care au avut loc pînă acum, se propune ca dată de începere a proiectului mijlocul lunii septembrie 2007.
2. Pentru îndeplinirea obiectivului propus se va folosi tehnologie modernă de fotografiere digitală nedistructivă de cea mai bună calitate, verificată în practică.
3. Lucrul se va executa în două etape. În prima etapă **BNRM** propune o listă de articole de mare prioritate. La sfîrşitul primei etape se vor stabili de comun acord coordonatele celei de-a doua etape. Se va lucra, după împrejurări, cu unul sau cu cel mult două posturi de fotografiere.
4. **BNRM** va crea condițiile necesare desfăşurării proiectului (spațiu, personal de supraveghere şi legătură).
5. **HMML** va pune la dispoziție resursele materiale necesare (echipamente de fotografiere şi de calcul) şi va finanța acest proiect în cea mai mare parte. **HMML** este o instituție publică cu scop nelucrativ, care şi-a propus salvarea şi arhivarea unui patrimoniu cultural în folosul cercetării şi învățămîntului.
6. **CSBI** va pune la dispoziție personal instruit, care va efectua operațiile de fotografiere digitală, arhivare electronică, catalogare primară şi coordonare generală a proiectului.
7. Fiecare din cele trei instituții participante, **BNRM**, **HMML**, **CSBI**, va deține la sfîrşitul proiectului, pe suport magneto-optic, cîte un exemplar din copiile electronice realizate după articolele fotografiate.
8. **BNRM** va deține dreptul exclusiv de autor (copyright) asupra copiilor executate în cadrul proiectului şi este de acord ca celelate două copii menționate mai sus să poată fi folosite în scop de cercetare individuală internă de către **HMML**, respectiv **CSBI**. Pentru informarea cercetătorilor, **HMML** şi **CSBI** vor putea afişa pe situl propriu imagini de mică rezoluție şi date de catalogare privind articolele fotografiate şi vor putea face referiri în publicațiile proprii, menționînd dreptul exclusiv de autor al **BNRM** asupra articolelor fotografiate şi a imaginilor acestora. Orice eventuale cereri provenind de la utilizatorii **HMML** şi **CSBI** ai arhivei digitale create în cadrul prezentului proiect privind prelucrarea, publicarea, sau comercializarea vor fi supuse aprobării **BNRM** de către **HMML**, respectiv **CSBI**. Eventuala utilizare comercială va constitui obiectul unor negocieri separate între **HMML**, respectiv **CSBI**, pe de o parte şi **BNRM**, pe de altă parte. Intenția **CSBI** este să utilizeze imaginile obținute în cadrul acestui proiect exclusiv în scopuri interne de cercetare-învățămînt.
9. În referirile, pe care le va face în viitor, **BNRM** va menționa contribuția **HMML** şi **CSBI** la realizarea acestui proiect cultural.

Din partea **Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova**	Din partea **Hill Museum and Manuscript Library**	Din partea **Centrului de Studii Bizantine Iaşi**
Alexei Rău, Director executiv	Fr. Columba Stewart, Director executiv	Traian Oceanu, Director executiv

Participarea BNRM la Asambleea Internațională EURASIA

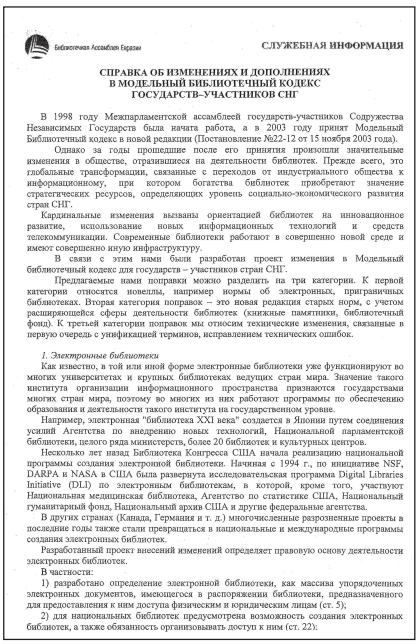

Библиотечная Ассамблея Евразии

СЛУЖЕБНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

СПРАВКА ОБ ИЗМЕНЕНИЯХ И ДОПОЛНЕНИЯХ В МОДЕЛЬНЫЙ БИБЛИОТЕЧНЫЙ КОДЕКС ГОСУДАРСТВ-УЧАСТНИКОВ СНГ

В 1998 году Межпарламентской ассамблеей государств-участников Содружества Независимых Государств была начата работа, а в 2003 году принят Модельный Библиотечный кодекс в новой редакции (Постановление №22-12 от 15 ноября 2003 года).

Однако за годы прошедшие после его принятия произошли значительные изменения в обществе, отразившиеся на деятельности библиотек. Прежде всего, это глобальные трансформации, связанные с переходов от индустриального общества к информационному, при котором богатства библиотек приобретают значение стратегических ресурсов, определяющих уровень социально-экономического развития стран СНГ.

Кардинальные изменения вызваны ориентацией библиотек на инновационное развитие, использование новых информационных технологий и средств телекоммуникации. Современные библиотеки работают в совершенно новой среде и имеют совершенно иную инфраструктуру.

В связи с этим нами были разработан проект изменения в Модельный библиотечный кодекс для государств – участников стран СНГ.

Предлагаемые нами поправки можно разделить на три категории. К первой категории относятся новеллы, например нормы об электронных, приграничных библиотеках. Вторая категория поправок – это новая редакция старых норм, с учетом расширяющейся сферы деятельности библиотек (книжные памятники, библиотечный фонд). К третьей категории поправок мы относим технические изменения, связанные в первую очередь с унификацией терминов, исправлением технических ошибок.

1. Электронные библиотеки

Как известно, в той или иной форме электронные библиотеки уже функционируют во многих университетах и крупных библиотеках ведущих стран мира. Значение такого института организации информационного пространства признаются государствами многих стран мира, поэтому во многих из них работают программы по обеспечению образования и деятельности такого института на государственном уровне.

Например, электронная "библиотека XXI века" создается в Японии путем соединения усилий Агентства по внедрению новых технологий, Национальной парламентской библиотеки, целого ряда министерств, более 20 библиотек и культурных центров.

Несколько лет назад Библиотека Конгресса США начала реализацию национальной программы создания электронной библиотеки. Начиная с 1994 г., по инициативе NSF, DARPA и NASA в США была развернута исследовательская программа Digital Libraries Initiative (DLI) по электронным библиотекам, в которой, кроме того, участвуют Национальная медицинская библиотека, Агентство по статистике США, Национальный гуманитарный фонд, Национальный архив США и другие федеральные агентства.

В других странах (Канада, Германия и т. д.) многочисленные разрозненные проекты в последние годы также стали превращаться в национальные и международные программы создания электронных библиотек.

Разработанный проект внесений изменений определяет правовую основу деятельности электронных библиотек.

В частности:

1) разработано определение электронной библиотеки, как массива упорядоченных электронных документов, имеющегося в распоряжении библиотеки, предназначенного для предоставления к ним доступа физическим и юридическим лицам (ст. 5);

2) для национальных библиотек предусмотрена возможность создания электронных библиотек, а также обязанность организовывать доступ к ним (ст. 22):

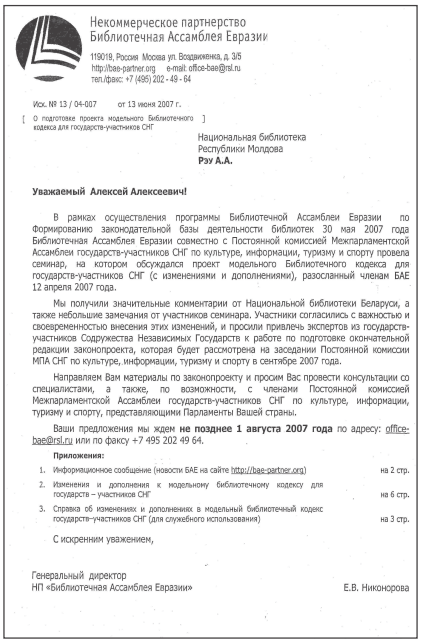

Некоммерческое партнерство
Библиотечная Ассамблея Евразии

119019, Россия Москва ул. Воздвиженка, д. 3/5
http://bae-partner.org e-mail: office-bae@rsl.ru
тел./факс: +7 (495) 202 - 49 - 64

Исх. № 13 / 04-007 от 13 июня 2007 г.

[О подготовке проекта модельного Библиотечного кодекса для государств-участников СНГ]

Национальная библиотека
Республики Молдова
Рэу А.А.

Уважаемый Алексей Алексеевич!

В рамках осуществления программы Библиотечной Ассамблеи Евразии по Формированию законодательной базы деятельности библиотек 30 мая 2007 года Библиотечная Ассамблея Евразии совместно с Постоянной комиссией Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ по культуре, информации, туризму и спорту провела семинар, на котором обсуждался проект модельного Библиотечного кодекса для государств-участников СНГ (с изменениями и дополнениями), разосланный членам БАЕ 12 апреля 2007 года.

Мы получили значительные комментарии от Национальной библиотеки Беларуси, а также небольшие замечания от участников семинара. Участники согласились с важностью и своевременностью внесения этих изменений, и просили привлечь экспертов из государств-участников Содружества Независимых Государств к работе по подготовке окончательной редакции законопроекта, которая будет рассмотрена на заседании Постоянной комиссии МПА СНГ по культуре, информации, туризму и спорту в сентябре 2007 года.

Направляем Вам материалы по законопроекту и просим Вас провести консультации со специалистами, а также, по возможности, с членами Постоянной комиссией Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ по культуре, информации, туризму и спорту, представляющими Парламенты Вашей страны.

Ваши предложения мы ждем **не позднее 1 августа 2007 года** по адресу: office-bae@rsl.ru или по факсу +7 495 202 49 64.

Приложения:

1. Информационное сообщение (новости БАЕ на сайте http://bae-partner.org) на 2 стр.
2. Изменения и дополнения к модельному библиотечному кодексу для государств – участников СНГ на 6 стр.
3. Справка об изменениях и дополнениях в модельный библиотечный кодекс государств-участников СНГ (для служебного использования) на 3 стр.

С искренним уважением,

Генеральный директор
НП «Библиотечная Ассамблея Евразии» Е.В. Никонорова

Fundația Conferința Bibliotecilor Naționale Europene

Comunicat de presă, 2 Martie 2006

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene salută eforturile Comisiei Europene de sprijinire a creării „Bibliotecii Digitale Europene"

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene, CENL, salută cu entuziasm planul Comisiei Europene de promovare a accesului digital la moștenirea culturală a Europei prin intermediul Bibliotecii Digitale Europene, cofinanțând crearea unei rețele paneuropene de centre de numerizare și punând pe tapet problema referitoare la cadrul adecvat pentru protecția dreptului de proprietate intelectuală în contextul bibliotecilor digitale. CENL împărtășește concepția Bibliotecii Digitale Europene și a lucrat în direcția atingerii acestui scop prin crearea Bibliotecii Europene (TEL), care în etapa inițială a fost finanțată de Comunitatea Europeană. CENL se simte onorată și își exprimă satisfacția față de intenția Comisiei de a edifica Biblioteca Digitală Europeană pe baza infrastructurii TEL. Biblioteca Europeană reprezintă un serviciu web, care întreține accesul celor 45 de biblioteci membre ale CENL la cataloagele și la colecțiile numerice a 15 Biblioteci Naționale Europene. Până la sfârșitul anului 2006, numărul Bibliotecilor Naționale Europene cu participare plenară la acest serviciu se va mări cu încă zece, (din contul statelor care au devenit membre ale UE recent), aceste biblioteci pregătindu-se să adere la Biblioteca Europeană (TEL) prin proiectul TEL-ME-MOR, finanțat de Comisia Europeană. Se vor ralia și toate celelalte state membre ale UE, care n-au aderat până acum la acest proiect. CENL crede cu fermitate că TEL este o platformă și o rețea organizațională exemplare pentru crearea Bibliotecii Digitale Europene. Ca grup bine constituit, membrii CENL sunt custozii moștenirii culturale europene scrise, o mare parte din care a fost acumulată grație prevederilor depozitului legal, iar alta prin activitatea tradițională de-a lungul istoriei naționale. Aceasta pune bazele Bibliotecii Digitale Europene, vizibilă pentru toți, punct de acces multilingv, dedicat resurselor digitale ale instituțiilor culturale europene. CENL salută în special planurile Comisiei Europene de a extinde această colaborare între bibliotecile naționale și asupra muzeelor și arhivelor, în scopul creării unei Biblioteci Digitale Europene veritabile. CENL va încuraja orice inițiativă de adâncire a contactelor existente cu arhivele și muzeele europene și de a pune în discuție un plan detaliat de realizare eșalonată a proiectului BDE. Așa cum Europa viitorului va fi mai mare decât acum, este de asemenea foarte importantă implicarea de la bun început a tuturor țărilor europene, nu numai a statelor membre. La crearea sistemului vor fi luate în considerație nu numai aspectele tehnice, dar și aspectele funcționale.

Aceasta înseamnă că se vor lua în considerare toate limbile europene cu toate diferențele ce țin de caracterele folosite. Unirea forțelor și adoptarea unei abordări similare vor conduce la realizarea unei concepții pragmatice a unei veritabile Bibliotecii Digitale Europene.

Contracte internaționale cu 17 biblioteci naționale din lume.

BNRM întreține relații de schimb internațional cu 73 parteneri din 36 țări ale lumii

O nouă colaborare internaţională

Raisa Melnic

European Borderlands

Este numele unui inedit festival de literatură, organizat de Goethe, Institut din Bucureşti, Literariaches Colloquium din Berlin şi de Alianz Kulturstiftung. Prima încercare de a face astfel de activităţi a fost făcută în cadrul Salonului Internaţional de Carte al BNRM, când s-au ţinut în aula bibliotecii noastre lecturile paralele ale unei tinere scriitoare de talent din Frankfurt.

Din acel moment, colaborarea noastră cu nemţii şi mai ales cu Ambasada Germaniei la Chişinău a intrat într-o albie benefică, cu ape pure şi vânturi de primăvară. În ultimii doi ani, Ambasada Germană a vernisat în sala de lectură nr. 2 mai întâi o expoziţie de fotografii format mare dedicate Campionatului Mondial de Fotbal, la care, între altele, n-a lipsit nu numai ambasadorul şi suita sa, ci chiar şi un baril de vin cu robinet filetat nemţeşte, or se ştie că microbiştii germani sunt la fel de înfocaţi şi în calitate de consumatori de bere. Astfel că moldovenii prezenţi au mai tras şi câte o halbă lângă butoi. La începutul acestui an, aceeaşi ambasadă a ţinut să organizeze în aceeaşi sală de lectură o mare expoziţie de postere dedicată Uniunii Europene, aceasta bucurându-se de atenţia unui public numeros.

Acum nu demult, am pus împreună la cale Festivalul European Borderlands, la care urmează să ia parte scriitori din toate ţările bătrânei Europe, aşa încât în sala noastră să răsune poeme şi alte genuri literare în română şi în celelalte limbi de pe continent.

Scenariul este cam aşa: un autor citeşte cartea sa în limba sa, apoi traducătorii (care au făcut traducerea din timp, clar lucru) le recitesc în română dacă e vorba de scrierea unui neamţ, şi în germană, dacă e vorba de celelalte limbi autoriceşti. În acest an i-am avut în sala de conferinţe a BNRM şi i-am

ascultat în două limbi pe: Ilma Rakusa din Slovacia, Nicoleta Esinencu de la Chişinău, Attila Bartis, scriitor de limbă maghiară din Târgu Mureş, Monika Rinck din Germania, Filip Florian din Bucureşti, verticalul (în toate sensurile) Mircea Dinescu ("bomboana festivalului"), Tania Maliarciuk din Ucraina, Vojislav Karanovic din Voivodina, Iulia Schoch din Germania, Alec Popov din Bulgaria, Gyorgy Dragoman din Ungaria (născut în România), Nichita Danilov, clasicul în viață, cum îi zic camarazii, Vasile Gârneț de la noi, Iulian Ciocan tot de la noi, Dumitru Crudu iarăşi de la noi şi Ghenadie Nicu aşijderea.

Aceste experienţe de intercomunicare artistică vor continua la Salonul Internaţional de Carte.

Cele mai valoroase publicaţii
intrate în colecţiile BNRM în ultimii cinci ani

Olga Vicol

Activitatea în vederea formării conservării şi punerii la dispoziţia utilizatorilor a unei colecţii cât mai complete de documente, constituie una din misiunile principale ale Bibliotecii Naţionale. Sursele de creştere a fondului de publicaţii sunt tradiţionale: depozitul legal, achiziţii curente şi retrospective, donaţii, schimb internaţional de publicaţii, abonamentele de periodice.

O sursă deosebit de importantă în completarea şi îmbogăţirea colecţiilor o constituie achiziţiile curente de documente, printre care menţionăm unele volume mai valoroase :

Mileniul Românesc: 1000 de ani de istorie în imagini.- Chişinău: Bucureşti: Litera Internaţional, 2006. - 944 p.
Cartea este un album, un tezaur de imagini despre români şi istoria lor, atât de exigent ca informaţie, selecţie, sistematizare,comentarii şi prezentare grafică.

Dragnev, E. O capodoperă a miniaturii din Moldova medievală: Tetraevanghelul de la Elizavetgrad şi manuscrisile grupului Parisinus graecus 74 - Ch.: Civitas, 2004. - 232 p. *În lucrare sunt pentru prima dată incluse,în totalitate, miniaturile Tetraevanghelului de la Elizavetgrad, care este de fapt, un manuscris lucrat în Moldova, în jurul anului 1590. Actualmente se păstrează la secţia de manuscrise a Bibliotecii de Stat a Rusiei din Moscova.*

În ultimii ani publicaţiile Editurii „Museum" ale cercetătorului Iu. Colesnic sunt foarte solicitate. După spunsele editorului, Dumnealui are o cheie secretă cu care a deschis rând pe rând tainele arhivelor, unde sub zece lacăte se păstra istoria noastră, istoria Basarabiei. Astfel s-a pus începutul elaborării monografice „ Basarabia necunoscută" care până în prezent a apărut deja în 6 volume.

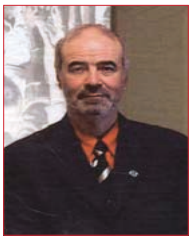

Colesnic, Iu. Generaţia Unirii. - Chişinău: Museum, 2004.- 543 p.

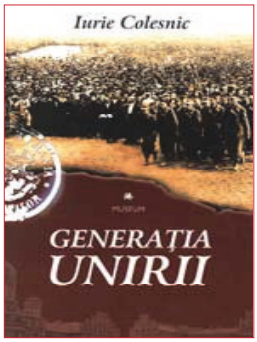

Eşanu A., Eşanu V. Descrierea Moldovei de Dimitrie Cantemir în cultura Europeană : Studiu monografic şi anexă facsimilată a manuscrisului în limba latină: Historicae Moldaviae. Partes Tres. [Descrierea Moldovei] de Dimitrie Cantemir din Biblioteca regională „A. M. Gorki" din Odesa. – Ch.: Pontos, 2004.- 96 p.

Lucrarea include numeroase ilustraţii ce ţin de iconografia Cantemireştilor (trei anexe facsimilate a manuscrisului în limba latină) reprezentând Harta Modovei de Dimitrie Cantemir, şi o schemă a manuscrisului şi ediţiilor operei cantemiriene pe parcursul secolelor XVIII-XX

Ţurcanu I. Bibliografia istorică a Basarabiei şi Transnistriei. – Ch.: Litera Internaţional, 2005.- 704 p.

Volumul numără peste 16.500 titluri de referinţe bibliografice şi un mare număr de indici destinaţi să înlesnească beneficiarului consultarea acestei voluminoase lucrări. Conţine şi un studiu introductiv, care nu se mărgineşte doar la prezentarea istoriografiei moldoveneşti, ci abordează şi problemele fundamentale ale cercetării istorice.

***

Documentele electronice (CD, DVD, casete-audio, vidieo) reprezintă cea mai recentă şi rapidă modalitate de furnizare a informaţiilor pentru utilizatori. Din an în an creşte numărul intrărilor cu noi valori pe suport electronic. În acest context cele mai impunătoare achiziţii pe suport electronic sunt:

Encyclopaedia Britannica 2003: Ultimate Reference Suite: Installation Disc [Electronic resource]. - London: Encyclopaedia Britannica, 2003.

Literatura Română: o bibliotecă din 104 vol. cu tabele cronologice, texte literare, aprecieri pe un CD-ROM (peste 3300 pag,) [Electronic resource]. - Ch.: Litera Internaţional, 2002.

Hălăucescu, Iulia. Regatul acuarelei:[Electronic resource].-Iaşi: Princeps Edit, 2003. (Colecţia: albume virtuale. Seria: Mari pictori români).

Recent au întrat în fond:

Capodoperiele dramaturgiei româneşti în versiuni radiofonice integrale (CD audio), voci şi spectacole memorabile.

***

Creşterea fondului bibliotecii se efectuează, de asemenea şi prin completarea retrospectivă a documentelor achiziţionate de la autori , biblioteci particulare ale unor personalităţi şi oameni de ştiinţă din republică şi de peste hotare. Astfel au fost procurate cărţi deosebit de valoroase, ediţii rare, de unicat, cărti de patrimoniu, care au îmbogăţit colecţia Serviciului „Carte veche şi rară", spre exemplu:

Catavasiile. – Iaşi, 1792.

Amfilohie Hotiniul. De obşte geografie. - Iaşi, 1795. - 230 p.

(carte rară, hârtia este înzestrată cu filigrane, conţine şi un tabel cronologică despre Domnii Moldovei, 1352-1795)

Bratiano, J. C. Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis le traité de Paris. - Paris, 1857.

Lacroix P. Historie de la vie et du règne de Nicolas I-er: Empereur de Russe - Paris, 1866. vol. 2- 3. (conţine o descriere amplă a Războiului din Crimeea (1853-1856), care a avut loc pe teritoriile principatelor Moldovei şi a Valahiei).

Alecsandri, V. Despot Vodă. - Mirceşti, 1879

Psaltiri. – Chişinău, 1907.

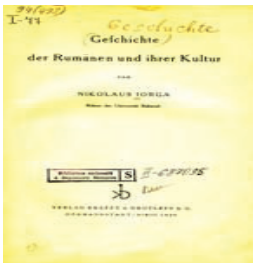

Iorga, N. Geschichte der Rumänen und ihrer Kultur. – Sibiu: Verlag Krafft&Drotleff A.G. Hermannstadt, 1929. - 357 p. (Istoria României şi cultura ei).

Cetfericov S. Paisie, Starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura şi influența lui asupra Biseri-

cii Ortodoxe. – Ch.: Tipogr. Mănăstirii Neamţului, 1933

La Roumanie – victime de l'expansionnisme russe: Antologie de Nicolas Loupan. – Bruxelles: Nistru, 1988. - 214 p. *În această Antologie sunt incluse lucrările:*

Boldur, Al. La Bessarabie et les relations russo - roumaines. La question Besssarabienne et le droit international. vol 1. - Paris, 1927.

Babel, A. La Bessarabie: Etude de historique, etnographique et economique. - Paris, 1926.
Nistor I. La Bessarabie et la Bucovine. – Paris, 1927.

Cetfericov S. Paisie, Starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura şi influența lui asupra Bisericii Ortodoxe. – Ch.: Tipogr. Mănăstirii Neamțului, 1933

Kersnovskaïa Ef. Coupable de rien: Chronique illustrée de ma vie au Goulag. - Paris: Plon, 1994. - 254 p.

Un album de o mare valoare despre Eufrosinia Kersnovskaia, basarabeancă de la Soroca, care a stat 19 ani în Siberia. Autoarea a făcut şi circa 700 de desene co-

lor a diferitor situații, pe care le-a întrodus în text. Basarabeanca noastră a lăsat memorii, care astăzi sunt considerate o capodoperă de valoare europeană.

***

Donațiile alcătuiesc o sursă importantă de dezvoltare a fondului de documente.

Datorită generozității Preşedintelui RM Vladimir Voronin şi interesului pe care îl manifestă față de instituția noastră, fondul Bibliotecii Naționale s-a îmbogățit cu donații valoroase şi prestigioase. Unele din ele constituie exemplare de unicat în componența fondului „Carte veche şi rară".

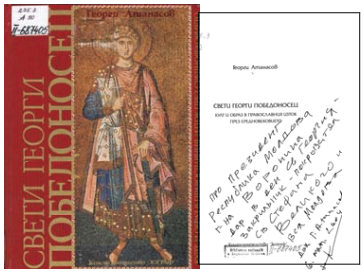

Санкт-Петербург 1703-2003.-С-Петербург. - Москва, 2003 (o ediție neordinară)
Rustaveli, Ş. Viteazul în piele de tigru. - Tibilisi, 1979 (cu o prezentare grafică şi poligrafică deosebită).
Atanasov, G. Sveti Georgi Pobedonosec: Kult i obraz v pravoslavniâ iztok prez srednovekovieto.-Varna: Zograf, 2001.- 384 p.,il, fotogr.

Din această donație prezintă interes şi edițiile:
Eminescu Mihai. Poezii: [traducere în limba chineză], 2003. - 334 p.
Hristos în Moldova. În 2 volume: Antologie de documente şi studii privind Mitropolia Moldovei, 1401-2001. - Iaşi: Trinitas, 2001. - 432 p. (vol. 1);
Album dedicat anului omagial Ştefan cel Mare şi sfânt - 500 ani. - Iaşi: Trinitas, 2004. - 233 p. (vol. 2)
Colecția Preşedintelui RM, Vladimir Voronin constituie - 442 ex.

Tot cu titlu de donații au întrat în fondul BNRM Colecțiile:
Colecția Clara şi Pavel Balmuş numără 813 cărți şi acoperă aproape toate diviziunile ştiințelor umanistice, cu o pondere mai mare a publicațiilor din domeniul literaturii şi criticii literare. Din colecție fac parte şi edițiile îngrijite, comentate, redactate de Pavel Balmuş , care conțin autograful Domniei sale pe care le-a donat la momentul aparițiilor acestora. Din colecția Balmuş face parte şi volumele cu genericul „Eminesciana"(197 ex.), care conține ediții de format mic (lilipute), lucrări fundamentale, opere compete, critică literară, ediții bibliofile.
Eminescu, M Poezii. - Iaşi: Opinia Studențească, 1884.

Eminescu, M Versuri şi proză. Vol 1. - Bucureşti, 1934.
Colecția Zlata Tkaci o donație de 839 documente, care a întrat în fondul Serviciului Audio-videotecă. Din aces-

te publicații prezintă interes monografia :

Браудо, Е.М. Всеобщая история музыки том. 1-2;. - Петербург: Музыкалъный сектор, 1922. - 206 p.

Colecția Dumitru Blajinu – (648 ex). Acest număr completează o lipsă de literatură de specialitate cu lucrări fundamentale (note muzicale) şi volume mai vechi, spre exemplu:

Posluşnicu, M.G. Crestomație muzicală. - Bucureşti: Cartea Românească, 1925. şi ultima edițe apărută:

Blajinu, Dum. Antologie de folclor muzical: 1107 melodii şi cântece din Moldova istorică. – Constanța: Ex Ponto, 2002. - 927 p. Culegerea este o comoară de neprețuit pentru cei ce se interesează de arta muzicală a poporului nostru. Autorul întroduce melodii compuse de mai multe personalități ale

muzicii româneşti ca: Anton Pan, Gavriil Muzsicescu, Vl. Curbet, C. Rusnac ş. a.

Colecția Dumitru Fusu (869 ex.) Cele mai prețioase publicații din această colecție sunt : **Naso Publius Ovidius. Metamorfoze. Cartea I. – Bucureşti: Cartea Românească, 1974. - 156 p.**

Colecția Vlad Chiriac (476 ex.) Volumele din acest fond reprezintă lucrări, începând cu anul de ediție 1930, cărți de istorie, filosofie, beletristică, istorie literară, multe publicații

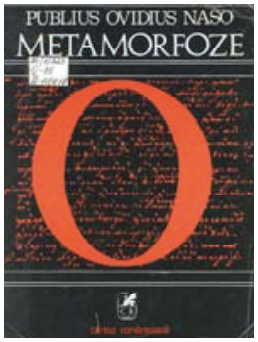

poartă mențiuni de donație ale autorilor către istoricul literar şi bibliofilul Vlad Chiriac. Prezintă interes ediția:

Milev, D. Călătorii: Povestiri din viața Basarabii ocupati. -Tirişpolia: Editura de Stat a Moldovei, 1930.

Colecția Vlad Bejan, prof. univ. din Iaşi, originar din părțile Sorocii. A colaborat cu prof. Vasile Harea, fost membru al Sfatului Țării, procurând împreună acte şi mărturii de la foştii unionişti, materiale pe care, după anul 1989, le-a publicat. A donat din biblioteca sa 20 titluri de cărți, a căror autor este, toate dedicate Basarabiei, din care evidențiem unele volume:

Bejan V. Album. Consemnări. Reportaje: 1989-2002. Iaşi: Pim, 2002. - 235

Bejan V., Căpreanu, I. Românii din Transtristia: Realități istorice şi contemporane. - Iaşi: Ginta latină, 2003. - 227 p.

Vlad Bejan are peste 84 ani, este Preşedintele Fundației „Ginta Latină" prin intermediul căruia îşi publică lucrările, susține o strînsă colaborare cu Muzeul „Memoria Neamului" din Chişinău.

Colecția V. Dumbravă - (114 ex.)

Profesorul universitar din

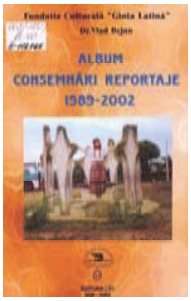

Bucureşti de origine basarabeană Vl. Dumbravă, refugiat în România, în timpul războiului, a donat în anul 2006, Bibliotecii Naționale 114 ex. şi continuă să completeze colecția cu ediții rare vechi, xerocopii de pe originalul publicațiilor din anii 1900-1945, cărți despre Basarabia, multe titluri sunt intrate în fond pentru prima oară şi toată colecția este localizată în fondul serviciului "Carte veche şi rară". Cele mai importante sunt:

Arbure, Z. Basarabia în sec. XIX.- Bucureşti: Institutul de Arte Grafice Carol Gobl, 1899. - 790 p.

Haneş, P.V. Scriitorii basarabeni 1850-1940: T.Vârnav, I.Hâncu, I.Doncev. - Bucureşti: Casa Şcoalelor, 1941. - 498 p.

***

O contribuție deosebită la completarea fondului Bibliotecii Naționale o constituie donațiile de carte din partea unor personalități de seamă din republică şi de peste hotare: Ion Varta ; Pavel Moraru ; Ion Mocioi; Eugeniu Simion ş.a.

Aurel Marinciuc, profesor universitar, unul din cei mai valoroşi bibliofili şi propagatori ai cărții din republică, donează permanent prețioase cărți vechi rare din biblioteca sa personală:

Gourgaud,General Baron., Sainte -Helene : Journal inedit de 1815-1818. – Paris: Ernest Flammarion Editeur,

1944 . - 564 p.

Koch M. Tableau des révolutions de l'Europe, depuis le Bouleversement de l'empire romain en Occident jusqu'a nos jours par. T. 4, Renfermant les tables généalogiques. – Paris: Gide Fils Libraire, 1814.

Brătianu G.I. Une nouvelle histoire de l'Europe au moyen âge.- Bucureşti: Fondation Regele Carol I, 1938 (pe baza boxei de deziderat)

Hommage a monsieur de Saint-Aulaire. – Bucureşti: Socec & Co, 1930. - 106 p.

Varta, I; Varta, T. Moldova şi Ţara Românească în timpul domniilor regulamentare: Documente inedite din arhivele din Federaţia Rusă, Ucraina şi Republuca Moldova. – Chişinău: Cartdidact, 2002.- 600 p.

Moraru, Pavel. Armata lui Stalin văzută de români. -Bucureşti: Ed. Militară, 2006. - 323 p.

Lucrarea a fost elaborată în baza documentelor de arhivă din România, intră în fond pentru prima dată, este continuarea cărţii: Informaţii militare pe Frontul de Est. -Bucureşti: Ed. Militară, 2005. - 338 p.

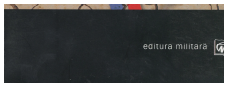

Mocioi Ion. Constantin Brâncuşi: viaţa.- Târgu-Jiu, 2003.-486 p.*Cartea este una din schiţele biografice aşteptate, mai bogată decât altele, prin sursele informative folosite.*

Profesoarea de la universitatea Brown din SUA Sanda Golopenţia, a donat o serie de volume:

Golopenţia, A. Ultima carte: Text integral al declaraţiilor

în anchetă ale lui Anton Golopenţia aflate în Arhivele S.R.I. - Bucureşti: Editura Enciclopedică, 2001. - 874 p.

Golopenţia, S. Chemarea mânilor negative. - Bucureşti: Cartea Românească, 2002. - 224 p.

Golopenţia, A. Opere complete. - Bucureşti: Editura Enciclopedică, 2002.- 316 p, şi cea mai recentă publicaţie:

Golopenţia A. Românii de la Est de Bug. Vol 1; vol 2,- Bucureşti: Ed. Enciclopedică, 2006.- 600 p.

Un donator permanent al bibliotecii noastre e şi cel mai bun istoric medievist român Ioan Caproşu, care în prezent face un ciclu de lucrări despre istoria oraşului Iaşi, astfel contribuie ca orice ediţie nou aparută să intre în fondul bibliotecii noastre:

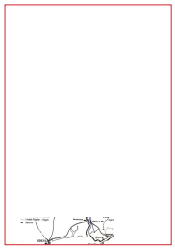

Documenta Romaniae Historica (DRH): Moldova, 2006. - 680 p, ajuns la al XVIII-lea volum.

Iaşii vechilor zidiri până la 1821. - Iaşi: Demiurg, 2007. - 403 p.

O donaţie prestigioasă este publicaţia în original a autorului:

Nouzille Jean. La Moldavie: Historie tragique d'une region européenne. – Paris:Comite européen d'historie et de strategie balkaniques, Bieler,

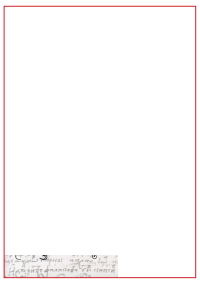

2004. - 439 p.

Exemplar donat de autor prin intermediul editurii „Prut Internaţional". Prin lucrarea de faţă se înfăţişează istoria Moldovei în viziunea lui Jean Nouzille. Pentru prima oară cititorii din Republica Moldova dintre Prut şi Nisru fac cunoştinţă cu publicaţile istoricului

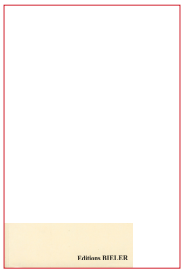

francez Jean Nouzille
Prima dată a intrat în fond donația expreşedintelui Academiei Române, Eugeniu Simion:

Manuscrisele Mihai Eminescu; vol. 1; vol 2; Manuscris românesc 2254. - Bucureşti: Editura Enciclopedică, 2004. - 459 p.

Dragoş V. George Enescu în constelația muzicii universale.- Bucureşti: RAO, 2005. - 303 p.

Cartea este un album de artă, un prețios dicționar iconografic, prezintă 190 de muzicieni din Europa şi America, acoperind mai mult de patru secole de muzică universală, sunt prezentați cu date pertinente despre naționalitatea, viața şi opera lor.

Tot cu titlul de donație au întrat în fondul BNRM scenariile pentru trei filme ale regretatului Emil Loteanu, care sunt păstrate în colecția serviciului "Carte veche şi rară", scenarii care au rămas nerealizate, donate după moartea regizorului de prietenul de familie S.N.Gozdacenko.

Loteanu, Em. Избранник божий: режисерский сценарий художественного полнометражного кинофильма. – Москва, 2000.

Loteanu, Em. Хаджи-Мурат: киносценарий художественного фильма по одноименной повести Льва Толстова. - Москва, 2000.

Loteanu, Em. Яр: киносценарий полнометражного художественного фильма. - Москва: Area Kord, 2001.

Prin însăşi menirea ei de înalt for cultural național, Biblioteca Națională a atras în jurul ei personalități ale vieții culturale şi ştiințifice. Astfel mulți dintre aceştea au înțeles că prin donarea arhivelor personale bibliotecii continuă munca lor de propogare a cunoaşterii.

Astfel îi putem menționa pe mulți donatori, care îmbogățesc fondul Bibliotecii cu cele mai alese cărți însoțite de autografele lor:

Academicianul Mihai Cimpoi, poetul Ion Hadârcă, folcloristul Tudor Colac, istoricul, prof. univ. dr. Anatol Petrencu, primul Președinte al RM - Mircea Snegur, directorul Bibliotecii Naționale - Alexe Rău, care orice publicație primită cu autograf pentru dumnealui o oferă Bibliotecii, avocatul şi poetul Boris Druță, istoricul, academicianul Andrei Eşanu, istoricul, prof. univ. - Dinu Poştarencu, redactorul la ediția „ Localitățile Moldovei" Victor Ladaniuc, istoricul, prof. univ. dr. Ion Țurcanu, deputatul Parlamentului RM - Veceslav Untilă, directorul Editurii „Augusta" - Dinu Rachieru, Timişoara ş. a.

Donații de valoare au fost făcute din partea ambasadelor străine acreditate la Chişinău, organizmelor internaționale, diverselor instituții şi organizații, care acordă un ajutor considerabil în vederea completării colecțiilor BNRM:

Ambasadele SUA, Germaniei, Franței, României, Chinei, Poloniei, Marea Britanie, Finlanda, ONU, Guvernul şi Ministerul Culturii şi Turismului al RM,

Arhiva Națională, Fundația Soros, Consiliul Europei, Alianța Franceză,

Ministerul Afacerilor Externe, Fundația cărții, Pro-Noi, Editura Civitas

Institutul de cercetări ştiințifice pentru Pomicultură RM, Institutul Național de Ecologie RM, Institutul de Istorie „A.D.Xenopol"- Iaşi, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi"- Iaşi, Biblioteca Județeană „O.Goga"- Cluj, Universitatea "Al. Ioan Cuza", din Iaşi, editurile Ieşene, Mănăstirea Putna, Biblioteca Județeană Constanța, Institutul Cultural Român, Academia Română, Facultatea de Jurnalism şi Ştiințele Comunicării din cadrul Universității din Bucureşti ş. a.

Pentru generosul sprijin acordat Bibliotecii în activitatea de colecționare, valorificare şi popularizare a patrimoniului de publicații, numele prietenilor cărții sunt înscrise în Hronicul Bibliotecii Naționale, rămânând astfel în istoria acestei instituții.

Vechii noştri prieteni-cititorii

Cititorii Bibliotecii Naționale de-a lungul anilor

Maria Brînzan
şef Serviciu „Lectura publică staționar”

Din cele mai vechi timpuri, bibliotecile au fost create de oameni pentru a fi „cuib de înțelepciune”, „leac de suflet”, şi utilizate de oameni întru prosperarea societății.

În Antichitate egiptenii erau mari posesori de biblioteci: regale, sacerdotale şi particulare. Suluri cu texte pe cele mai diverse teme erau adunate, organizate pentru a fi citite de semeni, păstrate pentru generațiile viitoare. Egiptenii conservau manuscrisele în vase de lut şi cufere pentru le păstra mai bine, a le feri de lumina zilei.

Biblioteca din Alexandria, fondată în 290 î.e.n. la solicitarea lui Ptolemeu Sôtêr de către Demetrios din Phaleron, a fost însă cea mai vestită bibliotecă din Antichitate. Mai apoi, în secolul 3 î.e.n., Ptolemeu II Filadelful a cumpărat cărțile personale ale lui Aristotel, mărind astfel faima bibliotecii.

Biblioteca lui Ramses II (secolele 14-13 î.e.n.) se deosebea de alte biblioteci prin aceea că pe frontispiciul bibliotecii din palatul său din Teba era scris „Leac de suflet”.

În secolul XII al erei noastre i-au ființă primele biblioteci universitare la Bologna, Oxford, Paris, Praga, Cracovia, Viena, Heidelberg etc. Biblioteca Universității din Oxford (Anglia), arsă din porunca lui Edward ca fiind eretică, a fost restaurată între anii 1597-1602 de către Thomas Bodley; de la acea dată biblioteca este cunoscută sub numele de „Bodleian Library”.

În secolele XVIII-XIX, în lume iau ființă mari biblioteci publice ce vor deveni mai apoi biblioteci naționale. Se întemeiază biblioteci cu renume: în Anglia la 1753 – Biblioteca Națională (British Museum), în America – Biblioteca Congresului (Washington, 1802), în Rusia – Biblioteca Muzeului Rumeanțev (Petersburg, 1826), în România – Biblioteca Națională din Bucureşti (1838), ce este deschisă pentru public.

Încă în secolul XVIII, marii cărturari ai timpului Grigore Ureche, Miron Costin şi alții aveau biblioteci particulare. Domnitorul României Constantin Brâncoveanu dă poruncă să dăltuiască pe uşa bibliotecii de la Hurezu: „Bibliotecă de hrană dorită sufletească, această casă a cărților îmbie înțelepciunea de pretutindeni adunată, în anul 1708”.

Răsfoind cu drag filele cărților vechi pentru documentare, am descoperit comori, ce urmează a fi explorate. În studiul dat mi-am propus să urmăresc evaluarea cititorului de-a lungul anilor. Cititul cărților era o îndeletnicire a celor avuți. Cărțile costau scump, cei împătimiți de cărți, dădeau averi întregi pe ele. Acces la cărți aveau

doar oamenii cu studii, adică cei care ştiau a citi. Mulți oameni bogați procurau cărți şi-şi făceau propriile biblioteci.

În Moldova în secolul XVIII se înființează biblioteci la mănăstirile Secu, Dragomirna şi Bisericani. La începutul secolului al XIX-lea deja unii moşieri din Moldova, ca Suruceanu, Moruzi şi alții deținеau biblioteci particulare mari. Era nevoie de o bibliotecă publică în Moldova. Ideea înființării unei astfel de biblioteci aparține membrilor „Epitropiei învățăturilor publice" din Moldova a Mitropolitului Veniamin, logofătului M. Cantacuzino, Iorgu Şuțu şi referendarului Gheorghe Asachi, care la 10 ianuarie 1828 solicitau principelui Alexandru Cuza să întemeieze o bibliotecă națională pentru „sporul învățăturilor". Biblioteca Centrală de la Iaşi se deschide pe lângă Academia Mihăileană la 16 iunie 1835.

După cum cunoaştem, Rusia țaristă anexează Basarabia în 1812, făcând-o gubernie. Guvernul țarist rus, pentru a împiedica deschiderea bibliotecilor publice de către comunitate, hotărăşte să aplice în viață proiectul propus la 12 aprilie 1830 de către contele N. Mordvinov, ce prevedea deschiderea bibliotecilor publice în toate oraşele guberniale, cu scopul menținerii controlului asupra completării lor cu cărți. General-guvernatorul Novorosiei şi Basarabiei, contele Voronțov, aprobă proiectul lui Grinevici de înființare a Bibliotecii Publice Guberniale la Chişinău, la fel ca şi celelalte biblioteci guberniale.

Deschiderea oficială a Bibliotecii Publice Guberniale pentru publicul din Chişinău are loc la 22 august 1832, în clădirea arendată de negustorul Bogaciov. Fondul de carte constituia 477 de cărți şi 73 de reviste. Bibliotecar este numit Gavriil Bilevici, profesor de limba română la şcoala ținutală din Chişinău.

Din sursele studiate am constatat către primii patru ani de activitate cititorii nu se înregistrau şi nici evidența vizitelor nu se ducea, acest fapt ni-l confirmă al doilea bibliotecar – Nicolae Kozlov, care este numit în post la 1 octombrie 1835 şi care lucrează până la sfârşitul vieții, la 20 aprilie 1846. Fondul bibliotecii constituia 580 de publicații: 363 cărți în limba rusă, 178 în limba franceză şi 38 în limba română. Date despre câți cititori şi de câte ori au frecventat biblioteca, dar şi câte publicații au împrumutat, nu existau. Primindu-şi postul, chiar din prima zi îi scrie guvernatorului civil al Basarabiei, Fiodorov, „că până acuma în bibliotecă nu s-a practicat înregistrarea cărților care au fost difuzate cititorilor în decursul anului, n-a fost ținută evidența vizitatorilor, nici perioada anului şi nici orele în care au fost mai intens vizitate, de aceea o să am nevoie de timp ca să determin care zile şi ceasuri sunt mai convenabile pentru vizitatorii bibliotecii. Însă şi fără aceasta deacum se ştie că numărul persoanelor care doresc să se folosească de avantajul Bibliotecii Guberniale este foarte redus". Bibliotecarul N. Kozlov bănuia frecvența mică a cititorilor, deoarece „Regulile bibliotecii" prevedeau vizitarea bibliotecii de către acei cetățeni „destul de bine îmbrăcați", prin urmare numai oamenii cei înstăriți dispuneau de haine bune. Deci de la bun început biblioteca era predestinată oamenilor avuți.

În anul 1836 au vizitat biblioteca 106 cititori, dintre care funcționari - 80, militari – 16, moşieri – 2, elevi – 8.

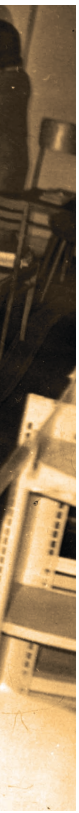

Să analizăm care a fost componenţa cititorilor după 10 ani de la deschiderea bibliotecii. Numărul cititorilor înscrişi a crescut până la 341, au vizitat biblioteca: funcţionari – 249, militari – 65, moşieri – 4, elevi – 19, negustori – 3, femei – 2. Este un lucru foarte interesant, dar şi ciudat totodată, că pe parcursul a 10 ani doar 19 femei din numărul total de cititori au vizitat biblioteca.

În anul 1842 cititorii au împrumutat 594 de cărţi, dintre cele mai solicitate au fost romanele şi versurile, după care urmau cele din istorie şi geografie, pe locul trei fiind literatura juridică. Putem vorbi despre un fenomen neobişnuit – majoritatea cititorilor bărbaţi erau preocupaţi de cărţi de literatură (istoria literaturii, beletristică), istorie, geografie, apoi de cea juridică.

Să vedem cum s-a schimbat componenţa cititorilor la sfârşitul secolului XIX. La 1899 numărul total de cititori alcătuia 2997 (inclusiv sala de lectură, Secţia de împrumut, Secţia pentru copii), din care conform statutului social pe primul loc erau micii-burghezi – 564, urmau nobilii – 191 şi alţii. Din cei 1743 cititori înregistraţi, după ocupaţie – cei mai numeroşi erau funcţionarii – 533, urmaţi de elevi şi studenţi – 250 şi alte categorii. Femeile numărau – 934 vizitatori (53,3%), bărbaţii – 809 (46,7%). La sfârşit de secol, numărul femeilor a crescut cu 6,6% faţă de cel al bărbaţilor. Ce îi preocupa pe cititori la acea vreme? Se pare că interesele nu s-au schimbat cu mult: din cele 8930 de cărţi împrumutate, pe primul loc rămânea tot domeniul literaturii (istoria literaturii, beletristica, opere dramatice) – 4133 de cărţi, urma istoria – 747, juridică – 658, filosofia – 412 şi alte domenii.
La 1912 numărul cititorilor a crescut până la 6513. După 1912 biblioteca a trecut prin perioade grele: Primul Război Mondial, cel de al Doilea Război Mondial, perioada de după război, de refacere a economiei naţionale cât şi a culturii.

În 1961 biblioteca trece în clădire nouă (masivă), cu trei etaje (nouă niveluri), cu săli de lectură mari, spaţioase, mese amenajate cu lămpi. Se deschid două săli de lectură pe lângă Serviciul „Servirea cititorilor", actualmente Serviciul „Lectura publică staţionar", la etajul doi – o sală de lectură specială pentru lucrătorii ştiinţifici, la etajul trei – săli de lectură pentru cei ce solicită literatură străină, publicaţii seriale şi altele. Se înfiinţează sectoare noi ca: „Literatură străină", „Literatură muzicală şi note", „Literatură ţinutală", „Carte veche şi rară" şi altele, care mai târziu vor deveni servicii. Cu înfiinţarea Serviciului „Literatură străină" cititorul parcă ar fi trebuit să aibă acces la cartea de limbă română, dar să vezi că nu era chiar aşa, nu toată literatura era disponibilă pentru cititori, deoarece cu trecerea în noua clădire s-a mai înfiinţat încă un serviciu, cu o funcţie mai specială, de păstrare a cărţilor interzise. În acest serviciu se păstrau cărţi, ziare, pe care conducerea de atunci considera că ar fi mai bine ca cititorii să nu ştie de ele. Erau publicaţii în toate limbile, o bună parte însă o alcătuia literatura în limba română. Cititorii nu aveau acces la acest fond ce avea inscripţia „speţhranenie". În anul 1991 acest serviciu cu funcţie sinistră a fost desfiinţat, iar publicaţiile au fost redistribuite în diverse servicii; o bună parte de literatură în limba română s-a transmis Serviciului „Carte veche şi rară", o altă parte Serviciului „Literatură străină" („Literaturile lumii") de astăzi.

Fondul Bibliotecii Republicane de Stat a RSSM constituia 1,5 mln. de publicaţii în 34 de limbi; s-au înregistrat 15422 de cititori, componenţa lor fiind următoarea: specialişti din diverse domenii – 3185, studenţi şi elevi – 7000, funcţionari – 2082 şi alţii. Din datele prezentate observăm că tineretul studios era acel care frecventa mai des biblioteca, în deosebi Serviciul „Literatură străină" de la etajul trei, unde mulţi cititori au făcut cunoştinţă pentru prima oară cu scriitorii neamului nostru: Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Constantin Negruzzi, Bogdan Petriceicu Hasdeu şi alţii.

Sorbeau cu nesaţ din literatura română cititorii bibliotecii, astăzi personalităţi notorii ale culturii noastre, scriitorii: Vladimir Beşleagă, Andrei Strâmbeanu, Gheorghe Vodă, Dumitru Matcovschi; scriitorii academicieni: Grigore Vieru, Mihai

Cimpoi, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Moldova, regretatul scriitor academician Andrei Lupan; fizicianul Alexei Simaşchevici, academician al A.Ş.M., doctor habilitat; matematicianul Petru Soltan, academician al A.Ş.M., doctor habilitat; istoricii Ion Buga, doctor habilitat; Alexandru Moşanu, doctor habilitat, Anton Moraru, doctor habilitat, Ion Niculiță, doctor habilitat; filologul Ion Osadcenco, doctor habilitat; biologii: Boris Matienco, academician al A.Ş.M., doctor habilitat, Boris Melnic, academician, doctor habilitat şi mulți, mulți alții.

Biblioteca Republicană de Stat în luna decembrie a anului 1967 a împlinit 135 de ani de la înființare, acest eveniment s-a sărbătorit cu mult fast în republică. Cu această ocazie Biblioteca a fost numită „N. K. Krupskaia". Numărul total de cititori ai bibliotecii în 1967 constituia – 20811. Să vedem care era componența lor: studenți şi elevi – 7981, lucrători ştiințifici – 1531, specialişti în diverse domenii de activitate – 7872. Pentru prima oară s-a înregistrat categoria de cititori – lucrători ştiințifici. Componența fondului de publicații după domenii era următoarea: Literatura social-politică – 301 462 titluri (19%), tehnică 559 976 (36,5%), artistică – 157901 (10%), şi alte domenii. După limbi: limba rusă – 1 427 157 (93%), limba moldovenească – 2046 (2,7%), limbi străine (printre care şi limba română) – 62 500 (4%).

Împrumutul publicațiilor constituia 262 900 unități, din care cea mai solicitată era literatura social-politică – 28%, urma literatura tehnică – 21%. Paradoxul este că literatura social-politică cu ponderea doar de 19% era mai solicitată decât cea tehnică. Un lucru care trebuie să-l remarc este că în 1967 din numărul total de cititori, moldovenii alcătuiau doar 7 697 (37%), ceilalți 13 114 erau ruşi, ucraineni şi alte naționalități. Cu toate acestea sălile de literatură erau frecventate cu mult drag de mulți cititori, ce ne sunt astăzi, nouă tuturor, bine-cunoscuți, o pleiadă de scriitori şi oameni de ştiință ca: Nicolae Dabija, academician, Ion Hadârcă, Andrei Vartic, Andrei Eşanu şi alții.

Să vedem care sunt preferințele cititorilor peste 10 ani. În 1977 împrumutul publicațiilor a crescut la 1 192 639 unități, adică cu (4,5%), împrumutul literaturii social-politice a crescut cu 4%, până la 385 290 unități, al celei tehnice – 8%, adică până la 35000 unități. În limba moldovenească s-au solicitat doar 22 450 publicații. Alte generații de cititori au început să viziteze biblioteca, unii o vizitează şi în continuare – personalități cu care ne mândrim: istoricul Anatol Petrenco; biologul Gheorghe Duca, academician, preşedintele Academiei de Ştiințe a Moldovei, doctor habilitat – acestea sunt doar câteva nume, şirul lor poate continua.

Împrumutul de publicații în 1990 a ajuns la cifra de 1 270 220 de unități. În 1991 bibliotecii i se conferă titulatura de Bibliotecă Națională a Republicii Moldova. S-au produs mari schimbări în societate. Din 1992 se începe reformarea principală a bibliotecii, scopul fiind trecerea la standardele internaționale.

În 1997 biblioteca a împlinit 165 de ani de la fondare. Cu acest prilej s-a sărbătorit acest eveniment, s-au desfăşurat multiple acțiuni, a fost elaborată concepția informatizării BNRM, s-a procurat un program (software) TINLIB cu ajutorul căruia va fi realizată informatizarea bibliotecii. Tot în acest an biblioteca a fost conectată la Internet. Colecțiile bibliotecii atingeau cifra de 2 952 570 de unități. Să vedem care este ponderea colecțiilor după limbi: limba română - 209585 publicații (7,1 %); limba rusă – 2 548 930 publicații (86,3%); limbi străine – 194 058 publicații (6,6%). Numărul de cititori reînregistrați era de 13 147. Împrumutul constituia 1 059 810. Se observă o scădere a ultimilor doi indici față de ceilalți ani, care poate fi explicată în felul următor: s-a închis Serviciul „Bibliotecă experimentală", iar cu ajutorul bibliotecilor de peste Prut s-au înființat câteva biblioteci de carte română în Chişinău.

Societatea informațională de azi este o formă avansată de organizare a comunității umane. Informația şi accesul la informație este o condiție indispensabilă a progresului. Utilarea bibliotecii cu tehnologii informaționale moderne presupune asigurarea unui acces mai amplu la colecțiile bibliotecii pentru utilizatori. La moment BNRM se află la etapa de modernizare (automatizare) a activității de bibliotecă. Implementarea pachetului TINLIB, mai nou TINREAD, va permite o mai bună funcționare a bibliotecii, asigurând automatizarea a tuturor serviciilor de bibliotecă. Odată cu implementarea modulului „circulație a programului TINREAD în BN" utilizatorii vor beneficia de accesul on-line la catalogul electronic al bibliotecii:
- accesul rapid şi amplu la colecțiile bibliotecii;
- servirea în regim automatizat şi supervizarea împrumutului staționar;
- se va facilita relația bibliotecar – utilizator şi viceversa.

Utilizatorul BNRM este un cititor deja format, fiind adult (fie el student, masterand, doctor în ştiințe, profesor universitar, specialist în diverse domenii ale economiei, parlamentar), are necesitățile bine defini-

te, solicitările concrete. Misiunea bibliotecarului constă: cu abilitate şi profesionalism să-l ghideze, ca cititorul să aibă accesul cât mai rapid la informaţia, documentele solicitate.

Componenţa colecţiilor BN are un caracter universal şi numără 2,5 mln. de documente în 30 de limbi. Împrumutul constituie 589 mii documente pentru consultare, din care 51,4% în limba română, urmate de cele în limba rusă – 37%, pentru celelalte limbi revin 11,6%. Cele mai solicitate domenii sunt: ştiinţele social-politice, economie, care constituie 40% din împrumutul anual, după care urmează domeniile: geografie, biografii, istorie – 13%; lingvistică, filologie, critică literară – 11%; beletristică – 10%; filosofie, psihologie – 6%; medicină, tehnică, ştiinţe aplicate – 7%; matematică, ştiinţe naturale – 5%; religie, teologie – 3%; generalităţi, ştiinţă, activitate intelectuală – 3%; artă, divertisment, sport – 2%. Din această mini analiză putem conchide că politica, economia, dreptul, pedagogia sunt domeniile preferate de utilizatori, ceea ce coincide cu cerinţele societăţii.

Preferinţele utilizatorilor diferă de la o categorie la alta. Utilizatorii categoriei I – cei care studiază la masterat, doctorantură, profesorii (de la instituţiile superioare de învăţământ), doctorii în ştiinţe – solicită cele mai multe publicaţii din domeniile: istorie, politică, economie; motivul – studiul pentru prelegeri, cursuri, susţinerea tezelor de doctor. Solicitările utilizatorilor categoriei a II-a – specialişti în diverse domenii: jurişti, economişti, pedagogi – sunt motivate de preferinţele lor, studiul în aprofundarea cunoştinţelor profesionale şi de necesităţi, adică reprofilare; cele mai solicitate sunt cărţile despre management, micul business, noile tehnologii. Solicitările studenţilor (cota cea mare a împrumutului) se datorează studiului pentru orele de curs, seminare, licenţe, studierii limbilor moderne (a istoriei, geografiei ţării a cărei limbă o studiază). Frecventează biblioteca şi alte categorii de cititori, dar sunt mai puţin numeroase şi nu prezintă interes.

Este bine să-i remarc pe cititorii care frecventează foarte des biblioteca şi sunt fideli idealului său – acei utilizatori cu vechime mare a statutului de cititor al BN, care vin la bibliotecă ca la o slujbă, iar preferinţele, preocupările lor sunt atât de legate de profesie, munca care o desfăşoară, cât şi necesitatea frecventării pur din interes personal, pentru a-şi petrece timpul liber în mod util şi cu folos, făcând cunoştinţă cu tot ce apare nou în domeniile preferate (pentru lărgirea bagajului de cunoştinţe, recreere, elaborarea unor proiecte). Cu mult respect şi consideraţiune îi menţionez pe acei care au făcut din bibliotecă casa lor de suflet: Mihai Cimpoi, Pavel Balmuş, Andrei Vartic, Vladimir Beşleagă, Vladimir Anikin, Anatol Petrenco, Olga Ciolacu, Vasile Romanciuc, Ion Hadârcă, Zinaida Julea, Ion Ţurcanu, Valeriu Matei, Victor Stepaniuc, Tudor Angheli, Tamara Nesterova, Andrei Mudrea, Constantin Ciobanu, Valentin Tomuleţ, Eugeniu Certan şi mulţi, mulţi alţii.

Bibliografie selectivă:

Biblioteca Naţională a Republicii Moldova. Raport anual pentru 1997. – Chişinău,1998. – 36 pag.

Biblioteca Naţională a Republicii Moldova. Raport anual pentru 2006. – Chişinău, 2007. – 39 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii publice orăşeneşti din Chişinău pentru anul 1899. – Chişinău, 1900. – 71 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii publice orăşeneşti din Chişinău pentru anul 1909. – Chişinău, 1909. – 23 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii Republicane de Stat în numele „N. K. Krupskaia" pentru anul 1961. – Chişinău, Arhiva BNRM. – Nr. 1, 1962. – 88 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii Republicane de Stat în numele „N. K. Krupskaia" pentru anul 1967. – Chişinău, Arhiva BNRM. – 1968. – 95 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii de Stat a RSSM „N. K. Krupskaia" pentru anul 1977. – Chişinău, Arhiva BNRM. – 1978. – 129 pag.

Ganenco, Petru. Pagini din istoria Bibliotecii Naţionale // Magazin bibliologic. – 1997. – Nr. 4 – P. 22-32.

Ganenco, Petru. Scrieri istorice. În 2 volume. Volumul 1. – Chişinău, Biblioteca Naţională, 2001. – 143 pag.

Ganenco. Petru. Tradiţiile istorice trebuie să fie cunoscute şi respectate de toţi // Magazin bibliologic. – 1997. – Nr. 4 – P. 33-35.

Ganenco, Petru. Istoriâ Kišinëvskoj publičnoj biblioteki (1830-1917). – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1966. – 114 pag.

Kirtoka, A. Gosudarstvennaâ Respublikanskaâ Biblioteka imeni N.K. Krupskoj. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1961. – 80 pag.

Rău, Alexei. Biblioteca Naţională din Republica Moldova – 170 // Biblioteca. – 2002. – Nr. 11. – P. 334.

Activitatea Bibliotecii Naționale în opinia cititorilor ei

Victoria Berdilo

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este interesată ca beneficiarul să obțină documentarea dorită, din perspectiva intereselor sale de cercetare. Cu această ocazie Serviciul „Studii şi cercetări" realizează anual un sondaj de opinie care urmăreşte scopul de a studia atitudinea, intențiile şi preferințele utilizatorilor săi.

Utilizatorii noştri trebuie să beneficieze de informații pertinente şi competitive într-un cadru compatibil cu noile exigențe ale lumii informaționale de azi. Cercetarea de față doreşte să adune date care, analizate, vor putea duce la o îmbunătățire a activității din cadrul bibliotecii. După cum bine ştim, analiza permanentă a cerințelor cititorilor, valorificarea resurselor şi a mijloacelor necesare pentru a satisface aceste cerințe reprezintă esența activității unei biblioteci.

Au fost chestionați 50 respondenți dintre cei mai fideli ai instituției. În calitate de instrument al cercetării a fost utilizată metoda anchetei în baza chestionarului, pentru că aceasta este operativă şi permite dezvoltarea şi elucidarea problemelor într-un timp mai scurt. Chestionarul elaborat pentru realizarea sondajului a cuprins 9 întrebări: 4 închise şi 5 deschise, care au abordat diverse aspecte ce țin de activitatea şi serviciile bibliotecii.

Pentru ca rezultatele să fie cât mai convingătoare, s-au avut în vedere două aspecte: perioada în care s-a efectuat cercetarea şi metoda de întocmire a chestionarului. Alegerea momentului pentru completarea chestionarului a constituit o problemă deoarece trebuia aleasă o perioadă favorabilă studiului, deci să nu fie nici sesiune de examen şi nici început de semestru universitar. Ținând cont de acest lucru am ales sfârşitul lunii octombrie.

Concluziile generale ale acestui sondaj, precum şi cerințele care trebuie îndeplinite pentru ca biblioteca să rămână în continuare competitivă le vom prezenta mai jos.

Rezultatele obținute:

În continuare vom vedea care este opinia utilizatorilor cu privire la Biblioteca Națională şi totodată doleanțele predominante. Vom trece la prezentarea pe rând a concluziilor obținute pentru fiecare întrebare.

Investigația a debutat cu o întrebare vizând frecvența vizitelor la bibliotecă. Dacă e să comparăm rezultatele sondajului efectuat anul acesta cu cel din anul trecut, constatăm că s-a mărit numărul celor care ne vizitează de câteva ori pe săptămână.

Scopul vizitelor la bibliotecă rămâne a fi pentru studiu, pentru informare; anul acesta s-a mărit procentul celor care ne vizitează pentru dezvoltarea personalității, pentru plăcere, relaxare.

Cele mai solicitate servicii sunt „Lectura publică", „Publicații seriale". A crescut procentul vizitelor în serviciile „Literaturile lumii", „Colecția de artă şi hărți" şi Biblioteca de Bibliologie (vezi tabelul 1).

Tabelul 1

	2005 (%)	2006 (%)
Lectura publică	30,35	29,4
Publicații seriale (periodice)	15,18	14,3
Literaturile lumii	17,85	16,0
Audiovideoteca	1	2,5
Moldavistica	8,82	8,4
Împrumut interbibliotecar	7,15	6,7
Asistență bibliografică şi documentară	6,25	3,4
Carte veche şi rară	9,82	8,4
Biblioteca de Bibliologie (bl. 2)	1,8	5,0

La întrebarea cum sunt apreciate diverse aspecte ale activității bibliotecii (vezi tabelul 2), conform rezultatelor obținute am făcut următoarea concluzie: în comparație cu anul 2005, în ceea ce priveşte *colecția bibliotecii*, procentul celor care cred că e satisfăcătoare a crescut cu 25,8%.

S-a îmbunătățit gradul de amabilitate a bibliotecarilor. Anul acesta mult mai multe persoane l-au apreciat ca satisfăcător, majoritatea acestor aprecieri îmbucurătoare se referă la serviciile „Literaturile lumii", „Colecția de artă şi hărți", „Carte veche şi rară". Suntem conştienți că biblioteca noastră va avea o imagine favorabilă la nivelul cititorilor care o frecventează doar dacă personalul său (bibliotecarii) reuşeşte să creeze o atmosferă cât mai bună pentru studiu.

Ajutorul acordat de bibliografi: 84,2% dintre cititorii chestionați l-au apreciat satisfăcător, însă, făcând o comparație cu anul trecut, s-a mărit cu 6% numărul celor care îl consideră nesatisfăcător .

Dotarea tehnică a fost apreciată, cu mici excepții, la nivelul anului trecut.

Cititorii anchetați au specificat mai multe domenii la care oferta de carte este sub nivelul aşteptărilor lor, în special oferta de carte în limba română, mai ales pe unele domenii: filozofie, psihologie, informatică,literatura universală, economie.

Tabelul 2

	Bună		Satisfăcătoare		Nesatisfăcătoare	
Anul	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Colecțiile	28,56	42,8	37,00	48,6	34,44	8,6
Sistemul de informare	14,15	38,7	57,78	48,4	28,07	12,9
Spațiile de lectură	46,15	46,7	30,55	46,7	23,3	6,6
Profesionalismul personalului	34,3	59,5	15,2	32,4	50,50	8,1
Amabilitatea bibliotecarilor	33,04	44,5	26,56	47,2	40,40	8,3
Ajutorul bibliografic	37,39	47,4	52,4	36,8	10,21	15,8
Programul de lucru	56,77	52,8	31,11	38,9	12,12	8,3
Dotarea tehnică	23,72	32,3	38,00	32,3	38,28	35,8
Altele (specificați)	-	-	-	-	-	-

Sugestiile cititorilor privind ameliorarea activității Bibliotecii Naționale:

- Completarea fondului cu literatură română recent apărută (publicațiile periodice să fie primite regulat);
- Refuzul să fie anunțat imediat;
- Personal amabil, care să posede limba română şi să poarte ecusoane;
- Servirea rapidă a cititorilor (15 min. - 20 min.);
- Cititorului nou înscris să i se ofere un pliant cu toate serviciile de care poate beneficia în bibliotecă;
- Organizarea lecțiilor de inițiere pentru cititorii noi înscrişi în cadrul cărora, sa-r explica modul utilizării a sistemului informațional al bibliotecii;
- Echipament tehnic performant (copiator, printer, scanner etc.);
- Achiziționarea mai multor computere pentru accesarea catalogului electronic;
- Crearea unei săli speciale de calculatoare conectate la Internet;

• Crearea unor condiții optime de studiu în sălile de lectură (mobilier confortabil, ceas de perete în fiecare sală de lectură);

• Dotarea cu climatizoare;

• Extinderea orarului de lucru pe timp de iarnă;

• Decorarea instituției cu cât mai multe flori;

• Deschiderea unei cantine în incinta bibliotecii.

Doleanțele din anii trecuți ale beneficiarilor de îmbunătățire a activității bibliotecii au fost parțial satisfăcute: au fost redactate cataloagele din anii 2002-2003 trimestru I, au fost reparate şi reamenajate unele săli de lectură etc. Rămâne însă de activat în vederea îmbunătățirii, precum şi în vederea asigurării instrumentelor tehnice, înființării unei cantine etc.

Rezultatele sondajului pot fi de real folos şefilor de servicii în procesul activității pentru anul viitor. Deşi este clar că unele probleme vizând echipamentele tehnice performante, achiziționarea unui mobilier nou şi confortabil, instalarea climatizoarelor vor fi mai greu de rezolvat, există şi aspecte de activități care pot fi îmbunătățite fără eforturi prea mari şi fără cheltuieli suplimentare: fiecărui cititor nou înscris să i se propună un Ghid al bibliotecii, organizarea excursiilor de prezentare a bibliotecii, anunțate din timp - o dată în săptămână, decorarea instituției cu mai multe flori frumoase etc.

Datorită acestui sondaj am aflat cum este privită biblioteca în acest moment de către cititori. Inițiativa a fost primită cu interes şi bunăvoință de către cei chestionați, ei răspunzând cu seriozitate la întrebări şi făcând propuneri care merită să fie luate în seamă.

Colecții adunate 175 de ani

Cele mai vechi cărți din colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Chiar dacă nu deține în fondurile sale incunabule, BNRM este păstrătoarea a două cărți străvechi care sunt legate, prin biografia lor poligrafică, dar mai ales prin conținutul, autorii şi comentatorii lor, nu numai de vremea primelor cărți scoase de sub tipar în Europa, dar şi de timpurile antice când îşi creau opera lor părinții filosofiei. Amândouă cărțile se înscriu în bibliografia şi istoriografia aristoteliană. Prima din aceste cărți,

Kategoriile lui Aristotel comentate de Simplicius, a fost tipărită la Veneția, în 1551, în limba greacă.

Aristotel. Categoriile/ coment. de Simplicius în lb. greacă. – Veneția, 1551.

E o carte paleotipică, ea fiind tipărită pe modelul volumului de categorii aristotelice publicat în 1499 de asemenea la Veneția. În varianta din 1551 se păstrează prezentarea grafică, ductul literei, arhitectonica celei din 1499. Deosebirea dintre ediția din 1499 şi cea din 1551 (un exemplar din tirajul căreia îl deține BNRM) o face cunoscutul filosof, unul din cei mai mari comentatori ai filosofiei antice, Simplicius (490-560). Foaia de titlu s-a păstrat fragmentar şi nu oferă elementele necesare pentru o descriere paleografică deplină. Pe pagina următoare, însă, e inserată „Epistola începătoare", în care putem găsi nu doar un comentariu general, dătător de ton, dar şi anul ediției (M.D.L.I.=1551) [1]. Titlul cărții deținut de BNRM îl întâlnim în celebra bibliografie a lui Konrad von Gesner „Bibliotheca universalis sivus catalogus omnium" tipărită la Zürich în 1545-1556. În această bibliografie sunt incluse incunabule, ceea ce ne obligă să facem în acest loc o scurtă explicație. Vorba e că în general, sunt considerate incunabule cărțile tipărite până la 1500. Cărțile tipărite pe modelele incunabulelor sau apărute în primii ani de după 1500 se numesc *paleotipice*. Multă vreme, însă, s-a ținut în Europa o discuție largă în cadrul căreia se propunea să fie considerate incunabule şi cărțile apărute în anii următori lui 1500. Au fost promovate două opinii: unii cercetători limitează această dată la anul 1480, când s-a produs o diferențiere precisă a tipurilor de literă şi o unificare a fiecărui caracter în parte. Alții extind perioada până la începutul sec. al XVI-lea, când perfecționările tehnologice aduse tiparului au permis tiraje mai numeroase şi o ieftinire relativă a cărților [2]. Dacă ne întemeiem pe catalogul lui Gesner şi pe cea de-a doua opinie arătată mai sus, ar reieşi că volumul *Kategoriile* al lui Aristotel din 1551 aflat în colecțiile BNRM ar putea fi considerat, într-un fel, un incunabul, lucru care o situează pe BNRM printre bibliotecile europene cu cele mai prețioase comori.

Pe versoul paginii în care este inserată „Epistola începătoare" este dat cuprinsul. În continuare, urmează un studiu mai larg despre categorii în general, apoi texte şi ilustrații (la unele capitole) consacrate fiecărei categorii în parte, în limba greacă.

Ce face Simplicius? În primul rând, el comentează cartea capitol cu capitol (categorie cu categorie), în limba latină. La sfârşitul fiecărui compartiment al scrierii aristotelice el adaugă diferite genuri de comentarii. Cel mai des întâlnită este formula „In predicamentum Quantitatisoccurrunt annotatione digna", urmate de regulă de „Argumenta", în care justifică şi explică conținutul comentariilor făcute. Comentariul la primul capitol, el în care se conține studiul general consacrat categoriilor este vedetizat prin sintagma „De Entibus"[3]. La p. 38 constatăm însă că „Que in Commentarijis Simplicij…" şi „Argumenta" sunt acelaşi lucru, fapt care implică o examinare a paginilor în care aceste două formule nu sunt arătate explixit ca identice, sau ca acelaşi lucru. Comentatorul introduce boxe cu paronime ori cu sinonime, face uneori scurte referințe pe marginea paginilor. Ultimele două pagini ale acestei cărți sunt rupte aproape în întregime, ceea ce ne împiedică să culegem date suplimentare importante referitoare la tipărirea ediției ca atare (acest lucru se referă mai cu seamă la penultima pagină).

Lucrarea *Kategoriile…* face parte dintre scrierile ce s-au păstrat după moartea marelui filosof. Precum se ştie, după decesul lui Aristotel manuscrisele sale au rămas în posesia lui Teofrast, urmaşul său. La moartea lui Teofrast, manuscrisele au ajuns la Neleus discipolul acestuia. Moştenitorii lui Neleus le-au ascuns într-o peşteră unde au rămas multă vreme pradă umezelii. Doar în anul 100 î.Hr. scrierile au fost descoperite de un anume Apellicon, mare bibliofil, şi aduse la Atena. În 86 î. Hr. Atena e ocupată de generalul Sulla care aduce manuscrisele la Roma. Aici ele atrag atenția unor filologi şi au fost copiate la indicația grămăticului Tyrannon. Pe baza acestor copii, ultimul conducător al Liceului, Andronicos din Rhodos, a elaborat şi a publicat, în prima jumătate a sec. I înaintea erei noastre, ediția care stă la baza întregii noastre cunoaşteri asupra operei lui Aristotel până azi. În această ediție era inclusă şi cartea *Kategoriile…* Prima ediție completă a lui Aristotel, în limba latină, apare în 1489 la Veneția. Prima ediție în limba greacă a operei lui Aristotel a fost făcută de celebrul tipograf Aldo Manuzzi, la Veneția, în perioada 1495-1499. În ultimul din aceşti ani e tipărită în greacă lucrarea Kategoriile, cea de pe care s-a pregătit ediția comentată de Simplicius, scoasă tot la Veneția în 1551, un exemplar al căreia se păstrează în Biblioteca Națională a Moldovei.

Cartea e importantă şi prezintă interes prin faptul că e legată nu doar de numele lui Aristotel, ci şi de acela al lui Simplicius, filosof si comentator de o mare finețe. Multe din comentariile sale la operele filosofilor antici, în special la acelea ale lui Aristotel rămân pertinente până astăzi. Ca dovadă a măiestriei sale vine faptul că actualmente, de exemplu, sunt trase la tipar de editurile contemporane din toată lumea şi se află în vânzare peste 20 de cărți antice comentate de Simplicius, sau scrise de el însuşi. Pe lângă aceasta, Simplicius are marele merit de a fi păstrat manuscrisele multor autori antici, datorită lui ele ajungând până la noi spre a îmbogăți patrimoniul cultural al omenirii.

Prestanța şi rolul pe care le-a avut Simplicius ne obligă să adăugăm aici şi o scurtă biografie a lui. S-a născut în Cilicia în anul 490. A fost discipolul lui Ammonius şi Damascius, era unul din ultimii filosofi neoplatonicieni. Când, în anul 529 al d.Hr., şcoala de filosofie din Atena a fost închisă şi învățătura filosofiei era interzisă, cărturarii Damascius, Simplicius, Priscianus şi alți patru filosofi au hotărât, în 531 sau 532, să caute protecție la Chosroes, regele Persiei, dar, cu toate că au fost primiți călduros, ei nu puteau să îndure şederea continuă între cei pe care ei îi considerau barbari. Înainte de a se scurge doi ani ei s-au întors în Grecia.

Chosroes a încheiat un tratat de pace cu Justinian în 533, hotărând ca celor şapte filosofi să li se permită „reîntoarcerea acasă, şi să trăiască de acum încolo cu bucuria conştiinței libertății" (Agathias ii. 30, 31). După călătoria în Persia, Simplicius a scris comentarii despre Aristotel: *De coelo, Physica, De anima* şi *Categoriae,* care, împreună cu un alt comentariu despre *Enchiridion* a lui Epicteus, au supraviețuit. A murit în anul 560.

Lista de mai jos cuprinde cele mai semnificative nume de comentatori ai lui Aristotel din antichitatea târzie.

Andronicus din Rhodos (60 î.H.).Primul editor al corpusului aristotelic.
Boethus. Elevul lui Andronicos. Sec.I î.H.
Lucius şi Nicostratus. Critici platonicieni. Sec.2
Adrastus. Secolul 2.
Aspasius. Secolul 2 (după 110).Comentariu la *Etica Nicomahică.*
Alexandru din Afrodisia. Conducător între 198 şi 202. Comentarii la *Topica, Analitica Primă, Despre simțuri, Metafizica şi Meteorologicele.*
Porfir (232-309). Comentarii la *Categorii.*
Iamblichos (240-325).
Dexippus (c.330). Comentarii la *Categorii.*
Themistius (340-348/385). Comentarii la *Analitica Secundă, Fizica, Despre cer, Despre suflet, Metafizica L.*
Plutarh din Atena (-432).
Syrianus (437).Comentariu la *Metafizica B,G. D,L,M.*
Proclus (411-485).
Ammonius(435/45-517/26). Comentariu la *Categorii. Despre interpretare, Analitica I.*
Asclepius (secolul 6).Comentarii la *Metafizica A-Z.*
Damascius (529). Conducător al Şcolii Platonice Ateniene în timpul închiderii.
Boethius (480-524). Comentarii la *Categorii. Despre interpretare.*
Philoponus (490-570). Comentarii la *Analitici, Categorii, Despre suflet, Despre generare şi corupere, Meteorologicele, Fizica.*
Simplicius (a scris după 529). Comentarii la *Categorii, Despre suflet I-II, Despre cer, Fizica...*
Pseudo- Simplicius (sec.6). Comentarii *Despre suflet III.*
Olympiodorus (495/505-după 565). Comentarii la *Categorii, Meteorologice.*
Elias (probabil elev a lui Olympiodorus, sec.6). Comentarii la *Isagoga* lui Porfir.
Stephanus (chemat la Constantinopol în 610). Comentarii la *Despre interpretare, Retorica.*
Pseudo-Elias (înainte sau după Stephanus).
David (apropiat de pseudo-Elias, dar nu sursa lui). Comentarii la *Categorii şi Isagoga lui Porfir.*
Asclepios (după 570).
Eustratus (1050/1060-c.1120).
Mihai din Efes (comentarii completate la 1138).
Stephanos (după 1150).
Sophonios (după 1300).

A doua ca vechime după *Kategoriile…* scoase în 1551 este un volum legat tot de opera lui Aristotel, intitulat *Acciaioli, Donati. In Aris-*

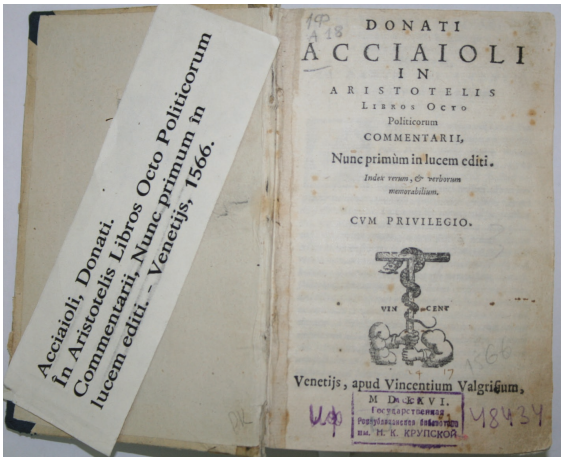

Acciaioli, Donati. În Aristotelis Libros Octo Politicorum / commentarii.- Venetijs, 1566.

totelis Libros Octo Politicorum Commentarij, Nunc primum in Lucem editi, carte scoasă tot la Veneția, în 1566, volum 285 p., de editorul şi tipograful Vincentium Valgrifum. Această primă ediție e scoasă la tipar după moartea lui Donati. Despre acest Donati Acciaioli aflăm că face parte din una din cele mai vechi şi mai de lungă durată dinastii ale Europei, dinastia Medici-Acciaioli. Primele mențiuni documentare despre ei le întâlnim într-un catastif pe perioada 1327-1342, al treilea nume din el fiind acela de Donati Manno Acciaioli [4]. Puțin mai târziu, într-un arbore genealogic [5], se arată că în sec. al XV-lea o domnişoară, Laudomia Acciaioli se căsătoreşte cu Pierfrancesco de Medici. Fiul lor se numea Jacopo Acciaioli, iar nepotul - Donati di Jacopo Acciaioli. În general, acciaiocii din dinastie îşi adăugau, de la Laudomia înainte, numele de Medici. În a doua jumătate a sec. al XVI-lea însă situația se inversează: membrii dinastiei îşi încep numele cu Medici la care adaugă numele Acciaioli [6].

Acciaiolii au fost oameni unşi cu har, avansând şi având succese în diferite domenii. Un Patricio Acciaioli devine, în sec. al XVII-lea, duce de Atena. În perioada 1378 - 1389, Acciaioli Angelo este „create da URBANO VI". Un urmaş al comentatorului cărții păstrate la

BNRM se chema Zanobi Acciaioli şi a fost şi el un important traducător şi scriitor [7].
Donati Acciaioli, comentatorul cărții păstrate la noi, s-a născut la Florența.
Era renumit pentru cunoştințele sale, mai ales în greacă şi matematică, şi pentru serviciile sale aduse statului său natal.
Încredințându-i-se mai înainte câteva ambasade, el a devenit, în anul 1473, Gonfalonier al Florenței. A decedat la Milano în 1478, în drum spre Paris unde mergea să afle scopul lui Ludovic al XI, în numele locuitorilor Florenței, în ceea ce priveşte lupta împotriva lui Papa Sixtus al IV-lea. Corpul lui a fost adus înapoi la Florența şi îngropat în biserica cartuzienilor din cheltuielile publice. Fiicele sale au fost împărțite de către tovarăşii săi cetățeni, iar averea pe care a lăsat-o era foarte mică, din cauza onestității şi indiferenței sale.
Donati Acciaioli a tradus în latină *Viețile paralele* de Plutarch (Florența, 1478); a scris Comentarii la *Etica* lui Aristotel; a tradus cărțile despre viețile lui Hannibal, Scipio şi Charlemagne. La lucrarea despre Aristotel a cooperat cu stăpânul său John Argyropulus, a realizat zeci de alte lucrări.
A încetat din viață la Milano, pe data de 28 august 1478.
Cartea din 1566 care se păstrează la BNRM începe cu un „Oratorem„ de Leonardo Contarenum, împăratul republicii Florentine ,"caes. Maximilianum", în care e blagoslovită şi apreciată şi munca lui Acciaioli, un *Index rerum in Acciaioli comentarii memorabilium*, apoi urmează corpusul cărții ca atare inserând-o „PRAETATIO" a lui Donati Acciaioli consacrată operei politice a lui Aristotel şi şase capitole de „Explanatio" (comentarii) sistematice asupra acestei cărți a lui Aristotel. La p. 279 este tipărită Errata corrigenda. La p. 80 este inserat un Regestum, un fel de colofon timpuriu realizat în cinstea (sau chiar de) editorului Vincent Valgrifium. În pagină este reprodusă emblema acestuia, compus din următoarele elemente: două mâini prinse de filetul unui teasc tipografic, filet pe care mai sus este încolăcit un şarpe. Cartea a fost localizată într-un număr destul de mic de exemplare, aşa încât exemplarul de la BNRM, cu toate caracteristicile sale de conținut şi de formă, este o ediție cu adevărat rară şi foarte prețioasă.
Cartea s-a păstrat foarte bine. La tipărire a fost folosită hârtie fabricată din fibre de in, fapt care face ca paginile să fie elastice, să nu se preteze dezacidizării şi să nu devină fragile, toate acestea asigurându-i o viață lungă.

In memoriam Donati Acciaioli

Această carte rară a fost inclusă în prestigiosul registru *Old Printed Books digital repositors of European rarities*.

OLD PRINTED BOOKS
digital repository of european rarities

1. Ab initio regni Francorum. Ad expeditionem primam Francorum in Orientem. - Parisiis, 1663. - 492, (16)c.

2. Acciaiolus Donati Acciaioli in Aristotelis libros 8 Politicorum commentarii / Acciaiolus, Donatus. - Nunc primum in lucem editi. - Venetijs: Vincentium Valgrisium, 1546. - (32), 279c.

3. Aphthonius Aphthonii sophistae progymnasmata: Partim a Rod. Agricola, partim a Ioan Maria Catanaeo latinitate donata cum scholijs R. Lorichy. Nouissima editio superioribus emendatior & concinnior / Aphthonius. - Tolosae, 1636. - 486, (22)c.

4. Aristoteles /Opere/, Libri omnes quibus historia, partes, incessus, motus, generatioque

animalium, atque etiam plantarum naturae brevius descriptio, pertractantur / Aristoteles. Tomus 4. - Lugduni, 1579. - 842c.

5. Audin, M. Fables héroïques comprenans les veritables, maximes de la politique et de la morale: Représentees par les plusieurs figures en Taille-douce: Ensemble les moralites, discours & histoires sur chaque fable, adjoustees en cette seconde edition, corrigee & augmentee / M. Audin. P. 2. - Paris: Estienne Loyson, 1660. - (13), 379, (5c.

6. Balzac Aristippe ou de la cour / Par monsieur de Balzac. - Padova, 1687. - 262c.

7. Barbette, Paul Oeuvres de Paul Barbette, celebre médecin d'Amsterdam / Paul Barbette. Tome 5. De la chirurgie de Barbette Partie 3. l'Anatomie Pratique. - Lyon: Jean Bapt. Guillimin, 1693. - 430c.
http://www.rarelib.undp.org.ua/eng/catalogue/catalogue.php3

Referințe bibliografice

1. Aristotel. *Categoriile.*/comentarii de Simplicius: în limba greacă. Veneția. – 1551. – P.1.
2. Olteanu, Virgil. Din istoria şi arta cărții. – Buc: Ed. Encicl. –1992. – P. 197.
3. Acciaioli, Donati. *In aristotelis libros octo Politicorum commentarij.* – Veneția, 1566, P.11.
4 .http://digilander.libero.it./gasparon
5 . http://frng.ac./Projects/CharlesII/5-10/28.htm
6. http://documents.medici.org/document?search?results.cfm?orderbz
7. Wikipedia.
8http://digilander.libero.it

Alexe Rău

I. Liprandi

I. Liprandi (1790-1880) cunoscut ofițer şi colonel rus în armata țaristă, remarcabil istoric şi memorialist, prezintă interes pentru cercetătorii biografiei, activității literare a poetului rus A.S. Puşkin. Puțini sunt acei care ştiu că numele persoanei menționate este legat de Biblioteca Gubernială a Basarabiei, predecesoare Bibliotecii Naționale de astăzi.

Dar, să urmăm firul istoriei de la început. I. Liprandi ajunge în Basarabia fiind exilat[1] în anii 1820-1828 în urma unui duel cu un baron elvețian, la întoarcerea sa dintr-o misiune militară. Perioada aflării sale în Basarabia coincide cu anii de exil ai poetului rus A. S. Puşkin, care mai târziu i-a devenit unul din prietenii apropiați. Destul de repede Liprandi devine o personalitate foarte importantă în domeniul politic, iar datorită erudiției sale, a reuşit să se integreze în cercul intelectualității din Chişinău. Studiază moravurile şi obiceiurile moldovenilor şi ale etniilor conlocuitoare, însuşeşte facil limbile imperiului otoman, iar prin agenții secreți pe care îi avea îşi sporeşte biblioteca personală cu cărți şi manuscrise de o importanță rarisimă. Fondul inițial al bibliotecii personale număra 477 exemplare cărți şi 73 exemplare reviste. Toate documentele purtau pe pagina de titlu ex-libris-ul manuscris al posesorului, semn după care pot fi indentificate cărțile.

1 Exilul fiind un pretext, după unele surse Liprandi era agent secret.

La moment în fondurile Bibliotecii Naţionale sunt câteva cărţi cu acest ex-libris: 6 volume ale scriitorului francez Laharpe: *Abrégé de l'histoire générale des voyages....* – Paris, 1816; *Descrierea Moldovei* ce aparţine eruditului domnitor al Moldovei D. Cantemir, editată la Frankfurt pe Main, 1771[2] în limba germană, *Reale, A. Reifen Durch einige Theile von Deutschland, Polen, der Moldau und der Turfei.* – Leipzig, 1820 şi Ода на взятие Измаила – Bender (Tighina), 1790. Toate exemplarele conţin pe paginile lor informaţii despre Moldova.

Primul bibliotecar care a studiat catalogul cărţilor lui Liprandi a fost profesorul Arhanghelski, epitrop al Bibliotecii Guberniale a Basarabiei, eveniment ce a avut loc în următoarea împrejurare. După ce la 5 iunie 1830 a fost adoptată decizia de a fonda în gubernii biblioteci publice pentru lectură, s-a purces la achiziţionarea literaturii pentru bibliotecă. I. Liprandi[3], aflând despre posibila deschidere a bibliotecii la Chişinău, şi-a oferit (contra plată desigur) spre achiziţie biblioteca personală alcătuită timp de 8 ani şi care de la 477 titluri de carte crescuse la 4000. Din lipsa surselor necesare au fost procurate operele scriitorilor clasici antici, cărţile fiind selectate personal de profesorul Arhanghelski. În 1832 când are loc deschiderea Bibliotecii Guberniale, Liprandi însuşi donează o parte din bibioteca sa instituţiei respective, restul bibliotecii fiind donată în anul 1856 Marelui Stat Major. Biblioteca particulară a colonelului Liprandi a fost cea mai importantă achiziţie a Bibliotecii Guberniale la acea vreme ca de altfel şi donaţiile făcute de clasicii literaturii române Costache Negruzzi şi Constantin Stamati.

După anii '50 ai sec. XIX, I. Liprandi părăseşte arena politico-militară şi încearcă o altă direcţie de activitate. Începe să colaboreze cu revistele: *„Russkij arhiv"; „Čteniâ obsestva drevnostej"; „Severnaâ pčela"*. Articolele din publicaţiile amintite au la bază evenimente faptice reale cu tangenţe din viaţa personală. De asemenea I. Liprandi a publicat cărţi care ilustrează viaţa mondenă de la Chişinău la sfârşitul secolului XIX : *Из дневника и воспоминаний И.П. Липранди. – Москва, 1866; Общие сведения об Европейской Турции. – Москва, 1877; Материалы для Отечественной войны. – Спб, 1867; Геронтий Левонов, Белокриницкий раскольничий Архимандрит. – Москва, 1872; Историческое и статистическое описание Бессарабии* - aflată mult timp în manuscris etc. Una din cărţile-i aflate la Biblioteca Naţională : *„Vostočnyj vopros i Bolgariâ"* editată în anul 1868, deţine super-exlibris-ul primei universităţi din Moscova, înfiinţată de M.V. Lomonosov la 1775. Cărţile ieşite din teascurile tipografiei universităţii date la sf. sec. XVIII-XIX purtau acest semn.

Astăzi biblioteca personală a colonelului I. Liprandi se află în mai multe biblioteci din spaţiul ex-sovietic. Răsfoind cărţile cu autograful lui Liprandi din Biblioteca Naţională, imediat gândul te poartă spre acele vremi când cartea era privită ca un oracol. Iar pentru a o avea se renunţa la multe plăceri. Cărţile amintite reprezintă veriga principală de continuitate între colecţia BNRM şi cea a primei biblioteci din Chişinău.

[2] Această lucrare a apărut pentru prima dată în în anul 1769 în revista ştiinţifică a lui Busching.

[3] În acea vreme se afla la Tulcin.

Bibliografie

1. Ganenco, P. Scrieri istorice. Vol. I : Istoria Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova de la 1832 până la 1918. – Ch., 2001. – P. 58.

2. Анухтин, О. Из библиотеки Липранди / / Литературная Россия. – 1979. – 13 апр. – P. 24.

3. Курочкин, Ю. Дело Липранди // Урал. – 1973. – Nr. 6. – P. 141 – 152.

4. Трубецкой, Б.А. Пушкин в Молдавии. – Кишинев, 1963. – P. 61-69.

5. Халиппа, Иван. Город Кишинев времен жизни в нем Александра Сергеевича Пушкина 1820-23 гг. – Кишинев, 1899. – 72 p.

6. Эйдельман, Н. Где и что Липранди ? … // Пути в незнаемое : Писатели рассказывают о науке. – Москва, 1971. – P. 125-158.

Veronica PELIN

Cărți din biblioteca particulară a colonelului I. P. Liprandi

Liharpe, J.F. Abrégé de l'histoire générale des voyages. – Paris: Chez Ledoux et Tenré, 1816.

În total s-au editat 21 volume, cu semnătura „di Liprandi" în colecțiile Bibliotecii Naționale se păstrează 9 volume: III, IV, V, VIII, X, XIII, XV, XX, XXI.

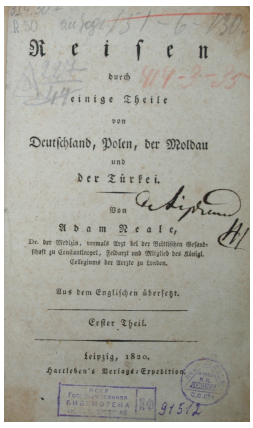

Reale, A. Reifen Durch einige Theile von Duetfchland, Polen, der Moldau und der Turfei.- Leipzig, 1820.

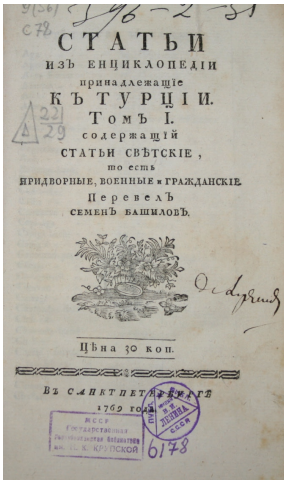

Stat'i iz' enciklopedii prinadležašie k Turcii/ per. Semena Bašilova. T. I: Stat'i svetskie, to esti pridvornye, voennye i graždanskie .- Sanktpeterburg, 1769.- [2], 186 p.

Publicațiile lui I. P. Liprandi din colecțiile Bibliotecii Naționale

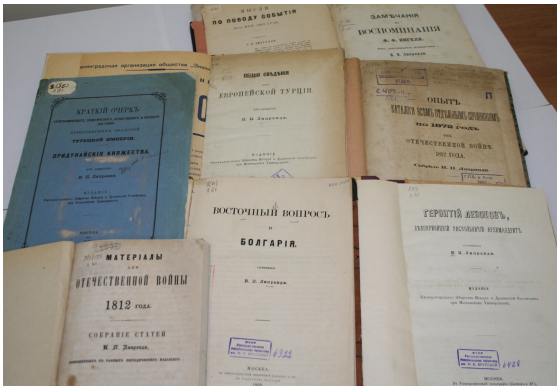

Liprandi, I. P. Gerontij Levonov, Belokrinickij raskol'ničij arhimandrit / Sočinenie I.P. Liprandi; izd. Imperatorskogo Ob-va Istorii i Drevnostej Rossijskih pri Moskovskom Universitete. – Moskva: v Universitetskoj tip., 1872. – IV, 117 p.

Liprandi, I. P. Kratkij očerk ètnografičeskogo, političeskogo, nravstvennogo i voennogo sostoâniâ hristianskih oblastej Tureckoj imperii : Pridunajskie knâžestva / iz zapisok I.P. Liprandi ; izd. Imperatorskogo Ob-va Istorii i Drevnostej Rossijskih pri Moskovskom Universitete. – Moskva: v Universitetskoj tip., 1877. – 14 p.

Liprandi, I. P. Materialy dlâ Otečestvennoj vojny 1812 goda: sobranie st. pomeŝënnyh v raznyh periodičeskih izdaniâh. – S.-Peterburg, 1867.- [VI], 212 p.

Liprandi, I. P. Mysli po povodu sobytiâ 25-go maâ, 1867 goda / sočinenie I.P. Liprandi. – Moskva: v Universitetskoj tip., 1870. – 50 p.

Liprandi, I. P. Obŝie svedeniâ ob Evropejskoj Turcii.- Moskva, 1877. -32 p.

Liprandi, I. P. Opyt kataloga vsem otdel'nym sočineniâm po 1872 god ob Otečestvennoj vojne 1812 goda: otdelenie vtoroe: na inostrannyh âzykah / sobral I. P. Liprandi. – S.l., s.a. – p. 50-125, II.

Liprandi, I. P. Vostočnyj vopros i Bolgariâ.- Moskva, 1868.- [IV], 139 p.

Liprandi, I. P. Zamečaniâ na vospominaniâ F.F. Vigelâ: iz dnevnyh zapisok / I. P. Liprandi ; izd. Imperatorskogo Ob-va Istorii i Drevnostej Rossijskih pri Moskov-skom Universitete. – Moskva: v Universitetskoj tip., 1873. – 193, IV p.

Ediţii rare cantemiriene

la Biblioteca Naţională a RM

Andrei Eşanu

Deşi mai modestă ca şi vârstă şi fond de carte în comparaţie cu biblioteci similare din alte ţări, Biblioteca Naţională a RM a reuşit de-a lungul anilor să-şi crească fondurile şi să-şi acumuleze rarisime valori cărturăreşti, care în totalitatea lor constituie fondul de aur al acestei instituţii. Dintre ediţiile acestui din urmă fond fac parte şi o serie de opere cantemiriene, care au văzut lumina tiparului în sec. XVIII - XIX.

1. Dintre scrierile fundamentale ale lui Dimitrie Cantemir care i-au adus o binemeritată faimă europeană face parte şi *Istoria Imperiului Otoman*, care după ce văzuse lumina tiparului la Londra (1734) şi Paris (1738 şi 1743), în anul 1745 apare la Hamburg în traducere germană cu titlul: *Geschichte des Osmanischen Reichs nach seinem anwachse und abnehmen*. Lucrarea a fost imprimată în tipografia lui Christian Herold. În afară de *Istoria Otomană* propriu-zisă (p. 1-770), însoţită de o Listă a portretelor sultanilor turci şi un plan topografic al Constantinopolului (p. 771), un Registru de cuvinte străine (p. 772-789) şi un Indice alfabetic de merii (p. 790-840), volumul cuprinde o serie de interesante materiale introductive, inclusiv: o scrisoare-dedicaţie adresată împărătesei Maria Theresia semnată de traducător (p. 3-10), prefaţa traducătorului german (p. 11-28); prefaţa lui Dimitrie Cantemir (p. 29-60), un tabel comparativ între anii Egirei (era mahomedană) şi cei ai erei creştine (p. 61-63), precum şi un tabel comparativ pentru valoarea monedelor turceşti faţă de cele saxone (p. 64). În finalul ediţiei este inclusă o biografie intitulată „Viaţa lui Dimitrie Cantemir, fost domn al Moldovei" (p. 841-852), întocmită, după cum se admite, de fiul său Antioh Cantemir cu ocazia pregătirii primei ediţii londoneze.

În totalitatea sa volumul reprezintă o operă editorială de proporţii monumentale, având în total 916 pagini. Printre semnalmentele de bază ale ediţiei consemnăm solida copertă de carton presat acoperită cu pergament, 22 de copii ale portretelor sultanilor otomani, un portret al lui Dimitrie Cantemir şi stema familială, gravate de C. Fritysch, precum şi o întreagă galerie de interesante gravuri, viniete, litere iniţiale şi finale gravate de C. A. Wagner, G. D. Heuman şi M. Tyroff, care înviorează şi fac mai atractiv volumul în cauză ca operă editorială cu caractere gotice.
Astăzi volumul se păstrează în Serviciul „Carte veche şi rară" a Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova sub cota 16 815.

2. O altă ediţie rarisimă cu valoare de unicat în ţara noastră reprezintă volumul III al periodicului german *Magazin für die neue Historie und Geographie* (Magazin de istorie şi geografie nouă), editat cu caractere gotice la Hamburg, 1769, de cunoscutul geograf german Anton Friedrich Büsching, în care cu titlul *Historisch-geographisch und politische Beschreibung der Moldau* (p. 537-574) este inclusă prima parte din cele trei câte le are opera cantemiriană *Descrierea Moldovei* în traducere din limba latină în cea germană de Johann Ludwig Redslob. Textul cantemirian este însoţit de o prefaţă editorială a lui G.F. Müller (p. 539-541).

3. Biblioteca Naţională a RM are în posesie şi un exemplar al primei ediţii germane complete a *Descrierii Moldovei* de Dimitrie Cantemir.

Volumul a apărut în 1771 la Frankfurt-Leipzig cu titlul *Historisch-geographisch und politische Beschreibung der Moldau nebst dem Leben des Verfassers und einer Landcharte.* Traducerea din latină în germană îi aparține lui Johann Ludwig Redslob, iar de îngrijirea ediției cu caractere gotice s-a ocupat Anton Friedrich Büsching. Volumul are 4+341 de pagini și se deschide cu un portret al lui D. Cantemir (decupat), preluat din ediția germană a *Istoriei Imperiului Otoman*, Hamburg, 1745, după care urmează: o serie de materiale introductive, semnate de A.F. Büsching (p.1-2;24) şi G.F. Müller (p.25-30), o biografie a lui D. Cantemir, preluată din ediția de la Hamburg a *Istoriei Imperiului Otoman* (p.1-22), apoi Textul propriu-zis al *Descrierii…* cu cele trei părți (p.33-341): geografică, politică şi despre starea bisericii şi culturii, încheindu-se cu o hartă destul de simplă a Țării Moldovei întocmită de T. A. Rolfsen.

Pe pagina întâi a exemplarului prezentat se disting două inscripții – probabil, semnături ale posesorilor sau cititorilor de altă dată a exemplarului. Prima inscripție este făcută cu cerneală neagră, azi puțin decolorată: „*d(e) Liprandy*"[1], iar a doua este cu mult mai recentă: „*S. Lehtțir*"[2]. Exemplarul poartă, de asemenea, amprenta unei ştampile, a cărei inscripție se poate desluşi doar parțial: „*Biblioteka... universiteta*", ceea ce ne face să credem că, probabil, în perioada antebelică, exemplarul a făcut parte din colecția unei biblioteci universitare din fosta Uniune Sovietică.

4. O altă rarisimă relicvă cantemiriană din colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este prima ediție românească cu caractere slavone a *Descrierii Moldovei*, care a apărut în 1825 în tipografia mănăstirii Neamț, purtând titlul: *Scrisoarea Moldovei de Dimitrie Cantemir, domnul ei, care acum întâi s-a tipărit în zilele binecredinciosului şi de Hristos iubitorului Domnului nostru – Ioan Sandul Sturza voievod cu blagoslovenia preaosfințitului Arhiepiscop şi Mitropolit Chirio Chir Veniamin al Moldovei. Pe vremea preacuviosului stareț al sfintelor monastiri Neamțului şi Secului Chir Dometian în sfânta mănăstire Neamțul la anul 1825, august în 19.* Volumul are 8+344 pagini şi de fapt este o traducere de Ion Nemişescu mai mult sau mai puțin fidelă de pe ediția germană din 1771 şi include aceleaşi materiale introductive, inclusiv: Viața lui Dimitrie Cantemir (p.1-29); ale lui A.F. Büsching şi G.F. Müller (p. 6-8), la care este adăugată o argumentare a necesității ediției de ieromonahul Gherintie (p. 3-5), apoi cele trei părți ale *Descrierii ...* (p. 31-308) fără a fi reprodusă şi harta.

Foaia de titlu este încadrată în ramă cu flori, iar sus la centru e plasată coroana împărătească. Pe versoul părții de sus a copertei acestui exemplar găsim următoarea inscripție: „Donație Bibliotecii "N. K. Krupskaia". 3.XI.1963. Chişinău, V. Coroban şi Gh. Bogaci". Pe versoul foii de titlu este imprimată stema domnească executată de Mihail Strilbițki. Pe marginea de jos a celor patru file nenumerotate şi în continuare, inclusiv până la pagina 19 a acestui exemplar, se află următoarea inscripție cu caractere slavone: „Această carte este obşcejitiei prea fericitului părintelui nostru starețului Paisie şi cine o va înstrăina ori în ce chip dintru sfîntă monastire Neamțului acela în veci să rămîie subt neiertat canon şi neblagoslovenia Maicii Domnului şi părintelui nostru. 1870". La pagina 101 găsim ştampila mănăstirii Noul Neamț şi pare-se data „*IV. 1851 g[od]*".

Andrei Eşanu, academician

Cantemir, Dimitrie. Scrisoarea Moldovei/ trad. din lb. germ. de Vasile Vârnav; pref. de Cherontie. – Mănăstirea Neamț: Tip. Mănăstirii, 19 aug. 1825.- [8], 344 p.

[1] Liprandi, I.P. (1790-1880), istoric, demnitar țarist cu anumite funcții în Basarabia în anii '20 ai sec. XIX.

[2] Lehtțir, S.P. (1901-1943), scriitor moldovean.

Kantemirs Demetri. Historish – geographisch und politische Beschreibund der Moldau/ ubers I.L.

Redslob – Frankfurt; Leipzig, 1771.- [4], 341 p.
Magazin fur die neue Historie und Geographie.- Hamburg, 1769
P.537-577: Historisch-geographisch und politische

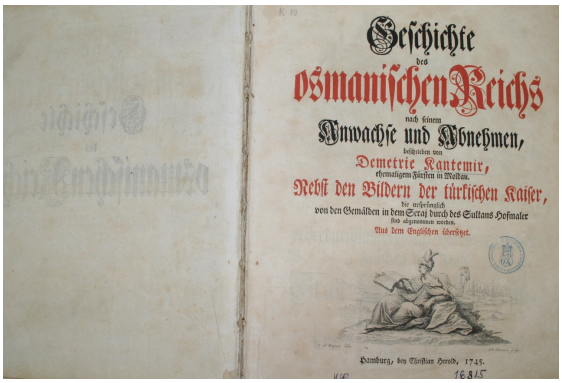

Bescheribung der Moldau.
Kantemir, Dimitrie. Geschichte des Osmanischen Reichs nash seinem anwachse und abnehmen.- Hamburg, 1745. - P. 64, 852, [1].

Planul topografic al Constantinopolului. În colţul din dreapta al planului se află desenat palatul principeluli Dimitrie Cantemir

Curiozități din lumea cărților

păstrate în colecțiile Bibliotecii Naționale

Cărţi de format mic, adevărate bijuterii ale tiparului, prezintă interes ca opere de artă şi ca obiect de curiozitate.

Cea mai mică lucrare în miniatură din colecțiile Serviciului Carte veche şi rară are un format de 11x15 mm., conține un fragment din Coran şi se păstrează într-un medalion de metal cu dimensiunile de 20x15 mm.

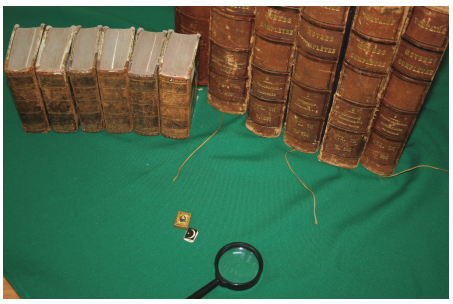

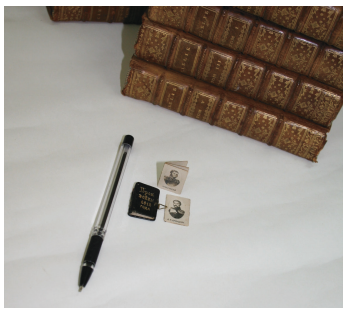

„Geroi vojny 1812 goda" – carte-album (25x17 mm.) editată către 100 de ani de la Războiul pentru Apărarea Patriei din anul 1812. Coperta cărții este legată în piele, s-a păstrat închizătoarea. Titlul este imprimat cu litere aurite. Albumul însera 20 portrete ale eroilor războiului ,dintre care s-au pătrat doar zece reproduc eri.

Pečiory – album ce conține 11 vederi ale oraşului cu acelaş nume Pečiory (actuamente Republica Komi). Vederile se păstrează într-o cutie de metal în formă de carte cu închizătoare si are dimensiunile de 27x18 mm.

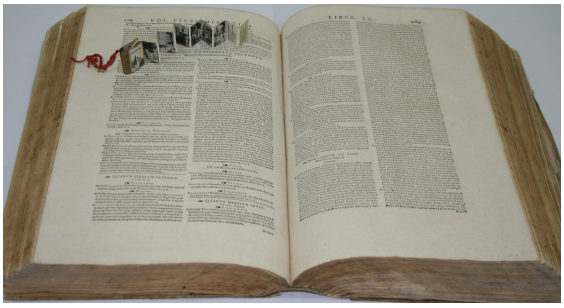

Cărţi minuscule editate la Chişinău

Creangă, Ion. Punguța cu doi bani / Ion Creangă; red. I. Vieru; pict. I. Bogdesco. – Chișinău: Literatura artistică, s.a. – 44 p. ; il.; 60 x40 mm.
Ediție suvenir , ilustrată de pictorul I. Bogdesco.
Eminescu, Mihai. Memento mori / Mihai Eminescu ; col. ingrij. de Constantin Dragomir. – Chișinău: Prut Internațional, 2000. – 184 p. ; 1 f. portr.; 110 x75 mm.
Ediție bibliofilă, poartă numărul 336, scoasă de sub tipar către jubileul de 150 de ani de naşterea lui Mihai Eminescu.

***1**.Alecsandri, Vasile. Miorița / V. Alecsandri; text şi il. Gravate în lemn de Marcel Olinescu; red.: Constantin Dram; tehnored.: Mihai Bujdei. – Iaşi : Ed. Junimea, 1994. – 58 p.; 45x30 mm*

***2**.Blaga, Lucian. Poezii / Lucian Blaga; cu sculpturi şi desene de Ion Irimescu. – Iaşi: Ed. Junimea, 1995. – 62, [2] p.; 45x35 mm*

***3**.Eminescu, Mihai. Lucefărul / Mihai Eminescu; cu picturi de Savin Balaşa, Mihai Bujdei, Valentina Ionescu. – Iaşi: Ed. Junimea, 1995. – 80 p. ; 10 policronii; 45x35 mm*
Seria „Bibliofil" (Iaşi, Ed. Junimea)

***1**.Eminescu, Mihai. Luceafărul / Mihai Eminescu; grafica Mugurel Dionisie. - Iaşi: Ed. Cermi, 1999. – 64 p.; il.; 51x43 mm.*
***2**.Micle, Veronica. Lui Eminescu / Veronica Micle. - Iaşi: Ed. Cermi, 2000. – 64 p.; 51x43 mm.*

***3**.Carmen Sylva. Versuri : vol. 1 / Carmen Sylva. - Iaşi: Ed. Cermi, 2006. – 64 p.; 51x43 mm.*

***4**.Verlaine, Paul. De la musique avant toute chose.../ Paul Verlaine; ed. publ. sous la direction littéraire de Marian Irimia. – Iaşi : Ed. Cermi, 1999. – 64 p.; 90x70 mm.*

Cărţi minuscule din colecţia *„Clara şi Pavel Balmuş" (Iaşi, Editura „Cermi")*

Din arta şi tehnica legăturilor de carte

În colecţia de documente patrimoniale ale BNRM, un loc aparte îl deţin lucrările ce trezesc interes prin legăturile de carte semnificative pentru o anumită epocă, începând cu cele mai vechi (legături mănăstireşti în piele, pergament, coperte învelite cu metal, pânze etc.) şi până la cele moderne, adevărate opere de artă ale maeştrilor contemporani.

Păstrarea îndelungată a unei scrieri depinde de legarea ei. Cărţile vechi se puneau în vânzare nelegate din mai multe considerente (lipsa materiei prime şi a maeştrilor iscusiţi din domeniu, preţuri ridicate pentru imprimare). Legarea exemplarelor cădea în sarcina cumpărătorului, proprietarilor colectivi, comunităţilor, care, la rândul lor, făceau comanda de a lega cărţile în particular la diferiţi meşteri ori centre tipografice, în dependenţă de posibilităţile financiare.

Astfel, copertele de lemn ale Evangheliilor păstrate în colecţiile noastre, îmbrăcate în metal, diferă chiar şi la exemplarele din aceeaşi tranşă de ediţie.

Metalul (alama) este argintat ori aurit, la unele exemplare s-au păstrat şi închizătorile de acelaşi material, menirea cărora era de a ţine cartea închisă, apărând-o de praf şi alţi factori de degradare. Ornamentele legăturilor sunt diferite, copertele exterioare prezintă un număr impresionant de cadre ornamentale, colţurile chenarelor sunt decorate cu chipurile celor patru evanghelişti, iar medalioanele centrale cu figuri de îngeri şi sfinţi.

1.*Evanghelie. – Chişinău: Tip. Duhovnicească, oct. 7295 [1885]. – [2], 322, [32] f.*

3.*Evanghelie. – Mănăstirea Neamţ: Tip. Mănăstirii, 26 mart 7292 [1821]. – [8], 204, [2], 205-676, [22] p.*

4.*Evangelie. – Moskva : Sinoidal'naâ tip., 1858. – [8], 304 p.; 4 p. grav.*
Calendario del obispado de la Habana para el año 1873 / impresos con Real privilegio esclusivo. – Habana : H.E. Heinen, 1873. – 102 p.

Calendar bisericesc cu legatură de lux. Copertă din sidef, forzaţuri împodobite cu mătasă de culoare purpurie, in centru un medalion emalat, cuprins întru-un oval executat în argint. Pictura în miniatură reprezintă chipul "Iosif, tatăl lui Iisus în faţa legii".

Lavalle, J. A. de.La Lus del Alma / por J.A. de Lavalle; oraciones varias via cruces confesión, comunión Doble Oficio de la santa Misa Vĭsperas Misa de Casamiento Semana Santa etc.,ect.Indulgencias Especiales Aprobación y Recomendación Eclesiastica. – Paris : G. Jeener,Editor, s.a. – 632 p. ; 4f. il.
Carte editată la Paris în sec. al XIX, coperta din os cu o închizătoare din metal ornamentat, exemplar imprimat în tiraj limitat, poartă numărul 19.

Herodote. *Les histories D`Herodote / Herodote.- Seconde edition.- Paris: Chez Avgvstin Covrbe,1658. – 636, 22 p.; 1 il.*

Copertă cu înveliş de pergament

Legături de carte modernă

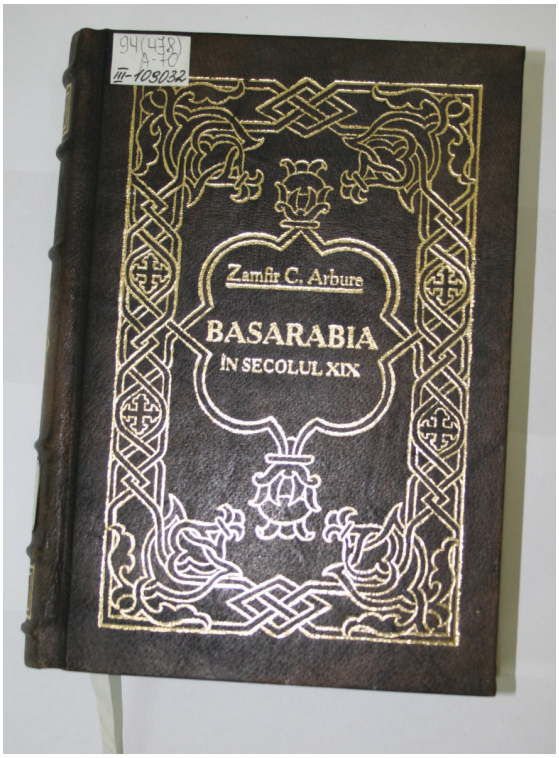

Arbore, Zamfir C. Basarabia în secolul XIX / text îngrijit, st. introd., note, comentarii de Ion şi Tatiana Varta.- Chişinău: Novitas,2001.- 739,[1] p.

Biblioteca Națională deține unul din cele 15 exemplare legate în piele ale ediției date.

Din tirajul acestei lucrări, copertele a 60 de exemplare au fost legate în piele cu imprimare aurită. Fiecare exemplar conține câte 14 gravuri autografe tipărite de pe plăci de aramă şi poartă semnătura graficianului. Exemplarul cu numărul 22 se află în posesia Bibliotecii Naționale.

Rustaveli, Šota. Vitâz' v tigrovoj škure / Š. Rustaveli ; per. s gruz. Š. Nucubidze ; red. Aleksandr Baramidze; hudož. É. Burdžanidze. – Tbilisi: "Merani", 1979. – 241 p.; 95 f. il.

Corpul cărții îmbrăcat în metal, ornamente înfrumusețate cu petre din carneol şi jasp.

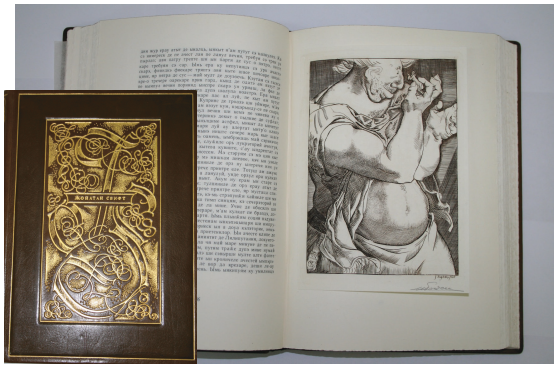

Swift, Jonathan.Călătoriile lui Gulliver / Jonathan Swift; trad. de I.Cârchelan şi N. Esinencu; prez. grafică de I. Bogdesco.- Chişinău: Ed. Lumina, 1970. – 295 p.

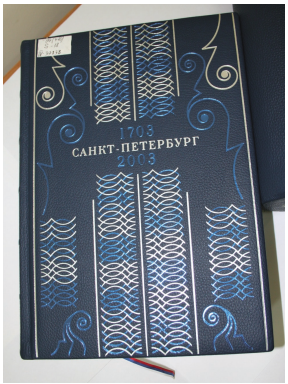

Sankt-Peterburg : 1703-2003 / sost i nauc. red. G.V. Vilinbahov, A.V. Kobak, A.D. Margolis.- Sankt-Peterburg –Moskva, 2003.-1112 c.; il.

Ediție de unicat cu un tiraj de 200 exemplare. Exemplarul cu numărul 86 a fost donat Bibliotecii Naționale de președintele V.Voronin. Cartea are o greutate de peste zece kg și se păstrează într-o cutie specială. Cutia și coperta cărții sunt legate în piele, împodobite cu chenare marginale argintate. Pe cutie, in centru, e fixat blazonul aurit al orașului Sankt-Peterburg, înfrumusețat cu email.

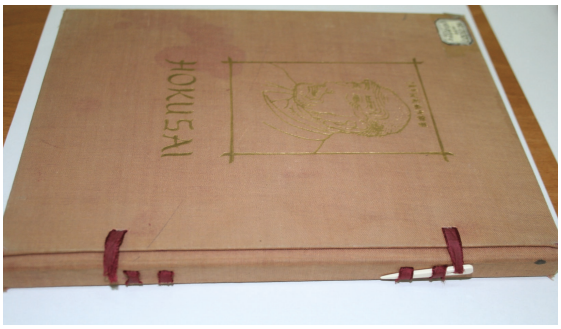

Hocusai. – Artia Prag, 1956 .

Include 82 gravuri japoneze. Pe copertă este imprimat portretul autorului, închizătoarele copertei sunt în formă de săgeți din os.

Hajek – Forman Der Fruhe Japanische Holzchnitt: Utamaro. –Praga: Artia Prag, 1957.
Albumul inserează 50 gravuri japoneze. Coperta imprimată cu pănză, încheietoare în formă de nasture.

Schwerter und dolche indonesiens – Praga: Artia Prah, 1958.
Copertă cu ornamente aurite, închizătoare în formă de sabie.

Album de pictură chineză, imprimat pe hârtie de fabricație specială (fină, ușoară). Conține patru fascicule legte manual, păstrate într-o cutie acoperită cu pânză de mătasă ornamentată.

Imagini executate pe suport de plută

Imagini și chipuri din Spania.

Carte poștală
Costum național "Sardo" din Sardinia.

Rubrică susținută de Tatiana Plăcintă, Elena Sănduță, Svetlana Miron

Custozi, diriguitori, directori

Directorii Bibliotecii Naţionale

- Gavriil Bilevici (1832-1835)
- Nicolai Kozlov (1835-1846)
- Mihail Saburov (1846-1847)
- Ivan Tanskii (1848-1855)
- Platon Globaciov (IX-XII, 1852)
- Botean (1855-1856)
- Petru Şuşchevici (1856-1857)
- Venedict Beler (1857-1871)
- Kurkovskaia (1871-1877)
- Daria Harjevskaia (1884-1924)
- M. Arionescu (1931-1934)
- E. Nițescu (1934-?)
- Adel Cernovițkaia (1944-1946)
- Ignatie Teleuță (1946-1948)
- Alexandr Suhomlinov (1948-1955)
- Ion Borş (1956-1959)
- Alexandru Chirtoacă (1959-1963)
- Gheorghe Cincilei (1963-1964)
- Petru Ganenco (1965-1983)
- Grigore Sudacevschi (1984-1987)
- Tatiana Levandovskaia (1987-1992)
- Alexei Rău (din 1992-până în prezent)

Svetlana BARBEI

Cuvânt despre patru directori

ai BNRM din ultimele patru decenii

În rândurile de mai jos am încercat să descriu cele mai importante momente din activitatea a patru directori care au stat în fruntea Bibliotecii Naționale în ultimele patru decenii. Îi cunosc bine pe toți patru pentru că am lucrat nemijlocit sub conducerea lor. Nu am procedat la o cercetare profundă a activității lor şi nu pretind la faptul că dețin adevărul în ultima instanță despre ei. Aceasta, cred, urmează s-o facă istoricii. Personal, m-am străduit să fiu sinceră şi corectă în aprecieri, în tot ce am scris despre ei.

Deşi sunt diferiți după caracter, aptitudini şi calități morale, fiecare dintre ei a contribuit, într-o măsură mai mare sau mai mică, la consolidarea instituției noastre, la eficientizarea activității ei şi la obținerea unor rezultate mai bune.

Reamintesc că în ultimii 40 de ani BNRM a avut următorii directori:

- *Petru Ganenco /1965-1984/*
- *Grigore Sudacevschi /1984-1987/*
- *Tatiana Levandovschi /1987-1991/*
- *Alexe Rău /din 1992-până în prezent/*

Petru GANENCO - un manager tehnolog

Domnul Ganenco a condus Biblioteca aproape 20 de ani. Au fost timpuri complicate, marcate de greutăți și de frica de a nu greși în ceea ce faci. Atunci nu conștientizam toate consecințele lucrurilor concepute, nu bănuiam cât de serioase vor fi acestea în viitor.

Vreau să menționez doar că pe parcursul acestor ani au prevalat politizarea și ideologizarea tuturor activităților Bibliotecii. Pentru un conducător existau nişte cerințe nescrise, dar obligatorii: capacitatea de a promova politica partidului, de a îndeplini sute de hotărâri de partid și de guvern, de a respecta întocmai indicațiile Moscovei, unde se afla centrul metodic, care emitea multiple îndrumare și instrucțiuni pentru biblioteci. Inițiativa conducătorului era strangulată, iar fiecare pas al acestuia era controlat de către organele de resort, mai ales cele de partid și ale controlului popular. Nicio publicație și niciun program de activitate nu era semnat dacă nu era început și încheiat cu citate din cuvântările conducătorilor de partid sau din documentele p. c. u. s. cu referire la domeniul respectiv. Planurile și dările de seamă aveau aceeași structură, se repetau în multe privințe și trebuiau să conțină în mod obligatoriu cifre în creştere, menite să demonstreze progresele în dezvoltarea Bibliotecii obținute „datorită îndeplinirii politicii înțelepte a partidului".

În acești ani managementul, deciziile și acțiunile acestuia urmăreau scopul de a asigura stabilitatea pe toate planurile și pentru perioade cât mai îndelungate. Managementul se baza pe planificare, control și îndeplinirea sarcinilor. Acesta era preocupat, în mod special, de buna desfășurare a muncii conform fișelor. Din punct de vedere al teoriei și practicii managementului, conducerea de atunci a Bibliotecii poate fi caracterizată printr-un caracter intuitiv pronunțat și prin tendințe descriptiviste puternice.

Deși în anii '60-'80 nu era utilizat termenul "manager", putem spune că Petru Ganenco s-a manifestat ca un manager talentat. El a crescut în sânul colectivului, ceea ce înseamnă foarte mult pentru un conducător. La începutul carierei sale a lucrat metodist, bibliotecar principal, apoi șef al secției de completare. Cunoștea foarte bine problemele Bibliotecii și ținea mult la ea. El a devenit director al celei mai mari Biblioteci din republică la numai 30 de ani.

Din primii ani de activitate în noua sa funcție, Petru Ganenco a avut o viziune pragmatică asupra activității Bibliotecii și a orientat colectivul ei spre știință. Sintagma „știință" a fost introdusă în denumirea multor servicii („Prelucrarea științifică a documentelor", "Organizarea științifică a muncii", Serviciul științifico-metodic, Serviciul de cercetare științifică, Serviciul științifico-bibliografic), ea a devenit direcție de activitate pentru fiecare serviciu, care trebuia în mod obligatoriu să includă în programul său lucrări cu caracter științific. Directorul personal, în timpul său liber, se ocupa intens de studierea istoriei cărții și a bibliotecilor, în special a Bibliotecii noastre.

Sub conducerea dlui Ganenco au fost efectuate multiple activități la nivel național: centralizarea rețelelor de biblioteci, trecerea, ce-i drept, sub presiunea Moscovei, la sistemul clasificării BBK, constituirea complexelor teritoriale de resurse bibliotecare-bibliografice etc.

În 1967, pentru succese remarcabile în activitatea sa, dlui Ganenco i s-a conferit titlul de Lucrător Emerit al Culturii. Însă cea mai mare contribuție a dlui Ganenco în dezvoltarea Bibliotecii a fost, în opinia mea, introducerea unui sistem de calitate nemaiîntâlnit în alte biblioteci, de fapt o inovație în acest domeniu. Fiind un organizator talentat și un bun cunoscător al tehnologiilor bibliotecii, Ganenco încă în anii '80 a început implementarea Sistemului complex al calității muncii, cunoscut în prezent ca Managementul Calității Totale (TQM). Sistemul nominalizat a vizat următoarele aspecte: respectarea standardelor, elaborarea programelor strategice, orientate spre îmbunătățirea calității și sporirea productivității muncii, crearea sistemului de perfecționare a cadrelor, efectuarea controlului preliminar în toate compartimentele Bibliotecii.

Dl Ganenco a fost unul din primii directori ai bibliotecilor din republică care a înțeles importanța stabilirii unor reguli clare în organizarea muncii și asigurarea disciplinei tehnologice. Drept condiție principală în asigurarea ordinii în toate procesele a fost elaborarea documentației tehnologice (instrucțiuni, recomandări, îndrumări etc.). Ulterior a fost întocmit cadrul de

reglementare pentru toate ciclurile şi procesele tehnologice. În plus, fiecare serviciu deținea un fişier tehnologic al proceselor şi operațiunilor, care oglindea pas cu pas tehnologia îndeplinirii proceselor. Scopul principal al acestor acțiuni a fost ridicarea eficienței muncii şi obținerea unor rezultate mai bune în toate domeniile de activitate ale Bibliotecii.

Activitatea conducătorului de orice nivel era planificată din timp prin stabilirea zilelor şi orelor concrete pentru desfăşurarea şedințelor, adunărilor etc. În general, disciplina muncii în colectiv era strictă ca niciodată.

Directorul a pus la punct şi organizarea controlului asupra respectării disciplinei tehnologice. A fost elaborat un program detaliat de verificare a calității fiecărei operațiuni şi lucrări. Conform acestui program, o comisie, constituită din 6-7 salariați, examina ore întregi, de 2-3 ori pe săptămână, calitatea în toate serviciile. Desigur, o parte din colectiv nu era mulțumit de numărul mare de documente, hârtii, verificări şi şedințe, care deseori se terminau cu lacrimi pe fața celora care au fost supuşi controalelor. Dl Ganenco, însă, aplica acest sistem pentru că dorea să ridice cu orice preț nivelul calității muncii, dorea ca membrii direcției să cunoască bine situația din orice sector al Bibliotecii.

Având grijă de imaginea Bibliotecii, dl director angaja în serviciul Lectura publică numai fete frumoase şi zâmbitoare. El visa la deschiderea unei frizerii în holul Bibliotecii, unde angajații acesteia să-şi facă coafura şi machiajul pe gratis, ca şi prezentatoarele de la televiziune...

Directorul era uneori prea dur, unii lucrători aveau chiar frică să intre în biroul lui atunci când secretara le spunea că acesta este indispus. Într-un colectiv numeros, ca cel al Bibliotecii noastre, nu poți fi „blajin" cu toată lumea. Dacă vrei să fii obiectiv şi să ții colectivul "în mâini", trebuie să ai caracter tare şi uneori să-l demonstrezi. Unele din angajatele Bibliotecii chiar îl puneau la încercare. A fost un caz cu o bibliotecară, care îşi demonstra curajul, dându-se în spectacol la fiecare adunare de partid, prin învinovățirea administrației Bibliotecii de toate „păcatele" pământeşti. Când a fost invitată la director şi i s-a citit plângerea unui cititor care îi reclama comportamentul, această „luptătoare pentru adevăr" a luat plângerea, a rupt-o şi a „păpat-o", împrospătându-şi gura cu apa servită din garafa de pe masa directorului. Acesta este doar unul din numeroasele cazuri cu care a avut de a face pe parcursul activității sale dl Ganenco.

În majoritatea absolută a cazurilor, directorul a manifestat o atitudine prietenoasă față de mulți subalterni ai săi. El putea vorbi cu ei, după programul de lucru, ore întregi, povestindu-le istoria vieții sale şi necazurile prin care a trecut. Marea majoritate a colectivului i-a purtat un respect deosebit. El manifesta grijă părintească față de tinerii specialişti, mai ales atunci, când simțea că cineva are gândire analitică şi intenția de a face ceva deosebit pentru Bibliotecă. El aprecia spiritul de inițiativă şi dorința de a aplica elemente inovatoare în activitatea sa.

Dl Ganenco avea o capacitate rară de motivare şi convingere, care este un dar de manager. El putea să explice o problemă sau atribuțiile unui angajat atât de convingător, încât acesta le înțelegea perfect şi le putea realiza destul de uşor. Mulțumită acestei capacități, o mare parte a planurilor lui au fost realizate. Pentru multe generații de colegi, expresia "a trecut şcoala lui Ganenco" înseamnă foarte mult şi, în primul rând, că acest bibliotecar este un profesionist, un tehnolog performant, care îşi cunoaşte profesia şi poate lucra calitativ.

Dl Ganenco a fost nevoit să părăsească postul de director în urma unei hotărâri de Guvern, cum se întâmplă deseori pe la noi... La şedința organizată cu prilejul schimbării directorului, reprezentantul Ministerului Culturii a motivat demiterea lui foarte vag: „trebuie din când în când de schimbat şi directorii, dacă vrem ceva nou...". Atunci, multe angajate prezente la şedința, desfăşurată în sala festivă a Bibliotecii, au plâns. Deşi a fost demis, stilul de lucru al dlui Petru Ganenco, care a condus Biblioteca mulți ani în şir cu o „mână forte", s-a făcut simțit încă mult timp în activitatea colectivului. Toată lumea bibliotecară de la noi apreciază lucrurile bune pe care le-a făcut dânsul şi-i poartă o stimă deosebită pentru faptul că şi-a dedicat întreaga viața Bibliotecii.

Grigore SUDACEVSCHI - un manager acuratist

Dl Grigore Sudacevschi a fost numit în funcția de director al Bibliotecii nu din voia sa şi a lucrat în această funcție doar trei ani, din 1984 până în 1987, de aceea nu pot scrie pea multe despre el.

Mă voi limita la câteva momente importante care au rămas în memoria colectivului.

Din primile zile de lucru la Bibliotecă, dl Sudacevschi a micşorat în mod considerabil numărul ordinelor, altor documente interne, a lichidat comunicarea, prin intermediul diferitor demersuri şi plângeri, între şefii serviciilor şi a stabilit un control strict asupra executării dispoziţiilor organelor de resort. El a vrut să se încadreze cât mai repede în colectiv, poate de aceea şi-a mutat masa de lucru chiar lângă uşa biroului ca să fie mai aproape de vizitatori...

Dl Sudacevschi a venit la Bibliotecă după mulți ani de lucru la Ministerul Culturii, de aceea în stilul lui de conducere prevala executarea documentelor organelor ierarhic superioare, documente pe care el le ştia pe de rost. Cerințele lui față de elaborarea planurilor de activitate a Bibliotecii purtau un caracter special: în primul rând, ele trebuiau să reflecte toate documentele de partid şi de guvern cu referire la cultură şi activitatea bibliotecilor, iar, în al doilea rând, se cerea respectarea strictă a regulilor legate de volumul planului (pentru planul unui serviciu – până la 10 pag., pentru planul de activitate al Bibliotecii – până la 20 pag.).

El a acordat o atenție deosebită lucrului metodic, mai ales ajutorului acordat bibliotecilor din teritoriu, organizării întrecerii socialiste şi a concursurilor, precum şi efectuării inspecțiilor la biblioteci. În aceşti ani numărul deplasărilor în teritoriu se ridica până la 80 anual.

Având un spirit gospodăresc deosebit, directorul iubea curățenia şi ordinea în toate. Dânsul personal dădea exemplu pentru alții. Masa din biroul său era tot timpul curată lună. Pe ea niciodată nu vedeai mai mult de o singură mapă. Acesta a fost stilul lui de conducere: mai puține hârtii şi mai multă curățenie în Bibliotecă.

Odată cu venirea la Bibliotecă, el a început reparația sălilor de lectură. Putea discuta ore întregi cu directorul administrativ despre culoarea vopselei cu care urma să fie vopsiți pereții. Constructorii erau nevoiți să dizolve de câteva ori vopseaua până când directorul aproba nuanța culorii.

Despre pedantismul, prudența şi flexibilitatea dlui Sudacevschi, despre atitudinea lui deosebită față de unii bibliotecari tineri se vorbeşte şi astăzi în colectivul Bibliotecii.

El a părăsit funcția de director din proprie inițiativă pe motiv că o parte din colectiv, simpatizanții lui Petru Ganenco, scriau demersuri în toate instanțele cu rugămintea de a-l restabili în funcție pe dl Ganenco, care în aceşti ani ocupa postul de director adjunct. Colectivul era împărțit, iar atmosfera – încordată, ceea ce a determinat Ministerul Culturii să numească un nou director al Bibliotecii.

Tatiana LEVANDOVSCHI - un manager amabil

Dna Tatiana Levandovschi, care s-a aflat în fruntea Bibliotecii în perioada 1987-1991, de asemenea a "crescut" în sânul colectivului: de la bibliotecar, şef de serviciu, director adjunct apoi director.

Potrivit teoriei managementului, stilul feminin de conducere se caracterizează în mod natural printr-o atitudine mai receptivă față de sentimentele şi nevoile subalternilor, față de climatul din colectiv, motivarea personalului etc. Pentru un director-femeie, valorile dominante, de obicei, sunt cooperarea, evitarea riscurilor, relațiile interpersonale, iar un director-bărbat, de regulă, pentru nevoile instituției pune accentul pe alte valori, precum ar fi realizarea ideilor cu orice preț, obținerea banilor, pragmatismul, subordonarea.

Pentru mulți angajați ai Bibliotecii dna Levandovschi a fost o femeie inteligentă, cultă, întotdeauna bine calculată, cu o intuiție deosebită. Ei niciodată nu i-a lipsit farmecul, stăpânirea de sine şi feminitatea. Ea a acordat o atenție deosebită continuării lucrurilor bune începute mai înainte, perfecționării tehnologiilor de executare a proceselor şi operațiunilor de bibliotecă, stabilirii unor relații de bună colaborare şi a unui climat favorabil în colectiv. Dna directoare a fost dornică de schimbare, a manifestat grijă față de prosperitatea instituției, a găsit întotdeauna timp pentru a-şi asculta subalternii.

În această perioadă de tranziție, care a intrat în istorie ca „perestroika" (restructurare), în republică a demarat procesul renaşterii naționale, cultura a început restabilirea valorilor sale autentice. În 1990 Biblioteca a devenit Bibliotecă Națională.

Odată cu apariția primelor calculatoare, dna Levandovschi a contribuit la începerea automatizării unor procese de bibliotecă. A fost creat serviciul Automatizare, a demarat procesul de creare a ba-

zei de date în programul MARC. Fondul de carte în limba română a fost transferat din serviciul Literatura în limbi străine în Lectura publică. S-a început selectarea masivă şi organizată a publicaţiilor superflue în depozite de carte, iar în serviciul Lectura publică a fost creat un punct de dispecerat.

În această perioadă de tranziţie managementul a fost reorientat spre modele noi de activitate economică, care a permis Bibliotecii nu numai să supravieţuiască, ci şi să se dezvolte. Au demarat procesele de implementare a metodei de lucru în brigăzi, de prestare a serviciilor cu plată, de organizare a vânzării publicaţiilor eliminate din colecţiile Bibliotecii.

Trecerea instituţiei noastre la noile condiţii economice a fost dureroasă. Situaţia cerea de la directorul Bibliotecii talent de convingere şi răbdare în rezolvarea situaţiilor dificile, perspicacitate şi flexibilitate, utilizarea corectă a legilor economice. În majoritatea cazurilor dna Levandovschi a făcut faţă problemelor cu care s-a confruntat Biblioteca.

Anul 1989 a adus o rază de speranţă în rezolvarea problemei spaţiului în Bibliotecă. Urmare a numeroaselor adresări în instanţele superioare, Bibliotecii i-a fost oferit blocul nr. 2 al Universităţii Tehnice. În acel moment clădirea era părăsită: bunurile materiale au fost evacuate din cauza stării avariate a blocului. Conducerea Bibliotecii visa la construirea unei galerii ce ar lega blocurile nr. 1 şi nr. 2 şi ar avea toate soiurile de plante exotice şi o poştă pneumatică pentru transportarea cărţilor...

Nu ştiu cât este de bine din punct de vedere al managementului modern, însă dna Tatiana a vrut să fie bună şi să se înţeleagă cu toţi angajaţii Bibliotecii. În scopul consolidării colectivului, la iniţiativa ei, a fost creat un nou colectiv coral (Biblioteca a avut un cor şi pe timpurile dlui Ganenco), care era dirijat de un specialist angajat la lucru prin contract. Majoritatea serviciilor participau la concertele prezentate de acest cor la sărbătorile de iarnă, la 8 Martie. Împreună cu alţi angajaţi cânta în acest cor şi dna directoare.

Dna Levandovschi a părăsit postul de director pe motiv că noua concepţie a bibliotecii, aprobată şi pusă în aplicare de către Ministerul Culturii prevedea altă organigramă: directorul general al BNRM a fost în acelaşi timp şi director general al bibliotecilor din ţară. În prezent ea este specialist principal la Biroul relaţii interetnice de pe lângă Guvern.

Alexe RĂU – un manager inovator, generator de idei

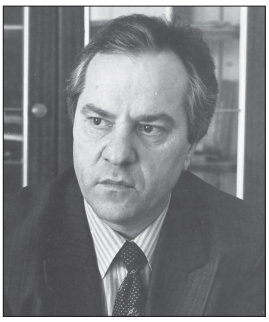

Din 1992 şi până în prezent în fruntea Bibliotecii Naţionale se află Alexe Rău – manager de calitate, bibliolog, poet şi filozof al culturii.

Lui i-a revenit cea mai complexă etapă din istoria modernă, când în societate, dar şi în Bibliotecă, s-a produs ruperea de la trecutul sovietic, trecerea de la ideologia veche la valorile democratice şi naţionale. Biblioteca s-a confruntat cu o mulţime de probleme noi, necunoscute până atunci. Era nevoie de o reformă profundă, de soluţii neordinare pentru noile situaţii care au apărut atunci. În lipsa directivelor, îndrumărilor şi recomandărilor „de sus", conducerea Bibliotecii a fost nevoită de una singură să găsească soluţiile potrivite.

Dacă până în 1992 conducerea Bibliotecii se baza, în temei, pe talent, intuiţie şi experienţă, odată cu venirea dlui Rău în funcţia de director a început trecerea la un management de tip profesionist. Alexe Rău este primul director care a dezvoltat bazele teoretico-metodologice ale managementului bibliotecii. Ele i-au fost temă de studii şi subiect pentru prelegerile ce le-a ţinut fiind conferenţiar la Universitatea de Stat. Dânsul a contribuit la dezvoltarea ştiinţei managementului prin elaborarea mai multor concepţii, strategii, politici, metode şi tehnici de conducere care au imprimat activităţii cotidiene a Bibliotecii un caracter dinamic şi novator. El personal a demarat procesul de reformare a bibliotecilor din ţară, a Bibliotecii Naţionale, proces care se desfăşoară după modelele bibliotecilor naţionale europene şi standardele internaţionale.

Se ştie că managementul de bibliotecă se bazează pe un anumit sistem de valori, pe o anumită filozofie. Dl Rău, prin acţiunile sale, a pus accentul pe schimbare şi inovaţii. În acea perioadă în Bibliotecă s-au produs multiple schimbări radicale, precum ar fi depolitizarea şi deideologizarea activităţii Bibliotecii, crearea unei noi structuri a acesteia, reorientarea politicii de completare a colecţiilor, restructurarea aparatului informativ în baza CZU, editarea unui şir de publicaţii noi, lansarea programelor culturale, informatizarea şi modernizarea Bibliotecii.

Datorită reformelor promovate de conducere, BNRM s-a schimbat în mod radical şi continue să se schimbe. Putem spune cu certitudine că în ultimii ani Biblioteca a reuşit să se dezvolte din mai multe puncte de vedere – colecții, spații, baza tehnico-materială. Chiar şi pentru reparația blocului nr. 2, după multiple adresări ale conducerii BNRM, au fost alocate 3 mln. de lei, care au permis de a încheia, în linii mari, lucrările de reparație a acestui edificiu.

Activitatea directorului general al BNRM a fost apreciată cu distincții de stat: lui i s-a conferit medaliile „Meritul Civic" şi „Mihai Eminescu", medalia Uniunii Europene „Lider al comunității europene" şi diploma „Manager al sec. XXI". Sunt nişte distincții pe care el le-a meritat din deplin. Zic aşa, pentru că Alexe Rău este, pe drept cuvânt, o personalitate universală, care posedă cunoştințe vaste în diferite domenii. Pe lângă faptul că este un profesionist în meseria sa, el cunoaşte bine şi alte domenii, precum ar fi filozofia, istoria, literatura, arta.

El este un lider adevărat, care tot timpul se află cu câțiva paşi înaintea colectivului. Are un stil şi un mod deosebit de a gândi şi a acționa. El se concentrează asupra esențialului şi poate rezolva cu succes problemele principale. Când se confruntă cu situații manageriale complexe, îşi asumă răspunderea, manifestă creativitate şi propune cele mai bune şi neordinare soluții. Uneori, mi se pare că noi, subalternii, batem pasul pe loc pe motiv că nu reuşim să fim la înălțimea exigențelor pe care şi le propune directorul.

Fiind din zodia Capricornului, directorul munceşte mult şi intens, fără odihnă şi fără a se îngriji de sănătatea sa. El deseori face munca altora, dar fără a afişa acest fapt. Dacă unii din foştii directori preferau ca cineva din colectiv să le scrie discursurile sau articolele, actualul director nu şi-a permis niciodată acest lux. El are harul dumnezeiesc de a scrie mult şi totdeauna foarte bine. E suficient să amintim că el, în anii de directorie, a publicat peste 300 de studii şi lucrări ştiințifice, o parte dintre care au văzut lumina tiparului în limba română, iar alta – în limbi de circulație internațională. Dl Rău iubeşte meseria sa mai mult decât viața personală.

Dacă unii din foştii directori puneau accentul, în programele de activitate ale Bibliotecii, doar pe cifre şi indicatori cât mai mari, alții – pe volumul documentului sau stilul de expunere a acestuia, atunci actualul director insistă ca aceste documente să conțină obiective mobilizatoare, idei noi şi cerințe pentru implementarea unor inovații concrete. Şi în acest caz directorul rămâne a fi un poet-romantic cu o gândire filozofică.

El se deosebeşte prin sârguință, modestie, o capacitate rară de memorare şi printr-un simț rafinat al umorului. Are demnitate şi verticalitate. Totodată, dânsul manifestă indiferență totală față de valorile materiale, atunci când este vorba de propria sa persoană. El acordă celor mai buni lucrători prime şi adaosuri la salarii, fără să fie deranjat de faptul că, în urma suplimentării, salariile acestora sunt uneori mai mari decât cel al directorului.

Alexei Rău a fost şi rămâne un lider în biblioteconomia națională, un fidel al Bibliotecii Naționale şi care prin exemplul propriu ne dovedeşte că bibliotecarul se înscrie în rândul elitei culturale a unei națiuni.

Fotografie-unicat, în care cei trei directori ai Bibliotecii sunt împreună.

Închinarea adâncă în faţa

unor directori ai Bibliotecii

Ion Madan

Biblioteca este nu numai un depozit de publicaţii, manuscrise şi alte tipuri de documente ce constituie o avere unică a neamului, o parte a patrimoniului naţional. Ea prezintă o instituţie de ştiinţă, cultură şi spiritualitate, iar prin personalul ei – un organism viu, colaboratorii acesteia o îmbogăţesc, o plasează prin fapte şi activităţi, prin munca de zi la zi în cadrul comunităţii. Unii vin, alţii pleacă. Cunosc pe mulţi-mulţi bibliotecari şi bibliografi care întreaga viaţă până la ultima bătaie a inimii, şi-au consacrat-o Bibliotecii.

Dar activitatea acestei instituţii, imaginea ei în lume, puterea de manifestare a întregului colectiv depinde în cea mai mare măsură de conducerea bibliotecii, în vocabularul de astăzi de managerii ei. Aceştia sunt regizorii vieţii biblioteconomice.

Alexandru Chirtoacă

Cititor al Bibliotecii Republicane de Stat (astăzi Biblioteca Naţională) am devenit în toamna anului 1953 din primele luni de studenţie. Mă documentam şi scriam pentru publicare unele articole privitor la literatură şi artă aducându-mi în buzunarul sărac încă o bursă şi ceva. Admiram pe bibliotecarii de atunci Maria Banul, Mariana Muratova, Galina Aşchinade, Ludmila Iliaş, Nicolae Sanalati.

După absolvirea Universităţii de Stat în 1958 am fost angajat la cotidianul „Moldova socialistă", care la vremea ceea datorită lui Petrea Darienco, necătând la cenzura drastică şi funcţia sa de oficios, era o publicaţie combativă, interesantă şi cea mai citită din republică. Dar aşa mi-a fost prescris destinul: în vara anului 1960 la insistenţa directorului Bibliotecii Republicane am trecut cu serviciul la această instituţie în calitate de redactor.

Alexandru Sava Chirtoacă a fost o personalitate integră, viaţa şi activitatea căruia merită să fie cercetată, Domnia Sa ocupând un loc deosebit în istoria Bibliotecii Naţionale. Ziarist, critic de teatru, biblioteconomist, om de cultură. S-a născut la 23 februarie 1907 în satul Şireaev, raionul Ananiev din gubernia Odesa, localitate care în 1924 va intra în componenţa RASSM.

A plecat în lumea celor drepţi la 24 iulie 1978, fiind îmormântat la Cimitirul Ortodox Central (str. A. Mateevici 11).

Şi-a început activitatea de muncă în calitate de tractorist, mecanic, apoi a fost numit instructor al Comitetului regional al comsomolului din RASSM. În 1933 a absolvit Institutul Pedagogic „Taras Şevcenko" din Tiraspol, iar în 1949 – Şcoală superioară de partid a c. c. al p. c. u. s.

A lucrat în calitate de şef al secţiei pentru maturi a Comisariatului poporului pentru învăţământ al RASSM, redactor al gazetei judeţene şi orăşeneşti „Sovetskaia zemlea" din Bălţi. În perioada celui de-al Doilea Război Mondial s-a aflat în rândurile armatei sovietice.

În primii ani de după război a revenit la jurnalistică. A condus apoi Direcţia pentru arte a Consiliului de Miniştri al RSSM (1949-1953). Odată cu organizarea Ministerului Culturii al RSSM în 1953 această Direcţie a fost încadrată în noua instituţie, Alexandru Chirtoacă fiind patron al artelor până în 1958.

În anii 1959-1964 a exercitat funcţia de director al Bibliotecii Republicane de Stat a RSSM. Este vicepreşedinte al Prezidiului Societăţii Teatrale din Moldova (1964-1974). Deputat al Sovietului Suprem al RSSM de legislatura a treia.

Om cu o bogată experienţă de viaţă şi frumoase calităţi de a lucra şi a conduce colective întregi, Alexandru Chirtoacă poseda vaste cunoştinţe în domeniul culturii, artei, istoriei neamului nostru. S-a manifestat ca un promotor al biblioteconomiei practice şi teoretice de la noi.

Spre sfârşitul anilor '50 ai secolului XX Biblioteca Republicană de Stat se afla în condiţii

dezastruoase: localul ei de pe strada Puşkin colț cu strada Şciusev, strâmtorat de diferiți locatari putea să pună la dispoziția cititorilor doar o mică parte din colecțiile sale, acestea fiind plasate prin garaje, subsoluri, în localul Bisericii „Sf. Gheorghe", închisă de către sistemul totalitar bolşevic. Alexandru Chirtoacă a depus eforturi colosale pentru a finisa construcția şi a amenaja noul local de situat astăzi pe strada 31 August 1989, nr. 78 A. A triplat personalul bibliotecii, atrăgând absolvenți ai diferitor facultăți ale instituțiilor de învățământ superior cu o bună pregătire, feciori şi fiice veniți de la sate în sângele cărora pulsa respectul şi dragostea față de carte. Atunci au fost angajați Tamara Isac, Parascovia Cojuhari, Valentina Morozan, Ala Cracan, Maria Maruşceac, Nina Şevcenco, Vlad Chiriac, Ion Şpac, Timofei Lapuşneac, Grigore Ciumac, Anton Novac ş.a. Tot în 1960 Alexandru Chirtoacă a invitat-o pe Vera Siverinova, pentru organizarea Secției „Note şi literatură muzicală", iar pe Elena Denisova – pentru a inaugura secția „Literatură în limbi străine". Deci, s-a schimbat starea demografică în acest colectiv, ceea ce a dus la orientarea spre cartea națională şi literatura despre Moldova.

A fost gândită şi realizată structura bibliotecii, care şi astăzi stă la baza Bibliotecii Naționale. Într-un ritm intens colaboratorii Bibliotecii au clasificat şi catalogat toate colecțiile, acestea fiind apoi transportate şi repartizate pe niveluri şi servicii. În felul acesta în iunie 1961, uşile celei mai mari biblioteci din republică au fost deschise solemn pentru cititori, eveniment de o deosebită importanță în viața Chişinăului şi a republicii.

Alexandru Chirtoacă îi îndemna prin propriul exemplu pe tinerii bibliotecari să cerceteze cartea națională, să întocmească bibliografii consacrate ştiinței, culturii, tehnicii în Moldova, să înviorează activitatea întregului sistem de biblioteci din republică. Se bucura de schițele în periodice şi broşurile despre biblioteci şi bibliotecari semnate de Vlad Chiriac şi subsemnatul. Personal putea să improvizeze un întreg tratat privitor la publicația ce-i nimerea în mână, vorbea frumos şi cu respect despre intelectualitatea de creație, despre oamenii cărții şi bibliotecii, în special: Gavriil-Bănulescu-Bodoni, Achim Popov, Daria Harjevschi, Gurie Grosu ş.a.

„Alexandru Chirtoacă a fost directorul care a patronat, între altele, edificarea clădirii noi, actualul bloc nr. 1 al instituției, a fost primul autor de articole şi broşuri legate de istoria instituției" (Alexe Rău).

Gheorghe Cincilei

Memoria acestei personalități de fiecare dată îmi aduce zvâcniri de inimă mai intense. Adeseori bătut şi umilit chiar de către sistemul totalitar, el a rămas pentru cei ce l-au cunoscut omul de o bunătate, cumsecădenie şi verticalitate deosebită.

Muzeograf şi critic de teatru, scriitor, manager de bibliotecă, militant al mişcării de eliberare națională.

Gheorghe Cincilei s-a născut la 21 septembrie 1936 în satul Chetrosu, județul Soroca, într-o familie de țărani gospodari. S-a stins din viață la 1 septembrie 1999. Este fratele lingvistului profesor doctor Gheorghe Cincilei (1927-1999).

A absolvit Universitatea Pedagogică „Alecu Russo" din Bălți, filologia română şi limbile străine (1959), şi doctoratul la Institutul de Artă Teatrală „A.V. Lunacearski" din Moscova (1871). Actor la Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Bălți (1957-1958), apoi redactor-şef la Direcția de Arte a Ministerului Culturii (1961-1963). După cum era obiceiul la vremea ceea a scris pentru ministrul culturii Petrea Darienco un studiu substanțial despre teatrul în Moldova, apărut în „Bolşaia sovetskaia ențiklopedia".

În perioada decembrie 1963 – decembrie 1964 a deținut funcția de director al Bibliotecii Republicane de Stat (azi Biblioteca Națională). N-a reuşit să scrie vreun material de biblioteconomie. Dar se interesa de toate, absorbea mereu noutățile bibliologice. Datorită lui Gheorghe Cincilei, bibliografului-şef Vlad Chiriac şi a lui Mihai Cimpoi, pe atunci student, luat naştere clubul literar „Miorița" – o oră de conştiință națională în oceanul ideologiei comuniste.

Om de o vastă cultură, înzestrat cu o energie inepuizabilă şi talent organizatoric, în condițiile drastice ale sistemului totalitar comunist, a militat pentru restructurarea acestei instituții, revenirea la valorile naționale.

Ca de obicei s-a făcut mare vâlvă atunci în vederea sărbătoririi a 40 de ani ai RSSM: Biblioteca era privită de putere ca o instituție ideologică de prima mărime. Ea a şi editat o culegere de materiale metodice şi bibliografice „40 de ani PCM şi ai RSSM".

La începutul lui octombrie 1964 datorită lui Gheorghe Cincilei, directorul Camerei Cărții Grigore Cozonac şi unui reprezentant de la București a funcționat o vastă expoziție de carți tipărite în România. S-a obținut ca toate volumele să rămână în colecțiile Bibliotecii Republicane. În

ziua închiderii expoziției de carte românească în apropierea apartamentului său Gheorghe Cincilei a fost bătut crunt. A fost răfuială organizată de cineva (organele de represie) la comanda cuiva.

Peste 2-3 zile a avut loc o conferință republicană cu participare unională. Oaspeții din Moscova şi alte oraşe întrebau „A gde vaş director?". Domnia Sa plin de vânătăi pe față părăsi cunoscutul cabinet şi se află la datorie în odaia unde acum funcționează tipografia.

Mai târziu Gheorghe Cincilei a fost învinuit în mod deschis de naționalism românesc şi destituit din post.

Gheorghe Cincilei a fost omul acțiunii pentru crearea patrimoniului național tipărit. Este inițiatorul şi directorul Muzeului Literaturii Române „M. Kogălniceanu" (1965-1970).

Ştia să comunice cu oamenii, să creeze o atmosferă de lucru. Îl întâlneam în serviciile „Publicații periodice" şi „Carte rară" ale Bibliotecii de Stat din Moscova, unde se documenta cu migală.

A muncit zi şi noapte pentru a crea un muzeu model, pentru valorificarea moştenirii noastre literare prin organizarea unor expoziții în raioanele şi oraşele republicii, în regiunile Cernăuți şi Odesa, prin stabilirea contactelor cu scriitorii şi rudele celor dispăruți, inclusiv din România. Însă concursurile de creație, organizarea caselor-muzeu „Alexandru Donici" (satul Donici, Orhei, 1966), „Alexei Mateevici" (comuna Căinari, Căuşeni, 1968), seratele literar-muzicale etc. nu conveneau organelor diriguitoare comuniste, din care cauză părăseşte postul de director. O bună parte din colecțiile muzeului literar a fost sustrasă şi nimicită de cenzură.

Pasionat de muzeologie, a înființat Muzeul Teatrului Național, muzee locale la Briceni, Ocnița, Călăraşi, Edineț, Donduşeni etc. În 1977 Consiliul Uniunii Scriitorilor din nou îi propune postul de director al Muzeului Literaturii Române „M. Kogălniceanu".

A fost dedat cu trup şi suflet teatrului. A publicat numeroase profiluri de artişti, valoroase studii şi cercetări consacrate teatrului. Despre acestea ne vorbesc şi posturile pe care le-a îmbrățişat: funcționar al Uniunii Teatrale (1974-1989), profesor la Institutul de Arte (1991-1997), preşedinte al Ligii Criticilor Teatrali şi cele peste 200 de publicații.

Aşa a fost să fie, că cei doi frați – două conştiințe ale neamului, Grigore, lingvist de talie europeană, şi Gheorghe Cincilei, distins muzeograf şi critic de teatru, să ne părăsească în acelaşi an, 1999.

Petru Ganenco

E o conştiință şi un nume de referință al Bibliotecii Naționale. E modelul savantului şi practicianului biblioteconomist prin calitățile alese ale acestui pământ mult pătimit: devotamentul față de instituție şi oamenii ei, dragostea de muncă, modul de gândire şi înțelepciunea, ordinea în toate, ospitalitatea şi verticalitatea.

Istoric, bibliolog, manager. S-a născut la 18 iulie 1934 în vechiul sat moldovenesc de pe malul stâng al Nistrului Nezavertailovka, raionul Slobozia, în familia țăranilor Timofei şi Ana Ganenco. În anii 1941-1951 a învățat la şcoala de şapte ani din satul natal, apoi în şcoala medie moldovenească din Slobozia, unica la acea vreme în întreg raionul. În 1956 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova, secția de istorie a Facultății de Istorie şi Filologie. Am fost colegi de facultate. Frecventam secția de lupte libere, antrenorul Simineev ne punea să luptăm în pereche - el robust şi vânjos, eu - înalt şi subțire la corp.

Comisia de Stat l-a repartizat la Biblioteca Republicană de Stat (astăzi Biblioteca Națională). A activat ca metodist, bibliotecar principal, apoi şef al Secției de completare a Bibliotecii Naționale. În perioada martie 1965 – octombrie 1984 a deținut funcția de director al Bibliotecii Naționale, apoi până în noiembrie 1987 a fost director adjunct pentru ştiință.

În calitate de conducător al principalei biblioteci Petru Ganenco a lărgit şi a perfecționat structura bibliotecii prin deschiderea Secției de cărți rare şi manuscrise, Secției de studii şi cercetări, Secției bibliografie retrospectivă etc. A apreciat şi avansat la posturi de conducere oameni competenți şi inimoşi. A militat pentru completarea şi valorificarea colecțiilor, îndeosebi cu ediții privitor la istoria, limba, tradițiile şi personalitățile Basarabiei şi Transnistriei şi cele ale întregului neam românesc. În acest scop a organizat expediții arheografice în republică, deplasări de grupuri ale colaboratorilor la Moscova, Leningrad, Kazan, Kiev, Cernăuți, Odesa, ca în fondurile de rezervă să depisteze şi să aducă la Chişinău edițiile ce lipseau la noi. A fost un caz, când personal în decurs de zece zile de la 9.00 dimineața până la 9.00 seara am cercetat toate cataloagele, fişierele şi unele ediții de referință, documente manuscrise, iar două dactilografe au făcut copii de descrieri bibliografice la circa 10 mii de materiale în limbile lumii care, aduse la Chişinău, au servit ca material prim pentru completare şi documentare.

A orientat colectivul spre cercetări ştiințifice în domeniul biblioteconomiei, bibliografiei

şi istoriei cărții; aproape în fiecare an aveau loc conferințe, la care colaboratorii erau obligați să prezinte comunicări pentru publicare. Personal a condus experimentul de cercetare şi întregire a rețelei şi sistemului de biblioteci; au fost publicate 3 volume. Un act de mândrie a Domniei Sale şi a întregului colectiv a fost editarea celor două volume ale culegerii de studii ştiințifice „Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei " (1976-1977). Dar anonimii de la c. c. al b. p. c. m. au interzis publicația, fără a ține seama de recenziile şi opțiunile somităților în bibliologie. Petru Ganenco a prezentat biblioteconomia Moldovei la simpozioane ştiințifice în Franța, Iugoslavia, Polonia.

Petru Ganenco este autorul unui şir de studii bibliologice, inclusiv monografia „Istoria Bibliotecii Publice din Chişinău (1832-1917)". A susținut şcoala bibliografică națională, care a efectuat un şir de cercetări bibliografice fundamentale. În decurs de mai mulți ani a predat la Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie, USM.

În 1986 şefa Inspectoratului bibliotecar al Ministerului Culturii Ala Cracan, directorul adjunct al Bibliotecii Republicane Petru Ganenco şi subsemnatul, pe atunci şef al Catedrei de bibliografie, USM, am participat la o conferință inter republicană cu participare internațională a bibliotecarilor ce a avut loc la Cimişlia. Raportul lui Petru Ganenco m-a surprins prin simțul inovațional, profunzime şi noutate, cât şi aplauzele celor prezenți în sală. I-am zis Dnei Cracan „Iată pe cine se ține biblioteconomia noastră, Petru Timofeevici ară adânc, gospodăreşte". Ala a tăcut.

În noiembrie 1987 conducerea ignorantă a Ministerului Culturii l-a destituit pe Petru Ganenco şi din postul de director adjunct. A activat ca pedagog la o şcoală medie de specialitate, apoi în calitate de director adjunct şi bibliograf superior la Biblioteca Ştiințifică Centrală a Academiei de Ştiințe a Moldovei. Din ianuarie 1998 revine la Biblioteca Națională în postul de bibliograf-şef al Serviciului Dacoromanica. În ultimii ani lucra mult şi rodnic. Ambii am întreținut o prietenie sinceră şi sufletească . La 16 noiembrie 1999 Petru Ganenco moare subit. Este înmormântat la Cimitirul Ortodox Central (str. A. Mateevici,11). În holul bibliotecii înainte de a-l petrece pe ultimul drum la mitingul de doliu la care au participat colegi de lucru, colegi de universitate au fost aduse ultimele omagii. Am fost surprins când Ala Cracan repeta de zeci de ori în româneşte şi ruseşte „Iartă-ne, Piotr Timofeevici", „Prosti nas". Am vorbit la despărțire că îi vom edita bogata moştenire biblioteconomică, că-i vom face o biobibliografie.

În 2001 Biblioteca Națională a inițiat seria de publicații „Clio şi Biblion", în cadrul căreia au apărut 2 volume de „Scrieri istorice" de Petru Ganenco, cu un fascinant cuvânt înainte de Alexe Rău. Tot atunci în colecția „Bibliologi basarabeni" a văzut lumina tiparului şi micromonografia bibliografică „Bibliologul, cercetătorul şi patriotul Petru Ganenco (1934-1999)", revista „Magazin bibliologic" publicându-i un şir de studii profunde cu tematică variată.

„Am împlinit astfel un act de cinste a lui Petru Ganenco, directorul care a ştiut să îndrepte instituția noastră pe făgaşul ordinii, biblioteconomistul care a încercat o originală integrare a fundamentelor istoriei cu acelea ale biblioteconomiei, istoricul, care a avut o contribuire substanțială la valorificarea trecutului bibliotecilor din acest spațiu" (Alexe Rău).

La 18 iulie 2004 Petru Ganenco avea să împlinească 70 de ani. Şedința de comemorare a Clubului Biblioteconomiştilor din Moldova a întrunit prietenii de viață, colegii de breaslă care l-au cunoscut şi care au activat alături de Domnia Sa câteva decenii bune, dar şi cei tineri care au posibilitatea să-l cunoască doar din publicațiile de specialitate şi din comunicările de la întâlnirile profesionale.

Mi-i dor de serile în patru. După ce se orânduia liniştea în Bibliotecă, Petru Ganenco, Ion Şpac, Alexe Rău şi eu stăteam în cabinetul directorului la un pahar de vin bun, vorbeam, ne relaxam; erau ore de înțelegere şi înțelepciune şi respect total; aura bibliologiei domnea deasupra noastră.

Mă închin memoriei acestor trei directori cu care am lucrat şi colaborat în mod creativ. Mă închin de asemenea în fața altor doi foşti directori ai Bibliotecii Naționale: Alexandru Suhomlinov şi Ion Borş. După directorie au ocupat anumite posturi în instituțiile de cultură şi au revenit din nou la Biblioteca Națională unde au lucrat până la sfârşitul vieții. I-am cunoscut în lucru după revenirea lor, i-am admirat ca pe niște oameni de cultură, intelectuali de elită, săritori la nevoie, bibliotecari de o rară bunătate şi înțelepciune. Pentru informare şi documentare țin să menționez că după cel de-al Doilea Război Mondial ca prim director a lucrat Adel Cernovițkaia (1902-1965, Harkov). A deținut această funcție din 13 septembrie 1944 până la 12 ianuarie 1946, apoi până la 1956 a activat director adjunct pentru ştiință. A fost urmată la postul de director de Ignatie Teleuță, care a condus Biblioteca Republicană în perioada de 12 ianuarie 1946 – 4 februarie 1948.

Al treilea director în perioada postbelică a fost Alexandru Suhomlinov (n. 6 iunie 1909, Varşovia

- d. 1986, Chişinău). A absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol, Facultatea de Fizică şi Matematică (1932). A activat în calitate de director al şcolii din oraşul Camenca de pe malul stâng al Nistrului. Participant la cel de-al Doilea Război Mondial, a fost rănit greu. În perioada august 1948 – octombrie 1955 a condus Biblioteca Republicană de Stat. A orientat Secţia bibliografică spre întocmirea bibliografiilor de recomandare. A intensificat asistenţa de specialitate pentru bibliotecile publice. A publicat articole în presa vremii despre rolul bibliotecilor în societate. În 1955 – 1967 este director al Casei-Muzeu „A. S. Puşkin". În 1968 revine la Biblioteca Naţională unde lucrează în funcţie de bibliograf superior până în 1986, ocupându-se concomitent de cadre şi de păstrarea şi folosirea limitată a fondului special de păstrare.

Ion Borş (5 mai 1910, Grigoriopol – aprilie 1966, Chişinău). E frate cu legendarul lingvist Andrei Borşci. A absolvit Institutul de Bibliotecari din Harkov (1938). În perioada 1956-1959 a exercitat funcţia de director al Bibliotecii Republicane de Stat, apoi până în 1963 a fost avansat ca şef al Direcţiei bibliotecii din cadrul Ministerului Culturii. A publicat în presă articole despre activitatea bibliotecilor din Moldova.

Printr-o hotărâre a secretariatului c. c. al p. c. m. este eliberat din post pentru păstrarea publicaţiilor româneşti în grafie latină în colecţiile Bibliotecii Universităţii de Stat din Chişinău şi Bibliotecii Republicane de Stat. Revine la Biblioteca Naţională în calitate de bibliotecar principal în Secţia de completare (şef era Petru Ganenco) unde a lucrat până la sfârşitul vieţii sale. A decedat subit într-o noapte de la sfârşitul lui aprilie 1966. E înmormântat la Cimitirul Catolic (str. Valea Trandafirilor).

În anii '80 ai secolului trecut postul de ministru al culturii RSSM era ocupat pe rând de diferiţi demnitari. Fiecare venea cu cultura sa proprie, cu înţelegerea simplistă a rolului cadrelor de conducere în activitatea instituţiilor respective. Erau anii restructurării gorbacioviste, dar ea scârţâia greu la noi, aici activa faimosul Smirnov care făcea ravagii în cadrele naţionale.

În perioada 28 decembrie 1984 – 24 august 1987 director al Bibliotecii Republicane de Stat a fost Grigore Sudacevski (n. 9 octombrie 1934 în comuna Cobâlnea, Şoldăneşti), absolvent al Institutului de Cultură din Moscova (1963), urmat la acest post în perioada 25 august 1987 – 9 ianuarie 1992 de Tatiana Levandovskaia (n. 28 iunie 1951 în oraşul Chişinău), absolventă a Institutului de Cultură din Harkov (1972). Despre aceşti doi directori am scris în revista „Magazin bibliologic" (1997, nr. 2-3).

Le apreciez activitatea lor la diferite posturi, dar în perioada luptei pentru eliberarea naţională, pentru a repune în drepturi limba noastră cea română, revenirea la grafia latină, pentru istoria obiectivă şi cinstită a neamului nostru românesc, în special al Basarabiei şi Transnistriei, istoria cărora era falsificată până la culme, pentru tradiţiile şi demnitatea noastră se cereau măsuri şi activităţi energice şi eficiente din partea managerilor.

Şi încă ceva: cincizeci de ani asupra acestei biblioteci apăsa numele Nadejdei K. Krupskaia. E de amintit, că în 1920 în cadrul Comisariatului pentru învăţământul public al Rusiei bolşevice a fost organizată o secţie ateistă alcătuită din Krupskaia, Bonci-Bruevici, Iaroslavski ş.a. Ea a propus să fie introdusă cenzura pentru biblioteci, adică de scos şi de nimicit literatura religioasă, filosofică burgheză, de ştiinţă literară. Realizare a acestei hotărâri a fost nimicirea totală a bibliotecilor de carte românească, publice şi didactice, eparhiale şi personale, în oraşele şi satele Basarabiei în 1940-1941 şi în primii ani postbelici. A fost creat un sistem de biblioteci ca organizare şi colecţii, ce promova ideologia comunistă, realizând deznaţionalizare şi rusificarea populaţiei autohtone.

În 1962 ministrul culturii al URSS Ekaterina Furţeva, deputat de Tiraspol în Sovietul Suprem al URSS, a vizitat Biblioteca Republicană „N.K. Krupskaia" şi fiind impresionată de cele văzute, a făcut cadou bibliotecii noastre un bust de peste patru tone al N.K. Krupskaia, care s-a aflat în hol aproape 30 de ani. La 24 mai 1990 săptămânalul „Literatura şi arta" a publicat un grupaj de materiale, printre care şi o scrisoare redactată de mine şi semnată de prestigioşi savanţi universitari fiind adresată ministerului culturii şi cultelor al RSSM, Ion Ungureanu, să fie demitizată instituţia de această zeiţă comunistă şi să i se confirme celei mai vechi biblioteci basarabene statut de Bibliotecă Naţională. Peste o zi bustul a fost scos pentru totdeauna din acest templu.

A condus lucrările în legătură cu aceasta directorul adjunct Ludmila Corghenci, care a şi stabilit relaţii lucrative cu bibliotecile de peste Prut, a publicat câteva articole substanţiale în revista „Biblioteca" (Bucureşti). La acea vreme procentul cărţilor în limba de stat a republicii era doar de 2,8% în grafie rusă, 88 % din publicaţii fiind în limba rusă, iar restul în limba ţărilor de peste hotare.

Să dea Domnul să nu ni se mai impună concepţia Nadejdei Krupskaia: „...bibliotekarei i ucitelei nado podbirati s bolişoi osmotritelinostiu, libo glavnoe, v bibliotecare i v ucitele ne talant, ne duşevnâe kacestva, aklasovâi podhod k celoveku i knige ". Să nu ni se impună cenzura, istoria integrală, teoria primitivă a limbii moldoveneşti.

Alexe Rău

A devenit director al Bibliotecii Naționale la 10 februarie 1992 . Încununează, în înțelesul adevărat al cuvântului şirul de directori ai Bibliotecii Naționale pe parcursul celor 175 de ani. Bibliolog de vocație, poet talentat, filosof al culturii (primul această calificare a primit-o consăteanul său din Larga Mihai Cimpoi), filosof al biblioteconomiei. Născut la 23 decembrie 1953 în comuna Larga, raionul Briceni, în familia țăranilor gospodari Alexe şi Olița Rău. A absolvit USM, Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie (1975). În anii 1975-1976 a lucrat la Catedra de Biblioteconomie. A elaborat şi a predat disciplinele „Biblioteconomie: Curs general" şi „Istoria bibliotecilor". Competența şi modul de a comunica, umorul fin era apreciat şi respectat de studenți. În anii 1976-1982 activează la Biblioteca Națională în calitate de metodist, bibliotecar principal, şef serviciu metodic. Apoi pe parcursul a trei ani - director adjunct. În anii 1984-1989 îndeplineşte funcția de secretar ştiințific şi vicepreşedinte al Societății Bibliofililor din Moldova. Atunci Alexe Rău a editat trei volume „Patrimoniu: Almanahul bibliofililor din Moldova" - o ediție de o deosebită valoare.

În perioada 1990-1992 este şef al Direcției biblioteci din Ministerul Culturii. Anume în postura de funcționar ministerial cu echipa a elaborat strategia de dezvoltare a Sistemului Național de Biblioteci, prima Lege cu privire la biblioteci, Regulamentul Consiliului Biblioteconomic Național şi alte documente privind depolitizarea bibliotecilor.

Sub conducerea lui Alexe Rău, Biblioteca Națională a devenit una din prestigioasele instituții de cultură, informare şi documentare, centrul de studii şi cercetări în diferite domenii legate de carte şi bibliotecă. Munceşte mult, în jurul său s-a afirmat o echipă de harnici profesioniști ca Vera Osoianu, Larisa Gologan, Svetlana Barbei, Valeria Matvei, Ala Panici, Elena Turuta ş.a.

Chiar din 1992 au început un şir de manifestări de importanță națională şi nu numai: „Salonul Național de Carte" (astăzi Salonul Internațional de Carte), „Anul bibliologic", Simpozionul „Valori bibliofile" (15 ediții).

Animator şi redactor-şef al primei reviste de specialitate din Basarabia „Magazin bibliologic", al ziarului „Gazeta bibliotecarului", unei serii de monografii şi culegeri de studii „Clio şi Biblon", „Basarabenii în lume" etc. O ediție ce a făcut înconjurul lumii este „Calendarul bibliotecarului" (din 2000 – „Calendar Național").

„Dacă am studia evoluția biblioteconomiei noastre am regăsi peste tot prezența domnului Rău, rolul şi semnificația pe care o are în acest domeniu. Cunoaşterea şi stăpânirea cu desăvârşire a domeniului îi oferă putere, creativitate, demnitate profesională, rost adânc de voința de a face să sporească semnificația profesiei de bibliotecar şi a bibliotecii. Spun cu certitudine: biblioteconomia basarabeană obține un titlu de noblețe prin munca, prin gândirea poetico-filosofică, prin prezența lui Alexe Rău" (Lidia Kulikovski).

Alexe Rău este un poet original, opera sa atinge cele mai fine coarde ale sufletului. „Alexe Rău – poetul şi-a înmuiat pana în arhetipalitate, în domeniul eminesician al arheilor: în versurile sale lăsate în voia libertăților de expresie moderne se aud influxuri line de colind, de rostiri apăsate de teatru popular, note monotone ronronice de tors de lână şi de şagă spusă flăcaieşte la şezătoare. E un modern sfios şi netrădător de cazoane, de arhetipuri clasice folclorice" (Mihai Cimpoi).

Alexe Rău e cavaler al cunoaşterii, dăruirii şi generozității. Ca trăsături specifice îl caracterizează bunătatea, cumsecădenia, modestia.

Privitor la modestie, către semicentenarul acestui fruntaş al vieții culturale şi artistice din republică colectivul Bibliotecii Naționale a pregătit în taină o biobibliografie consacrată Domniei Sale. Unicul exemplar Alexe l-a primit sfios, cu zâmbetul său irepetabil, a mulțumit şi a rugat să nu se mai scoată exemplare, să nu fie tipărită această lucrare.

În încheiere, aduc un fragment din adresarea întregului colectiv (al cărui membru mă socot de la 1960 încoace):

„În istoria Bibliotecii Naționale sunteți primul director general, care a fost instalat în acest post prin vrerea şi la insistența întregului colectiv al Bibliotecii. Directorul nostru este sintagma prin care Vă caracterizează întregul colectiv. Este un semn de apreciere deosebită pentru modul în care de-a lungul acestor ani ați reuşit să ne constituiți într-un colectiv afirmat, profesionist, performant, şi care prin activitatea Dumneavoastră ați ştiut să-i păstrați identitatea. Fiind manager de percepție modernă, ați plasat Biblioteca în fruntea bibliotecilor din țară, lucru de care ne mândrim şi Vă mulțumim. Anii munciți la Biblioteca Națională sunt anii ascensiunii valorice a bibliologului, scriitorului şi filosofului Alexe Rău, perioada în care ați cutezat, însuşit şi dăruit colegilor ştiința despre carte şi care prin exemplul propriu ne dovedeşte în fiecare zi că bibliotecarul se înscrie în rândul elitei culturale a unei națiuni.

Mărturisirile noastre ar fi incomplete dacă nu s-ar referi şi la caracterul Dumneavoastră; o ființă caldă şi sufletistă, dominantă de care ați contaminat mult prea multă lume din colectivul Bibliotecii Naționale.

Vă dorim să ne rămâneți mulți ani înainte acelaşi Conducător, acelaşi Om al colectivului Bibliotecii Naționale, al Nostru – precum sunteți şi vă stă bine!"

Închinăciunile mele, dragă Alexe! Multă-multă sănătate, ani frumoşi şi plini de roadă. Şi să bați recordul Dariei Harjevski care a directorat 40 de ani în şir.

Descălecatul dintâi

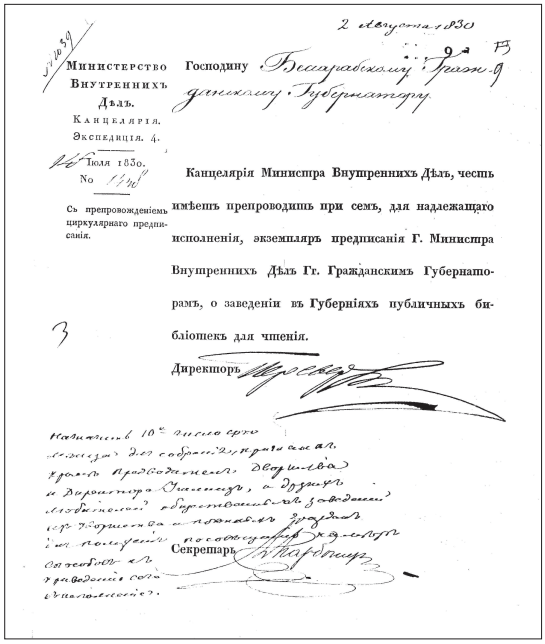

2 августа 1830

Министерство Внутреннихъ Дѣлъ.
Канцелярія.
Экспедиція. 4.
Іюля 1830.
No 1744

Господину Бессарабскому Гражданскому Губернатору

Съ препровожденіемъ циркулярнаго предписанія.

Канцелярія Министра Внутреннихъ Дѣлъ, честь имѣетъ препроводить при семъ, для надлежащаго исполненія, экземпляръ предписанія Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ Гг. Гражданскимъ Губернаторамъ, о заведеніи въ Губерніяхъ публичныхъ библіотекъ для чтенія.

Директоръ

Секретарь

Prima bibliotecă publică din Basarabia se înființa în 1832, la Chișinău, conform unei circulare din 1830 a Ministerului de Interne al Imperiului Rus.

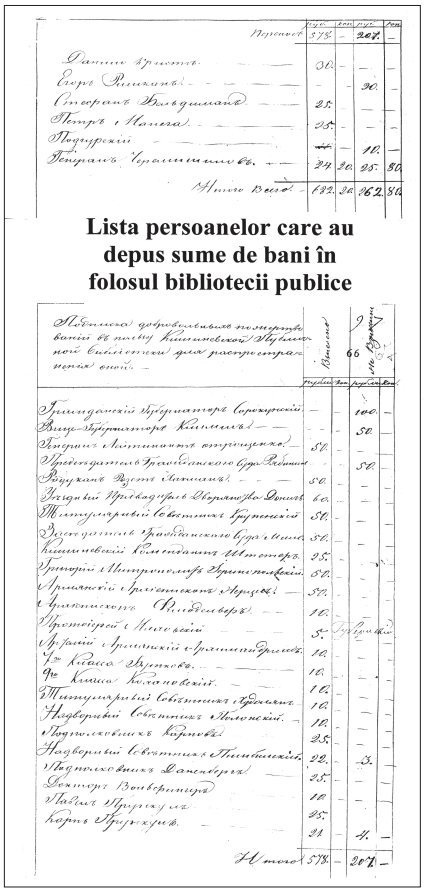

Lista persoanelor care au depus sume de bani în folosul bibliotecii publice

Cele mai importante sume – 100 de ruble, 50 şi 50 – ale primelor trei persoane de pe listă, au fost juruite, dar niciodată depuse.

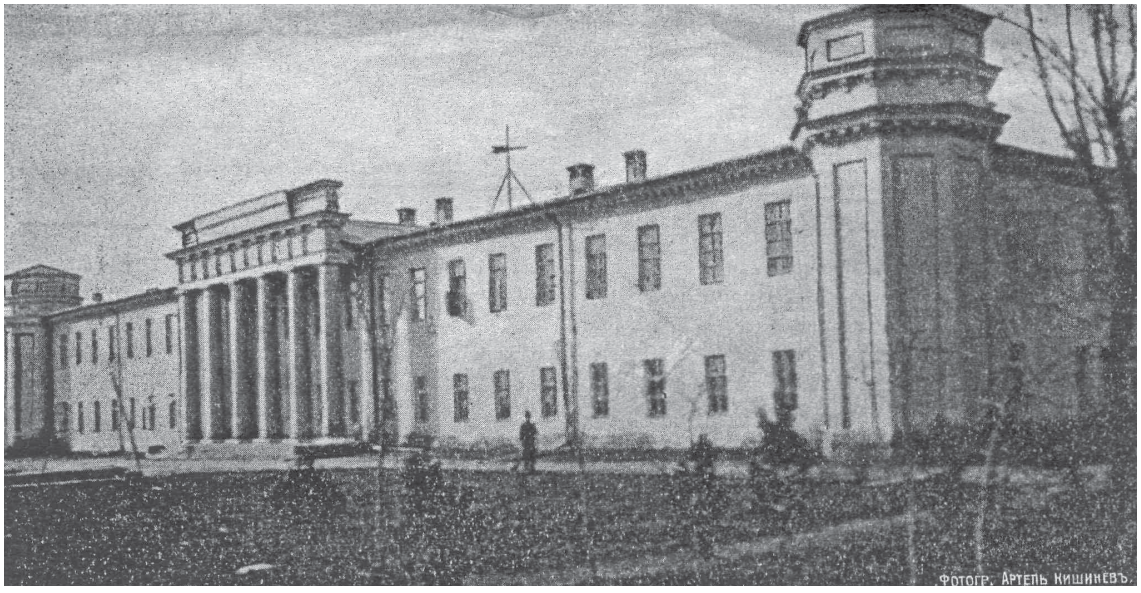

Profesori şi absolvenți ai Gimnaziului regional de băieți nr. 1 au fost, de regulă, şi conducători ai primei biblioteci publice din Basarabia.

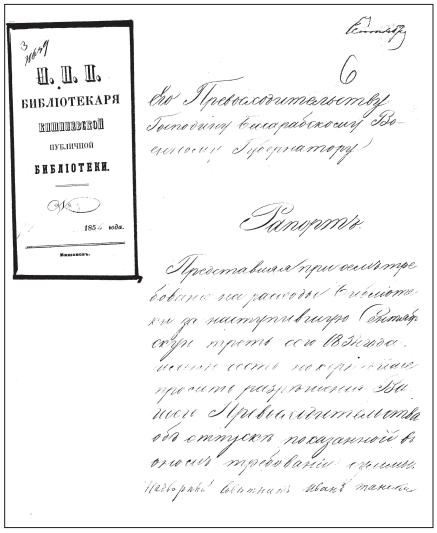
Ш. Ш. Ш.
БИБЛІОТЕКАРЯ
КИШИНЕВСКОЙ
ПУБЛИЧНОЙ
БИБЛІОТЕКИ.

Caracteristică dată primului bibliotecar, Gavriil Bilevici (1832-1835): vârsta 29 de ani, necăsătorit, fiul lui Mihail din Cernăuți, considerat cetățean străin, profesor de limbă moldovenească la Gimnaziul regional de băieți nr. 1.

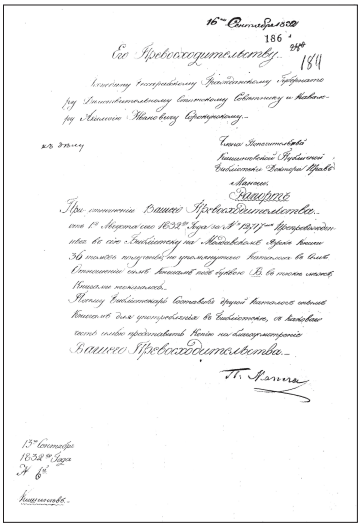

Organizatorul şi tutorele bibliotecii, doctor în drept Petru Manega, venit de la Bucureşti înainte de 1830 şi dispărut în mod misterios la 1840, a fost omul care, timp de aproape un deceniu, a căutat în oraş case potrivite pentru localul bibliotecii şi bani pentru arendarea sau cumpărarea caselor Bogaciov.

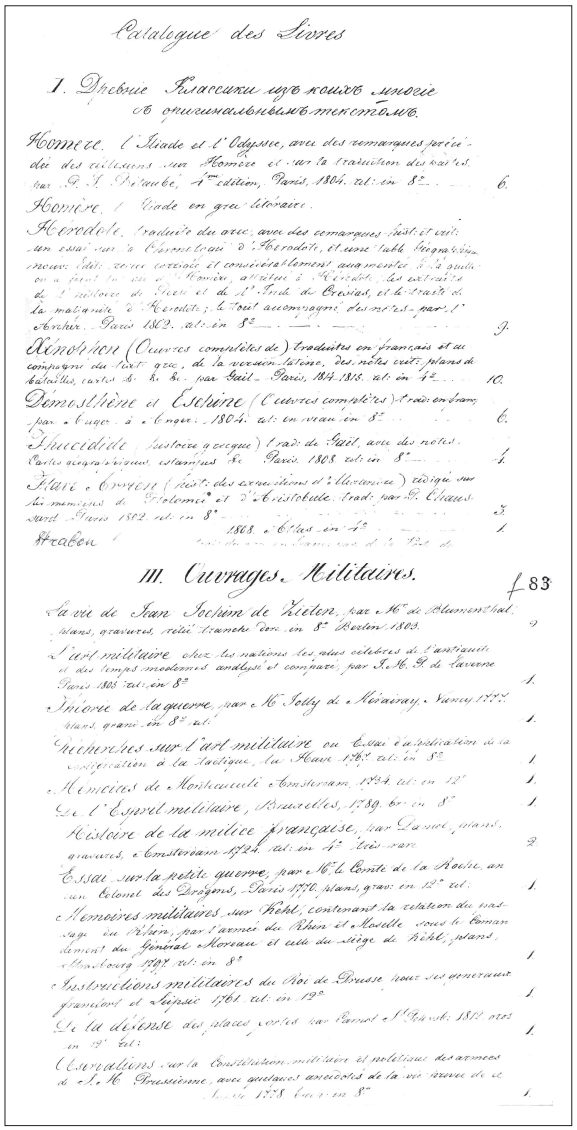
Catalogue des livres

I. Древние Классики изъ коихъ многіе в оригинальномъ текстѣ.

Homere. L'Iliade et l'Odyssee, avec des remarques pour servir de des eclaircissemens sur Homere et sur la traduction des mots. par P. J. Dacier, 4ème edition, Paris, 1804. tab: en 8. 6.

Homère. L'Iade en grec. Leipsick.

Herodote. Traduit du grec, avec des remarques, hist. et crit. un essai sur la Chronologie d'Herodote, et une table Geographique. Edit. revue corrigée et considerablement augmentée. à la quelle on a joint la vie d'Homère, attribuée à Herodote. les extraits de l'histoire de Perse et de l'Inde de Ctesias, et le traité de la malignité d'Herodote; le tout accompagné des notes, par l'Archer. Paris 1802. tab: en 8. 9.

Xénophon (Oeuvres complètes de) traduites en français et accompagnées du Texte grec, de la version latine, des notes crit: plans de batailles, cartes &c. &c. par Gail. Paris, 1804-1818. tab: en 12. 10.

Démosthène et Eschine (Oeuvres complètes) traduites en franç. par Auger. à Paris. 1804. tab: en vrau in 8. 6.

Thucydide (histoire grecque) trad: de Guil, avec des notes. Cartes geographiques, estampes &c. Paris. 1808. tab: en 8. 4.

Flave Josephe (histoire des expeditions d'Alexandre) rédigée sur les memoires de Ptolomée et d'Aristobule. trad: par D. Chaussard. Paris 1802. tab: en 8. 3.

1803. 4 Tom. en 4. 1

Arabes

III. Ouvrages Militaires. f 83

La vie de Jean Jochim de Kleten, par Mr de Blumenthal. plans, gravures, relié tranche doré en 8. Berlin 1805. 2

L'art militaire chez les nations les plus celebres de l'antiquité et des temps modernes analysé et comparé, par J. N. D. de Lavaux. Paris 1805. tab: en 8. 1.

Science de la guerre, par M. Jolly de Maizeray. Nancy 1807. plans. grave. en 8. tab: 1.

Recherches sur l'art militaire ou Essai d'application de la fortification à la Tactique. La Haye 1768. tab: en 8. 1

Memoires de Montecuculi. Amsterdam. 1734. tab: en 12. 1.

De l'Esprit militaire, Bruxelles, 1789. br: en 8. 1

Histoire de la milice française, par Daniel, plans. gravures, Amsterdam 1724. tab: en 4. bois vau. 2

Essai sur la petite guerre, par M. le Comte de la Roche, ancien Colonel des Dragons, Paris 1756. plans, grav: en 12. tab: 1.

Memoires militaires sur Rebel, contenant la relation du passage du Rhin, par l'armée du Rhin et Moselle sous le Commandement du General Moreau. et celle du siege de Rebel, plans. Strasbourg 1797. tab: en 8. 1

Instructions militaires du Roi de Prusse pour ses generaux. français et Leipsic 1761. tab: en 12. 1

De la defense des places. par Parrot. St Petersb. 1811. avec en 12. tab: 1.

Observations sur la Constitution militaire et politique des armées de S. M. Prussienne, avec quelques anecdotes de la vie privée de ce Lond. 1758. Cart: en 8. 1

Lista de cărți în limba franceză achiziționate de la I. Liprandi.

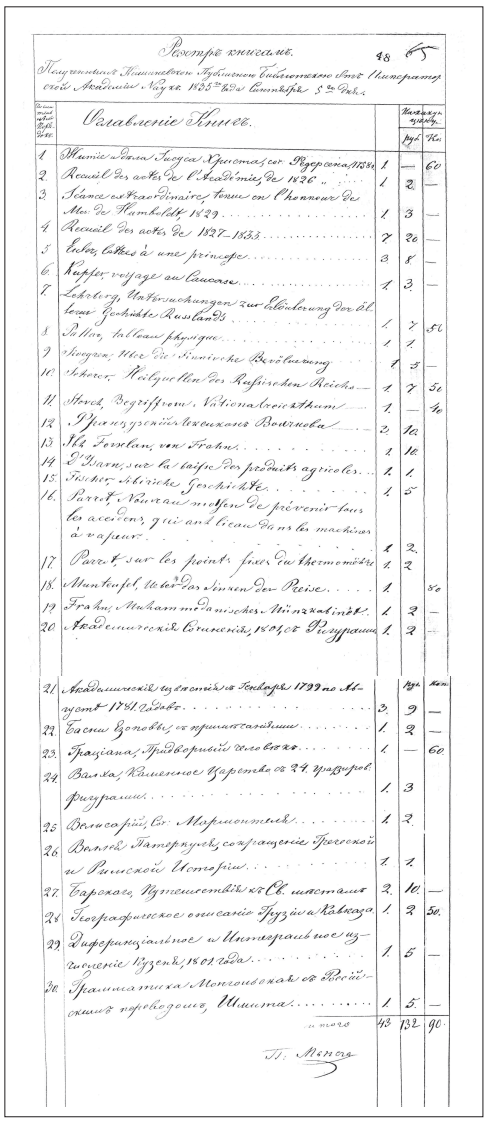
Реэстръ книгамъ. 48

Поступившимъ Комиссіонерствомъ Публичной Библіотеки при Императорской Академіи Наукъ въ 1835 году Сентября 5 дня.

№	Названіе Книгъ.	Количество Книгъ	
		Руб.	Коп.
1	Мишо и Пуажулà Хроника съ продолж. 1180	1	— 60
2	Recueil des actes de l'Académie de 1836	1	2 —
3	Science extraordinaires, tome cinquieme des Mr. de Humboldt 1829	1	3 —
4	Recueil des actes de 1827-1833	7	20 —
5	Euler, Lettres à une princesse	3	8 —
6	Kupfer, voyage au Caucase	1	3 —
7	Lehrberg, Untersuchungen zur Erläuterung der Geschichte Russlands	1	7 50
8	Pelin, Talleau physique	1	1 —
9	Krugers, Uber die Finsterniße Berechnung	1	3 —
10	Schrot, Beitzgellen der Raßischen Reichs	1	7 50
11	Stroet, Begriffsrun, Nationalreichthum	1	— 40
12	Upanyzenie Nouveaux Bourrube	2	10 —
13	Des Forelan, von Frahne	1	10 —
14	D'Dann, sur la taxe des produits agricoles	1	1 —
15	Tschoff, Historische Geschichte	1	5 —
16	Parrot, Nouveau moyen de prévenir les accidens, qui ont lieu dans les machines à vapeur	1	2 —
17	Parrot, sur les points fixes du thermomètre	1	2 —
18	Muntzpfel, Meter der Jemen der Preise	1	— 80
19	Frahn, Muhammedanischer Münzcabinet	1	2 —
20	Академическія Записки, 1841 съ Рисунками	1	2 —
21	Академическія записки и Бюллетень 1839 по Мѣ-		Руб. Коп.
	сяцъ 1841 Декабрь	3	3 —
22	Басни Крылова	1	2 —
23	Грацiана, Придворный человѣкъ	1	— 60
24	Банка, Каменное Царство съ 24 чертеж.	1	3 —
25	Волконскій, Сѣв. Мирмекологія	1	2 —
26	Волковъ, Гампруктъ, сокращеніе Греческой и Римской Исторіи	1	1 —
27	Гаркави, Путешествіе къ Сѣв. инородцамъ	2	10 —
28	Географическое описаніе Грузіи и Кавказа	1	2 50
29	Дюперрюзанкюе и Виноградные садоводство Изданіе 1801 года	1	5 —
30	Грамматика Монгольскаго и Россійскаго языковъ переводовъ, Шимата	1	5 —
	итого	48	132 90

Primul registru de cărți din fondul inițial de carte al primei biblioteci publice din Chişinău.

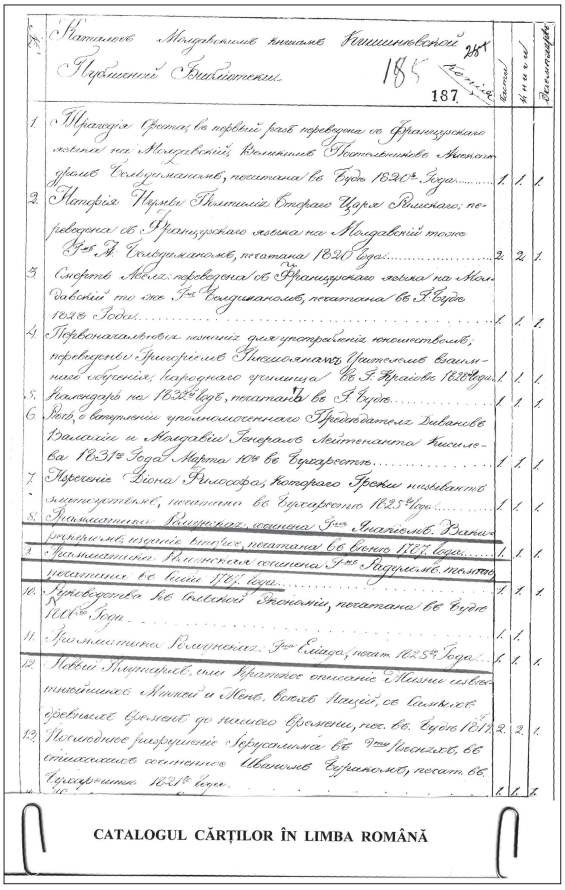

CATALOGUL CĂRȚILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Catalogul celor 36 de volume în limba română, trecute prin cenzura din vama Sculeni şi înregistrate de bibliotecarul Gavriil Bilevici.

Membri ai familiei Ziloti, care au intenționat, pe timpul lui Ivan Tanskii, să pună la dispoziția bibliotecii una din casele lor.

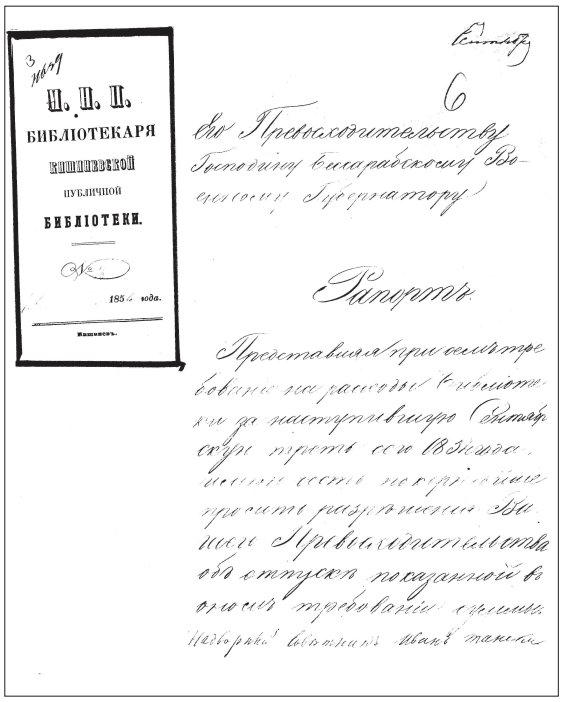

Ш. Ш. Ш.
БИБЛІОТЕКАРЯ
КИШИНЕВСКОЙ
ПУБЛИЧНОЙ
БИБЛІОТЕКИ.

Antetul bibliotecii pe timpul lui Ivan Tanskii, bibliotecar (1848-1855) şi om de cultură din Basarabia secolului al XIX-lea. Rapoarte semnate de I. Tanskii.

Două schimbări importante au marcat viața bibliotecii pe timpul lui Venedict Beler, profesor de germană şi matematică la Gimnaziul nr. 1, bibliotecar între anii 1857-1871: mutarea bibliotecii în clădirea Administrației Guberniale şi transformarea ei „dintr-un depozit de cărți într-o bibliotecă publică" (cum afirmă însuşi Beler). *Бессарабские Областные Ведомости* publica în ianuarie 1861 un bilanț intitulat „Anul bibliotecii lui Beler".

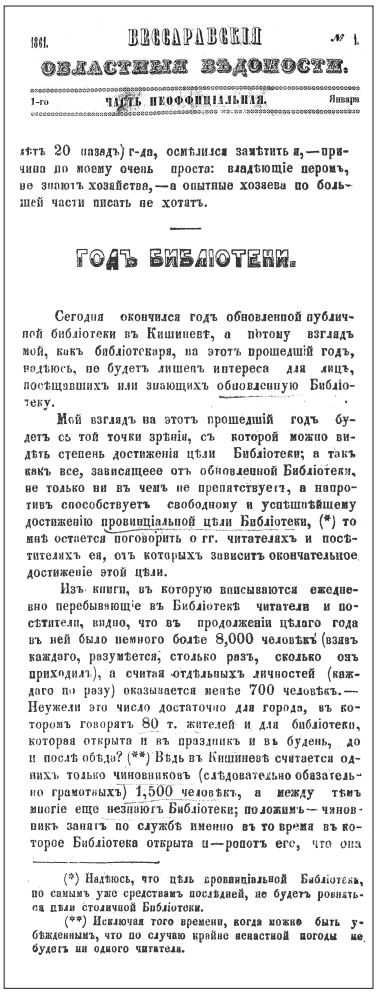

№. БЕССАРАБСКІЙ № 1.
ОБЛАСТНЫЯ ВѢДОМОСТИ.
1-го ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ. Января

лѣтъ 20 назадъ.) г-да, осмѣлился замѣтить я,—причина по моему очень проста: владѣющіе перомъ, не знаютъ хозяйства,—а опытные хозяева по большей части писать не хотятъ.

ГОДЪ БИБЛІОТЕКИ.

Сегодня окончился годъ обновленной публичной библіотеки въ Кишиневѣ, а потому взглядъ мой, какъ библіотекаря, на этотъ прошедшій годъ, надѣюсь, не будетъ лишенъ интереса для лицъ, посѣщавшихъ или знающихъ обновленную Библіотеку.

Мой взглядъ на этотъ прошедшій годъ будетъ съ той точки зрѣнія, съ которой можно видѣть степень достиженія цѣли Библіотеки; а такъ какъ все, зависящее отъ обновленной Библіотеки, не только ни въ чемъ не препятствуетъ, а напротивъ способствуетъ свободному и успѣшнѣйшему достиженію провинціальной цѣли Библіотеки, (*) то мнѣ остается поговорить о гг. читателяхъ и посѣтителяхъ ея, отъ которыхъ зависитъ окончательное достиженіе этой цѣли.

Изъ книги, въ которую вписываются ежедневно перебывающіе въ Библіотекѣ читатели и посѣтители, видно, что въ продолженіи цѣлаго года въ ней было немного болѣе 8,000 человѣкъ (взявъ каждаго, разумѣется, столько разъ, сколько онъ приходилъ), а считая отдѣльныхъ личностей (каждаго по разу) оказывается менѣе 700 человѣкъ.— Неужели это число достаточно для города, въ которомъ говорятъ 80 т. жителей и для библіотеки, которая открыта и въ праздникъ и въ будень, до и послѣ обѣда? (**) Вѣдь въ Кишиневѣ считается однихъ только чиновниковъ (слѣдовательно обязательно грамотныхъ) 1,500 человѣкъ, а между тѣмъ многіе еще незнаютъ Библіотеки; положимъ—чиновникъ занятъ по службѣ именно въ то время въ которое Библіотека открыта и—ропотъ его, что она

(*) Надѣюсь, что цѣль провинціальной Библіотеки, по самымъ уже средствамъ послѣдней, не будетъ ровняться цѣли столичной Библіотеки.

(**) Исключая того времени, когда можно быть убѣжденнымъ, что по случаю крайне ненастной погоды не будетъ ни одного читателя.

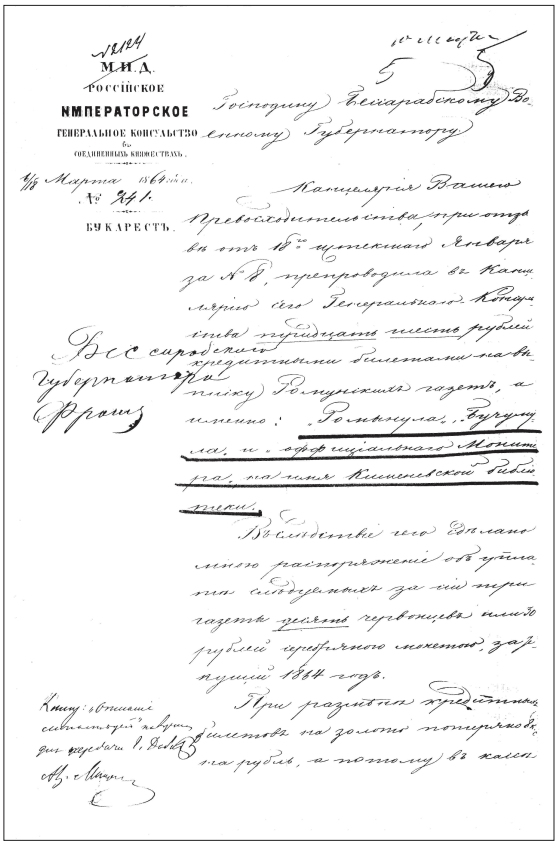

М.И.Д.
РОССІЙСКОЕ
ИМПЕРАТОРСКОЕ
ГЕНЕРАЛЬНОЕ КОНСУЛЬСТВО
въ
СОЕДИНЕННЫХЪ КНЯЖЕСТВАХЪ.

№ 241.

БУКАРЕСТЪ.

Господину Бессарабскому Ге-
неральному Губернатору

Канцелярія Вашего Превосходительства, при отно-
шеніи отъ 16-го истекшаго Января за № , препровод-
ила ко Мнѣ Генеральному Консулу
тива пріобщаетъ шесть рублей
Все сіи деньги
Губернаторомъ
ному Румынскія газеты, а
именно: „Romînul", „Buciumul"
ра, на имя Кишиневской Биб-
лиотеки.

Всѣдствіе чего Имѣю
честь уведомить Ваше Превосходительство, что
газетъ шесть
рублей пятьдесятъ копѣекъ, за
1864 годъ.

При разсылкѣ
Книгу: Отношеній
Дипломатической
Деньги на долгъ потерялись
на рубль, а потому въ кассѣ

Raportul ambasadorului Dabija, adresat în 1863 guvernatorului Basarabiei, în privinţa trimiterii ziarelor din Bucureşti *Românul* şi *Buciumul* pentru biblioteca din Chişinău.

Daria Harjevskaia
„Momentul" Daria Harjevskaia (bibliotecar în perioada 1884-1924) a durat exact 40 de ani, sub două regimuri – ţarist şi „burghezo-moşieresc român" – la fel de puţin agreate de ea ca propagandist al ideologiei marxist-leniniste.

Selectarea şi comentarea documentelor de arhivă Nina Negru

Carl Şmidt – Primarul Chişinăului în anii 1877-1903

Carol Şmidt, primarul Chişinăului în perioada 1877-1903, când biblioteca publică trece în custodia primăriei devenind bibliotecă orăşenească.

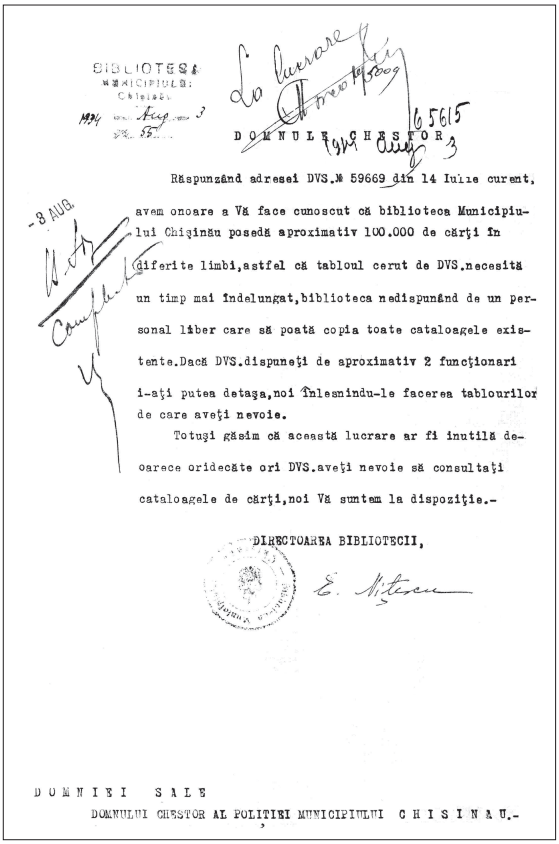

BIBLIOTECA
MUNICIPIULUI
Chişinău

1934 Aug. 3
No. 55

La lucrare
14 Iulie 1934

65615

DOMNULE CHESTOR

Răspunzând adresei DVS.№ 59669 din 14 Iulie curent,
avem onoare a Vă face cunoscut că biblioteca Municipiu-
lui Chişinău posedă aproximativ 100.000 de cărţi în
diferite limbi,astfel că tabloul cerut de DVS.necesită
un timp mai îndelungat,biblioteca nedispunând de un per-
sonal liber care să poată copia toate cataloagele exis-
tente.Dacă DVS.dispuneţi de aproximativ 2 funcţionari
i-aţi putea detaşa,noi înlesnindu-le facerea tablourilor
de care aveţi nevoie.
Totuşi găsim că această lucrare ar fi inutilă de-
oarece oridecâte ori DVS.aveţi nevoie să consultaţi
cataloagele de cărţi,noi Vă suntem la dispoziţie.-

-8 AUG.

DIRECTOAREA BIBLIOTECII,
E. Nițescu

DOMNIEI SALE
DOMNULUI CHESTOR AL POLITIEI MUNICIPIULUI CHISINAU.-

Documente din perioada interbelică, semnate de noul director al bibliotecii, E. Nițescu, care poartă nume românesc, ca şi primul bibliotecar de la începutul secolului XIX.

Dinastii trecute, prezente, viitoare

Rostul şi prinosul dinastiilor BNRM

Raisa Melnic

Eu de fapt sunt un om din lumea teatrului. Sunt regizor de formaţie dar m-am reciclat de mult şi am devenit bibliotecară de facto şi de jure. De ce am început textul acesta cu o amintire teatrală? Pentru că în teatru fenomenul dinastiilor este un lucru des întâlnit. Ceea ce am descoperit fiind bibliotecar, este nu doar faptul că există dinastii şi în lumea bibliotecară, dar că ele se deosebesc, ca esenţă, nu rareori, de cele din tărâmul Melpomenei.

În teatru dinastia e mai mult o continuare a vieţii profesionale, în rest urmaşii pot avea şi au stiluri, concepţii, viziuni uneori radical diferite de predecesori. În lumea bibliotecilor, însă, situaţia e alta. Drept că şi lumea bibliotecară e mai conservatoire, în ea totul e măsurat, standardizat, reglementat, şi lucrul acesta conduce la faptul că fiicele seamănă izbitor (profesional, desigur, dar de multe ori si fiziologic, acesta din urmă aspect fiind o minune a naturii şi o însemnare a Domnului) cu mamele, aşa încât ai uneori impresia că dacă dinastia e mai mare, mai întinsă în ani, ea e ca un fel de carusel. Desigur, departe de mine gândul că lucrul acesta este o nereuşită. Dimpotrivă, ca şi în cultură în general, ca şi în firul etnic care nu trebuie să se rupă niciodată dacă vrem să rămânem aşa cum ne-a dat Dumnezeu, în bibliotecă tradiţiile trebuie păstrate şi transmise în aşa măsură încât biblioteca să-şi conserve integritatea şi să fie deschisă "cu sufletul" către cititor. În BNRM există un număr impunător de dinastii şi lucrul acesta, sunt sigură, asigură stabilitatea psihologică, lucru de o importanţă capitală atunci când vine vorba de efectuat, la "comanda socială", nişte schimbări dictate de spiritual înnoitor al vremii. Nu ştiu dacă le-am depistat pe toate. Cine ştie, poate că în cele trei secole în care a funcţionat biblioteca noastră, au mai lucrat alături bunici, părinţi, copii, nepoţi şi strănepoţi. Eu am cercetat până acolo până unde mi-a permis timpul mult prea scurt avut pentru căutare, dar şi de sursele documentare aflate mai la îndemână. Sunt sigură că la aniversarea a 180-a eu, sau alt cercetător se va mai adânci în acest subiect şi va aduna materiale pentru o carte de suflet, o carte despre marii anonimi ai biblioteconomiei, dar şi a culturii noastre. Dar anonimi doar până în momentul când îi vom depista şi îi vom rândui in scrierea noastră despre dinastiile bibliotecare.

Iar până atunci, cu îngăduinţa domniilor voastre, vă prezint câteva dinastii bibliotecare ale BNRM, chipuri frumoase care au lăsat urmuşoarele lor în ceea ce este astăzi BNRM.

Cea mai veche din BNRM este dinastia Dnei Svetlana Coadă, bibliotecară în serviciul Conservarea şi comunicarea colecţiilor, mama căreia Maria Turuta şi-a consacrat întreaga sa viaţă activităţii bibliotecare (1952-1998), fiind director al bibliotecii publice din satul Măşcăuţi, raionul Criuleni. Toată cultura acestui sat se făcea în jurul acestei Doamne: teatru, cercul de dansuri, etc. Avea un fel al ei de a înţelege tineretul, din interior, dacă se poate spune aşa, datorită căruia fapt

această categorie de cititori constituia nucleul motric al tuturor activităților culturale ale bibliotecii şi al activității de popularizare a lecturii. Nu era student în satul acela, care să nu tragă la bibliotecă când venea acasă. Nepoata sa, Viorica Antonov, a ales aceeaşi specialitate, a făcut Facultatea de biblioteconomie la USM, iar acum este bibliotecar principal în Departamentul cercetare şi dezvoltare în biblioteconomie al bibliotecii noastre, fapt ce face dovada unui talent promițător.

Începutul unei alte dinastii l-a pus Dna Elizaveta Guțanu, care a muncit în BNRM circa 20 de ani. Serviciul în care s-a stabilit dumneaei până la urmă a fost cel de Periodice, şi acolo s-a manifestat din plin vocația ei de bibliotecar. Era deosebit de populară printre cititori, căci îi cucerea prin amabilitate, corectitudine, jovialitate, dar şi prin faptul că era erudită şi ştia să le dea o mână de ajutor utilizatorilor la regăsirea informației. În colectiv a fost proeminentă, evidențiindu-se, aş zice eu prin ceea ce spunea Cehov: "În om totul trebuie să fie frumos...". Frumoasă la trup şi la suflet dna Elizaveta a crescut pentru BNRM două bibliotecare tinere. Fiicele ei Viorica şi Angela, care, de fapt, s-au aflat tot timpul împreună cu mama lor în bibliotecă, au urmat şi ele această profesie : Angela este acum bibliotecar principal în serviciul Audiovideoteca Națională, iar Viorica este bibliotecar principal în serviciul Programe Culturale.

Dintr-o dinastie de bibliotecari a ajuns în colectivul nostru şi dna Ala Cozac. Mama ei Ludmila Cozac, fostă directoare a bibliotecii publice din oraşul Ungheni, o vizitează mereu pe a Ala la BNRM dându-i sfaturi de tot felul. Ala s-a afirmat la noi ca un excelent conservator de colecții, fiind autoarea mai multor inovații bibliotehnice in acest sector.

Valentina Farmagiu, fosta şefă a secției Carte Veche şi Rară, una din autoarele bibliografiei *Cartea Moldovei*, a molipsit-o pe fiica sa Viorica de această nobilă specialitate. După o activitate de câțiva ani la Biblioteca USM , Viorica lucrează şefă a bibliotecii Liceului *Spiru Haret* din Chişinău, dar, din câte am auzit nu este exclus să vină la munca de custodie la BNRM alături de mama sa. Şi va avea, dacă va proceda astfel, multe de învățat, ba chiar de construit o carieră remarcabilă pe modelul mamei sale. Căci tăcută şi retrasă cum este, Valentina Farmagiu este una din cunoscătoarele cele mai subtile ale moştenirii noastre culturale scrise şi unul din custozii cei mai devotați in domeniul colecțiilor speciale.

Natalia Carpenco, este unul din corifeii catalogării şi clasificării documentelor nu doar în BNRM, ci şi în republică. A ținut seminare în bibliotecile din teritoriu, le consultă mereu pe colegele sale de la BNRM. În felul de a fi al dnei Carpenco se fac remarcate calitățile pe care le au doar intelectualii pur sânge. Lucrul acesta se vede nu doar în activitatea practică a sa, ci şi în modul de comportament, în felul de a întreține o conversație. Fiica sa, Alexandra, venea cu mama ei la Bibliotecă de mică. Aici îi era a doua ei casă, aici îşi făcea lecțiile. Şi tot aici a tras cu ochiul şi cu urechea la ceea ce fac bibliotecarii consacrați. Până la urmă, a ales şi ea biblioteconomia. Un şir de ani ea a participat la pregătirea prestigioasei publicații "Calendar Național".

O altă născătoare de dinastie este dna Valentina Granaci. Ea şi-a început activitatea în Serviciul de conservare şi comunicare a colecțiilor, ori, cum se numea pe atunci acest compartiment, în depozitul general. În acel serviciu "invizibil" (căci se afla la nivelele mai ascunse de ochiul vizitatorilor), Valentinei i se pune în sarcină depistarea şi reparația cărților deteriorate fizic. An cu an, acumulând cunoştințe şi experiență despre munca de conservare, dna Valentina creşte de la nivelul unui copertator simplu la acela al unui restaurator, munca ei fiind întrebată şi la alte biblioteci. Între timp, cu sprijinul Fundației SOROS, în BNRM s-a creat un Centru Național de restaurare şi conservare a documentelor, dotat cu utilaj nemțesc. A mers cu această ocazie să facă stagii la Paris, Moscova şi Bucureşti. Fiica ei, Dorina, a fost angajată în bibliotecă ca colaborator în centrul de restaurare, apoi şi-a încercat puterile în serviciul Programe Culturale, unde s-a manifestat ca un vorbitor bun în fața publicului la activitățile culturale.

În ultima vreme în Serviciul seriale se remarcă dinastia Ciutac. Mama Larisa, după ce s-a angajat in acest compartiment, a adus-o la noi şi pe fiica sa Ilona, ambele bucurându-se de audiență în rândurile cititorilor.

În serviciul lectură publică staționar se află rădăcina dinastiei Brânzan. Mama, Maria, a venit la noi de la BAŞ, lucrând mai întâi în serviciul Moldavistica. De 12 ani este şef al Serviciului lectură publică. Aici, depăşind multe greutăți, s-a afirmat ca un specialist foarte bun, dar şi ca un om de cultură : este membru al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova, Preşedintele Filialei BNRM a Asociației Bibliotecarilor din Moldova. Este autoarea unui întreg serial de articole despre Laureații Premiului Nobel, publică mult în Gazeta Bibliotecarului. Este coautoarea publicației *Lăcaşuri sfinte din Basarabia*. Maria a crescut un fiu şi o fiică. Fiica ei, Elena Gurschi,

s-a produs în calitate de bibliotecar în Serviciul programe culturale şi în cadrul Serviciului de arte şi hărți.

Aurelia Banaga - iată un nume cunoscut de toată lumea. Este un lucrător vechi în Serviciul de periodice. A lucrat în el treizeci de ani. A participat la toate întâmplările acestei familii care este colectivul BNRM (sintagma de familie pentru colectivul bibliotecii fiind promovată tocmai de generația ei). Şi-a crescut şi ea fiica printre rafturile nivelului doi al depozitului general. Nu rareori, administrația încheia cu Taisia, juna fiica a dnei Aurelia, câte un contract de muncă pentru a contribui la ameliorarea stării materiale a lor, iar mai târziu a fost angajată ca bibliotecară în Serviciul programe culturale. Taisia era sufletul tineretului din BNRM, şi-a făcut studii teatrale la Bucureşti şi acum este, din câte am auzit, o tânără actriță care dă multe speranțe trupei în care este încadrată.

Vera Osoianu a venit în BNRM după absolvirea Facultății de Biblioteconomie, a urcat mai multe trepte ierarhice în structura BNRM, astăzi este director adjunct cu probleme de cercetare şi dezvoltare în biblioteconomie. Este autoarea unei cărți şi a mai multor articole de specialitate. După ce a fost elaborat şi aprobat proiectul ŞBM şi a fost obținută finanțarea necesară de la SOROS, a activat în cadrul acestui proiect. Fiul Alexandru, de mic, era văzut adesea cu ea la serviciu. Nu ştiu dacă s-a interesat în acest timp despre ce înseamnă profesia noastră, dar cert este că, după ce a absolvit USM, lucrând în cadrul unei firme, a câştigat concursul organizat de BNRM pentru elaborarea paginii web a BNRM. Deci, el este unul din autorii site-ului nostru. A lucrat o vreme, prin cumul de funcții, şi în Centrul de Automatizare al BNRM, unde era responsabil de întreținerea curentă a site-ului (introducerea informației noi pregătite de lucrătorii noştri pentru rubricile site-ului).

Autoarea articolului de față (adică eu, Raisa Melnic) am venit în bibliotecă din lumea teatrului. Sunt regizor de profesie, dar am însuşit repede şi profesia de bibliotecar, fiind îndreptată de administrație la câteva cursuri speciale. Eu cred că am devenit bibliotecar cu adevărat abia după începerea reformei bibliotecii în 1992 şi, în special, în cadrul reformei difuzării culturale în BNRM. Arta expozițională europeană pe care am însuşit-o grație dlui A.Rău după revenirea dumnealui din Franța, mi-a schimbat viața totalmente, am devenit un alt om. Fiul meu, Laurențiu este şi colaborator al BNRM. A absolvit Facultatea de Tehnologie Informaționale a UTM. Împreună am realizat, pentru prima dată în mediul bibliotecar din Moldova, expoziții virtuale care au atras imediat atenția utilizatorilor de Internet din multe țări. Acum Laurențiu a elaborat, împreună cu colegul său Ion Corcodel, proiectul Bibliotecii Electronice a Moldovei, care a fost demonstrat la simpozionul Anul Bibliologic şi a fost susținut cu brio în fața comisiei de Stat de la UTM. În toate ipostazele sale, el rămâne legat de BNRM, de corpul ingineresc al ei şi sper că de numele lui vor fi legate realizări inedite în BNRM şi în SNB. Încă o dată vreau să vă asigur că locul inițial al nostru a fost şi va fi totdeauna BNRM .

Un fel interesant de atragere a copiilor în activitatea BNRM ni-l oferă Ala Panici. Am lucrat cândva într-un birou comun, pe când ea era angajată în Serviciul de coordonare a activității sistemului de biblioteci al republicii. Cristina, fiica ei, venea pe la bibliotecă mai rar, mai ales în anii de studenție. Acum ea e specialistă în engleză şi franceză, şi, în virtutea executării programului SIBIMOL asupra căruia lucrează biblioteca, dar şi în acordul altor proiecte, ea colaborează cu BNRM în calitate de traducătoare. A făcut traducerea în română a unor elemente de RAMEAU, în cadrul programului finanțat de SOROS dar şi în al unor programe expres ale instituției. Perfectează aspectul lingvistic al Catalogului Alfabetic General: a modificat integral prezentarea grafică a Catalogului.

Iulia Ivanov, unul din veteranii-patriarhi ai bibliotecii, şeful serviciului Dezvoltarea Colecțiilor, l-a atras după sine pe fiul său, Oleg. Acesta a cunoscut de mic copil spațiile de completare, catalogare şi clasificare prin care juca ori chiar zburda, iar prin 1993 devine angajat în aceste servicii.

În Serviciile Depozitul Legal şi Literaturile Lumii şi-au făcut nume frumos doamnele din dinastia Drobenco Larisa, mama, specialist principal şi fiica sa Angela, bibliotecar.

O prezență caldă şi cuminte în familia BNRM o constituie dinastia Neagu... Elena Neagu, împreună cu fiica sa Angela şi-au ales serviciul Dezvoltarea colecțiilor, iar nora dnei Elena, Cezara Neagu, este şefa Serviciului Audiovideoteca Națională.

Şirul bibliotecarilor care se trag din alți bibliotecari trece ca un fir roşu prin toată istoria bibliotecii noastre. Astfel, Cristina Stratan, bibliotecar în Serviciul literaturile lumii, este fiica dnei Elena Stratan, şef Serviciu Studii şi Cercetări. Asistență de specialitate. Perfecționare profesională. Centrul de Cultură Informațională la Biblioteca

Ştiinţifică a Universităţii de Stat "Aleco Russo" din mun. Bălţi, cunoscută ca un specialist de forţă în lumea bibliotecară.

Regretatul Ion Uscatu, şef Serviciu statistică, apoi director adjunct pe gospodărie, meşter la cuvânt şi bun cunoscător de lucruri şi întâmplări vechi, a adus-o la BNRM pe fiica sa Viorica, aceasta lucrând o perioadă de timp ca şef de cancelarie.

Surorile Maria Bordianu, bibliotecar principal al Serviciului literaturile lumii şi Valentina Plămădeală, lucrător tehnic, fost intendent al bibliotecii, sunt un exemplu viu de fidelitate şi de hărnicie a instituţiei.

O fidelitate, să-i zic aşa, evanghelică au manifestat faţă de instituţia noastră Vera Mura şi Vasilisa Nechiforeac. Doamna Vera lucra în secţia de cadre, pe timpul lui Suhomlinov. Era de o linişte lecuitoare de nervi atunci când veneau la ea salariaţii cu problemele lor. O tăcere care era de aur avea în fiinţa sa şi sora Verei, Vasilisa. Asta nu înseamnă că era tăcută de tot. Pur şi simplu, nu spunea, nu avea când spune vreun cuvânt în plus, căci era mereu în căutarea informaţiei pe care i-o solicitau vizitatorii serviciului bibliografic. Era ca o maşină de găsit informaţie, dădea uneori de urma unor date pe care nu le putea găsi nici un alt bibliograf. Când a ajuns la vârsta de pensionare, Vasilisa a zis că gata, stă acasă, că s-a săturat de atâta bibliografie. A stat câţiva ani până când prietena ei, dna Mihailiuc a devenit director al Bibliotecii Conservatoriului şi a convertit-o să-şi înceapă o carieră nouă. Până la urmă a cedat, a venit la Conservator şi spune lumea că Vasilisa este acolo pilonul central pe care se ţine acea bibliotecă.

De un patriotism cult pentru instituţia noastră şi de o grijă aparte pentru a ne include în munca de păstrare şi valorificare a valorilor naţionale sunt verişoarele Valeria Matvei, şefa Serviciului cercetări bibliografice, unul din autorii şi responsabilii *Calendarului Naţional* (ediţie care este una din cărţile de vizită ale BNRM), Maria Ghilan, şefa Serviciului Depozit Legal (întruchiparea delicateţei şi a cumsecădeniei) şi Veronica Matvei, bibliotecar în Serviciul asistenţa bibliografică şi documentară.

Merită să fie remarcate surorile Victoria şi Lilia Clima, una lucrând în serviciul Audiovideoteca, iar cealaltă, la Catalogarea şi Clasificarea documentelor.

Elena Sanduţă, director adjunct, întruchiparea răbdării şi cumpănirii la noi şi poate, pe pământ, specialist de o profunzime şi de o erudiţie care nu cred să aibă pereche ca nivel de profesionalism la nivelul ei, a convertit-o să vină la noi pe nepoata sa Tatiana, care lucrează în serviciul Carte Veche şi Rară. Dna Elena are şi o soră Nirca Zinaida, care la fel este o bibliotecară prin vocaţie, a muncit peste 32 de ani ca şef de serviciu fonduri în Biblioteca Publică din Criuleni.

Un frumos început a avut dinastia Nica (mama Larisa Nica, bibliotecară în serviciul Lectura Publică şi fiica ei Ina, care a lucrat în serviciul Bibliografia Naţională). Început, care ar trebui continuat şi dus la împliniri importante.

Au slujit ori slujesc cu tragere de inimă la dezvoltarea instituţiei noastre familiile Eugen şi Ana Daghi, Irina şi Leonid Ivanov, Andrei şi Natalia Suşcov, Vlad Perţu şi Oxana Plugaru, Ludmila şi Vasile Pisaniuc (buni specialişti în domeniul poligrafiei, care au conferit, pe timpul aflării lor în serviciu, un remarcabil nivel tehnic in activitatea Imprimeriei).

Un fenomen remarcabil în activitatea BNRM l-au constituit activitatea dinastiei TURUTA. Elena este patriarhul activităţii editoriale în biblioteca noastră şi, mai ales autoarea introducerii limbii române în activităţile de alcătuire-elaborare-tipărire prestate în BNRM. A servit şi serveşte pentru personal drept model de cunoaştere, vorbire şi scriere cultă a limbii române. Soţul ei, Eugeniu, a fost şeful centrului de Automatizare în chiar perioada începutului informatizării BNRM (prima în republică) un rezultatul grantului oferit de fundaţia SOROS. Fiul lor, Mihai, absolvent al USM, acum programator cu stagii făcute în SUA, la etapa incipientă a studenţiei a prestat lucrări de machetare, întinzând astfel o mână de ajutor instituţiei noastre în perioadele de lipsă de specialişti.

Vor fi spunând unii că tema dinastismului este una legată mai mult de timpurile staliniste. Noi însă ştim bine că nu este aşa. E suficient să ne amintim, de exemplu, de dinastiile de domnitori, ţari, împăraţi ca să facem dovada faptului că lucrurile stau tocmai invers. Dinastie înseamnă păstrarea tradiţiei, a firului care leagă generaţiile, lucru fără de care noi am deveni altceva decât ne e dat de strămoşi să fim. Totuşi, trebuie să ştim cum să abordăm această problemă. Un filosof spunea că tradiţia fără modernitate înseamnă mocirlă, iar modernitatea fără tradiţie înseamnă nebunie. Dinastiile sunt tocmai firul care duce de la tradiţie la modernitate, aşa încât ele îşi au, în orice colectiv şi în orice ţară, un rol definitoriu.

Distincții continentale și naționale

Decorația internațională "Clasa europeană a calității" cu nominațiile *"Instituția secolului XXI"* şi *"Managerul secolului XXI"*

Medalia de aur
a Fondului de Excelență
de la Geneva

File din viaţa şi trecutul metodiştilor

Larisa Gologan

Forme şi metode de dirijare metodică

Materiale metodice (recomandări metodice, liste bibliografice, scrisori instructiv-metodice)

Până în anul 1989 materialele metodice erau elaborate preponderent în limba rusă, purtând după cum am menţionat şi acestea amprenta ideologiei comuniste, despre ce ne vorbeşte însăşi tematica materialelor respective: "Uniunea Sovietică – stat monolit" (recomandări metodice, dedicate jubileului de 60 ani de la formarea URSS, 1982), **"Pe calea leninistă a făuririi şi a păcii** (propagarea materialelor Congresului XXVII al PCUS şi Congresului XVI al PC al Moldovei, 1986), **"Combaterea beţiei – importantă sarcină socială"** (recomandări metodice pentru biblioteci în scopul stipulării rolului bibliotecii şi a bibliotecarului în propagarea şi înfăptuirea în viaţă a Hotărârii Plenarei Comitetului central al Partidului Comunist al URSS din aprilie 1985 cu privire la măsurile pentru combaterea beţiei şi alcoolismului), **"Programul alimentar – cauză a întregului popor"** (1982), "Sectorul zootehnic – front de şoc" (1985, recomandări metodice pentru bi-

Activitatea metodologică a Serviciului ştiinţifico-metodic al Bibliotecii Naţionale (până în anii nouăzeci Biblioteca de Stat a RSSM "N. K. Krupskaia") de la bunurile începuturi era dictată de deciziile, înaintate la adresa lucrătorilor frontului ideologic (iar lucrătorii din domeniul culturii întotdeauna au făcut parte din categoria respectivă) în urma desfăşurării Plenarelor şi Congreselor Partidului Comunist al URSS şi al RSSM, altor evenimente politice şi în scopul realizării acestora erau utilizate diferite forme şi metode. Spre exemplu, principala sarcină pusă în faţa metodiştilor în anul 1984 era ridicarea eficacităţii şi calităţii muncii, iar în 1989 orientarea bibliotecilor spre propagarea literaturii în ajutorul realizării hotărârilor partidului şi ale guvernului referitoare la restructurarea vieţii politice, economice şi sociale a societăţii sovietice, formării statului bazat pe drept, dezvoltării democraţiei şi publicităţii…

blioteci şi bibliotecari, în scopul realizării Programului alimentar al Uniunii Sovietice până în anul 1990, care prevedea mari realizări la capitolul producerea ramurilor de bază ale sectorului agrar), "60 de ani ai Comsomolului" (1978) **"Contrapropaganda în condiţiile încordării luptei ideologice"** (1985, listă bibliografică de recomandare), **"Pe calea leninistă spre comunism", "Cu numele lui Lenin – pe calea leninistă",** (1978, 1985, recomandări metodice pentru biblioteci) etc.

Despre faptul că biblioteca în perioada sovietică era o instituţie ideologizată totalmente ne vorbeşte de asemenea tematica măsurilor de masă propuse în recomandările metodice:

- "Pentru pace-n milenii, pentru trai fericit – Comunişti, înainte!";
-"Cu partidul în frunte – spre noi biruinţe";
-"Perfecţionarea multilaterală a socialismului - O cauză vitală a fiecăruia";
-"Omul cincinalului, cincinalul omului";
-"PCUS – forţă conducătoare a societăţii sovietice";
-"Cauza partidului este cauza poporului", etc. ("Pe calea leninistă a făuririi şi a păcii (propagarea materialelor Congresului XXVII al PCUS şi Congresului XVI al PC al Moldovei, 1986, p. 34-35, 62-63);
-"Propagând cartea leninistă";
-"La izvoarele mişcării stahanoviste" (80 de ani ai mişcării stahanoviste, recomandări metodico-bibliografice", p. 4), etc.

Astăzi, cu trecerea anilor, nu poţi răsfoi unele materiale fără zâmbet. "Bibliotecarul trebuie să fie în permanenţă în miezul evenimentelor, care se produc la ferme, complexe agrare, fabricile de păsări, să fie tutela "ungheraşelor roşii", să orhganizeze măsuri, orientate să reflecte întocmai cursul întrecerii socialiste, realizările fruntaşilor în muncă, evenimentele importante din viaţa colectivelor de muncă…" spune un citat din îndrumările metodice nominalizate mai sus. Cei care activează de mai mulţi ani în domeniu ştiu prea bine câte sarcini, care nu aveau nimic comun cu activitatea de bibliotecă, dar probabil sporeau veniturile gospodăriilor din localităţi (sau cel puţin astfel credea preşedintele de colhoz/sovhoz), aveau bibliotecarii îndeosebi cei de la sate, inclusiv şi de realizare a normei la sfecla de zahăr, tutun, struguri etc.
Sunt destul de curioase unele fragmente din rapoartele activităţii sistemelor centralizate de biblioteci ale Ministerului Culturii al RSSM pen-

tru anii 1978 – 1989, din pliantele de promovare a experienţei avansate a bibliotecilor. Dar vorba ceea "Unde-i lege, nu-i tocmeală", adică faci ce trebuie, ci nu ceea ce îţi doreşti. Asta făceau şi bibliotecarii: şi atunci când în gospodării vitele "se revoltau" şi nu dădeau atâta cantitate de lapte de cât avea nevoie conducerea colhozurilor şi sovhozurilor, şi atunci când era nevoie de susţinut organizaţia de partid. Este adevărat, că pe atunci o bună parte dintre bibliotecari considerau activitatea respectivă drept cea mai importantă misiune a lor:

- "Un mare ajutor a acordat Sistemul Centralizat de Biblioteci din Ciadâr-Lunga specialiştilor întreprinderilor pentru producerea furajului. Implementarea sistemului de întreţinere la nivel de breaslă a avut loc graţie participării active a bibliotecarilor".

"…Printre scopurile majore, pe care le urmărea biblioteca publică din satul Rujniţa, raionul Ocniţa, îşi găsise locul şi întărirea relaţiilor bibliotecii cu colhozul «Maiak», acordarea ajutorului practic organizaţiei locale de partid în asigurarea ideologică de realizare a planurilor social-economice de dezvoltare a satului, de înfăptuire în viaţă a Programului Alimentar. Importantă a fost contribuţia bibliotecii din

Rujniţa în domeniul implementării antreprizei de breaslă în colhoz.[…] A fost o perioadă (1978), când în colhozul «Maiak» (s. Rujniţa) a scăzut cantitatea laptelui muls. Preşedintele colhozului V. A. Cozlovschii, secretarul organizaţiei locale de partid A. A. Zatuşevschii, sfătuindu-se cu bibliotecara, au decis să organizeze o întrunire a îngrijitorilor de animale în bibliotecă pentru a discuta într-o atmosferă degajată problema ridicării productivităţii animalelor […] Participanţii la întrunire i-au mulţumit bibliotecarei pentru cărţile oferite. O bună parte dintre publicaţii au fost solicitate şi împrumutate pentru a fi consultate, ca rezultat fiindu-le de real folos crescătorilor de animale în activitatea lor zilnică. Mult au muncit colhoznicii pentru a ridica cantitatea laptelui muls. Şi aici este meritul bibliotecii" (din pliantul "Experienţa de lucru a bibliotecii-filială Rujniţa a Sistemului de bibliotecă centralizat Ocniţa", 1978);

- …biblioteca din satul Stroenţi, raionul Râbniţa în 1983 "graţie familiarizării specialiştilor din sectorul agrar cu noile publicaţii din domeniul zootehniei (creşterii animalelor) a contribuit considerabil la crearea metodei de alimentare raţională şi economicoasă şi ca rezultat la creşterea numărului de animale din cireada colhozului". Printre obiectivele trasate de biblioteca publică din satul respectiv pentru a fi realizate în anul 1983 era şi ridicarea nivelului de propagare a moralei comuniste, modului sovietic de viaţă, lupta cu viciile antisociale, precum şi de popularizare a literaturii artistice;

-"…bibliotecarul din Târşiţei, Teleneşti, în colaborare cu specialiştii colhozului «Maiak» (nu ştiu din ce motive acest nume în perioada

sovietică i-a fost atribuit mai multor gospodării din țara noastră), a contribuit la implementarea în producție a inovațiilor descrise în literatură pentru producerea soiurilor noi de tutun, acțiune care a adus profit economic acestei gosdpodării în valoare de 150 000 ruble" (1984);

- "…bibliotecile publice din Cimişlia au mai multe exemple de impact economic al activității lor în ajutorul producerii. Spre exemplu, în colhozul «P. Tkacenko» la propunerea specialiştilor şi a bibliotecii au fost implementate noi tehnologii de creştere a porumbului; în colhozul «Congresul XXI al PCUS» – de prelucrare a tutunului" (1985);

- "Biblioteca publică din Medeleni, Ungheni în urma activității sale şi-a adus contribuția la implementarea unei metode progresive de îmbunătățire a condițiilor de întreținere şi creştere a viteilor, în special, în perioada rece a anului – şi, drept rezultat, la îmbunătățirea activității complexului agricol din localitate"(1985).

Ieşeau de sub peniţa metodiştilor un şir de materiale-recomandări de importanță majoră pentru buna activitate a sistemului centralizat de biblioteci, la care se merită să revenim şi astăzi. Numai în anii cincinalului al X-lea Serviciul ştiințifico-metodic a elaborat şi editat peste 70 de lucrări metodice. Spre exemplu, se elaborau recomandări metodice în ajutorul organizării seminarelor raionale (orăşeneşti) a sistemelor centralizate de biblioteci din Moldova (anual, începând cu anul 1950), scrisori instructive pentru curatorii – responsabili de activitatea unui sistem centralizat de biblioteci "Metodica efectuării controlului activității bibliotecilor", un şir de documente – tip în ajutorul desfăşurării activității metodice în sistemele centralizate de biblioteci "Regulament – tip de organizare a activității metodologice în sistemele centralizate de bibliotecă" (1984), recomandări metodice "Activitatea bibliografică în sistemele centralizate de bibliotecă", inclusiv "Activitatea bibliografică a bibliotecii săteşti: recomandări metodice" (mai multe ediții), "Programarea activității sistemului centralizat de bibliotecă" (anual); "În ajutorul activității secțiilor de arte ale sistemelor centralizate de bibliotecă" (1985) ş. a. , liste bibliografice de recomandare pentru date însemnate şi memorabile ale Moldovei (1989), materiale dedicate jubileelor sau comemorărilor a unor personalități remarcabile din domeniul literaturii, ştiinței şi artei.

Mai târziu, începând cu anul 1990, Serviciul ştiințifico-metodic (iar din 1992 acesta se numeşte "Dezvoltare în biblioteconomie") al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova asigură comunitatea bibliotecară din țară cu materiale metodice (recomandări metodico-bibliografice, scrisori instructiv-metodice, liste bibliografice, etc.), scrise în limba română cu grafie latină. Materialele respective aveau şi o altă tematică: "Limba noastră-i o comoară…" (materiale metodico-bibliografice, 1990), "Lucrul bibliotecilor în ajutorul realizării "Programului complex de stat pentru asigurarea funcționării limbilor vorbite pe teritoriul R.S.S. Moldoveneşti" (scrisoare instructiv-metodică, 1990), "De la lume adunate" (popularizarea creației populare orale în filiala s. Nucăreni, S.C.B. Teleneşti), etc. Din anul 1989 "Totalurile activității sistemelor centralizate de biblioteci ale Ministerului Culturii din R.S.S. Moldovenească" câțiva ani sunt editate în două limbi, mai întâi fiind inclus textul în limba română iar apoi în limba rusă. Mai târziu acestea sunt editate doar în limba română.

Conferințe, seminare şi întruniri ale bibliotecarilor de nivel internațional, republican, interdepartamental

Acțiunile de acest nivel se organizau sub egida şi în parteneriat cu Ministerul Culturii, ministerele, comitetele şi alte structuri, care aveau în subordine biblioteci. Coordonarea activității bibliotecilor publice cu alte categorii de biblioteci era unul din obiectivele Serviciului ştiințifico-metodic, începând cu anul 1959 odată cu luarea Hotărârii Comitetului Central al PCUS „Despre starea actuală şi măsurile de optimizare a activității bibliotecilor din țară". Crearea în 1960 pe lângă Ministerul Culturii a Consiliului

Biblioteconomic Republican Interdepartamental şi constituirea în structura Bibliotecii de Stat "N. K. Krupskaia" a Serviciului ştiinţifico-metodic a contribuit la îmbunătăţirea relaţiilor interdepartamentale şi la crearea unui sistem de dirijare metodologică a bibliotecilor din Moldova.

Astfel, în 1979 serviciul în colaborare cu Ministerul Agriculturii şi Institutul Agricol "M. V. Frunze" din Chişinău a organizat Întrunirea bibliotecarilor, antrenaţi în deservirea specialiştilor din sectorul agrar; în 1988 – conferinţa cu genericul "Problemele conducerii metodologice unice ale bibliotecilor din republică în lumina hotărârilor congresului al XXVII-lea al PCUS şi congresului al XVI-lea al PC din Moldova", în 1989 – conferinţa "Starea şi perspectivele activităţii bibliotecilor din Moldova în ajutorul progresului tehnico-ştiinţific şi realizării programelor social-economice cu destinaţie specială", etc.

În baza Bibliotecii de Stat a RSSM "N. K. Krupskaia" în anul 1978 şi-a desfăşurat lucrările Conferinţa ştiinţifico-practică unională cu genericul "Căile de optimizare a rolului bibliotecilor în viaţa socială şi culturală a satului sovietic şi dezvoltării de mai departe a producerii agricole în lumina hotărârilor Plenarei a PCUS din iulie 1978", la organizarea căreia şi-au adus contribuţia angajaţii Serviciului ştiinţifico-metodic al instituţiei date.

Un exemplu de utilizare la maximum a relaţiilor interdepartamentale şi de existenţă a unui centru de coordonare de forţă a fost organizarea de către Biblioteca de Stat a RSSM "N. K. Krupskaia" în colaborare cu Ministerul Culturii a RSSM a primului (1957) şi a celui de-al doilea (1959) congrese a bibliotecarilor din Moldova.

În 1980 la Chişinău şi-a ţinut lucrările cea de a X-a întrunire internaţională a centrelor biblioteconomice şi metodologice a bibliotecilor din ţările socialiste, care s-a axat pe problemele de centralizare şi dirijare metodologică a bibliotecilor şi a avut o rezonanţă mare în comunitatea bibliotecară din lagărul socialist. La activitate au participat şi specialiştii Serviciului ştiinţifico-metodico al bibliotecii noastre. Nu este cunoscut motivul, care a influenţat asupra luării deciziei de organizare anume aici, în Moldova, a unei astfel de întruniri. În schimb este ştiut că RSS Moldovenească a fost printre primele republici unionale, care în 1976 a efectuat centralizarea bibliotecilor publice (de masă) din sistemul Ministerului Culturii. Astfel, în 1981 în republică funcţionau 43 de sisteme centralizate de biblioteci, dintre care 4 – în oraşe şi 39 – în raioane, care deţineau un fond de 19706, 7 mii exemplare de documente. Serviciul ştiinţifico-metodico a contribuit considerabil la implementarea în practică a procesului de centralizare. Acest lucru a avut un impact mare asupra dezvoltării unui sistem de dirijare metodologică, care s-a dovedit a fi destul de viabil pe parcursul anilor şi chiar a rezistat la provocările perioadei de restructurare.

Pe lângă faptul, că Serviciul ştiinţifico-metodic era, de regulă, iniţiatorul şi principalul organizator al unor întruniri de nivel naţional de importanţă strategică pentru dezvoltarea de mai departe a bibliotecilor din RSS Moldovenească, angajaţii serviciului participau la mai multe întruniri profesionale de peste hotare.

Conferinţele ştiinţifico-practice zonale. Seminarele republicane zonale

Seminarele republicane zonale se organizau cu forţele specialiştilor bibliotecii şi de regulă îşi ţineau lucrările în cadrul conferinţelor ştiinţifico-practice. Acţiunile de acest gen se organizau din 1964, iar începând cu 1967 cu regularitate în fiecare an de către şi cu contribuţia semnificativă a Serviciului ştiinţifico-metodic al Bibliotecii Republicane de Stat "N. K. Krupskaia" de asemenea sub patronatul Ministerului Culturii şi erau adevărate evenimente pentru bibliotecarii din ţară. Astăzi, privind prin prisma anilor la astfel de acţiuni, înţelegi importanţa lor. La lucrările conferinţei erau obligaţi să participe (nu invitaţi!) directorii sistemelor centralizate de bibliotecă, şefii de

serviciu ai bibliotecilor centrale, bibliotecarii principali ai acestor instituții, 2 – 3 dintre cei mai buni şefi ai filialelor din fiecare raion, oraş (în total 12-15 reprezentanți din fiecare sistem centralizat de biblioteci). Mai târziu, la sfârşitul anilor nouăzeci sunt invitați să participe la lucrările conferințelor-seminare zonale toți şefii bibliotecilor de bază din rețea. În total numărul participanților oscila de la 400 la 800 (unele surse indică cifra de 900). Întrunirile de acest gen ofereau specialiştilor posibilitatea de a se cunoaşte, de a face schimb de experiență acumulată. Tematica conferințelor era diversă şi axată pe cele mai actuale probleme a activității bibliotecare: "Activitatea bibliotecilor către 40 de ani de la constituirea Partidului Comunist al Moldovei şi a Republicii Sovietice Socialiste Moldoveneşti" (1964), "Propagarea hotărârilor şi materialelor congresului XXVI al PCUS şi Congresului XV al PC a RSSM – principala direcție în activitatea bibliotecilor la etapa actuală (1981); "Educația ateistă – componenta de bază a activității educațional-ideologice" (1984), "Perfecționarea deservirii informațional-bibliografice a specialiştilor întreprinderilor raionale a întreprinderilor agro-industriale" (1985), „Lucrul bibliotecii publice (de masă) în condițiile republicii multinaționale", consacrate aniversării a 120 de ani din ziua naşterii lui V. I. Lenin (1990), etc. În urma organizării conferințelor ştiințifico-practice se elaborau un set de recomandări în ajutorul activității bibliotecilor.

Depistarea, promovarea şi implementarea experienței avansate

Materiale metodice de promovare a experienței avansate

În general, popularizarea experienței avansate din activitatea bibliotecilor din țară a fost punctul forte al Serviciului ştiințifico-metodic (în 1949-1959 cabinet metodic, iar din 1959 – Serviciu ştiințifico-metodic) de la bunul început. Despre acest lucru ne vorbesc chiar primele materiale metodice şi bibliografice, elaborate de către structura dată a bibliotecii, începând cu anul 1956 şi expediate bibliotecilor din teritoriu. Primele materiale erau editate la tipografia Comitetului Central. Mai târziu, în 1966, biblioteca, în scopul informării bibliotecilor din rețea despre noile forme şi metode lucru, cu regularitate editează pliante cu descrierea experienței bibliotecilor concrete pentru multiplicarea cărora utilizând inițial un rotaprint, iar mai târziu serviciile tipografiilor. De regulă, materialele erau dedicate unor evenimente politice (în întâmpinarea jubileelor de la formarea RSSM şi crearea Partidului Comunist al Moldovei, în scopul realizării Hotărârilor congreselor PCUS, aniversărilor de la naşterea şi trecerea în neființă a liderului comunist V. I. Lenin" ş. a., fiind îndeosebi orientate spre propagarea experienței avansate a bibliotecilor pentru susținerea procesului de producție: "Biblioteca sătească din Frumuşica" (din practica de lucru în ajutorul producerii colhoznice, 1956); "Bibliotecarul la ferma de creştere a animalelor" (din experiența bibliotecilor din țară, 1960), "Cartea ne ajută în muncă" (din experiența de lucru a bibliotecii din s. Larga, raionul Lipcani, 1961); "Biblioteca fabricii de muncă comunistă" (despre activitatea bibliotecii fabricii "40 ani ai Comsomolului leninist din Tiraspol, 1962); "Cu Lenin în suflet şi în gând", "Propagând cartea leninistă" (din experiența de activitate a bibliotecii colhozului „Iscra " din s. Cazaclia, raionul Ciadâr-Lunga, 1969) ş. a.

Odată cu crearea Serviciului ştiințifico-metodic progresează activitatea analitică a bibliotecii. Din acest an (1959) serviciul elaborează şi editează materiale de sinteză a activității întregului sistem de biblioteci din subordinea Ministerului Culturii al RSS Moldoveneşti şi ale colhozurilor, în care se punea accentul pe implementarea noilor forme şi metode de lucru din practica bibliotecilor, precum şi pe direcții concrete de activitate: "Buletin din activitatea bibliotecilor din republică" (1958), "Un an de lucru cu acces liber la polițele de cărți" (din experiența de lucru a bibliotecii orăşeneşti "A. S. Puşkin" din Bălți, 1960); "Cartea ştiințifico-ateistă şi popularizarea acesteia de către biblioteca orăşenească din Soroca (1960); "Şcoala experienței avansate de studiere "Bibliote-

ca şi cititorul" (din activitatea bibliotecii din Chiţcani, Slobozia, 1977), "De la informaţie – la lucruri concrete" (din activitatea bibliotecii-filială din s. Pârjota, Râşcani, 1984), etc.

Ţinând cont de faptul, că politica bibliotecilor din RSS Moldovenească până în anii nouăzeci ai secolului trecut era dictată în mare măsură de Biblioteca de Stat "V. I. Lenin" din Federaţia Rusă, bibliotecile din ţara noastră erau asigurate în mod centralizat cu un şir de materiale metodico-instructive (recomandări metodice, scrisori instructive, regulamente etc.), inclusiv şi în scopul promovării experienţei avansate, a depistării şi implementării noului în biblioteci. Astfel, în aprilie 1984, bibliotecile din Moldova au primit o scrisoare instructivă, în care era pus în sarcină organizarea în fiecare sistem centralizat de biblioteci a activităţii de depistare şi implementare a experienţei avansate, la care au fost anexate "Regulile de depistare şi implementare a experienţei avansate în sistemul bibliotecilor Ministerului Culturii al URSS" şi o mostră a "Hărţii informaţionale".

Şcoli de experienţă avansată

Nu se cunoaşte, dacă documentul nominalizat mai sus a avut o oarecare contribuţie la depistarea elementului inovaţional în activitatea bibliotecilor din ţară, dar în sistemele centralizate de biblioteci din republică numărul şcolilor de experienţă avansată, începând cu anul 1984 a crescut semnificativ. Acestea funcţionau pe diverse direcţii de activitate a bibliotecilor: propagarea cunoştinţelor ateiste, deservirea specialiştilor din sectorul agrar şi popularizarea cunoştinţelor din domeniul agrar, a dreptului, educaţiei militar-patriotice, organizarea noilor sărbători şi tradiţii, etc. Astfel, în anul 1981 în republică funcţionau 7 şcoli de experienţă avansată cu genericul "Constituirea şi utilizarea fondului de publicaţii al Sistemului Centralizat de Biblioteci din Moldova" şi 68 de şcoli raionale pe alte direcţii de activitate; la nivelul anului 1984 în republică au fost înregistrate 105 şcoli raionale de experienţă avansată; în 1985 – la fel 105 şcoli; în 1988 – deja în "Totalurile activităţii sistemelor centralizate de biblioteci ale Ministerului Culturii din R.S.S. Moldovenească" nu am mai găsit informaţii cu privire la vitalitatea acestora cu toate, că cunosc despre funcţionarea în această perioadă a cel puţin două şcoli de nivel republican a promovării experienţei avansate, la asigurarea activităţii cărora mi-am adus contribuţia personal. Acestea erau orientate către deservirea cititorului-copil şi funcţionau la Ungheni în baza Bibliotecii Centrale Raionale pentru Copii (activitatea ţinutală) şi la Cimişlia în Biblioteca Centrală Raională pentru Copii (orientarea profesională). Anume aceste lucruri ne dovedesc faptul că la acel segment de timp în Moldova se mai utiliza forma respectivă de promovare a elementului inovaţional.

Consiliul metodic cumulativ

În 1977 pe lângă direcţia Bibliotecii de Stat "N. K. Krupskaia" a fost creat Consiliul Metodic Cumulativ, scopul major al căruia a fost de asemenea perfecţionarea sistemului de coordonare a activităţii metodologice la nivel republican. La şedinţele consiliului se făcea analiza activităţii sistemelor de biblioteci, avea loc schimbul de experienţă şi păreri vizavi de activitatea bibliotecilor.

Consiliul constituirii fondurilor bibliotecilor

Serviciul ştiinţifico-metodic pe parcursul multor ani a asigurat o asistenţă metodologică secţiilor de completare ale Sistemelor Centralizate de Biblioteci în activitatea lor de constituire a colecţiilor. În acest scop pe lângă colectura republicană a bibliotecilor a fost creat Consiliul constituirii fondurilor bibliotecilor, din care făceau parte şi reprezentanţii Serviciului ştiinţifico-metodic al Bibliotecii de Stat "N. K. Krupskaia" (dnele T. Todrina şi M. Soltan). La şedinţele organului respectiv se elaborau recomandări metodice în scopul susţinerii şi orientării corecte în procesul de completare a colecţiilor de carte, în aşa mod încercându-se să se elaboreze o politică de achiziţii, se făcea analiza corectitudinii îndeplinirii comenzilor

de publicații. Specialiştii serviciului respectiv ai Bibliotecii "N. K. Krupskaia" organizau reviste bibliografice pentru şefii serviciilor de completare din S. C. B.

Metoda de antrepriză (brigadă, echipă)

La începutul anilor optzeci ai secolului trecut un şir de centre biblioteconomice din teritoriu (Călăraşii fiind printre primii, iar mai apoi şi Unghenii, Râbnița, Făleştii, Căuşenii) erau ferm convinşi de faptul, că performanțe în activitatea metodologică poți atinge doar în situația, când la acest proces participă nu numai metodiştii, responsabili direct de acest segment de activitate, dar toți profesioniştii bibliotecii centrale şi ai filialelor, care au acumulat o experiență mare de lucru.

Călăraşii se deosebeau însă de mulți alții prin existența unui sistem bine pus de dirijare metodologică a bibliotecilor, care prevedea folosirea la maximum a potențialului bibliotecilor săteşti de forță. Acestora la rândul său li se punea în sarcină asigurarea asistenței metodologice şi efectuării controlului asupra bibliotecilor din raza ("zona") lor.

Aşa-zisă metodă "de brigadă" (sau echipă) este utilizată în Călăraşi şi astăzi (ce-i drept într-o manieră actualizată). Raionul este împărțit în şase echipe (fig. Harta echipelor bibliotecilor publice din raionul Călăraşi pentru anul 2006). O bună parte din seminarele raionale se petrec în baza bibliotecilor din sate, iar fiecare întrunire se începe cu un mic raport al fiecărei echipe cu privire la realizările, problemele şi evenimentele, care se produc în segmentul de timp, care durează de la un seminar la altul. La unele din astfel de seminare am avut ocazia să particip pe parcursul anilor 2006-2007.

M-a mirat şi totodată m-a bucurat faptul că bibliotecarele noastre, îndeosebi cele de la sate, cu toate că traversează perioade complicate în activitatea profesională, mai întâi de toate rămân femei. Bibliotecara care organizează seminarul, pe lângă faptul că este pusă în situația când trebuie să dea dovadă de măiestrie profesională, prezentând şi o activitate culturală model, mai trebuie să fie şi o bună gospodină, iar în biblioteca ei să persiste o atmosferă agreabilă, încăperea să fie îngrijită şi pregătită de parcă ar sărbători hramul casei. Iar colegele venite în ospeție devin pentru o perioadă "mame-soacre" şi neapărat se uită şi după uşă, şi după stelajele cu cărți, şi prin toate ungherele bibliotecii în speranța să găsească ceva ce o va compromite pe bibliotecara-gazdă şi o va face să roşească. Desigur, că este o părere subiectivă, în realitate participanții din alte biblioteci doresc să utilizeze la maximum timpul oferit pentru documentarea cu activitate bibliotecii vizitate, pentru a prelua ceva ce va putea fi implementat în activitatea bibliotecii lor. Toți sunt conştienți de faptul, că unul din seminarele, care rămân să fie organizate în viitorul apropiat ar putea să-şi țină lucrările în baza bibliotecii lor. Astfel de lucruri te fac să te organizezi, să aduci şi să menții în ordine atât documentele de bibliotecă, colecțiile de carte, cât şi localul, să ai grijă de prezența elementului inovațional în bibliotecă, căci anume el te va ajuta să obții o imagine proprie.

Este important, că la organizarea unui astfel de seminar îşi aduce contribuția nu numai bibliotecarul, care primeşte grupul de specialişti din raion. Fiecare bibliotecar, care activează în una din bibliotecile publice din echipa ce găzduieşte seminarul, este obligat să participe cu o comunicare la tema nominalizată. Ceilalți participanți sunt rugați să intervină cu comentarii vizavi de subiectul discutat, făcând şi un schimb de păreri. Este o ocazie bună de atingere a artei oratorice, precum şi pentru a acumula informații în scopul obținerii, sporirii sau confirmării gradului de calificare. Dacă la toate astea mai adăugăm, că organizarea unei astfel de acțiuni este un adevărat eveniment pentru întreaga localitate, căci cu contribuția lor vin şi alte instituții, inclusiv administrația publică locală, şcoala, grădinița, etc. Îmi povestea o bibliotecară cum cu prilejul unui seminar biblioteca publică din sat s-a ales cu un gard. Sărmana femeie bătuse multe cărări la

primăria din sat pentru căpătarea acestuia, dar de fiecare dată se alegea cu un refuz din partea administraţia publice locale. Conducerea satului îl făcuse gardul doar în trei zile, îndată ce ajunsese zvonul despre sosirea oaspeţilor din întreg raionul, inclusiv şi a reprezentanţilor organului raional de presă. Iar biblioteca publică din satul Pârjolteni (Călăraşi), care găzdui-se unul din seminarele bibliotecarilor din raion cu acest prilej pe lângă faptul, că îşi întărise poziţia de instituţie socială necesară comunităţii cărei îi slujeşte, se alesese de asemenea cu covoare noi pentru toate încăperile sale. Este cazul să menţionăm, că biblioteca respectivă, printre puţinele instituţii de acest gen din spaţiul rural, dispune de sală de lectură cu 24 de locuri, săli de împrumut pentru maturi şi copii, în total ocupând un spaţiu de 162 m².
Îmbucurător este faptul, că cu an ce trece creşte şi la sate numărul bibliotecilor, care au cu ce se mândri: cu servicii noi şi de calitate oferite cititorului, cu noi tehnologii informaţionale, cu ediţii de specialitate proprii, cu cititori curioşi şi setoşi de lectură, etc.

Mijloace de deplasare

Auzisem pe parcursul anilor de la cei care avuseră destinul să cutreiere meleagul nostru în calitate de metodişti încă de la înfiinţarea structurii date a fostei Biblioteci de Stat "N. K. Krupskaia" poveşti fermecătoare despre faptul, în ce mod era posibil acest lucru. Pe la mijlocul secolului trecut era un lucru firesc ca aceştia să aibă în rezervă o pereche de cizme din cauciuc dacă aveau intenţia de a nimeri în bibliotecile publice săteşti, mai ales în timp de toamnă şi primăvară (iar uneori chiar şi în bibliotecile centrale din raioanele Moldovei, căci majoritatea orăşelelor din ţară abia se modernizau ca unităţi administrativ-teritoriale). Făcând cunoştinţă cu site-urile bibliotecilor din Moldova, îndeosebi a celor din spaţiul sătesc nimerisem pe site-ul bibliotecii publice din Crihana Veche, Cahul. Privind unele imagini moderne şi din trecut ale acestei instituţii am zărit şi o fotografie a bibliotecarei bibliotecii din Crihana Veche a anilor '50, dnei M. Dogaru. Bibliotecara m-a fascinat prin ţinuta şi vestimentaţia ei aleasă cu mare gust, în timp ce eu căutam cu ochii să văd o persoană îmbrăcată în haine şi încălţăminte corespunzătoare (doar avea de mers la toate punctele de deservire ale bibliotecii, inclusiv şi la brigada de producţie, şi la ferma satului…). Urmăream cu privirea să văd şi drumul neasfaltat al satului respectiv, care, la părerea mea, îi aducea atâta bătaie de cap sărmanei slujitoare a cărţii. Îmi imaginam şi metodistul sosit din capitală cu cizmele subţioară. Tot aşa gândindu-mă, am înţeles că probabil întotdeauna au existat sate cu gospodari la cârmuire şi de cele, unde fără ciubote de cauciuc nu puteai face nimic.

Povesteau colegii mai în vârstă că celor, care veneau cu intenţii de a efectua controale, ba chiar fie şi în scopul acordării ajutorului metodic nu li se oferea transport. Nu se vedea posibil acest lucru din simplul motiv că reprezentanţii culturii din teritoriu nu erau dotaţi. Anume de aceea cea mai de nădejde sursă de deplasare de la o bibliotecă la alta în interiorul raioanelor rămâneau pe parcursul multor ani de zile picioarele metodiştilor, iar când mai bătea norocul pe la uşă se mai ivea câte o căruţă înhămată cu cai. Se mai întâmplau şi autobuze, camioane şi autovehicule mai mici, care plecau cu chestiuni de serviciu prin sate şi cu plăcere îşi ofereau serviciile. Se întâmpla, dar mai rar. Au trecut mai mulţi ani până a venit timpul să-mi onorez şi eu obligaţiunile de metodist.

Unităţile de transport, care erau puse la dispoziţie pentru a ajunge la punctele de destinaţie şi pentru a te deplasa în interiorul raionului nu au suferit mari modificări (vorbesc despre perioada de la 1984 încoace, când mi-am început activitatea în calitate de metodist), doar cu excepţia, că microbuzul de marcă UAZ 3303, care astăzi este unica unitate de transport a Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova, la mijlocul anilor optzeci era o adevărată bogăţie pentru orice instituţie. Ţin minte cum vorbeau despre greutăţile depăşite de şoferii de atunci ai Bibliotecii Naţionale şi a Bibliotecii Naţionale pentru Copii "Ion Creangă" (ambele biblioteci

intrase în posesia a câte unui astfel de microbuz), care plecase după ele tocmai în Kubani (Rusia). Faptul, că aceste autobuze ajunsese pe meleagurile moldoveneşti se considera un adevărat "câştig la roata cu noroc".

Şi desigur că era mare fericire să mergi într-o deplasare cu o unitate de transport de astfel de gen, mai ales că era obiectul privat al instituției pe care o prezentai. În caz contrar eram nevoiți să mergem cu autobuzele de cursă (microbuzele aveau destinația să fie utilizate doar în raza oraşelor) şi trebuia să procuri bilete din timp, căci mai exista un pericol de a te deplasa cu trenul, care nu ştiu de ce, dar mergea nespus de mult. Într-atât de mult, că aveai impresia că pentru a ajunge la nordul Moldovei trebuie mai întâi să treci pe la sudul țării, apoi să te întorci în capitală şi abia apoi s-o apuci spre Briceni sau Ocnița. Exact o astfel de impresie mi-a lăsat prima mea deplasare-călătorie la Drochia, unde plecasem cu o echipă numeroasă de bibliotecari în frunte cu dna Sofia Andrienco, şefa Serviciului ştiinţifico-metodico al Bibliotecii de Stat "N. K. Krupskaia", în sopul efectuării unui control frontal al bibliotecilor publice din sistem. Am ieşit din Chişinău pe la amiază şi am ajuns la punctul de destinație abia noaptea târziu. Ne deplasam încet, oprindu-ne practic la fiecare stație şi nu ştiam pe atunci de ce pe lângă toate necazurile ar trebui să trecem prin Ungheni şi să aşteptăm un timp pentru a fi schimbate roțile trenului… Dacă la acestea mai adăugăm, că 7-8 ore erai nevoit să mergi şezând (iar deseori şi stând în picioare câteva ore) pe scaune perfecționate din lemn, foarte des în compania unor călători suspecți, îți dai seama de ce acel microbuz al bibliotecii avea o valoare deosebită.

Era de fapt şi o mare artă să poți nimeri în interiorul vagonului, căci se întâmplau şi zile, când numărul doritorilor de a se deplasa era mult mai mare decât numărul de locuri disponibile atât de şedere, cât şi în picioare. Trebuia să fii într-o formă morală şi fizică excelentă. Întotdeauna, chiar şi în timpurile cele mai bune, trenul, rămânea sursa cea mai ieftină de deplasare atât în țară, cât şi peste hotare. Îmi aduc aminte de un caz, când o colegă de a noastră a avut de suferit, fiind doborâtă de o plasă cu vreo şapte pâini în timpul luări cu asalt a trenului cu ruta "Chişinău – Ocnița" în timp ce ne îndreptam spre Făleşti, pentru a participa la conferința zonală. Desigur se mai întâmpla că aveai fericirea să mergi cu un tren de pasageri, care pleca peste hotarele țării, având ca puncte de trecere localitățile din Moldova şi locuri libere mai oferea bilete pentru o plecare în interiorul țării. Se întâmpla, dar mai rar…

…Au trecut anii, iar în vara anului 2002 ne-am îndreptat cu dnele Hermina Anghelescu şi Juide Field la Orhei (ambele sosite din Statele Unite ale Americii) pentru organizarea unui seminar județean. Mare a fost mirarea dnei Juide Field (doamna Anghelescu mai fusese prin Basarabia şi apoi este originară din România şi deja cunoştea unele lucruri) la momentul, când a văzut unitatea de transport propusă pentru călătorie. Inițial sincer a crezut, că este un exponat de muzeu. Şi mai mare i-a fost mirarea când a aflat, că acest transport îi aparține celei mai importante biblioteci a Republicii Moldova şi că este de fapt unicul mijloc de transport al acestei prestigioase instituții. Ce-i drept, toate cercetările în jurul "aşa-numitei minuni" şi însăşi "mirarea" au fost făcute destul de delicat, iar dna Field, cu mare încredere, s-a urcat în microbuz, ocupând locul de onoare lângă şofer.

Poate acest semn al întrebării a mai apărut datorită faptului că dna Juide Field a rămas profund mirată de prezența unui număr impunător de maşini luxoase pe străzile Chişinăului. De ce atunci o bibliotecă a națiunii nu ar avea şi ea o maşină mai arătoasă?

De fapt oaspeții din America au rămas plăcut impresionați de multe lucruri văzute în Moldova: de frumusețea caselor de locuit ale moldovenilor, de bucatele pregătite de gospodinele noastre, de oamenii acestui meleag, de copiii acestui popor, de activitatea bibliotecilor din republică, pe care avuse onoarea să le viziteze…

În drum spre Orhei, făcând un popas pentru a merge să vizităm una dintre perlele arhitecturii bisericeşti din Moldova, Biserica "Sf. Dumitru" din Orhei, zidită între anii 1632-1636 şi sfinţită în 1637 cu ocazia sosirii domnitorului Vasile Lupu la Orhei şi a monumentului ctitorului său (întocmai era şi Ziua sfântului Panteleimon), dna Juide Field nu a ratat şansa de a face un cadru istoric pe fonul microbuzului Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova. Iată aşa sub impresia uşii de la intrarea în biserică, care te uimeşte prin portalul său de piatră, cioplit în stilul celor mai frumoase tradiţii moldoveneşti ne-am plasat şi noi pe fonul microbuzului, care fusese şi el martor la multe evenimente în cei aproape douăzeci de ani de slujire pe tărâmul biblioteconomiei moldoveneşti.

Oricum "eroul nostru" şi astăzi este la slujbă, drept că nu se găsesc doritori de a-l înhăma, el fiind adăpostit rămânând şi încontinuu unicul mijloc de transport al bibliotecii noastre. Poate la jubileul său de 175 de ani va veni cineva mai milostiv cu un autobuz mai modern, mai economicos. Poate la fel un UAZ, dar de ultimă oră, spre exemplu "Patriot" …

Ce-i drept, vorba ceea "e rău cu rău, dar mai rău fără rău", decât să fii în general fără transport, totuşi este mai bine să-l ai măcar aşa cum este. Se mai întâmplau diferite cazuri, când spre exemplu, şoferul era lipsă din diferite motive sau microbuzul era în reparaţie, Biblioteca Naţională apela la ajutorul altor colegi din alte instituţii de cultură din vecinătate. Iar cu înţelegeri triple (adică prin intermediari) se întâmplau diferite şotii. Îmi aduc aminte de o întâmplare, care avuse loc în toamna anului 2002. Aşa cum metodiştii nu numai sunt aşteptaţi (drept că nu întotdeauna cu mare bucurie) în teritoriu, dar mai au şi datoria de a primi delegaţii din alte oraşe şi chiar state. Trebuia să întâmpin două doamne, care soseau în capitala noastră de la Biblioteca Naţională a Lituaniei. Şoferul Bibliotecii Naţionale era în concediul de odihnă, iar eu pentru a realiza misiunea aveam nevoie de o maşină. Cum se mai întâmpla, m-am adresa directorului general dlui Alexe Rău, care găsise soluţia, apelând la ajutorul directorului Teatrului de Păpuşi "Licurici" dlui Titus Jucov. Nu ştiu cum a fost înţelegerea, dar în rezultatul implicării în soluţionarea problemei a mai multor persoane mă alesesem cu un autocar, care a fost rechemat din concediu dintr-un raion îndepărtat al Moldovei şi-i crease atâta bătaie de cap şoferului (şi mai tare se încruntase directorul adjunct al instituţiei, care l-a chemat şi deci era şi vinovatul!). Sărmanul! Se schimbase la faţă în momentul când a aflat că are de transportat de la aerogară nu un colectiv mare de oaspeţi, ci doar două persoane. Şi doamnele sosite de la Vilniusau rămas şocate de dimensiunile transportului oferit şi apoi nu se ştie dacă au mai avut vreodată fericirea de a merge cu aşa confort. Doar au sosit din Europa…

Aici ar trebui să ne amintim şi de transportul care ne era pus la dispoziţie pentru a face turele în interiorul raionului. Prin anii '80 practic toţi şefii secţiilor cultură dispuneau de unităţi de transport (de regulă de marcă "Moskvici", care erau utilizate şi în scopul efectuării controalelor; cel mai des se întâmpla că lipsea unitatea de şofer şi autovehicolul era condus de însuşi şefii secţiilor cultură, porecliţi cu multă dragoste "miniştri ai culturii din raioane"). Desigur, că era un mare act de eroism să rezişti în zilele de vară cu temperaturi de peste 30 ° C pe parcursul a 8-10 ore (cam atât dura ziua de lucru în timpul deplasărilor) într-o echipă de 5-6 persoane în salonul unui Moskvici de ăsta, ca mai apoi să mergi într-un aşa-numit "hotel", în care de regulă lipsea şi apa rece nu doar cea fierbinte. Şi tot aşa cam încheiam săptămâna. Se mai întâmpla, că conducerea raioanelor sau preşedinţii gospodăriilor ne ofereau şi "Volga" de serviciu sau personală, considerată prin vremurile celea un automobil confortabil şi de prestigiu. La fel, se mai întâmpla că şi hotelul era mai altfel, dar despre astea ceva mai târziu.

Hotelurile de azi şi de altă dată

Diferenţa dintre hotelurilor din raioanele şi oraşele Moldovei de prin anii optzeci şi cele

contemporane mai întâi de toate constă în faptul, că atunci existau în toate centrele raionale şi erau accesibile pentru bibliotecari, dar astăzi practic nu mai sunt, iar dacă şi sunt îşi oferă serviciile la un preţ exagerat. Ce-i drept şi pe atunci erau foarte diferite.

Mi-amintesc de un hotel, construit din lemn şi amplasat în afara localităţii Basarabeasca (sau Dumbrăveni, nu mai ţin minte azi, căci întâmplarea a avut loc în iulie 1985), care se clătina cu toate cele două etaje pe care le avea ori de câte ori încercai să faci o mişcare cât de mică. Aveai impresia că te găseşti în căsuţa din povestea Babei Cloanţa, care încontinuu se deplasa şi avea ferestrele ba la răsărit, ba la asfinţit. Până azi nu pot înţelege datorită cărui mecanism îşi menţinea echilibrul. Dar 5 zile şi patru nopţi petrecute în acea colivie ne-au făcut să trăim emoţii deosebite.

Mai târziu, în vara anului 2005, am avut onoarea să fiu într-o delegaţie oficială a lucrătorilor din cultură din Moldova, care ne îndreptam cu un autocar spre regiunea Moghiliov din Republica Belarus. Îndată ce intrasem în această ţară, din partea oraşului Gomel, ne pomenisem pe un traseu, care mergea prin pădure. Din primele secunde drumul te fascina prin curăţenia impecabilă şi amenajarea acestuia cu staţii de odihnă pentru călători, dotate cu toate cele necesare anume în scopul păstrării ordinii şi curăţeniei pe întregul segment precum şi a bunei dispoziţii a drumeţilor. Nu erau pur şi simplu nişte puncte de popas, dar o adevărată operă de artă, unul mai frumos şi mai interesant decât altul. Şi iată, că la unul din aceste popasuri ne pomenisem vizavi de căsuţa Babei Cloanţa din poveste, care la rotire nu ştiu iarăşi graţie cărui mecanism se clătina şi mişca în toate părţile, dar îşi păstra echilibrul. De odată mi-am adus aminte de acel hotel (doar că era varianta în miniatură) de la marginea orăşelului Basarabeasca. Întrebasem chiar şefa Secţiei de cultură din acest raion, care era şi dumneaei în echipa noastră, dacă nu-i aduce aminte de acel hotel. Nu avea de unde să ştie, căci venise în acel raion din altă localitate.

Tot în vara anului 2005, şi tot la sfârşitul lunii iulie, fusesem invitată de Consiliul Raional Basarabeasca pentru câteva zile în scopul efectuării unui control al activităţii bibliotecilor din raion şi organizării unui seminar. Dacă acum douăzeci de ani în localitate exista un hotel, astăzi nici acel din lemn nu mai este. Anume din acest motiv nu mi-am realizat programul alcătuit dinainte şi mi-am permis să stau la gazdă "în chirie" doar o singură noapte. Nu s-a schimbat spre bine nici situaţia la capitolul asigurării cu transport. Dacă în anii optzeci şeful Secţiei cultură avea un "Moskvici" de serviciu despre, care vorbeam ceva mai sus, în 2005 şefa acestei structuri mergea cu scopuri de control în lăcaşurile de cultură din subordinea ei utilizând transportul propriu. Iată aşa tot facem în fel şi chip, încercând să "realizăm lucruri mari cu surse mici".

Hotelul din orăşelul Cantemir (Cantemirul prin anii optzeci era un raion tânăr, proaspăt creat şi abia se amenaja ca localitate) te fascina prin designul interiorului. Într-o odaie destul de mică, unde puteau cu greu încăpea cel mult trei paturi, în realitate erau amplasate tocmai cinci. Drept rezultat, trei din ele erau unite. În aşa mod mă pomenisem în situaţia, când paturile din părţi erau deja ocupate iar eu trebuia să petrec o săptămână (după cum deja am menţionat, pe atunci nu se pleca în deplasare pentru o singură zi cum se practică din lipsa de bani astăzi) între două doamne absolut străine, care pe lângă toate se nimerise a fi din cale afară de tăcute (sau poate erau surdomute, greu de spus, dar nu au scos niciun cuvânt în două zile, cât am vieţuit împreună). Era o adevărată povară să tac într-una, mai ales că aveam ceva mai mult de douăzeci de ani şi eram sociabilă din cale-afară.

Se întâmpla însă uneori că din lipsa în hoteluri a locurilor pentru oamenii de rând (cum eram bunăoară şi prelungim să fim consideraţi bibliotecarii) eram cazaţi în odăi lux, destinate reprezentanţilor Comitetului Central sau altor oaspeţi de onoare. Acolo bântuia o atmosferă de relaxare, confort şi bunăstare. Adevărat că la întoarcere tot noi eram proboziţi de către conta-

bili pentru supracheltuieli (plata pentru condiţii de lux erau duble), iar în cazuri mai rare nu ni se returnau banii cheltuiţi. Iar noi oricum eram bucuroşi să suportăm nişte cheltuieli suplimentare, chiar să primim şi ocară, dar să fim măcar pentru o perioadă în locul celor "aleşi". Se mai întâmpla şi atunci, când plecam echipe mai numeroase, să fim cazaţi în cămine studenţeşti, case de orfelinat, şcoli profesionale, unde de regulă uşile nu aveau lacăt. Noi însă fiind de obicei doamne şi domnişoare, nu eram singurele prin aceste localuri, ne pomeneam cu vecini "plini de viaţă", care râvneau să se distreze. În astfel de situaţii nu aveam posibilitatea să dormim, ci trebuia să stăm de serviciu, să facem baricade din dulapuri, mese şi scaune, căci în caz contrar, chiar dacă şi exista lacăt, uşa putea fi scoasă uşor din ţâţâni. Iar a doua zi ne prezentam ca "soli ai capitalei". Erau şi clipe grele, erau şi clipe frumoase în acele plecări…Azi cu trecerea anilor îmi dau destul de bine seama, că anume în timpul deplasărilor se educa viitorul metodist, se acumula experienţă, se învăţa ABC-ul comunicării cu oamenii.

După cum am spus, actualmente, într-o bună parte din centrele raionale nu mai găseşti hoteluri sau chiar dacă şi există nu mai sunt accesibile buzunarului bibliotecarilor. Mai degrabă am putea vorbi despre nişte localuri, unde poţi înnopta în caz de necesitate. În acest scop se utilizează: căminele şcolilor de învăţământ general şi profesionale, instituţiilor de învăţământ superior, centrele de instruire a personalului din diferite ramuri ale economiei naţionale, precum şi casele proprii ale lucrătorilor secţiilor de cultură şi ale bibliotecilor, etc. Colegii noştri din teritoriu au nevoie de un sfat din afară, să fim alături de ei şi să ne bucurăm împreună pentru realizările lor. Pare ciudat, dar au nevoie şi de acele controale, care pe timpuri le aduceau atâta bătaie de cap şi emoţii nu numai lor, ci şi celor care veneau.

Gânduri la un jubileu

Vera Osoianu

Pentru mine jubileul Bibliotecii este o sărbătoare dublă si am motiv serios pentru această afirmație. Din cei 175 de ani pe care-i marchează în august biblioteca 30 sunt anii în care am fost martor la toate realizările, dar şi marile probleme ale ei. Venind aici la 1 august 1977, conform repartizării, după terminarea studiilor la Universitatea de Stat din Moldova, am uitat să plec şi este greu acum să-mi imaginez că aş putea pleca, de bună voie , vreo dată. Este un destin pe care l-am legat de bibliotecă şi pe care nu mi l-aş dori altfel.

Cei care îşi leagă viața de biblioteci nu prea contează pe mari satisfacții materiale, dar sunt atâtea altele care valorează mult mai mult şi care compensează lipsurile impuse de condiția financiară a acestui fel de instituții aflate, la noi, la limita supraviețuirii.

Atâtea sunt bucuriile şi amintirile care mă leagă de această a doua casă a mea (sau a treia după cea părintească).

Am păstrat peste ani privirea grea a domnului Petru Ganenco, directorul de atunci al Bibliotecii, care făcea parte din comisia de repartizare, dar şi grija cu care ne-a primit pe cei patru proaspăt absolvenți de facultate: Alexandra Negru, Matei Braşoveanu, Ludmila Gusicova şi subsemnata, care optasem pentru Biblioteca Națională (altfel botezată pe atunci) şi în care odată acceptându-ne, domnul Ganenco, îşi pusese atâtea speranțe. Toți cei aleşi de domnul Ganenco fusesem aproape studenți de top şi toți am fost repartizați în serviciul metodic, considerat unul dintre serviciile prestigioase ale Bibliotecii. Am fost primiți de şeful serviciului de atunci Leonid Ivanov , după care au

urmat în postul de şefi serviciu domnul Alexei Rău, doamna Sofia Andrienco şi doamna Maria Soltan care în anul 1992 avea sa-mi predea ştafeta.

Şi cum as putea să uit privirea nedumerită a ministrului culturii , A. Constantinov, când, nou venită în serviciu, am primit sarcină să înregistrez participanţii la o întrunire de nivel naţional şi l-am întrebat pe chiar domnia sa , necunoscându-l la faţă, din ce raion este. Domnul Ganenco, care venea în urma ministrului, şi care a prins mişcarea, mi-a aruncat o privire cât se poate de supărată, dar care cu greu masca un zâmbet sau chiar un hohot de râs.

Aici, la Bibliotecă, odată cu creşterea profesională, ni s-a făcut şi educaţia prin muncă, pentru că odată veniţi, cei tineri, erau pe primul loc când era vorba de trimis pe cineva la muncile câmpului ori alte activităţi extra profesionale. Şi tot cei tineri erau primii pe listă când era vorba de o deplasare mai puţin importantă.

Dar la anii care-i aveam pe atunci totul era posibil şi totul era frumos, iar câte o dată chiar ni se făcea dor de un mers la „colhoz" sau în vreo deplasare pentru a scăpa de la subsol (serviciul metodic era amplasat în subsolul din partea dreaptă a bibliotecii) şi de ochii atotiscoditori ai şefilor.

Aşa se face că ani la rând am tot colindat toată republica şi puţine sunt raioanele unde n-am fost deloc sau am fost doar o singură dată.

În serviciu se povesteau deseori fel de fel de istorioare, despre generaţiile anterioare de metodişti, care, plecaţi în deplasări prin satele republicii, se deplasau cu ce puteau, când cu căruţa, când pe jos, când cu vreun tractor care mergea mai mult înapoi decât înainte. Însă cea mai amuzantă istorioară era despre doamnele Sofia Andrienco şi Larisa Coreaghin, care, întorcându-se o dată dintr-un sat în Cimişlia, au oprit un autobus, care, prin întuneric, le-a părut destul de neobişnuit, cu scaunele prin părţi şi mijlocul liber, ca numai după ce au coborât să realizeze că, de fapt, au călătorit într-un catafalc.

La timpul venirii noastre la bibliotecă erau în mare vogă „foile volante" cu descrierea experienţei avansate de activitate a bibliotecilor. La nici un an de activitate primisem sarcină să descriu experienţa bibliotecii publice din satul Ciocâlteni, raionul Orhei, privind activitatea de popularizare a literaturii agricole.

După trei zile de deplasare şi încă vreo câteva de „creaţie" mă prezint cu „opera" nou plăsmuită la domnul Alexei Rău care fusese între timp numit director adjunct, având în subordine nemijlocită serviciile cu funcţii metodice şi activitatea ştiinţifică. Foarte mândră de cele realizate, am lăsat „opera" la judecata domnului Rău. Numai că atunci când am primit-o înapoi din „creaţia" mea rămăseseră doar cifrele. Domnul Rău îmi împrumutase până si titlul. „Satul îl fac oamenii" aşa se numea lucrarea mea, care era de fapt a dânsului. În acea lucrare dl Rău a făcut şi prima asociere a bibliotecii săteşti cu o „casă mare a satului," idee atât de dragă nouă atunci, dar care pentru marea majoritate a satelor noastre a rămas întotdeauna numai la nivel de deziderat.

Aveam să-i întorc mai târziu dlui Rău acea datorie, pentru că la prima mea comunicare ţinută la Biblioteca Judeţeană „Octavian Goga" Cluj, referindu-mă la revenirea dânsului la bibliotecă , aveam să amintesc de înţeleapta vorbă „omul sfinţeşte locul", legând de această idee importanţa reformei bibliotecare din Moldova, care tocmai începuse, dar şi rolul

care se întrezărea şi pe care avea sa-l joace în această fericită lucrare, precum şi în formarea profesională a colegilor veniți la bibliotecă în toți anii ce au urmat. Evenimentul se întâmpla în anul 1992.

Reforma bibliotecară a avut, desigur, mai mulți actori şi figuranți, însă rolul dl. Rău de arhitect şi promotor de idei este incontestabil şi nu poate, nici va putea vreodată, fi negat şi nici minimalizat.

Colegii mei au plecat însă rând pe rând (prietena mea, Alexandra Negru, reuşind chiar de trei ori să plece şi să revină înapoi, acum o aştept sa revină din Italia poate îşi mai încearcă încă o dată norocul) şi între plecarea unora şi venirea altora am participat la crearea sistemelor centralizate de biblioteci, iar mai apoi la descentralizarea acestora, la trecerea cataloagelor de la C.Z.U. la B.B.K. şi apoi de la B.B.K. la C.Z.U. Şi foarte ascultători eram printre primele republici care raportam la Moscova „sarcină realizată".

Pentru mine personal cei mai frumoşi ani au fost anii de după începutul reformai bibliotecare, cu tot greul începutului, cu scandalul din jurul ordinului 86, cu primele periodice de specialitate, cu crearea cadrului de reglementare național, cu primele ediții ale Anului Bibliologic, Simpozionului Valori Bibliofile, Seminarului Național, cu primele colaborări cu bibliotecarii din România, primele biblioteci de carte românească, primele manifestări de comemorare a personalităților şi evenimentelor, care au marcat istoria acestui neam, organizate în teritoriu: la Căuşeni (Alexei Mateevici), la Orhei (Ion Pelivan, Paul Goma, Mihail Garaz), la Glodeni (Vasile Coroban), la Hânceşti (90 de ani de lectură publică) şi multe, multe altele. Toate au fost sărbători, şi frumoase începuturi, şi pentru noi şi pentru ei, colegii noştri din teritoriu. Îmi amintesc cum în ajun de manifestarea consacrată lui Paul Goma, necunoscut încă nouă pe atunci, am citit tot ce primisem în primele donații şi ce mai aveam pe acasă, împrumutându-ne cărțile unul la altul, sau aşteptând până ne venea rândul.

Mai zâmbesc şi azi la amintirea unui epizod legat de prima donație de carte, primită din România. Se pare că era anul 1991. Doamna Tatiana Levandovschi, directorul de atunci al Bibliotecii, m-a numit responsabilă de repartizarea donației în bibliotecile publice din republică. Aveam un grup de lucru în ajutor şi în câteva zile donația a fost repartizată şi în scurt timp ridicată de colegii noştri din bibliotecile publice. Titluri erau multe iar unul era total neobişnuit pentru noi, aşa de pudici pe atunci, scăpați de curând din chingile cenzurii. Era vorba de renumita poveste a lui Ion Creangă. În una din zile primesc un telefon de la directoarea bibliotecii publice din Călăraşi. Supărată şi un pic jenată mă întreabă: „Doamna Osoianu, dumneavoastră ce cărți ne-ați trimis? Iată stau eu aici cu toți colegii mei adunați în jurul cărții lui Ion Creangă şi complet uimiți punem accentul şi într-un fel şi în altul şi până la urmă tot o „prostie" ne iese. Acum lămuriți-ne cum să o dăm copiilor, că doar poveste este". Am lămurit că deşi este poveste nu-i neapărat s-o citească copiii, că este destul de amuzantă şi pentru cei maturi. Problema însă era şi pentru mine destul de delicată pentru că, total intrigată, nu îndrăzneam să solicit cartea de la împrumut la domiciliu până când Ludmila Corghenci n-a luat-o şi mi-a dat s-o citesc şi eu într-o seară. Frumoasă poveste!

Biblioteca fiind centru metodologic pentru bibliotecile publice, am susținut relații corecte,

colegiale cu toţi colegii noştri din teritoriu, tratându-i cu tot respectul, drept care aceştea ne-au răspuns întotdeauna cu aceeaşi monedă.

Pentru mine cel mai apropiat raion a fost Orheiul, unde, cred că am pierdut şirul numărătorii, şi nici nu mai ştiu de câte ori am fost. Probabil această legătură se datorează faptului că aici am început şirul deplasărilor prin ţară, sau poate că aici am găsit oamenii potriviţi la locul potrivit. Oricare ar fi explicaţia, aici am revenit cu mare drag ori de câte ori am avut ocazia şi rămâne să sper că acest ataşament a fost reciproc. Şi fiindcă a venit vorba de Orhei aici am auzit cea mai hazlie întâmplare care mă face să zâmbesc şi acum după trecerea atâtor ani. Mulţi ani biblioteca publică din Orhei a purtat numele „L.Tolstoi". În una din zile vine la bibliotecă poştaşul şi întreabă „Tolstoi esti?". La care bibliotecara întreabă „Vam cto nujen Lev Tolstoi ili Alexei Tolstoi?". La care poştaşul răspunde „A mne vsio ravno, emu banderoli". Printre multele manifestări organizate de-a lungul anilor cea mai dragă sufletului rămâne Anul Bibliologic. În şaisprezece ediţii câte au fost organizate, până în prezent, s-au întâmplat atâtea lucruri frumoase, atâtea întâlniri şi experienţe, atâtea comunicări care au făcut onoare bibliotecii, dar şi celor veniţi să ne cunoască, din alte părţi.

Din an în an această manifestare a luat amploare, ajungând să devină nu numai o întrunire profesională şi o manifestare de referinţă a Bibliotecii, dar şi o sărbătoare de suflet, aşteptată de toată lumea.

Pentru cei din Departamentul Cercetare şi Dezvoltare în Biblioteconomie acest eveniment chiar era adevărată sărbătoare. Cum începea forfota pregătirilor, Tatiana Costiuc şi Nina Gurschi începeau căutarea pânzei pentru un costum nou, până când într-un an n-am rezistat provocărilor şi exact la data manifestării eram şi eu împopoţonată cu haină nou nouţă.

Cea mai deosebită întâmplare a fost când, după terminarea unui an bibliologic, după ce am petrecut toţi oaspeţii şi am vrut să schimb încălţămintea pentru a pleca acasă, am descoperit că toată ziua am fost încălţată cu pantofi din perechi diferite.

Cei care au participat la toate ediţiile Anului Bibliologic îşi amintesc cât de tare a amuzat auditoriul dna Lidia Kulikovski, când într-o comunicare, amintind de cărţile editate în anii 50 ai secolului trecut a menţionat cartea „Cum să sărim mai înalt şi mai departe" (de parcă aceasta era interesul suprem în acei ani, care urmau războiului şi deportărilor masive) sau cum ne-a înveselit la un alt an bibliologic când explica de ce a întârziat motivând că „Noaptea trecută am dormit cu Traian ...în vamă". Regretatul Traian Brad venea, de regulă, la Anul Bibliologic şi cu cărţi pentru biblioteci şi la data cu pricina a fost reţinut în vamă pentru clarificarea unor lucruri, care a durat toată noaptea, iar Lidia, aflată şi ea acolo, a pătimit împreună cu Traian.

Un elogiu aparte ar merita colegii noştri cei rămaşi, dar şi cei care au plecat din diverse motive. Şi Ludmila Corghenci, şi Tatiana Costiuc, şi Nătăliţa Cheradi, profesionişti de top, care au cunoscut culmile gloriei profesionale şi care au fost pe primul val al reformei, au recunoscut cu diverse ocazii cât de mult a însemnat pentru cariera lor de mai departe anii în care au activat la Biblioteca Naţională în general, şi în special contactele profesionale cu directorul general, domnul Alexei Rău si influenţa acestuia asupra devenirii lor.

Şi ne mai leagă ceva de bibliotecă. Copiii noştri, care au crescut practic aici. Şi Sandu, fiul meu, şi Mihaela şi Lucia Corghenci, şi Anişoara Costiuc, şi Mihai Turuta, toţi de aceiaşi vârstă şi cu excepţia Mihaelei în aceeaşi clasă, erau oaspeţi frecvenţi la Bibliotecă. Sandu a văzut primul său Pom de Crăciun aici, când avea nici doi ani împliniţi şi pe când eu îmi făceam griji să nu se sperie de Moş Crăciun (care era pe atunci Gerilă), el se amuza şi alerga în jurul bradului de era cât pe ce sa-l răstoarne.

O istorie a mea legată de o istorie a noastră – care este Biblioteca Naţională. Şi în prag aniversar doresc din tot sufletul "Per aspera ad astra". Prosperitate şi multe realizări care să ne bucure pe noi şi pe cei pe care-i slujim.

Hronicul BNRM

1832, 22 august
A fost deschisă Biblioteca Publică Gubernială din Chişinău, cu o colecţie de 477 exemplare de cărţi şi 73 exemplare de reviste.

1835
Epitropul bibliotecii Petru Manega închiriază o clădire nouă, construită de negustorul Bogaciov.

1854 -1857
Biblioteca a fost închisă pentru public, cauza fiind lipsa de bani.

1876
Conform ordonanţei Ministerului de Interne biblioteca este mutată în sediul Dumei Orăşeneşti. În consecinţă începe să poarte numele de Bibliotecă Publică Orăşenească.

1902
Administraţia oraşului a pus la dispoziţia bibliotecii o încăpere nouă şi confortabilă, cu sistem de ventilaţie, încălzire cu aburi şi iluminare electrică.

1940
În august 1940, conform Ucazului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS despre formarea RSS Moldoveneşti, în cadrul transferului instituţiilor centrale de la Tiraspol la Chişinău, este organizată Biblioteca Republicană a RSS Moldoveneşti, în baza cărţilor rămase din colecţiile Bibliotecii Publice Orăşeneşti şi a celor descoperite în clădirea fostei Biblioteci Centrale a Pedagogilor (bibliotecii româneşti, cum o numeau locuitorii oraşului). În total au fost adunate în acel moment circa 130 mii volume.

1941
De la 1 ianuarie 1941 Biblioteca Republicană începe să primească exemplare din depozitul legal al Camerei Unionale a Cărţii. Către luna iunie 1941 Biblioteca acumulase deja 945 mii de unităţi tipărite.

1944
În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, colectivul BR a RSSM se află în evacuaţie. În august 1944 bibliotecarii revin în Chişinău şi îşi încep activitatea prin recuperarea fondului de carte. În octombrie 1944 Consiliul Comisarilor Poporului al URSS aprobă statele de funcţii ale Bibliotecii Republicane, în număr de 28 posturi. Biblioteca s-a aflat în subordine unional-republicană până în 1953, când este înfiinţat Ministerul Culturii al RSSM.

După război
Biblioteca s-a adăpostit într-o simplă casă, aflată acum pe strada Şciusev nr. 65, care înainte s-a numit şi Leovskaia unde acum se află Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă".

1961
Biblioteca trece într-o clădire nouă pe str. Kievului 76 A, actualul bloc principal al Bibliotecii Naţionale.

1964
Inaugurarea Cenaclului literar „Mioriţa".

1986
Biblioteca a obţinut actualul bloc nr. 2, fosta clădire a Seminarului Teologic din Chişinău.

1991
• Conferirea titlului de Bibliotecă Naţională a Republicii Moldova.
• Editarea primelor numere ale publicaţiilor de specialitate din Moldova:
- *Magazin bibliologic*, prima revistă de specialitate;
- *Buletin bibliologic*;
- *Biblioteconomia Moldovei. Cadru de reglementare*;
- *Cultura în Moldova*.

1992
• Începutul reformei principale a bibliotecii: schimbarea structurii şi conţinutului activităţii bibliotecii (concordarea cu standardele internaţionale, valorificarea patrimoniului naţional, reorganizarea activităţii editoriale şi culturale, modificarea formelor şi metodelor de lucru în reţeaua de biblioteci).
• Fondarea Ateneului de cultură şi credinţă „Biserica albă".
• Inaugurarea primei ediţii a Salonului Naţional de Carte, care se va organiza anual şi va include: expoziţii, târgul producţiei editoriale din anul precedent, lansări, simpozion etc.
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1991" (3 aprilie).
• Inaugurarea Polipticului cultural-istoric şi ştiinţific „Basarabenii în lume".

• Inițierea Simpozionului „Valori bibliofile" în colaborare cu Societatea Bibliofililor din Moldova.
• Organizarea primei ediții a Concursului republican pentru cea mai reuşită lucrare în domeniul bibliologiei.
• Lansarea publicațiilor noi: *Bibliografia Moldovei: cărți, albume, hărți, note muzicale, discuri; Cronica vieții politico-administrative, social-economice şi culturale a Moldovei; Legi, acte normative, comunicate oficiale; Calendarul bibliotecarului* (din 2000 se va numi *Calendarul Național*).
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 912 423 vol. (pentru bibliotecile publice), Editurii „Minerva" – 194 vol., Academiei Române – 171 vol., Ministerului Ştiinței şi Învățământului al Republicii Moldova – 385 vol.

1993
• Inaugurarea Clubului biblioteconomiştilor.
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1992" (2-3 martie), cu următoarele secțiuni: „Bibliologie, Informare, Documentare", „Bibliofilie. Istoria cărții".
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Ion Stoica – Biblioteca Centrală Universitară din Bucureşti, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii din România, Vlad Catlabuga – Biblioteca Universității Pedagogice din Tiraspol, Dimitrie Poptămaş – Biblioteca Județeană Mureş, Oprea Nedelcu – Biblioteca Județeană „V. A. Urechia" din Galați etc.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 163 277 vol. (pentru bibliotecile publice), Bibliotecii „V. A. Urechia", Galați – 108 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga", Cluj-Napoca – 579 vol., Alianței Franceze – 191 vol., Ambasadei S.U.A. – 169 vol., Asociației „Litera" – 443 vol., Asociației Economiştilor din RM – 121 vol., Ministerului Ştiinței şi Învățământului din Republica Moldova – 508 vol., A. Crihan – 761 vol.

1994
• Organizarea topului bibliotecarilor.
• Inaugurarea Salonului de Artă.
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1993" (2-3 martie).
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Ion Ungureanu – ministrul culturii şi cultelor al Republicii Moldova, Constantin Schifirneț, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii al României, Marius Dobrescu – Biblioteca Națională a României, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga" din Cluj-Napoca, Dimitrie Poptămaş – Biblioteca Județeană din Mureş, Mariana Leferman, Marcel Cioran – Biblioteca Județeană „Alexandru şi Aristia Aman" din Craiova etc.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 9 542 vol., Societății „Limba noastră" – 155 vol., Ambasadei Ungariei – 221 vol., Bibliotecii Guvernului Republicii Moldova – 197 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga", Cluj-Napoca – 129 vol.

1995
• Lansarea ediției cumulative *Bibliografia Moldovei* în cadrul Comisiei cultură a Consiliului Europei la Strasbourg.
• Inaugurarea Polipticului cultural-istoric şi ştiințific „Basarabenii în lume".
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1994" (1-2 martie).
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Mihail Murzac, Eugen Martin – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii din România, Traian Brad – Biblioteca Județeană „Gh. Asachi" din Iaşi, Dimitrie Poptămaş – Biblioteca Județeană Mureş etc.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 164 778 vol. (în colecțiile BNRM au intrat 5 157 vol.), Fundației SOROS-Moldova – 472 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga", Cluj-Napoca – 271 vol., Alianței Franceze – 926 vol., Universității Tehnice (Iaşi) – 225 vol.

1996
• Biblioteca începe să primească un exemplar de depozit legal al României.
• Biblioteca Județeană „O. Goga" din Cluj-Napoca oferă pentru bibliotecă un exemplar de depozit legal al Transilvaniei.
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1995" (28 februarie), cu genericul „Bibliothèques – une nouvelle génération".
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Mihai Murzac – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Alexandra Ciobanu, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii din

România, Marius Dobrescu – Biblioteca Națională a României, Adrian Trif – Biblioteca Județeană „O. Goga", Cluj-Napoca etc.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 175 676 vol. (în colecțiile BNRM au intrat 3 142 vol.), Fundației SOROS-Moldova – 326 vol., abonarea la 47 reviste şi ziare editate în S.U.A., Marea Britanie, Franța ş.a., Fundației „Lumea deschisă" – 185 vol., Alianței Franceze – 510 vol., Ambasadei României – 1 988 vol., Ambasadei S.U.A. – 251 vol., Ambasadei Franței – 490 vol., Ambasadei Marii Britanii – 211 vol., Bibliotecii Naționale a României – 644 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga", Cluj-Napoca – 132 vol., S. Buzilă – 87 vol.

1997

• Este marcat jubileul de 165 ani ai BNRM.
• Apare primul număr al *Gazetei bibliotecarului*.
• Conectarea la Internet.
• Inaugurarea în incinta Bibliotecii Naționale a Centrului de Informare şi Documentare al Consiliului Europei în Republica Moldova.
• Organizarea Salonului Național de Carte, care a găzduit peste 60 de editori din Republica Moldova, România, Rusia.
• Organizarea Salonului literar „Miorița", condus de poetul Arcadie Suceveanu (la care au participat personalități marcante ale scrisului: Mihai Cimpoi, Gheorghe Vodă, Vasile Vasilache, Emilian Galaicu-Păun ş.a.).
• Organizarea Salonului Muzical, prezentat în 9 şedințe de către muzicologul Ion Păcuraru în cadrul căruia au fost omagiate personalitățile muzicii naționale şi universale precum: Franz Schubert, Johannes Brahms, Gavriil Muzicescu, Eugen Doga, Ghenadie Ciobanu, Serafim Buzilă ş.a. Invitații Salonului au fost: Maria Bieşu, Vasile Zagorschi, Nicolae Chiosa, Zinovie Stolear, ansamblul „Ars poetica" etc.
• Organizarea Salonului de Artă dedicat creației pictorului Lică Sainciuc (la 50 ani) cu participarea scriitorilor Grigore Vieru, Spiridon Vangheli, Constantin Dragomir, Efim Tarlapan ş.a.
• Organizarea şedinței Polipticului cultural-istoric şi ştiințific „Basarabenii în lume".
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1997" (4-5 martie).

Moderator: Alexe Rău
Participanți: Olga Bârlad – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Dan Erceanu – Biblioteca Națională a României, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga" din Cluj-Napoca, David Case – Biblioteca Universității Ohio, S.U.A., Luana Troiana – Biblioteca Județeană „Gh. Asachi" din Iaşi, Dimitrie Poptămaş – Biblioteca Județeană din Mureş etc.
• Organizarea Seminarului Național „Biblioteca şi informarea în dezvoltarea societății umane".
• Dezvelirea statuii clasicului literaturii române Vasile Alecsandri (5 octombrie).
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 29 083 vol., Fundației SOROS-Moldova – 110 vol., Ministerului Culturii din România – 281 vol., Fundației Cărții – 109 vol., Bibliotecii Naționale a României – 206 vol.

1998

• Elaborarea Programului Național „Memoria Moldovei".
• A demarat procesul de implementare a softului integrat de bibliotecă TINLIB.
• Organizarea Salonului Național de Carte, vizitatori circa 10 000 de persoane.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 120 100 vol., Fundației SOROS-Moldova – 59 vol. de cărți, abonarea la 33 titluri de publicații periodice străine în valoare de 6825 dolari S.U.A., Ambasadei S.U.A. – 326 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga", Cluj-Napoca – 234 vol., D. Blajin – 550 vol., S. Buzilă – 107 vol.

1999

• Biblioteca devine membru al Rețelei asociate de biblioteci UNESCO, fapt care-i oferă posibilitatea de a beneficia de colecția documentelor UNESCO.
• Inaugurarea unor forme noi de activități: expoziții-eveniment, auditorium, activități pedagogice, seri colocviale etc.
• Organizarea Seminarului Internațional „Conservarea şi prezervarea colecțiilor", Seminarului Național „Catalogarea şi clasificarea publicațiilor: realități şi perspective", Seminarului „Statutul funcțional al bibliotecii județene".
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliolo-

gic 1998" (3-4 martie), cu genericul „Drepturile omului: probleme de acces la informație şi la colecții în Republica Moldova".
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Constantin Ciobanu – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Nicolae Busuioc – Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi" din Iaşi, Lilia Calancea – Centrul de Informare al Consiliului Europei în Republica Moldova, Elena Poamă – Biblioteca Județeană Vaslui, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga" din Cluj-Napoca etc.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 6 079 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga", Cluj-Napoca – 147 vol., Fundației Cărții – 192 vol., Ambasadei S.U.A. – 117 vol., Alianței Franceze – 692 vol., N. Cârlig – 308 vol.

2000

• Desemnarea BNRM ca Centru depozitar al materialelor Organizației Națiunilor Unite (ONU) în Republica Moldova.
• Elaborarea Strategiei de reformare a BNRM, a Concepției de reorganizare a Serviciului „Moldavica" în Serviciul „Moldavistica", a Concepției Serviciului „Literaturile lumii".
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1999" (1-2 martie), cu genericul „Profesiunea de bibliotecar în societatea de tranziție".
Moderator: Alexe Rău

Participanți: Olga Bârlad – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga" din Cluj-Napoca, Dimitrie Poptămaş – Biblioteca Județeană Mureş etc.
• Organizarea Seminarului Național al directorilor de biblioteci „Relații de cooperare şi de parteneriat între Centrele Biblioteconomice în anul 2001". La seminar a participat Alix Chevallier, şefa Misiunii pentru relații internaționale a Bibliotecii Naționale a Franței.
• Elaborarea proiectului Centrului tehnic de conservare şi restaurare şi obținerea pentru realizarea lui a unui suport financiar de 65 000 dolari S.U.A. de la Fundația SOROS-Moldova.
• Elaborarea şi definitivarea (împreună cu ABRM, USM ş.a.) a proiectului Şcolii de Biblioteconomie din Moldova şi obținerea finanțării de la Fundația SOROS-Moldova.
• Elaborarea unei noi viziuni asupra *Calendarului bibliotecarului* şi transformarea lui în *Calendar Național*.
• Începutul folosirii Internetului în acțiunile publicitare şi de marketing.
• Organizarea primei ediții a Zilelor Bibliotecii Naționale, cu genericul „BNRM şi beneficiarii săi".
• Inaugurarea Cafenelei filozofice.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 3809 vol., din care 1437 vol. au intrat în colecțiile BNRM, Fundației SOROS-Moldova – 247 vol., sprijinirea proiectului „A. S. Puşkin", abonarea la revistele electronice în domeniul ştiințelor socio-umane, Ministerului Culturii al Republicii Moldova – 539 vol., Fundației Cărții – 130 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga" din Cluj-Napoca – 202 vol., Ambasadei României – 449 vol., Ion şi Victor Bârsan (bibliotecă particulară) – 792 vol.

2001

• Organizarea Zilelor Bibliotecii Naționale, ediția a 2-a.
• Preluarea editării *Gazetei bibliotecarului* (12 fascicule).
• Organizarea Seminarului Național „Biblioteca în serviciul comunității" şi a conferinței dnei Hermina Anghelescu, profesor universitar, Universitatea de Stat Wayne, S.U.A., cu susținerea Ambasadei S.U.A. în Republica Moldova.
• Inaugurarea în comun cu ABRM a Şcolii de Biblioteconomie din Republica Moldova şi a Centrului de Informare şi Documentare în Bibliologie, în incinta blocului nr. 2.
• Organizarea consfătuirii republicane a reprezentanților bibliotecilor din întreaga țară, cu genericul „Bibliotecile de la sate".
• Vizita viceprim-ministrului Valerian Cristea, în urma căreia Guvernul a alocat o sută de mii de lei pentru reparația blocului nr. 1 al bibliotecii.
• Traducerea şi editarea lucrării lui Petru Ganenco *Scrieri istorice* în 2 volume.
• Departamentul de informații publice al ONU a acordat BNRM statutul de bibliotecă-depozitar al materialelor Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova.
• Organizarea Salonului Național de Carte.
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliolo-

gic 2000" (1-2 martie), cu genericul „Reforma bibliotecară după 10 ani: bilanțuri şi strategii pe viitor".
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Ghenadie Ciobanu, Eugen Martin – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Mariana Alexandri – Fundația SOROS-Moldova, Robert R. Newlen – Biblioteca Congresului (Washington), Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga " din Cluj-Napoca etc.
• Donații de carte din partea: Guvernului României – 6 373 vol., din care 1 675 vol. au intrat în colecțiile BNRM, Ambasadei S.U.A. – 3 000 vol., Ambasadei Poloniei – 444 vol., Fundației SOROS-Moldova – 364 vol., Bibliotecii „Gh. Asachi", Iaşi – 100 vol., editurilor clujene – 266 vol., S. Buzilă (bibliotecă personală) – 419 vol., M. Druc – 424 vol., V. Şoimaru – 253 vol.

2002

• Este marcat jubileul de 170 ani ai BNRM. Apare *Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 170 de ani. Bibliografie (1982-2002)* etc.
• Editarea volumelor *Basarabenii în lume* (2 vol.), *Bibliotecile Basarabiei şi ale Transnistriei şi conştiința de comunitate* de Nina Negru etc.
• Acordarea BNRM şi directorului ei general a decorației internaționale „Clasa europeană a calității", cu nominalizările „Instituția sec. XXI" şi „Conducătorul sec. XXI" (în cadrul proiectului „UE – secolul XXI").
• Conferirea BNRM a titlului „Instituția culturală a anului" (în cadrul topului organizat de redacția ziarului *Jurnal de Chişinău*).
• Inaugurarea Galeriei personalităților legate de istoria blocului nr. 2.
• Organizarea Salonului Național de Carte, pentru prima dată numărul țărilor participante ridicându-se la paisprezece, acestea fiind reprezentate de circa două sute de edituri.
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2001" (1 martie).
• Donații de carte din partea: Ambasadei Chinei – 469 vol. în valoare de 30 mii de dolari S.U.A.,Uniunii Latine – 228 vol., Alianței Franceze – 178 vol., Camerei Naționale a Cărții – 438 vol., Academiei de Poliție – 136 vol., Pavel şi Clara Balmuş – 337 vol., Efim şi Zlata Tkaci (biblioteci personale) – 839 vol.

2003

• Inaugurarea Plăcii comemorative consacrate arhitectului edificiului BNRM. – A. E. Ambarțumean.
• Semnarea Acordului bilateral de colaborare cu biblioteca de Stat a Rusiei.
• Înființarea Clubului tinerilor bibliotecari. Organizarea primei conferințe a tinerilor bibliotecari.
• Elaborarea proiectului strategic al biblioteconomiei Moldovei – Sistemul Informațional Integral al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL).
• Completarea *Bibliografiei Naționale a Moldovei* cu două compartimente noi: *Publicații oficiale. Serie analitică* şi *Teze de doctorat. Serie analitică.*
• Elaborarea *Hronicului tipografiilor şi editurilor din Moldova (1643-2003).*
• Organizarea Salonului Internațional de Carte, consacrat împlinirii a 360 de ani de la tipărirea volumului *Carte românească de învățătură* a Mitropolitului Varlaam. La salon au participat cu un mesaj de salut Vasile Tarlev, prim-ministrul Republicii Moldova, Veaceslav Madan, ministrul culturii, Serafim Urecheanu, primarul general al municipiului Chişinău.
• Organizarea a trei simpozioane cultural-ştiințifice cu următoarele generice: „Măria cântecelor – Maria Tănase (90 de ani de la naştere)", „Destinul cărții", „Dimitrie Cantemir".
• Organizarea Seminarului Național cu genericul „Probleme de integrare şi consolidare a bibliotecilor".
• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2002" cu genericul „Bibliologia Moldovei la începutul mileniului III".
Moderator: Alexe Rău
Participanți: Dumitru Cambur – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Aleisha Wooduard – Ambasada S.U.A. în Republica Moldova, Mariana Alexandri – Fundația SOROS-Moldova etc.
• Donații de carte din partea: Ambasadei Marii Britanii – 101 vol., Ambasadei României – 342 vol., Ambasadei Poloniei – 197 vol., Ministerului Culturii al Republicii Moldova – 147 vol., Comunității Rusiei – 217 vol., Fundației SOROS-Moldova – 118 vol., Fundației Cărții – 166 vol., Academiei Române

– 119 vol., Vladimir Voronin, Preşedintelui Republicii Moldova – 104 vol., Dumitru Fusu (bibliotecă personală) – 787 vol.

2004

• Semnarea Acordului bilateral de colaborare cu Biblioteca Națională a Republicii Belarus.

• Demararea procesului de implementare a modulului „Circulație" al programului TINLIB.

• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2003" (12 martie), cu genericul „Bibliotecile, colaborarea şi cooperarea din perspectiva globalizării".

• Organizarea conferinței tinerilor bibliotecari cu genericul „Imaginea bibliotecilor şi a bibliotecarului în societate".

• Organizarea Seminarului Național cu genericul „Biblioteca publică în perspectiva Societății Informaționale: priorități, roluri, necesități".

• Organizarea Seminarului Național cu genericul „Conservarea şi restaurarea documentelor".

• Modernizarea paginii web a BNRM.

• Donații de carte din partea: Arhivei Naționale a Republicii Moldova – 535 vol. editate în sec. XVII-XIX, Mănăstirii Putna – portretele lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, Preşedintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin, Clara şi Pavel Balmuş, Serafim Urecheanu, Tudor Colac, Ion Gagim.

2005

• Acceptarea Bibliotecii Naționale în calitate de membru cu drepturi depline al Fundației „Conferința Bibliotecilor Naționale Europene" (CENL).

• Extinderea serviciilor web: inițierea serviciilor de referințe „Întreabă bibliotecarul", „FAQ" etc.

• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2004" cu genericul „Biblioteca – centrul strategic în democratizarea societății".

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Lilia Snegureac – Biroul de Informare al Consiliului Europei din Republica Moldova, Roman Purice – Centrul de Resurse Informaționale, Ambasada S.U.A. etc.

• Donații de carte din partea: Arhivei Naționale a Republicii Moldova – 403 vol., Regiei Autonome „Monitorul oficial" din România – 200 vol., familia Balmuş, P. Todos, A. Danilă, A. Petrencu.

2006

• Elaborarea modelului strategic de creare a Bibliotecii Naționale Numerice a Republicii Moldova.

• Susținerea atestării în vederea conferirii gradului de calificare (58 de salariați).

• Lansarea modelului strategic de creare a Bibliotecii Naționale Numerice a Republicii Moldova.

• Organizarea a 54 de activități culturale. Relansarea Salonului Internațional de Carte şi Presă într-o formulă nouă.

• Reorganizarea site-ului BNRM. Expunerea activităților de către Serviciul „Programe culturale" în regim on-line.

• Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2005" (16 martie), cu genericul „Bibliotecile Moldovei în contextul trecerii de la Societatea Informațională la Societatea Cunoaşterii".

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Ministerul Culturii şi Turismului, Ministerul Educației, Tineretului şi Sportului al Republicii Moldova, John Balian – Ambasada S.U.A. etc.

• Demararea cercetării ştiințifice „Timpul şi spațiul lecturii în Moldova".

• Crearea Forumului Managerilor.

• Donații de carte din partea: Preşedinției Republicii Moldova – 200 titluri de publicații deosebit de valoroase. Majoritatea edițiilor au o prezentare grafică şi poligrafică specială, unele lucrări sunt în coperți de piele naturală, Arhivei Naționale a Republicii Moldova – 20 copii ale documentelor guvernamentale din sec. XVIII-XIX în limba franceză, pe hârtie timbrată de filigran, Bibliotecii Parlamentului Republicii Moldova – circa 3 500 ex. de publicații periodice.

Între Drumuri şi Cărți

Acum câteva zile am primit o invitație de la prietenii mei din Chişinău, Vera Osoianu şi Alexe Rău, să scriu un articol pentru un număr jubiliar al *Magazinului bibliologic*, dedicat celor 175 de ani ai Bibliotecii Naționale, ba mai mult chiar, să accept să fac parte din colegiul de redacție al acestui număr şi să-l provoc şi pe Mihai Gherman la colaborare.

Istoria se repetă, pentru că acum cinci ani primeam o invitație similară să scriu un articol, cel mai frumos, pentru numărul special dedicat jubileului de 170 de ani ai Bibliotecii Naționale. Ne-am propus atunci, împreună cu regretatul Traian Brad, să realizăm un interviu în care să-i invocăm pe toți cei care de-a lungul anilor i-au devenit colaboratori, prieteni, confidenți şi fără de care niciun sfârşit de august nu putea fi conceput. N-am mai reuşit să realizăm ce ne-am propus, dar am adunat în *Articol fără titlu* câteva gânduri, trăiri şi sentimente pe care a reuşit să le schițeze Traian înainte de dispariție.

Nici de data aceasta nu voi reuşi să fac un articol la comandă, iar pentru că un jubileu înseamnă, în primul rând, sentimente şi amintiri, m-am gândit că tot în doi e mai uşor să le depeni. L-am convocat pe Mihai Gherman la o bere să punem la cale colaborarea, dar după prima duzină de bancuri povestite cu viteză, har şi lux de amănunte de către Mihai, abia dacă am găsit un titlu pentru articol.

Am căzut de acord că pentru noi mai important este jubileul de 15 ani de la demararea reformei bibliotecare în Republica Moldova, iar perioada 1992-2007 este presărată de multe amintiri frumoase, iar pentru Mihai şi de câteva prietenii sincere şi durabile construite în aceşti ani.

Aşadar eu mi-am asumat inițiativa şi am pregătit un set de întrebări, nu de alta, dar dacă ne vom tot întâlni la câte o bere în vara aceasta nu cred că vom mai avansa în discuții şi riscăm să ne prindă jubileul de 180 de ani ai bibliotecii fără ceva concret.

T.C. Dragă Mihai, eşti unul dintre cei puțini „bolnavi de Basarabia" care au mai rămas după dispariția lui Traian. E absolut obligatoriu să vii la Chişinău măcar o dată pe an şi în fiecare vară îmi spui că dacă nu te mai invită nimeni tu tot vei veni. Ei, în acest august nu ai motive de îngrijorare, invitația la jubileul Bibliotecii Naționale ți-a fost lansată. Ce înseamnă pentru tine acest drum?

M.Gh. Pentru mine primul drum la Chişinău a fost o datorie de suflet pe care trebuia să o îndeplinesc pentru mine însumi. În 1984 am fost într-una din acele excursii de grup pe trasee prestabilite: Kiev, Moscova, Leningrad, Riga. Eram extaziat de cultura, muzica şi filmele ruseşti, pe care le-am căutat peste tot în drum (printre altele, am fugit de la vizitarea Muzeului Lenin la Moscova ca să văd Galeriile Tretiakov şi, dacă tot am ratat excelenta masă de la restaurant, am avut noroc să prind şi un *Boris Godunov* de zile mari la Bolişoi Teatr; am fugit de la un program de circ la Kiev ca să văd baletul *Spartacus* la operă şi de la unul de bar la Riga ca să îl aud pe Atlantov în *Traviata*. La întoarcere, cu aproximativa mea rusă am început să povestesc cu însoțitoarea de va-gon, o mamaşă foarte cumsecade. Probabil m-a simpatizat, căci, în momentul în care trenul staționa în Chişinău, mi-a făcut semn că pot coborî, după care a închis uşile vagonului pentru ceilalți. S-a apropiat de mine un tânăr pe peron şi a intrat în vorbă cu mine. La un moment dat m-a întrebat: „Nu aveți o carte românească?". Nu aveam şi m-a cuprins o aprigă remuşcare că nu puteam să îi ofer ceva. Acuma încercam să îți răspund acestei întrebări. Şi, pentru că în dosul şi lângă cărți sunt oameni, mi-am făcut o sumedenie de prieteni. Şi... m-am îmbolnăvit de Chişinău. Iar în anul în care s-a întâmplat să nu pot merge, m-am simțit într-adevăr un bolnav şi un neisprăvit. Pot să mai adaug că unul din drumurile mele – era pentru inaugurarea „Bibliotecii Transilvania" – a coincis cu declararea independenței de stat a Moldovei. Am stat o zi întreagă în fața Parlamentului şi mă uitam înmărmurit la fețele celor care erau în mulțime. A fost ultima dată când am plâns de emoție. Îmi aduc aminte de o carte a lui Erenburg intitulată *Oameni*, *ani*, *viață*. Dacă ar fi să scriu un jurnal al drumurilor la Chişinău l-aş numi *Cărți şi prieteni*.

T.C. Îmi răscoleşti dorul de casă cu aceste amintiri… Sunt de aproape nouă ani la Cluj, dar pentru mine lucrurile sunt foarte clare, când spun „la noi" sau „acasă" aceasta înseamnă la Chişinău. În comunicările de specialitate sau în discuțiile particulare la Cluj sau Chişinău niciodată nu greşesc să spun altfel. Acuma, după atâția ani, pot să fac şi eu nişte aprecieri şi să constat că pentru un basarabean lumea Clujului pare sobră, pragmatică şi rece; eu m-am format într-un mediu plin de sentimentalisme şi sinceritate cum, de altfel, sunt toți basarabenii şi această lume imi lipseşte. Cel mult trei luni rezist, după care încep să mă agit, să-mi fac drum încoace, să-i văd pe toți, să mă încarc cu energia de acasă şi să mă întorc la Cluj. Este exact teoria Irinei Petraş despre loc şi locuire care mi se potriveşte de minune. Nu este doar percepția mea, cunosc din discuțiile cu ardelenii care au vizitat Chişinăul impresiile pe care le-au avut la un prim contact cu oamenii de la noi, pe mulți i-a mirat felul nostru de a discuta, francheţea şi spontaneitatea oamenilor, unora li se pare un comportament desuet. Ai avut şi tu aceleaşi impresii?

M.Gh. Primele mele impresii de la Chişinău au fost cât se poate de diverse, arătându-mi o lume cu totul diferită de ceea ce ştiam eu de pe la noi. Să încep cu o mică întâmplare: veneam cu primul transport de cărți dinspre Albița şi la intrare în Chişinău (era trecut de miezul nopții) am văzut un tânăr care avea în brațe un borcan de vreo 10 litri cu un lichid întunecat la culoare. L-am întrebat cum ajungem la Hotelul „Inturist" unde ştiam că avem cazarea. Ne-a spus că el stă chiar lângă hotel, că, dacă îl luăm cu noi, ne arată drumul. Când am ajuns la hotel noi, ardelenii, am scos sticlele de pălincă să sărbătorim sosirea. I-am dat şi lui să bea. Țuica era bună, de prună. A gustat-o, s-a strâmbat, spunând „Arde! Trebuie să o potolim!" şi a desfăcut capacul borcanului. Atunci am aflat că vinul se poate transporta şi în borcane, în lipsă de sticlă sau de damigeană. Ne-am „înfrățit" în fața hotelului vreo două ore ba gustând țuica noastră, ba potolind-o cu excelentul vin basarabean.

Ulterior mi-am făcut mulți prieteni (de ce să ascund, am avut şi experiențe negative) şi am descoperit o lume extraordinară. Comportament desuet? În niciun caz! Sincer, spontan şi format în alt univers de cultură. Şi, pentru că am fost în mai multe locuri în lumea asta, am învățat să iubesc oamenii din diferite locuri aşa cum sunt şi să încerc, în măsura în care se poate, să mă integrez lor. Ca situație amuzantă, mi-aduc aminte de un italian şi un francez care se certau de mama focului când se mănâncă brânza: înainte sau după masă. Şi, nemaiavând argumente, m-au întrebat pe mine cum se mănâncă la noi brânza. Ajunsesem judecător într-o situație în care, în copilărie, brânza se mânca doar cu mămăligă... Revenind la lucruri serioase, trebuie să spun că la Chişinău am luat nu puține lecții de omenie, generozitate şi prietenie care m-au

impresionat profund. Şi sper din tot sufletul că, la rândul meu, nu am făcut o impresie prea proastă. Nu de alta, dar vreau să vin întotdeauna cu fruntea sus şi cu inima uşoară.

T.C. Fiind de câțiva ani buni în Transilvania nu pot să nu remarc că aici este o lume mai calmă, mai ordonată; la Chişinău mai puțini bărbați îți vor deschide uşa să te lase să treci prima, vei mai primi şi câte un cot în coastă în „rutierele" noastre, dar şi dacă cineva îți va spune că i-a fost dor de tine şi că s-a gândit la tine – să fii sigur că aşa este!

M. Gh. Cu atât mai mult mă deranjează acest cuvânt „desuet". Trebuie să mărturisesc că drumurile cu cărți la Chişinău mi-au dăruit câțiva prieteni pentru toată viața în biblioteci şi în afara lor (ca să nu se supere, le voi spune numele doar a câtorva în ordine alfabetică Larisa, Lenuța, Lidia, Ludmila, Paşa, Sveta, Vera, Alexandru, Alexe, Anatol, Costea, Ion, Iurie, Pavel, Vova şi mulți alții). Tot la Chişinău am cunoscut oameni de care m-am simțit legat de la prima vedere. Nu pot să nu-l amintesc pe părintele Petru Buburuz, pe care l-am îndrăgit de când l-am văzut. Pentru nimica în lume nu aş vrea să îl supăr, dar aşa mi-l închipuiam eu pe Ion Creangă. Şi, deşi pare curios, Chişinăului îi datorez prietenia cu Traian Brad sau Dimitrie Poptămaş, pe lângă care, în atmosfera „sobră şi pragmatică" a Clujului aş fi putut trăi fără să ne cunoaştem. Aici ni s-a deschis inima şi am comunicat cum nu am fi făcut-o niciodată acasă. Chişinăului îi datorez atât de mult…

T.C. Iar noi, la rândul nostru, ne-am legat sufleteşte de atâția oameni minunați din Transilvania şi nu numai. Domnului Dimitrie Poptămaş i-a picat extra-ordinar la suflet acea „băncuță" cu vin de-al nostru, despre care ai pomenit. Mi-l amintesc pe Traian cum se distra: „Iar te-ai aşezat lângă băncuță, tâlharule?!" Au fost câțiva directori de bibliotecă au plâns cu noi alături în Piața Marii Adunări Naționale, au petrecut şi s-au bucurat sincer pentru noi în nenumărate situații, ne-au ajutat frățeşte şi ne-au iubit cu adevărat. Au fost nişte ani de vis, păcat că vorbim despre ei la trecut. Citeam recent o mărturisire a lui Alexe Rău despre anul 1992 ca despre cea mai frumoasă perioadă din viața profesională şi m-am gândit că nu doar pentru el, ci pentru toată echipa noastră de atunci au fost cei mai frumoşi ani bibliologici. Şi nu eram deloc începători, la începutul anilor '90 aveam ceva experiență în spate, dar din acest an totul a pornit altfel. Aveam şi vârsta tuturor îndrăznelilor, dar şi conjunctura favorabilă entuziasmului nostru. Prindeam din zbor ideile lui Alexe Rău şi într-un timp scurt Biblioteca Națională a devenit locul celor mai frumoase lansări de carte, a fost reluat cenaclul literar „Miorița", s-au inaugurat nişte activități deosebite: ateneul „Biserica Albă", simpozionul „Valori bibliofile", Clubul bibliotecono-mişti-lor, Salonul Național de Carte, colaborări cu uniunile de creație, cu Asociația Istoricilor, Ambasada României şi câte altele. Era o atmosferă plină de vervă creativă, concursuri de idei… Îmi amintesc despre o expoziție pe care o organizam către Ziua Limbii Române în 1994. Era anul când a avut loc Congresul „Casa noastră - Republica Moldova" şi când s-a pus din nou la îndoială originea limbii noastre. După toate discuțiile purtate ani de zile pe această temă lucrurile păreau atât de clare încât nimeni nu se mai aştepta la o asemenea turnură. Ne-am zis atunci să organizăm o expoziție de carte în limba moldovenească, cu alfabet chirilic, cărți tipărite la Balta şi Tiraspol în perioada interbelică. Am scos de la „Colecții speciale" abecedare, cărți de medicină, tot felul de „perle" din toate domeniile. În ziua când aranjam expoziția „Teatrul poetic închiriase" sala de festivități a bibliotecii pentru o repetiție, dar toți actorii au dat năvală la expoziția noastră şi repetiția a fost compromisă. Mai bine zis spectacolul se năştea pe loc, actorii gesticulau şi citeau expresiv din cărțile de medicină despre *„микробу кари ести ун фел ди жувины кари ажунжи ын трупу омулуй..."*, distracție mare, iar organizarea expoziției s-a întins cu mult peste sfârşitul programului. După ce am terminat de aranjat cârțile ajunsesem la cel mai dificil moment: ce generic să-i punem? Şi Alexei Rău era la încurcătură, a zis că anunță un concurs pentru cel mai reuşit generic, dar ne-a sugerat că la o prostie trebuie să răspundem tot cu o prostie. Trebuie să mă laud aici că răsfoind şi aranjând cărțile cu pricina mi-a picat în mâini un titlu: «*Жеспили ынкы бызыи*». Mi s-a părut un titlu genial pentru inepțiile care se conțineau în paginile acelor publicații dar şi pentru inițiatorii dezbaterilor despre originea limbii noastre. Acesta a fost titlul expoziției, deci am câştigat concursul. Poate în august, când vom merge la jubileu, voi primi şi premiul…

M.Gh. Mi-aduc şi eu aminte de prima donație de carte pe care o dusesem cu un TIR şi din care s-a creat nucleul Bibliotecii „Transilvania". Din grupul nostru mai făceau parte, în afara şoferului, încă două persoane, pe care nu le-am mai văzut din momentul sosirii la Chişinău până la plecare (atuncea având fiecare vreo două televizoare în culori – de care la noi încă nu se găseau prea uşor). Am descărcat maşina împreună cu un şofer (care nu avea maşină!) al Lidiei Kulikovski, iar cele care preluau căr-

țile erau un grup de bibliotecare – în frunte cu Paşa Onciu – care parcă mângâiau cărțile cu uimire. Toate drumurile care le făceam spre Chişinău erau o permanentă improvizație în care, cu o zi înainte, nu se ştia complet ce vom duce – mereu au apărut cărți în ultimul moment, aşa că listele care le prezentam la vamă erau de cele mai multe ori adevărate ficțiuni – şi nu ce transportam cu adevărat. Totdeauna Traian Brad găsea, ca un vrăjitor, o soluție. Bineînțeles că s-au întâmplat şi lucruri haioase: ducând odată manuale şcolare, am apelat şi la Secția de învățământ din Cluj să ne dea tot ce aveau ei disponibil. Doi colegi, care le-au preluat, le-au împachetat cu grijă, fără să le fi studiat amănunțit. Şi aşa am transportat până la Chişinău – şi înapoi – câteva sute de manuale în limba maghiară...

Sau îmi aduc aminte de momentul când a trebuit să vorbesc la lansarea unei cărți pe care nu o citisem. Pe autor îl ştiam bine – era clujean de-al meu – şi s-ar fi simțit jignit să afle că încă nu îi citisem cartea, ...aşa că am vorbit... uitându-mă în grabă la tabla de materii. La sfârşit m-a îmbrățişat cu lacrimi în ochi spunându-mi : „Eşti primul care a priceput tot ce am vrut să spun". După aceea i-am citit cartea de ruşine şi am descoperit că nu greşisem prea mult.

T.C. Îmi amintesc cazul cu manualele în limba maghiară, s-a întâmplat chiar în fața Bibliotecii Naționale când descărcați donația pentru noi şi pentru bibliotecile din teritoriu. Erați şi amuzați şi speriați să nu observe Traian gafa. Câte întâmplări şi peripeții au fost în anii aceştia cred că s-ar putea scrie un jurnal de călătorii de toată frumusețea. Am călătorit şi eu de câteva ori cu autocarul cu ardelenii sosiți la Zilele Bibliotecii „Transilvania". Traseul Cluj - Chişinău şi invers era scenariu de film, fără discuții.

Noi ne-am aşezat pe depănat amintiri nostalgice, dar trebuia să-ți spun de la bun început că numărul jubiliar al *Magazinului bibliologic* se profilează a fi unul mai puțin festivist şi patetic, pentru aceasta se vor organiza simpozioane ştiințifice şi sesiuni de comunicări, iar în revistă ne-am propus să publicăm mărturisiri şi întâmplări din spatele culiselor, deci vei avea posibilitatea să spui şi un banc bibliologic.

M.Gh. Nu ştiu pe care să îl spun: cel cu definiția clasificării zecimale universale (Clasificarea universală este metoda ştiințifică cu care clasezi cărțile după conținutul lor în nişte domenii de care nu ai nici cea mai vagă idee)? Sau cel conform căruia un bun cititor este cel care vine cu un sfert de oră după începerea programului şi pleacă cu o jumătate de oră înainte de închiderea bibliotecii? Sau să spun bancul despre ardeleanul care îşi cumpără cărți de la anticariat pentru că sunt gata citite? Sau să îl spun cel cu reporterul care mergea, pe vremea lui Ceauşescu, să facă un reportaj despre ce citesc țăranii. Şi îl întreabă pe badea Ion care e programul lui zilnic. El zice: „Când mă scol, îmi iau traista cu mâncare şi pornesc la cosit. Şi atunci când am obosit mă trag la umbră, scot sticla de țuică şi beau vreo sută de grame. Sara când mă întorc în sat mă duc la bodegă şi beau cu ceilalți prieteni ai mei" Reporterul zice: „Bade, te rog să nu vorbeşti despre băutură, te rog să vorbeşti numai de cărți!" Şi atuncea badea Ion începe din nou în fața microfonului: „Dimineața, când plec la cosit, îmi iau un volum cu mine şi când am obosit mă trag la umbră şi citesc cam o sută de pagini. Mai lucrez cât mai lucrez, şi apoi mai citesc încă o sută de pagini, până termin cartea. Seara, când ajung acasă, mă duc cu prietenii mei la bibliotecă, unde citim tot felul de cărți până la miezul nopții, că atunci se închide biblioteca şi ne dă afară!" Reporterul zice: „Şi atuncea mergi acasă ?" „Nuu! Mergem toți în pivnița lui Gheorghe, că el are o tipografie acolo şi ne dă să citim cât vrem noi!"

T.C. Ultimul este genial! Trebuie să le spun colegilor noştri basarabeni, care nu au fost la Cluj în ultimii ani, că sediul nou al Bibliotecii Județene se află destul de departe de centru, iar Mihai Gherman este profesor la Universitatea „1 Decembrie 1918" din Alba-Iulia şi este mai mult plecat decât prezent în Cluj pe parcursul săptămânii. Cu toate acestea, când prinde o oră liberă vine cu viteză la Biblioteca Județeană, până ajunge la biroul meu în secretariat colegele deja râd. Uşa se deschide cu un „Sărut mâna" grăbit şi cu întrebarea „Ai auzit ultimul banc?"

Ai o memorie extraordinară la bancuri. Mai corect zis şi la bancuri, că de date, evenimente, personalități şi războaie nici nu mai vorbesc. Când era sediul bibliotecii în centru, colegele de la „Clasificare" te aşteptau să vii la „bancul de dimineață" şi să le ajuți să clasifice o carte sau alta, că tu te descurcai în războaie şi cronologii fără niciun fel de enciclopedii sau dicționare.

M.Ch. Mulțumesc de prezentare, dar eu tot bibliotecar am să mă consider până la moarte! Pentru cei care nu ştiu, biblioteca poate să devină şi o boală, ca toate lucrurile de care nu te poți despărți. Cât despre bancuri, la un banc bun trebuie – exact ca la teatru – şi publicul adecvat, care să îl guste. Pe de altă parte, bancurile m-au scos de câteva ori în viață din situații neplăcute. Îmi aduc aminte de un moment când s-a comunicat greşit la Freiburg sosirea unor colegi din Cluj. Se făcuse rezervarea la hotel, suma era achitată, iar ei soseau doar după o săptămână. M-am dus la hotel

şi, după ce mi-am cerut scuze pentru germana mea proastă, i-am spus doamnei de la recepție bancul cu întrebarea pusă de un ascultător la Radio Erevan dacă e adevărat că marele compozitor Şostakovici a primit o „Volga". Radio Erevan răspunde: Da, este adevărat, dar nu e vorba despre marele Şostakovici, ci despre marele Haciaturian, nu este vorba despre o „Volga", ci despre o bicicletă şi nu este vorba despre primit ci despre furat. Nemțoaica a avut un moment de stupoare, după care a tras un hohot de râs. Iar eu am adăugat "Iar prietenii mei din România vor sosi doar peste o săptămână!". A urmat al doilea hohot de râs şi mi-a spus: "Aceste computere fac totdeauna greşeli la programare! Totul e în regulă!"

T.C. Un răspuns elegant. Apropo de afirmația pe care ai făcut-o că şi biblioteca poate să devină o boală… Şi la Chişinău, ştii bine, sunt mai mulți bibliotecari incurabili. Nu vreau să dau nume, ei sunt peste tot: la Biblioteca Națională, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" sau la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă", la Biblioteca ASEM sau ULIM, dar toți ne-am constituit într-o comunitate profesională după acel 1992 şi de la Națională a pornit schimbarea. Pentru că este un jubileu poate că ar fi bine-venite câteva gânduri pentru prietenii de acolo şi o urare pe măsură...

M. Gh. Încep iarăşi cu o amintire. Atunci când, după terminarea facultății, am ajuns în Biblioteca Filialei Cluj a Academiei, am considerat acest lucru o favoare a sorții. În primul rând pentru că aveam acces direct la nenumărate cărți pe care, altfel, nu le-aş fi avut niciodată în mână şi, mai ales, pentru că am avut răgazul să le şi citesc. În al doilea rând am fost coleg, eu cel cu caş la gură, cu o serie de mari cărturari care, pe motive politice, erau marginalizați pe post de documentariști, oameni de mare calitate de la care am învățat enorm. După mai bine de treizeci de ani de bibliotecărie, mă consider un favorizat al sorții. Venind la Chişinău am găsit exact oamenii care răspundeau acestei imagini pe care o aveam despre rostul bibliotecarului: am găsit un profesionalism de cea mai bună calitate, rigoare ştiințifică şi dăruire pentru munca noastră. Şi am mai găsit ceva ce nu aveam noi acasă în aceeaşi măsură: o conştiință profundă a rolului şi locului bibliotecii în societate, nu numai ca depozit al memoriei, ci şi ca voce imparțială a colectivității. Prima dată când am intrat în Biblioteca Națională sau în cea Municipală am avut clar senzația că pătrund într-o instituție care îşi cunoaşte şi îşi asumă rosturile sale, iar oamenii cu care am vorbit erau conştienți de locul lor în realizarea acestor rosturi. Am învățat foarte multe, lucru care, sper, este reciproc. Căci deschiderea pe care au arătat-o prietenii basarabeni pentru a vedea lucrurile bune din bibliotecile din România a fost totală. Fără a încerca să fiu patetic, am simțit în permanență o punte de comunicare profesională şi umană şi o bucurie a întâlnirii cu toate câte le avem, bune sau rele.

T.C. Şi urarea?

M. Gh. Dragilor! Dacă v-aş declara că sunt prieten pe viață cu voi, ar fi prea puțin, pentru că prieteniile se mai şi strică! Ceea ce simt eu este acelaşi lucru pe care îl ai în comun cu o rudă apropiată, pe care ți-a dat-o Dumnezeu pentru toată viața şi de care o supărare trecătoare nu te poate despărți. Nu ştiu ce simțiți voi, dar eu vă anunț că de mine nu veți scăpa chiar aşa de uşor şi că, la bune-rele, rămânem împreună!

Cu aceste urări sincere dialogul nostru ar fi trebuit să se încheie, pentru că a doua zi Mihai zbura la Luxemburg, apoi la Leipzig şi nu reuşisem să facem şi o poză pentru acest articol. Eu aveam una singură, pe care am făcut-o atunci când puneam la cale colaborarea, dar care lui Mihai nu i-a prea plăcut. Discuția de final m-a determinat să trimit şi poza, şi mesajul lui Mihai:

„... deci, luni dimineața (urmează să stabilim duminică ora) vin la bibliotecă (sau ieşi tu). Iau aparatul de fotografiat cu mine şi facem pozele, ca aia pe care o ai tu, în care e numai o sticlă cu bere şi un singur pahar în fața mea, e compromițătoare: ori va zice lumea că eu sunt zgârcit, ori că tu eşti pocăită".

Cluj-Napoca, iunie 2007

Tatiana Costiuc
Mihai Gherman

Un luptător
pentru instaurarea ordinii în Bibliotecă

Svetlana Barbei

La sfârşitul anilor '80 Biblioteca era vizitată deseori de un veteran de război pe nume Mirgorodski, care venea întotdeauna cu multe medalii prinse la piept şi de fiecare dată încerca să facă ordine în toate. El nu se limita la constatarea neregulilor, dar neapărat găsea şi persoanele care purtau vina pentru ele, stabilea termene pentru eliminarea acestor nereguli şi nota în carnetul său numele executorului lucrărilor corespunzătoare. Datorită insistenței acestui cititor - luptător pentru instaurarea ordinii, în Bibliotecă s-au făcut multe lucruri bune: a fost ales un comitet al cititorilor, reparată scara la subsol, cumpărate urne de gunoi pentru zona de cititori, organizate locuri pentru fumători, afişate programul de lucru al directorului cu indicarea orelor pentru audiența cititorilor şi anunțuri în care se spunea că veteranii şi participanții la război sunt deserviți fără rând. Aceste avize au fost afişate pretutindeni, chiar şi acolo, unde niciodată nu se creau cozi.

Dl Mirgorodski a vrut ca Biblioteca să aibă neapărat o „gazetă de perete", care să însereze plângerile şi sugestiile cititorilor, programul de manifestări culturale pentru luna viitoare, iar fişele din fişierul „Cărți noi" să fie păstrate timp de un an de zile. Cititorul cu pricina era un generator permanent de idei noi şi manifesta o insistență deosebită pentru materializarea acestora. Vestea despre sosirea lui la Bibliotecă se răspândea cu viteza sunetului şi imediat închidea mai multe uşi. În acest mod unii responsabili din Bibliotecă se ascundeau de cititorul „cicălitor", care deseori le aducea „dureri de cap" şi le dădea totdeauna front suplimentar de lucru...

ÎNDEMNUL UNUI CITITOR FIDEL

Dragi cititori – reprezentanți ai sexului puternic,
Treceți mai des pragul Bibliotecii pentru că ea vă poate ajuta să găsiți nu numai cartea de care aveți nevoie, dar şi femeia vieții dvs. Personal, am găsit şi una şi alta. Mai précis, Biblioteca mi-a fost "naşă de logodnă" atunci, când fiind student, o frecventam zilnic. Anume aici, acum 35 de ani, mi-am găsit, printre tinerele bibliotecare, aleasa inimii. Tot aici, printre cele mai bune bibliotecare, mi-am găsit şi naşa de cununie. Altfel spus, Biblioteca m-a ajutat să-mi ridic căminul familial. În consecință, m-am ales cu o soție exemplară şi de atunci nu mai bat drumurile pe la biblioteci. . .

Urmați exemplul unui fost cititor fidel al Bibliotecii Naționale. Vă asigur că nu veți regreta.

Anatol Barbei, jurnalist

„Literaturile Lumii", mereu îmbietor serviciu...

Venim în continuare (în ultima vreme, e drept, tot mai rar) în sala de lectură a Serviciului „Lecturile Lumii", căutând cu febrilitate câte o informație sau sursă bibliografică, de negăsit în alte biblioteci sau alte servicii (în cadrul aceleaiași Biblioteci Naționale)... În mare grabă, abia dacă mai reuşim să contemplăm, ca odinioară, pe peretele stâng (dinspre stradă), portretele a doi titani ai literaturii universale: Shakespeare şi M. Sadoveanu, ultimul dintre aceştia continuînd să reprezinte, cu demnitate şi măreție, scrisul literar (dar şi cronicăresc-epopeic-„crengian") al Moldovei noastre străbune, al României întregi („dodoloațe"; v. "Hronicul şi cântecul vârstelor" de L.Blaga, „confrate" întru... Mutenie şi tăceri cu M.S., şi care îl considera pe înaintaşul său „Patriarh al pădurilor").

Ne vedem, astfel, copleşiți de aduceri aminte din cei 40-50 de ani (începând de pe la 1962, când fosta Bibliotecă Republicană împlinea abia...130 de ani), dulci amintiri din vremurile când eram, probabil, printre cei mai fideli (poate şi...fanatici, dacă nu nişte „fani") cititori („utilizatori"? „vizitatori"?, în limbaj secstatistic de azi). Veneam, aproape zilnic, în ospitaliera sală de lectură a literaturii şi presei periodice „în limbi străine" (unde era, în fond, adăpostită şi Limba Română, spre deosebire de substituitul acesteia, „moldov'nească" de ieri şi de astăzi...). Ar însemna să spunem nişte adevăruri, totodată, afirmând că ne interesa numai literatura şi limba „națională" sau doar cărțile, revistele, almanahurile de cultură generală de aceeaşi expresie; eu, bunăoară, citind, cu aceeaşi nepotolită sete, literatură în limbile franceză, italiană, apoi în poloneză, bulgară, (apelând, desigur, la ajutorul dicționarelor respective, la amabilitatea bunelor bibliotecare de aici), m-am încumetat să pătrund şi în „stihia" limbilor cehă, portugheză, greacă, germană şi engleză... Iar doamna Clara (n. Gârlă, în 1946, în Hâjdieni-Bălți), moştenind din familie talente şi capacități de plastician (pe care le cultivă şi în prezent), fiind nevoită să mincească (funcționară) până mai de curând, se consideră cititoare anume a acestei săli (de lectură „în limbi străine") încă din timpul studiilor medii (de pe când se dădea în exploatare noua incintă a Bibliotecii „N.K.Krupskaia"), apoi şi superioare (în perioada 1966-1972)...

Generalizând, am putea considera drept cea mai „activă" şi „fructuoasă" perioada: 1965-1990, adică 25 de ani de „vizite" şi „frecvențe" în această ...legendară Sală de lectură („legendă" presupunând tot o ... lectură în fond, adică: lege, legere, latineşte, nu-i aşa?). S-a întâmplat, astfel, că la începutul perioadei indicate, în urmă cu 42 de ani, ne-am decis să facem, şi noi, „casă comună", „mireasa" neavând încă 19 ani, iar „conu mire" fiind în al 21-lea an. Cum, însă, de-a lungul a 11-12 ani, am fost nevoiți să închiriem cam tot atâtea gazde (în aproape toate sectoarele Chişinăului), a trebuit să ne „pripăşim", într-un fel anume, la familiara, deja, Sală de lectură (în „limbi străine"). Ne aducem, acum, bine aminte, că încoace preferam să ne „retragem" din unele „gazde" închiriate, revenind „acasă" abia seara sau în zilele când Biblioteca era „fără program"; nu rare ori, îndeosebi P. B., „fugea" la aceleaşi „limbi străine", duminicile sau la Crăciun, de Paşti şi la alte Sfinte sărbători (evident, în loc să binevoiască a se duce la slujbă la vre-o biserică).

Prin urmare, puteau fi „întemeiate"... bârfele (în glumă, bineînțeles) pe seama „tandemului" nostru (de cititori – „visători printre stele") că şi feciorul nostru, născut în septembrie 1973, cu numele Tudor, tot aici ne-ar fi „dăruit (nouă) de Bunul Dumnezeu"... Gluma aceasta e în bună parte credibilă, când admitem, în primul rând, că numele dat băiatului datorează ceva anturajului livresc de aici, întâlnirilor cu alți cititori, ulterior oameni de seamă ai culturii şi artei de la noi; avem în vedere lecturile insistente şi frecvente de Tudor Arghezi, precum şi din Tudor Vianu, apoi şi episodicele discuții-dialoguri cu viitorul folclorist Tudor Colac, cu viitorul poet şi critic literar Tudor Pallady, cu viitorul critic de artă Tudor Braga etc., tot în preajma sălii de „limbi străine" (implicit de „limbă română").

Este, de asemenea, adevărat, că, între timp, de-a lungul deceniilor, am continuat să „întregim-îmbogățim" biblioteca noastră „de familie"; de acest lucru am început a ne ocupa îndeosebi după ce ne-am ales cu un „modest" apartament, în ianuarie 1978, din partea Uniunii Scriitorilor, pe actuala str. Bucureşti (fostă a Podoliei – I.I.Brătianu – „Iskra"). Departe de a-şi propune să facă vreo „concuren-

ţă" cu oricare altă bibliotecă publică (inclusiv cu cea Naţională, fosta „N.K. Krupskaia" mulţi ani), biblioteca noastră particulară a ajuns să întrunească sute şi mii de exemplare, în momentul de faţă „permiţându-ne" să organizăm, pe bază de donaţii, în fond, câte o „Colecţie Clara şi Pavel Balmuş / or. Chişinău, str. Bucureşti" (şi întâi de toate la Biblioteca Naţională, la Serviciul „Carte rară şi veche"). În sfârşit, un amănunt mai... picant din pomenita cale de constituire a acestei biblioteci „de familie", într-o relaţie cumva... cu Sala de lectură a literaturii „în limbi străine": când eram întrebat de vreun coleg viitor deţinător al unei eventuale biblioteci particulare, dacă am cutare ori cutare carte românească, răspundeam (nedându-mă bătut): „nu le-am obţinut-procurat, dar, le am... în minte şi ... în suflet, pentru că le-am citit deja... la Biblioteca Republicană..."

Pentru conformitate:
Pavel Balmuş

P.S.: ***nu pot să nu „divulg" faptul că expunerea acestor amintiri... de familie (despre un serviciu bibliotecar, o sală de lecturi fidele şi mereu îmbietoare...) ne-a fost sugerată de doamna amphitrioană a acestora, dna Zina Culea... pe care ne grăbim s-o asigurăm că, după atâţea ani, n-am uitat încă bunăvoinţa, generozitatea şi amabilitatea cu care eram „trataţi" (de altmiteri, ca şi ceilalţi cititori) din partea majorităţii colaboratoarelor Serviciului (numit în prezent:) „Literaturile Lumii", a doamnelor Valentina Pincevskaia, Valentina Lavrinenko (azi: Turvinenko), desigur dna Zina Culea, Olga Sivac, Olga Bejenaru-Guidea, doamna Maria Maruşceac ş.a., ş.a.***

Acelaşi P.B.

La aniversare

Andrei CRIJANOVSCHI, lingvist

Orice aniversare, dar mai ales una ca aceasta – a principalei biblioteci de la noi - te face să arunci o privire retrospectivă asupra celor simţite şi trăite în compania şi anturajul, mai întotdeauna imaginar, al marilor figuri, personalităţi, autori şi creatori de valori spirituale gravate în cărţi. Constat cu uimire, dar şi cu stupoare, cât de nemilos este timpul cu noi: în ce mă priveşte, sunt un cititor al Bibliotecii Naţionale de o vechime apreciabilă – de peste patru decenii. E mult, e puţin? Mai degrabă puţin, pentru că şi astăzi mă stăpâneşte acelaşi interes şi sete constantă pentru carte, acest nesecat izvor de cunoştinţe. Ar fi multe de amintit şi spus cu acest prilej. Mai întâi, că – în pofida regimului totalitar prin care am trecut – în Salonul Literaturii Lumii, ca printr-o minune, am avut acces la literatura română, unde în anii '60 am făcut cunoştinţă cu operele monumentale

ale unui Al.D. Xenopol („Istoria românilor din Dacia Traiană"), ale unui Al. Philippide („Originea Românilor"), N. Iorga („Istoria Românilor" şi alte studii şi monografii), cu lucrările de bază ale lingviştilor şi filologilor de marcă, precum B.P. Hasdeu, Ov. Densusianu, I. Iordan, Al. Rosetti şi alţii.

Am avut posibilitatea în acei ani să solicit din marile biblioteci străine – prin intermediul Serviciului de Schimb Interbibliotecar – lucrări inexistente în fondurile Bibliotecii Naţionale. Ca o remarcă: mai târziu, în anii '80, când am stat la Moscova, o bună parte din cei peste zece ani, am consacrat studiilor în biblioteci, unde am putut constata cu regret, că fondurile Bibliotecii Naţionale din Chişinău dispuneau de o intimă parte de cărţi pe care ar fi trebuit să aibă o bibliotecă a unei republici de limbă romanică. Au fost lipsă şi până astăzi lipsesc lucrări, instrumente de bază din domeniul romanisticii (studii, monografii, dicţionare, publicaţii lingvistice, de istorie etc. în limbile-surori romanice), în timp ce în bibliotecile din Moscova una şi aceiaşi carte abundă în mai multe ediţii stereotipe. Era rezonabil ca această nedreptate să fie corectată. Cum însă? În momentul dezmembrării Uniunii forul competent de la noi a trebuit să intervină cu solicitarea de a obţine o parte dreaptă de

literatură pentru a completa fondurile Bibliotecii Naționale.

Adeseori îmi aduc aminte de un caz aparte, întâmplat acum aproape 30 de ani, când împreună cu dl M. Cimpoi, I. Hadârcă şi alți tineri poeți am organizat la 5 iunie 1978, în cadrul Salonului Literaturilor Lumii, o serată-simpozion consacrată poeziei spaniole, în special poeților legendarei „Generații de la 1927" (García Lorca, V. Aleixandre, R. Alberti, D. Alonso ş.a.). anunțul seratei „Poesía española", afişat în golul bibliotecii, l-am scris chiar eu (o variantă) în limba spaniolă, pentru că, de când mă ştiu, eram fascinat de alfabetul latin, de care am fost lipsiți de împrejurările nefaste ale istoriei. Dl. Cimpoi îmi spunea amical cu această ocazie că sunt un latinist care vrea să latinizeze Moldova"! Iar poetul Ion Hadârcă a dedicat seratei noastre o frumoasă poezie „Lorca din lămâi" (v. alăturat).

Astăzi trăim alte vremuri, deşi deloc mai uşoare. Ne bucură însă faptul că după 1990 activitatea Bibliotecii Naționale s-a îmbunătățit şi deversificat enorm prin desfăşurări de expoziții de carte, conferințe ştiințifice, jubiliare, comemorative, simpozioane ş.a.

Întotdeauna am găsit şi găsim şi astăzi un spirit deschis de colaborare din partea personalului bibliotecii. În acest context amintesc cu recunoştință pe doamnele Valentina Pincevschi, maria Marusciac, Eudoxia Gustium, Zinaida Culea şi alte doamne şi domnişoare de la Salonul Literaturilor Lumii, precum şi de la celelalte subdiviziuni, care au manifestat şi manifestă multă pricepere şi competență în munca lor.

Felicitări şi urări de bine tuturor!

La mulți ani, Bibliotecă!

Lorca din lămâi

Ion Hadârcă

Andaluzia încape
Toată'n sucul de lămâie,
Lângă sânul ei de ape
Lorca moartea să-şi amâie.

Federico, Federico
Şi'n lămâi rămâi pericol.

Când îşi duce dulcea rază
Liliacul violet
Şi mireasma e un reazăm
La un vaiet de poet.

Federico, Federico
Şi'n lămâi rămâi pericol. –
De mai tremură sutana,
De mai bate cizma'n vid.
Ce-ai simțit atunci cu rana
Răvăşitului Madrid?

Federico, Federico
Şi'n lămâi rămâi pericol!

Peste coaja nopții strigă
Lung cocoşii şi copiii:
– Fe-de-ri-co! Federico...

Plânge'n pumnul strâns lămâia.

O istorie a Bibliotecii în istoria Basarabiei

Harta Chişinăului 1830

«1812: Кишинёв – большая неустроенная деревня», aşezat pe moşii mănăstireşti.
(Н. В. Лашков)
Până prin 1818 ţinutul dintre Prut şi Nistru nu avea un centru administrativ, nu se puteau decide: Orhei, Lăpuşna, Bender sau Chişinău.

1818: în legătură cu vizita ţarului Alexandru I s-au sădit primii arbori care au improvizat grădina publică a oraşului.

«Каждый житель Кишинёва прежде всего купец»
(П. Свинин)

«Проклятый город Кишинёв!
(A.S. Puşkin, Из письма к Вигелю)

Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni care a optat pentru Chişinău ca centru de conducere al ţinutului.
Catedrala veche a oraşului (Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil)

La început se înfiinţează bibliotecile Seminarului Teologic şi cea a Gimnaziului nr. 1 de băieţi

Clima Basarabiei în secolul XIX:
Iulie: maxima 22 grade;
Ianuarie: minima -3 grade;
1876: minima -29,1 grade;
1877: maxima 36,7 grade la umbră.
(P. S. Panteleev)

În 1827 Chişinăul avea 15 poduri care traversau canalele cu apă de pe unele străzi.

În 1832, la Chişinău se înfiinţează prima bibliotecă publică din Basarabia.

În 1842 apare prima farmacie în Chişinău.
La 1842-1848 se ridica Arcul de Triumf.

La 1843 în Chişinău erau 215 fântâni. O găleată de apă costa o rublă.

Comunitatea luterană din Chişinău înfiinţează în 1860 prima bibliotecă de limbă germană.

Biserica Luterană, strada Alexandrovskaia (astăzi pe acest loc se află Preşedinţia RM).

În anii 1850 ai secolului XIX se introduce iluminarea cu gaz a oraşului. În 1867 pe străzile Chişinăului erau instalate 147 de felinare.

Puşcăria din Chişinău a fost construită în 1813. .
În 1843 în ea se aflau 1898 de arestaţi (1620 de bărbaţi şi 269 de femei)

În 1868 apăreau primele instrucţiuni despre modul de excortare a deportaţilor în „pohoduri na Sibir", care începuseră după anexarea Basarabiei.

În 1887 existau 8 biblioteci în Centrul gubernial Chişinău

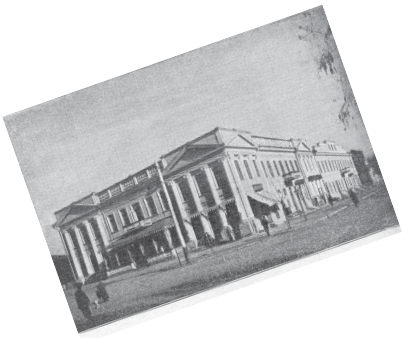

În 1983 în Chişinău existau 94 de biblioteci publice cu un număr total de 6 mln. de cărţi.

În 1888 pe străzile principale ale Chişinăului era instalată prima linie pentru tramvaiul cu cai numit „Konka". Cine urca în „Konka" iarna, ajungea la destinaţie vara.

Cea mai mare bibliotecă, cea a Arhiepiscopiei Chişinăului, se afla, la începutul secolului XX în Casa Eparhială numită „Serafimovskii dom". Aruncată în aer în 1941 de ruşii care se retrăgeau din Basarabia.

(Casa Eparhială, azi pe acelaşi loc clădirea de la colţul străzilor Ştefan cel Mare şi Puşkin vizavi de magazinul „Gemenii"). (Livada din faţa Palatului Mitropolitan, azi pe acelaşi loc Casa Guvernului).

Clădirea Primăriei Chişinăului în care s-a aflat Biblioteca orăşenească în perioada 1876-1941, când primăria a fost aruncată în aer de ruşii care se retrăgeau din Basarabia.

Hotelul clerului din Basarabia, „Suisse", care după al II-lea Război Mondial găzduieşte biblioteca orăşenească A. Jdanov, numită apoi „B. P. Hasdeu".

Selectarea şi comentarea documentelor de Nina Negru

La centenarul naşterii Avvei Paul Mihail (2005)

Pe cărarea lui Desiderie

Agapa spirituală prilejuită de împlinirea unui veac de la naşterea marelui dascăl duhovnicesc şi distinsului cărturar Paul Mihail ar putea avea ca element pornitor evocarea fericitei descoperiri de către sfinţia sa, în 1964, a celui mai vechi manuscris slavon al celebrei lucrări „Espejo del religioso" (1548), tălmăcită pe româneşte cu titlul „Desiderie sau cărare către dragostea lui Dumnezeu". Căci toposul „drumului" a întovărăşit dintotdeauna tradiţia vieţii credinciosului, fiind însă o „invitaţie doar pentru minte şi suflet", cum remarcă Zamfira Mihail, fiica părintelui, care, atunci când comentează această lucrare face uz de celebra sintagmă a lui Umberto Eco „plimbare prin pădurea narativă". O călătorie este însăşi viaţa, zice dumneaei, şi, nu în ultimul rând, cunoaşterea sufletului nostru este, de asemenea, o permanentă scrutare a unui drum spre noi înşine. Căutarea şi îndreptarea de sine întru apropierea de Dumnezeu au constituit firul călăuzitor, firul de lumină de care s-a ţinut cursul vieţii lui Paul Mihail. El însuşi a fost un Desiderie, a fost Doritorul de Dumnezeu ce caută Dragostea lui Dumnezeu, un Desiderie al cărui tată este a se cunoaşte pe sine şi pe Dumnezeu Făcătorul, al cărui slujitor este Dragostea aproapelui. Agapa spirituală închinată memoriei marelui preot ar putea însemna chiar parcurgerea de către noi, cu sufletul, cu ţinerea de minte, cu dragostea de Dumnezeu şi de neam, a cărării pe care a mers Desiderie-ul Basarabiei, Paul Mihail, pentru a afla ce este Răbdarea, porţiunea de cale care duce de la biserica Smereniei la palatul Dragostei lui Dumnezeu, în care s-a învrednicit să se afle astăzi sufletul omagiatului.

L-am cunoscut pentru prima dată în 1992 când, în toiul reformei BNRM, inauguram Athenaeum-ul de cultură şi credinţă „Biserica Albă", formă de activitate cu mare audienţă. Diriguitoarea Serviciului de carte creştină, care fusese înfiinţat atunci în structura BNRM, doamna Iulia Melnic a avut fericita inspiraţie de a-l invita pe părinte la una dintre şedinţele ateneului, iar prezenţa şi participarea Sfinţiei Sale a transformat reuniunea aceea într-un eveniment de neuitat. Am propus atunci să-l alegem preşedinte de onoare al Athenaeum-ului şi el a acceptat cu bucurie. Din acel moment a rămas ataşat de instituţia noastră, a mai participat la câteva şedinţe, iar în 1995 ateneul a organizat o îngândurată şi pomenitoare şedere împreună cu ocazia împlinirii a nouăzeci de ani de la

naşterea părintelui, trecut de curând (în octombrie 1994) la cele veşnice.

Se interesa mereu de noi, ne trimitea scrisori şi cărţi. Citez din epistola trimisă la 1 ianuarie 1994: "*Binecuvântează Doamne cununa Anului Nou care a sosit! Binecuvântează, Părinte al Luminilor, pe întâiul stătător al Bibliotecii Naţionale şi pe ostenitoarele care îndrumă şi luminează poporul doritor de carte. Harul Domnului să vină peste Atheneumul de cultură şi credinţă „Biserica Albă". Istoria a aşezat de cinci sute de ani Valea Albă, locul de martiriu al ostaşilor lui Ştefan cel Mare, ca loc de sfinţenie asemănătoare cu „Biserica Albă". Legătura tainică între „Biserica Albă" cu biserica de la Valea Albă ce-i zice Războieni să rămână un simbol. Rostindu-le acestea, smerenia mea vine la voi cu paşi mărunţi că am ieşit din spital, pentru inima care ostenindu-se mult în trecut, acum vrea să înceteze, şi aşa Vă zic: Hiritisire caldă şi urări de sănătate, bucurii, bărbăţie, succese în munca voastră, fericire şi Mulţi ani cu toată familia. De va vrea Domnul, voi veni la lăcaşul vostru de cultură, voi aduce tipărituri, voi strânge mâna fiecăruia, voi îmbrăţişa pe fiecare mulţumindu-vă pentru titlul de onoare acordat în anul 1992 şi pentru munca voastră de la bibliotecă..."*

Nu a reuşit să ne mai viziteze...

Scrisorile alese ale părintelui, dimpreună cu fondul Atheneaum-ului „Biserica Albă" se numără printre „odoarele" ce le are în colecţiile sale BNRM. Ca şi cărţile şi revistele ce ni le trimitea periodic: tomurile de „Revue des études sud-est europennes" şi ale anuarului Institutului de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol" în care au fost publicate unele studii ale sale şi ale fiicei, jurnalul, cărţi cu autograf din colecţia sa, la care ţinea mult, ca de pildă „Imnele Ţării Româneşti" de Ioan Alexandru. Sunt vestigii care mărturisesc despre felul de a fi şi a gândi ale duhovnicului şi cărturarului, pentru care slujirea ortodoxiei însemna şi slujirea neamului. În virtutea acestui lucru, cercetările sale teologice nu se despart de investigaţiile „laice", mai cu seamă în domeniul istoriei, arheologiei şi în special în acela al bibliologiei. Lucrarea „Acte în limba română tipărite în Basarabia 1812-1830 precedată de Bibliografia tipăriturilor româneşti din Basarabia: 1812-1830", la care a trudit împreună cu fiica Zamfira, constituie una din pietrele de temelie, din monadele templului bibliologiei noastre. Aşijderea sunt şi reflecţiile sale despre lectură, în special despre acel fel de citire care în limbajul duhovnicesc se numeşte „lectură la chilie", precum şi numeroase studii şi cercetări ţinătoare de istoria cărţii şi a tiparului.

Părintele Paul Mihail a fost şi rămâne unul din părinţii spirituali ai Basarabiei, bătându-ne cărarea spre împlinirea noastră creştinească şi de neam.

Alexe Rău

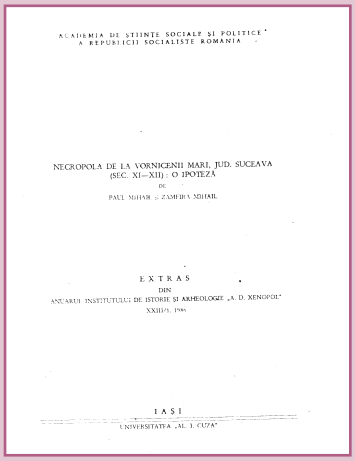

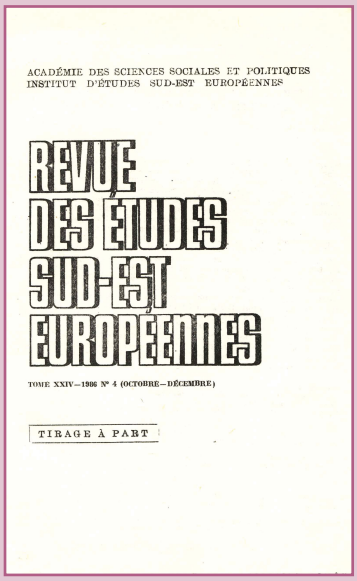

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUT D'ÉTUDES SUD-EST EUROPÉENNES

REVUE DES ÉTUDES
SUD-EST EUROPÉENNES

CIVILISATIONS—MENTALITÉS

TOME XXX—1992 Nos 1—2

TIRAGE À PART

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

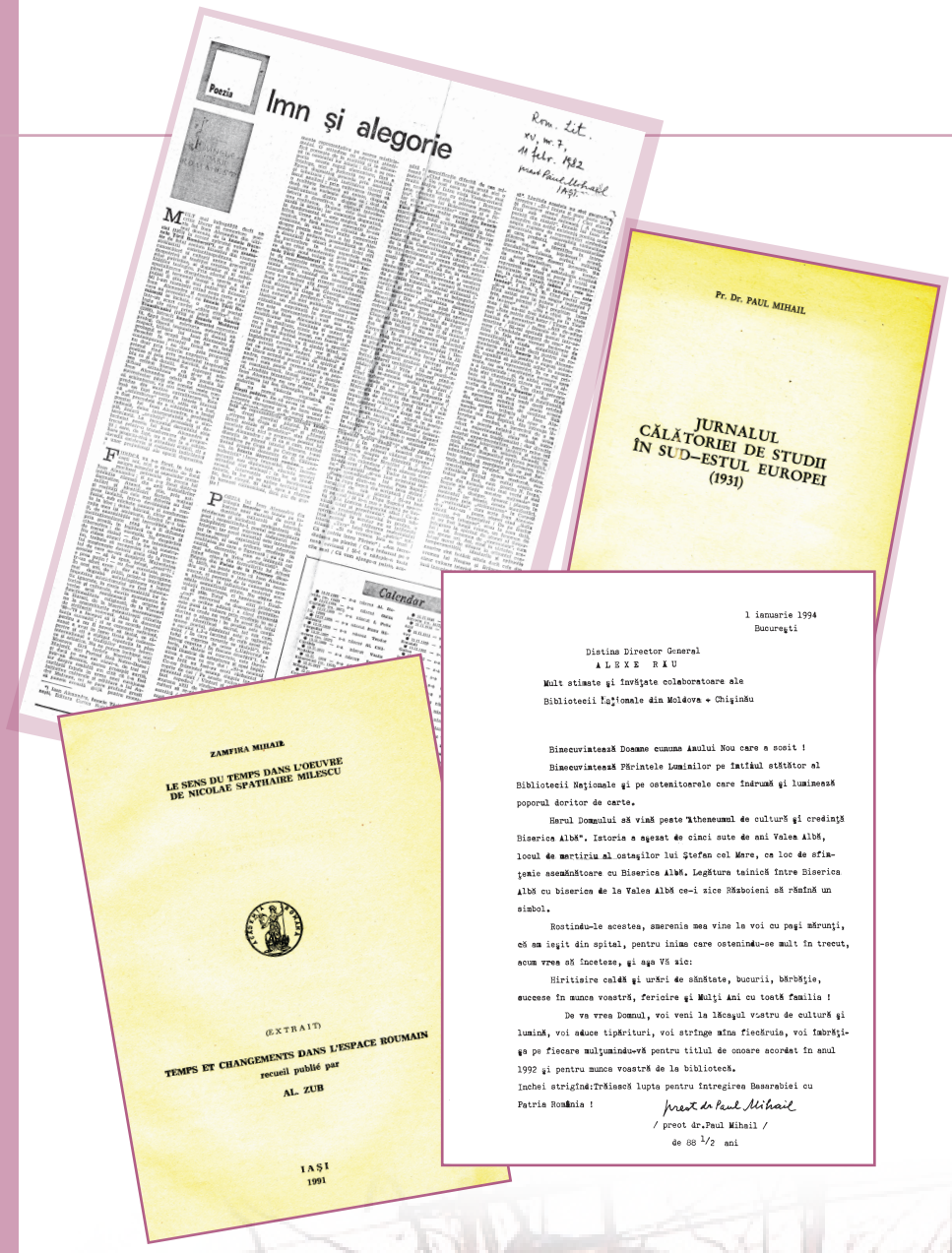

Pr. Dr. PAUL MIHAIL

Domnului Director Alexie Rău
omagiu și aleasă prețuire
29 ianuarie 1992 Chișinău
la 87 ani împlinți. preot Paul Mihail

JURNALUL
CĂLĂTORIEI DE STUDII
ÎN SUD—ESTUL EUROPEI
(1931)

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI — 15 Iunie 1991

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUT D'ÉTUDES SUD-EST EUROPÉENNES

REVUE DES ÉTUDES
SUD-EST EUROPÉENNES

CIVILISATIONS—MENTALITÉS

TOME XXX—1992 Nos 1—2

TIRAGE À PART

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Proiecte de pionierat

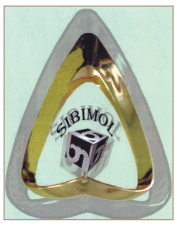

SIBIMOL este o rețea integrată a bibliotecilor informatizate din Moldova. Oricare beneficiar din Moldova sau de peste hotare, ce are acces la Internet, va avea posibilitatea de a accesa informația dorită, indiferent de localitatea unde se află. Partea principală, integratoare este Catalogul Național Colectiv Partajat (CNCP), ce va da acces non-stop la toate colecțiile tuturor bibliotecilor din Moldova.

BIELMO – Biblioteca Electronică a Moldovei. Biblioteca Națională a Republicii Moldova își începe integrarea în Biblioteca Electronică Europeană. El prevede numerizarea Moştenirii Culturale Naționale şi va oferi accesul la această moştenire prin intermediul tehnologiilor noi.

BIBLIOTECA NUMERICĂ EUROPEANĂ
Susținută de Comisia Europeană, care anunță printr-un comunicat din 2 martie 2006 intenția de a intensifica eforturile pentru a demara "Memoria Europei", proiectul Bibliotecii Numerice Europene (BNUE) începe să se contureze.
Bazată pe colaborarea dintre bibliotecile naționale ale Uniunii Europene, Biblioteca Numerică Europeană va reflecta ambiția bibliotecilor naționale şi a editorilor europeni de a oferi permanent un site de referințe şi un mijloc de acces la cunoştințe pentru un public cât mai vast.
Această imensă bibliotecă multilingvă şi accesibilă la distanță, va fi constituită dintr-o selecție de cărți şi reviste numerizate conținând marile teme ale valorilor europene: evoluția gândirii, patrimoniul cultural, democrația şi libertatea, constituirea spațiului european.

Această inițiativă preconizează asocierea finanțelor publice şi private, pentru un acces gratuit la conținuturile libere a drepturilor şi în conformitate cu modalitățile noi de consultare al conținuturilor prin respectarea riguroasă a drepturilor de autori şi editori.

BNNRM – Biblioteca Națională Numerică a Republicii Moldova va constitui un mediu numeric în care se va conserva Memoria Moldovei în scopul transmiterii ei către generațiile viitoare.

Programul UNESCO „Memoria lumii: principii directoare pentru salvgardarea patrimoniului documentar" (C II –95/WS-11, noiembrie 1995) a servit drept imbold pentru a pune pe tapet problemele existente în Moldova şi pentru conceperea, elaborarea şi promovarea unor acțiuni şi lucrări care să conducă la crearea condițiilor necesare pentru rezolvarea acestora. În decembrie 1996 Asociația Bibliotecarilor şi Biblioteca Națională, cu sprijinul Fundației SOROS, au organizat un seminar național cu tema "Bibliotecile şi memoria lumii", în cadrul căruia a fost prezentată versiunea franceză a programului internațional sus-menționat, fiind abordate chestiunile legate de participarea Moldovei la realizarea lui. Participanții la seminar au votat un Apel în care, între altele, se spunea că, reieşind din dezideratele Programului UNESCO „Memoire du monde" şi ținând cont de starea documentelor patrimoniale din țară, Asociația Bibliotecilor consideră că este oportun ca statul nostru să se alăture la programul internațional, să fie înființat un Comitet Național cu statut juridic în republică şi în cadrul Comitetului Consultativ Internațional „Memoria lumii"; să fie alcătuit, aprobat şi pus în acțiune programul național „Memoria Moldovei". Asociația chema

formaţiunile guvernamentale, organizaţiile nonguvernamenatale, de asemenea factorii economici de stat şi privaţi, pe toţi oamenii de bună credinţă să se alăture la această iniţiativă şi să sprijine din punct de vedre ştiinţific, metodologic, organizatoric şi financiar acest proiect de mare importanţă pentru destinele poporului Republicii Moldova.

În aceeaşi zi a fost ales, prin vot deschis, Comitetul Naţional „Memoria Moldovei", căruia îi revenea sarcina de a elabora programul naţional şi de a promova ideea includerii lui în cadrul celui internaţional, pentru ca, în acest fel, să se obţină un suport financiar din partea UNESCO. Membrii Comitetului reprezintă instituţiile deţinătoare de documente de patrimoniu (biblioteci, muzee, arhive), ştiinţa bibliologică şi mecenaţi din Republica Moldova. De asemenea a fost votată componenţa Secretariatului Comitetului, membrii căruia au fost aleşi dintre salariaţii Bibliotecii Naţionale şi dintre membrii Consiliului Asociaţiei Bibliotecarilor. Secretariatul a fost însărcinat să înfăptuiască un şir de lucrări necesare pentru buna organizare a activităţii comitetului (comandarea traducerii în română a programului internaţional şi tirajarea acestei versiuni; elaborarea, în colaborare cu specialiştii de la bibliotecile, muzeele şi arhivele de prim rang, a unor propuneri pentru viitorul Program „Memoria Moldovei" şi pentru organizarea şi desfăşurarea Anului Memoriei Moldovei), precum şi desfăşurarea unor seminare de abordaj în teritoriu.

Pe parcursul anului 1997 a fost realizată traducerea în limba română a Programului „Memoire du monde", versiune care a fost publicată în revista „Magazin bibliologic", 1997, nr.1. În acelaşi an, un şir de centre biblioteconomice au organizat seminare de abordaj sau alte genuri de acţiuni menite să schiţeze locul şi rolul reţelelor teritoriale şi departamentale de biblioteci în viitorul program naţional, de asemenea să pună la punct şi aspectele conceptuale ale unor programe teritoriale. Seminarul de la U.L.I.M. (din februarie 1997) al bibliotecilor universitare, consacrat acestei probleme, a fost unul pilduitor. Programul TOCAMO, elaborat şi pus în acţiune de către Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu" ,Chişinău, constituie un model reuşit de cum trebuie să fie şi ce trebuie să conţină compartimentele teritoriale ale programului naţional.

Către sfârşitul anului 1997 se conturase clar ideea şi necesitatea lărgirii cadrului programului, includerii în el şi a unor obiective ce depăşesc viziunea tradiţională asupra noţiunii de patrimoniu imprimat. Se lărgise şi cercul instituţiilor interesate.

La începutul lui 1998 membrilor Secretariatului li s-au alăturat o seamă de specialişti de la diferite instituţii. Grupul de lucru astfel constituit, a alcătuit, în mod eşalonat, actuala variantă a programului „Memoria Moldovei". La elaborarea ei s-a ţinut cont de următoarele teze generale, constituite în perioada ce s-a scurs de la seminarul naţional din decembrie 1996, într-un curent de opinie:

1. Reieşind din specificitatea şi din circumstanţele în care ne-am aflat şi suntem, Programul „Memoria Moldovei" şi activităţile ce se vor desfăşura sub girul său, trebuie să se structureze pe patru sectoare importante: partea circumscrisă internaţionalului, partea referitoare la patrimoniul de rang naţional, programele teritoriale şi un compartiment special cuprinzând documentele ce ţin de patrimoniul nostru naţional, dar se află în afara fruntariilor ţării;
2. Registrul naţional, bazându-se pe principiile şi criteriile de selectare stipulare în cel internaţional, va fi, totuşi, adus în concordanţă cu specificul Republicii (extinderea limitelor cronologice, acordarea unui credit de valoare unor documente şi colecţii etc.) şi se va diferenţia corespunzător celor patru sectoare menţionate;
3. Partea circumscrisă internaţionalului va fi elaborată cu scopul deliberat de obţinere a accesului la sursele de finanţare internaţionale. În acest context, Comitetul naţional va tatona căi de colaborare cu organismele şi instituţiile de profil din ţările vecine, în perspectiva întocmirii unui program aparte, regional;
4. Partea „Naţională" nu va putea fi realizată fără de o sensibilizare deosebită a preşedintelui Republicii Moldova, Preşedintelui Parlamentului şi

a Guvernului Republicii Moldova, de acestea depinzând suportul financiar. În acest sens, Comitetul național va elabora o strategie şi o tactică specială, incluzând formulele de prezentare a programului în întregime şi, în funcție de situații şi de oportunități, a unor compartimente separate.

5. În condițiile Republicii Moldova revigorarea funcției patrimoniale a bibliotecilor şi a altor instituții deținătoare de colecții ar putea constitui pivotal programelor teritoriale „Memoria". În acest sens, din rațiuni dictate de nevoia unei comprehensiuni în raporturile cu Comitetul consultativ internațional, programele teritoriale de acest fel vor fi considerate parte integrantă a programului național înțeles ca sumă de acțiuni şi măsuri, dar nu va intra în corpusul acestuia ca document.

Centrul Național de Conservare şi Restaurare a fost creat în structura BNRM cu sprijinul financiar al Fundației Soros, cu un oficiu de numerizare a publicațiilor vechi şi rare. În cadrul unui proiect finanțat de Consiliul Suprem pentru Ştiință şi Dezvoltare Tehnologică a fost realizat un prim-proiect de numerizare, obiectul căruia l-a constituit prima tipăritură moldovenească – *Cazania lui Varlaam*. Numerizarea ei s-a efectuat conform parametrilor tehnici recomandați de UNESCO. A fost numerizată şi revista *Viața Basarabiei*.

Polipticul cultural-istoric şi ştiințific "Basarabenii în lume". Programul său prevede întâlniri cu basarabenii din diasporă, lansări de cărți de-ale lor sau despre dânşii, demonstrări de filme, expoziții de artă plastică, audieri muzicale şi, desigur, sesiuni de comunicări ştiințifice despre viața şi opera iluştrilor basarabeni trăitori peste hotare.

Laurențiu Melnic, coordonator BiElMo,
inginer în tehnologii informaționale BNRM

Biblioteca Electronică a Moldovei = tradiție + tehnologii noi

Am ajuns astăzi la un nivel de dezvoltare a tehnologiilor informaționale care nu mai permite unei biblioteci clasice să rămână la statutul ei deja milenar. Au apărut multe alternative serviciilor unei biblioteci: materiale informaționale pe Internet, motoare de căutare şi multe alte servicii bazate pe noile tehnologii care continuă să se perfecționeze.

În această situație biblioteca are de ales: sau dispare ca reprezentant informațional oficial, sau se adaptează la noile cerințe de pe piața informațională. Ce ar putea face în acest sens o bibliotecă? Evident că trecerea cataloagelor de pe suport de hârtie pe cel electronic este un început orientat corect, dar ce mai poate face biblioteca pentru a nu-şi pierde cititorul, care deja nu îi mai este aşa fidel ca altădată. Un răspuns ar fi: transferul tuturor colecțiilor sale în formă electronică şi deschiderea accesului larg către aceste resurse electronice – un pas foarte promițător pentru păstrarea statutului informațional al bibliotecii în societate, dar şi foarte laborios. Fără doar şi poate că sunt necesare foarte multe resurse umane, timp şi resurse financiare pentru a realiza un astfel de proiect. Dar înfăptuind acest lucru, biblioteca şi-ar păstra acel statut pe care l-a avut până acum şi pe care pare să-l piardă odată cu noua eră informațională. Aşadar

urmează să facem maximum posibil pentru a întoarce roata înapoi, mergând înainte –
„…a da Cezarului ce e a Cezarului…"

Soluția pe care ne-o propune astăzi Biblioteca Europeană este sistemul „Biblioteca Electronică Europeană". O bibliotecă electronică este un concept nou apărut în mediul informațional care prevede crearea unui spațiu unic virtual pentru accesul la toate materialele publicistice şi multimedia din acest spațiu. Ținta proiectului sunt bibliotecile şi în primul rând bibliotecile naționale. Este prevăzută integrarea a cât mai multor biblioteci şi a diferitor organizații ce răspund de informatizarea maselor. Utilizatorii către care este orientată această Bibliotecă Electronică sunt toți cei care vor să acceseze materialele publicistice sau multimedia propuse de organizațiile ce stau la baza Bibliotecii Electronice. Acest lucru va permite accesul la materialele necesare utilizatorului, punându-le la dispoziția lui în formă electronică.

Biblioteca Electronică Europeană va reprezenta astfel acel spațiu unic care va permite acest acces din orice colț al lumii prin intermediul rețelei globale Internet. Orice utilizator al bibliotecii electronice va avea acces la materialele disponibile ale unei biblioteci din altă țară fără a se afla în statul respectiv. Mai mult, el va putea căuta un anumit material în toate bibliotecile europene care vor pune la dispoziție în formă electronică acel material. Evident că acest lucru va spori interesul cercetătorilor, care de asemenea îşi vor putea efectua cercetările bazându-se pe materiale aflate în alte biblioteci ale altor state europene.

În câteva cuvinte putem spune că Biblioteca Europeană va deveni cea mai centralizată şi recomandată poartă către resursele bibliotecilor europene. Aici va începe revoluția informațional-culturală care ne tot face avansuri în ultima vreme.

Din conținutul colecțiilor Bibliotecii Europene vor face parte în principal documente, cărți, fotografii, hărți, ex-librisuri, fişiere audio şi video, dar şi materiale în alte formate care vor fi integrate în sistemul dat pentru a propune utilizatorului o varietate informațională cât mai mare. Calitatea acestor materiale şi a accesului la ele va fi indubitabilă, deoarece prelucrarea şi transferul lor prin rețea sunt supuse standardelor şi protocoalelor de comunicare stabilite de comun acord (OAI, Z39.50, SRU, OpenURL, Dublin Core, MARC, Unicode).

Astăzi în Biblioteca Europeană deja sunt incluse 22 biblioteci naționale din: Austria, Marea Britanie, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Letonia, Olanda, Portugalia, Serbia, Slovenia, Elveția, Polonia, Cipru, Malta, Lituania, Ungaria, Republica Cehă, Slovacia. Către sfârşitul anului 2007 se preconizează ca BE să cuprindă 33 de biblioteci.

Astăzi se conțin deja 240 de colecții ale celor 22 biblioteci naționale participante şi se prevede ca spre finele anului 2007 să fie adunate 300 de colecții din 31 biblioteci naționale.

Pentru crearea şi susținerea Bibliotecii Europene au fost implementate mai multe proiecte (TEL, TEL-ME-MOR, EDL) la care au participat un şir de state europene. Există proiecte care încă sunt în curs de realizare, altele aşteaptă să fie elaborate, pentru a extinde la maxim hotarele virtuale ale Bibliotecii Electronice Europene şi a cuprinde toate bibliotecile, şi alte medii informaționale precum muzeele, arhivele ş.a.

Fiecare stat îşi creează propriul sistem informațional care în final se va integra în sistemul unic european – Biblioteca Electronică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova îşi începe integrarea în sistemul „Biblioteca Electronică Europeană" prin crearea proiectului BiElMo – Biblioteca Electronică a Moldovei. Acest proiect prevede numerizarea moştenirii culturale naționale şi oferirea accesului la această moştenire prin intermediul tehnologiilor noi. De asemenea se prevede accesul la cataloagele electronice pe care le deține la ora actuală Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Pe viitor se preconizează extinderea Bibliotecii Electronice a Moldovei, ceea ce prevede integrarea altor biblioteci din republică şi a altor depozite de resurse informaționale. Şi nu va exista nicio

restricție privind organizațiile care vor dori să participe, odată ce vor întruni toate condițiile necesare asigurării accesului pentru utilizatori. În special se are în vedere respectarea standardelor impuse de Biblioteca Europeană.

Aşadar Biblioteca Electronică a Moldovei este proiectul care îşi propune să deschidă orizonturile serviciilor unei biblioteci către cititori la distanță, nu doar utilizatorilor direcți ai bibliotecii. Astfel accesul la serviciile oferite de bibliotecă va avea loc prin intermediul rețelei Internet, orice cititor putând oricând să se conecteze şi să dispună de acestea, 7 zile pe săptămână, 24 ore pe zi, fără pauze sau întreruperi de sărbători şi din orice colț al lumii s-ar afla. Distanța deja nu mai este un obstacol în calea cititorului şi a bibliotecarului.

Este un lucru cunoscut, că serviciul cel mai indicat în cadrul unei biblioteci este punerea la dispoziție a materialelor informaționale căutate de cititor. În cele mai dese cazuri este vorba de cărți, deşi este posibilă şi vizualizarea altor surse informaționale ca ziare, reviste, microfilme, documente, materiale audio şi video ş.a. Biblioteca Electronică a Moldovei va pune la dispoziția cititorului toate aceste materiale, unica condiție față de utilizator fiind ca acesta să dispună de un calculator şi de conexiune la Internet.

Aşadar Biblioteca Electronică a Moldovei îşi propune următoarele obiective:

1) Digitalizarea moştenirii culturale a Moldovei şi în special a fondurilor prețioase;

2) Crearea unui mediu informațional unic pentru accesul la toate materialele electronice disponibile în BNRM cu posibila extindere şi spre alte biblioteci, muzee, arhive din Republica Moldova;

3) Asigurarea mediilor virtuale (acces Internet) şi fizice (dispozitive de păstrare a informației) pentru stocarea datelor;

4) Crearea unui soft specializat pentru gestionarea datelor şi accesul la acestea;

5) Respectarea compatibilității cu sistemele de standarde Dublin Core, MARC, Unicode, XML, Z39.50, SRW/SRU, OAI-PMH, SFX, adică cu standardele impuse de Biblioteca Europeană (pentru o ulterioară integrare în acest sistem internațional);

6) Asigurarea posibilităților de căutare şi parcurgere a cataloagelor electronice ale bibliotecii(lor) şi a altor resurse electronice (de ex: motoare de căutare);

7) Asigurarea posibilității, de a vizualiza, salva şi imprima materialele necesare utilizatorului;

8) Asigurarea posibilității de rezervare şi împrumut interbibliotecar;

9) Crearea legăturilor de parteneriat şi cooperare cu alte organisme naționale şi internaționale ce țin de spațiul informațional virtual;

10) Efectuarea lucrului educațional: petrecerea workshopurilor, lecțiilor şi prezentărilor;

Cititorul de rând al unei biblioteci va putea accesa portalul Bibliotecii Electronice a Moldovei din cadrul acelei biblioteci sau din afara ei prin Internet şi implicit resursa de care are nevoie, având posibilitatea să listeze această carte pagină cu pagină chiar în cadrul softului specializat, şi dacă va dori va putea să şi copieze această carte pe calculatorul său ca să o poată lista oricând doreşte.

Biblioteca Electronică dispune de tehnologii înalte privind păstrarea datelor în baze de date relaționale, privind descrierile bibliografice standardizate şi formalizate pentru cod, privind transferurile de date bazate pe formatul XML şi toate protocoalele necesare conversiilor şi transportului. Aceste tehnologii sunt îmbinate cu experiența de secole a bibliotecarilor din care rezultă o simbioză armonioasă ce relevă frumusețea aliajului tradițiilor cu tehnologiile moderne.

Putem vedea că Biblioteca Electronică este un proiect foarte actual pentru bibliotecile europene deoarece lichidează obstacolele care au existat de-a lungul anilor între cititor şi bibliotecar.

Fiind una din prioritățile cele mai mari ale acestui început de secol, Biblioteca Electronică are ca scop final numerizarea fondurilor de materiale informaționale şi asigurarea accesului liber la acestea. Evident că numerizarea este un proces de durată şi necesită multă răbdare şi perseverență, dar alte alternative nu există, biblioteca trebuie să facă acest pas pentru a fi mai aproape de cititorul său.

Centrul tehnic de conservare şi restaurare a documentelor

Valentina Granaci

Centrul tehnic de conservare şi restaurare a documentelor este unul din compartimente în structura BNRM, fondat în decembrie 2000 şi finanţat de Fundaţia SOROS.

Activitatea centrului este organizată în conformitate cu Programul Național „Memoria Moldovei" acesta funcționând pentru întregul Sistem național de biblioteci ca centru metodic de documentare în domeniu. Centrul îndeplineşte funcţia patrimonială a Bibliotecii Naționale în vederea conservării şi restaurării monumentelor culturale scrise a tezaurului național, a patrimoniului imprimat al RM. Asigură condiții optime de conservare şi prezervare menționând, în limita normelor, regimul de temperatură, de umiditate, de lumină, sanitar şi igienic. Totodată coordonează activitatea ştiințifică în domeniul conservării şi restaurării documentelor. Colaborează cu alte instituții ştiințifice, deținătoare de documente patrimoniale (arhive, muzee), cu Sistemul Național de Biblioteci din RM.

Centrul este compus din 4 ateliere:

✓ **Atelierul chimic şi biologic, care efectuează controlul fondurilor privind parametrii optimi de conservare a documentelor de bibliotecă, dezinfectează documentele şi depozitele.**

✓ **Atelierul de restaurare, care repară documentele de importanță națională cu păstrarea originalului în condiții adecvate.**

✓**Atelierul de reproducere a documentelor pe alte suporturi, (prin xero-fotocopiere, digitalizare şi scanare).**

✓**Atelierul de documentare metodică**

ce formează şi perfecționează cadre de restauratori de tipărituri şi documente de bibliotecă din BNRM, pentru biblioteci şi instituții deținătoare de documente patrimoniale din republică. Organizează seminare, ateliere, stagieri conform profilului.

În cadrul proiectului „Centrul tehnic național de conservare şi restaurare este prevăzută pregătirea cadrelor de conservatori-restauratori ale instituțiilor participante la Programul național „Memoria Moldovei". În cadrul centrului, pe data de 9 decembrie 2004 (1 zi), a fost organizat seminarul național „Conservarea documentelor de bibliotecă" cu participarea reprezentanților a 14 instituții, încadrate în programul „Memoria Moldovei" şi implicate în lucrările de prezervare a documentelor fiind deținătoare de patrimoniu.

Ca urmare a acestui seminar, în anul 2005, în cadrul centrului au fost organizate seminarele-practicum pentru instruirea specialiştilor conservatori-restauratori ai instituțiilor participante la programul „Memoria Moldovei":

- Tehnologia restaurării hârtiei (foilor) pentru toate tipurile de documente;
- Tehnologia restaurării blocului şi cusutul în caiete;
– Conservarea legăturilor din piele şi procesele de emoliere, curățare.

Ca formator național, şefa centrului, V. Granaci, în anul 2005, în cadrul Şcolii de Biblioteconomie, pe 15 şi 16 martie a organizat seminarul pe tema: „Conservarea şi restaurarea documentelor de bibliotecă", la care au participat 14 bibliotecari din bibliotecile republicii.

În februarie, la solicitarea Muzeului Național de Artă al Moldovei, restauratoarea Drujana Snejinscaia a făcut stagiere timp de o lună, iar la solicitarea Muzeului Național de Etnografie şi Istorie Naturală a făcut un stagiu timp de o lună restauratorul Ilie Ciobanu.

O metodă modernă de conservare a documentelor patrimoniale, prevăzută în programul „Memoria Moldovei", este digitalizarea. În cadrul centrului nostru a fost digitalizată revista *Viața Basarabiei*, care face parte din patrimoniul național (numerele: 1-12 ale anilor: 1934-1939).

Anual, în cadrul centrului sunt restaurate 3000 de documente şi sunt dezinfectate 500 de documente.

Toate aceste acțiuni au ca scop conştientizarea necesității desfăşurării activității de conservare în bibliotecile din republică, orientarea bibliotecarilor spre realizarea programului național „Memoria Moldovei", care presupunea salvgardarea patrimoniului național imprimat.

Publicațiile editoriale ale Programelor culturale

O carte de referință care descoperă unul din multele mistere ale lumii…

Iurie Colesnic,
scriitor, doctor Honoris Causa al Universității Umanistice din Republica Moldova

> Într-un vid informațional ca al nostru, într-o criză acută de carte de referință, orice apariție editorială în acest domeniu o privesc ca pe o realizare deosebită. Sunt conştient că lucrările de pionierat din orice domeniu sunt pline de lipsuri, ici-colo de erori, dar în mare, aceste eforturi materializate sunt pietrele de fundament, pe care este mult mai uşor să clădeşti a doua, a treia, a patra cărămidă.

Lumea editorilor, lumea tipografiilor şi, în general, lumea cărții este o lume deosebită, fiindcă în acest spațiu se întâlneşte spiritul cu materia. În această scânteiere, în această atingere a maşinii de tipărit cu hârtia apare una din cele mai mari minuni ale lumii − cartea.

S-ar părea că orice carte are un singur părinte, autorul. În realitate însă nu e chiar aşa. Soarta unei cărți trece din mână în mână şi, de felul, câtă dragoste şi dăruire au aşezat în ea autorul, editorul, tipograful, depinde reuşita unei apariții editoriale.

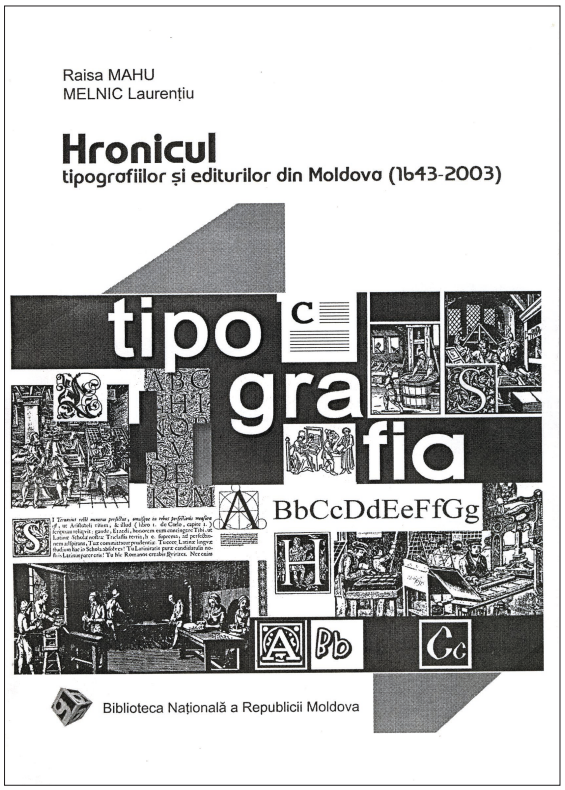

O carte întocmită de mântuială are o viață scurtă, o ediție făcută cu sacrificiu, cu dăruire este nemuritoare. Mă gândesc că, într-un fel, frumoasa legendă cu Meşterul Manole poate fi extrapolată şi pentru fiecare carte. Deci nu este carte bună, nu este carte frumoasă, dacă cei care au ctitorit-o n-au zidit între paginile ei o bună parte din sufletul lor, din dragostea lor pentru frumos, pentru istorie, pentru viitor.

La prima vedere Hronicul tipografiilor şi editurilor din Moldova, întocmit de autorii Raisa Mahu şi Laurențiu Melnic, a fost conceput ca un ghid, în care îşi găsesc locul editurile care au fost şi care sunt, tipografiile care au activat cândva sau cele de astăzi, aceasta însă este impresia primei

întâlniri cu cartea. De la articol la articol începi să descoperi farmecul unei cronologii pe lângă care mai înainte treceam indiferenți.

Structural acest dicționar are câteva despărțituri cronologice pe care, deși nu sunt evidențiate, noi suntem datori să le remarcăm. Pe scară cronologică fenomenul tipografic și editorial se prezintă relevant pentru sistemul social existent la moment în Moldova. Spre exemplu, în Moldova de peste Prut era un regim tolerant pentru cultura națională, în multe cazuri chiar susținător al culturii, pe când în Basarabia cultura națională era anihilată de regimul țarist. Aceste două fenomene editoriale s-au echilibrat abia în 1918, beneficiind chiar și de o cenzură tolerantă, pe când, să zicem, regimul sovietic instaurat în 1940 la 28 iunie a lichidat toate tipografiile și editurile particulare, obligând chiar pe posesorii de mașini de scris să le înregistreze la miliție. Cenzura era foarte drastică și, practic, această perioadă de la 1940 până la 1990, a fost defavorabilă unei editări plenare de carte, adică apariției unor ediții care ar fi acoperit tot spectrul de interese ale cititorului. Procesul editorial a fost ideologizat la maximum în detrimentul fenomenului estetic și democratic.
Totodată trebuie să fim obiectivi și să remarcăm: s-au făcut investiții serioase în construirea unor tipografii moderne, unor combinate mari, care în termene reduse puteau tipări tiraje de milioane. Aici ne ciocnim de o contradicție extrem de interesantă, când posibilitățile tehnice depășeau cu mult calitatea literaturii editate. Și, în consecință, după 1990, sute și mii de titluri editate în această perioadă, peste noapte, s-au prefăcut în maculatură, ceea ce a însemnat un efort uman extraordinar, un efort financiar extraordinar și un rezultat nul. Iată la ce duce ignorarea veritabilei democrații în sistemul editorial și tipografic.

Abia după 1990 au reapărut și la noi, și în Moldova de peste Prut edituri și tipografii particulare. Procesul întrerupt la 1940 a fost reînnoit și, în felul acesta, treptat, sistemul dezechilibrat reintră în parametrii lui normali.

Cine va scrie o istorie a cărții românești sau a cărții tipărite pe meleagurile noastre în general, este obligat să aibă pe masă acest dicționar de specialitate. Cu ajutorul lui mult mai ușor se va face raportarea la realitățile istorice ale momentului, mai ușor se vor nuanța cataclismele ori succesele pe care le-au avut editorii și tipografii de carte.

În același timp zeci de nume de editori și tipografi ar fi rămas pur și simplu risipite prin diverse ediții, fără să li se acorde semnificația deosebită, fără să li se recunoască meritul deosebit pentru efortul nemaipomenit pe care l-au făcut ca „semănători de cultură".

Nu este pentru contemporani o mai mare onoare decât cea în care ei își cinstesc înaintașii. Pomenirea lor într-o carte îmi descrie într-un fel întreaga panoramă a istoriei cărții prin vizorul mai puțin utilizat al editurilor și al tipografiilor. În acest dicționar se fac precizări la aparatul cronologic deja utilizat în literatura de specialitate. Se fac precizări de ordin istoric și geografic în cazul tipografiilor și, ceea ce remarcăm în mod deosebit, prin acest dicționar se restabilește continuitatea noastră istorică într-un domeniu atât de important cum este editarea și tipărirea de carte.

Mă gândesc cu multă mândrie la faimosul cărturar Petru Movilă, care a reușit să dea Ucrainei și Rusiei prima Academie Teologică, una din primele tiparnițe, dar nu și-a uitat nici patria și a trimis o tiparniță la Iași.

Apariția acestei cărți la început de mileniu mi se pare foarte semnificativă și cu repercusiuni deosebite. Într-un fel este un îndemn de a reveni la valorile noastre insuficient cercetate și totodată același îndemn pentru a persevera în trasarea istoriei viitorului, ținând cont deja de greșelile comise.
Această carte în formula actuală și, mai bine zis, în formula electronică, va deveni un bun al culturii universale, deoarece a izvorât din lumea cărților, descrie o lume a editorilor și tipografilor și va fi ca un jalon pentru comparațiile din domeniile similare din țările străine.

Este curioasă această experiență istorică primită prin filiera îngustă a unei specialități aparte: editarea și tipărirea de carte.

Este un gest foarte potrivit pentru fiecare om de cultură − să ai curajul, să faci un cadou frumos patriei tale. Cu atât mai mult că acest cadou ține de un domeniu atât de enigmatic și atât de elevat și nobil cum este cultura.
Consider că cei doi autori, Raisa Mahu și Laurențiu Melnic, merită toată gratitudinea noastră și felicitarea pentru acest act de pionierat, pentru acest act curajos de a întocmi o carte de referință care descoperă unul din marile mistere ale lumii − editarea și tipărirea de carte.

Cu atât mai mult că pentru Moldova acest mister are valențe deosebite.

Reforma difuzării culturale. Arta expoziţională

Însemnări despre reforma artei expoziţionale la BNRM
(Triptic)

Raisa Melnic

1. Travelling Proustian

Cu expoziţia-eveniment consacrată lui Marcel Proust am început reforma difuzării culturale ca funcţie centrală a bibliotecii noastre, reformă orientată spre experienţa Bibliotecii Naţionale a Franţei la care dl A. Rău, directorul nostru general, a făcut un stagiu aprofundat. S-a întâmplat aşa că dlui, în timpul stagiului, a fost inclus în grupul de lucru al BNF care a pregătit expoziţia-eveniment „Au temps de Proust", aşa încât cunoştea în cele mai mici detalii cum se face, la nivel de bibliotecă naţională a unei ţări, o astfel de creaţie. Da, anume creaţie, şi trebuie să recunosc că ne-a fost foarte greu. A trebuit să studiem o lună întreagă zeci şi zeci de cărţi ca să putem să ajungem la înţelegerea suprasarcinii pe care directorul a pus-o în faţa noastră: să creăm o concepţie de expoziţie care să redea timpul în care a trăit şi a creat Proust, dar să-l redea nu pur şi simplu, ci aşa cum l-a văzut şi l-a simţit, l-a trăit marele scriitor. Acea „căutare a timpului pierdut" la care se referea Proust în celebrul său ciclu de romane (pe care a trebuit să le

citim la modul cel mai serios) era parcă acum şi despre noi, realizatorii expoziției, căci am aflat lucruri pe care trebuia să le ştim, poate, încă din anii de şcoală şi de studenție. De exemplu, elementele de peisaj, de floră şi faună care l-au impresionat pe scriitor în copilărie, cărțile ce i le citea mama sau le răsfoia singur şi care i-au format imaginația, celebra „lanternă magică" pe care o ținea sub pernă, muzeele pe care le frecventa în tinerețe şi operele de artă care l-au marcat, spectacolele şi actorii preferați, scriitorii de la care a învățat, evenimentele secolului XX la care a fost martor (cum ar fi, de exemplu, lansarea primului automobil), maniera de a-şi organiza locuința şi de a scrie, filozofii care au contribuit la formarea concepției sale despre lume şi multe altele. Toate acestea au trebuit să fie redate prin exponate expresive şi relevante, pe care le-am căutat multe zile. Apoi, a trebuit să folosim o altă manieră de a compartimenta expoziția şi de a aranja exponatele, de a concepe un astfel de spațiu expozițional sub aspect arhitectonic, compozițional, cromatic, lingvistic şi optic. Am aflat atunci că un astfel de gen de expoziție se numeşte travelling.

Pe scurt, abia acum am înțeles cu adevărat ce înseamnă arta expozițională, care presupune că o expoziție-eveniment trebuie să fie abordată ca un act de creație, ca o operă de artă, cu mesajul ei, cu procedee de expresivitate, cu o cunoaştere detaliată şi cu o structurare conceptuală a unui extrem de vast şi de variat material expozițional, incluzând nu doar publicații tradiționale, ci, de asemenea, multimedia, discuri, filme, picturi, creații muzicale etc.

Şi trebuie să spun că munca enormă ce am depus-o ne-a fost răsplătită prin succesul deosebit pe care l-a avut expoziția. Scriitori, savanți, profesori universitari, inclusiv dna Prus, care e o cunoscătoare şi cercetătoare aleasă a operei proustiene, Em. Galaicu-Păun, care a tradus din marele scriitor, au rămas surprinşi de faptul că o expoziție de bibliotecă poate să redea atât de profund, de plastic şi de proaspăt lumea lui Proust. Acest lucru ne-a însufleți şi ne-a făcut să uităm de supraoboseală, afundându-ne mai departe într-o activitate care a devenit, în sfârşit, creație şi pe care, sunt convinsă, nu mai este chip să o trădăm.

2. Adâncurile Coloanei Infinite

Cu expoziția despre Brâncuşi am intrat într-o nouă fază a reformei activității expoziționale ori, cum am spus în prefața la alt catalog, a artei expoziționale în Biblioteca Națională. Am cunoscut acum ceea ce se cheamă osânda căutării. Mult timp nu ne puteam decide ce gen (formă) de expoziție să alegem. Celebra spusă

a sculptorului despre calea parcursă de el ne sugera formula de travelling. Însă anumite opere ale sale, care au marcat sculptura secolului XX (şi nu numai), cereau ca toate exponatele şi materialele despre ele să fie concentrate într-un compartiment, indiferent de cronologie, ceea ce ține de formula de „raccourci". A existat şi ideea unei desfăşurări pivotate pe principiul tradițional bidimensional, care presupune separarea materialelor despre viața creatorului de acelea despre opera sa. Am cunoscut şi experiența reluării de la zero a creației noastre,

când expoziția, gata desfăşurată, a fost strânsă pentru a o concepe din nou.

Până la urmă, am realizat o sinteză între travelling şi „raccourci". Am deprins, apoi, nişte procedee noi la care altădată nici nu ne gândeam ori chiar nu le cunoşteam: de exemplu, rolul textelor (citatelor, cum zicem noi) în arhitectura expoziției, plasarea lor în spațiul expozițional, alegerea furniturii literelor pentru armonizarea textului cu conceptul expoziției sub aspect temporal, stilistic şi conținutal; rolul exponatelor nebibliologice şi arta de a le circumscrie în arhitectura expoziției. Îmi amintesc, cu acest prilej, emoția deosebită cu care s-a ales, la vernisaj, dl Victor Bârsan, ambasadorul României, emoție generată de felul cum a fost plasată în expoziție o vioară convențională care să amintească de aceea pe care a confecționat-o Brâncuşi şi de includerea în spațiul evenimentului a lui Liubomir Iorga cu fluierul său pentru a evoca şi această pasiune brâncuşiană.

Dar mai presus de toate, am descoperit, cercetând peste o sută de tomuri, elemente de o vechime incredibilă pentru noi (din paleolitic) din care îşi trage rădăcinile arta marelui sculptor. M-am ales cu senzația aproape vie că arta „celui mai mare creator al sec. XX", cum este el numit într-o mare enciclopedie franceză, coloana genială a lui îşi are fărădesfârşitul său nu în înalturi, ci în adâncimile ființei naționale; senzație care m-a înfiorat şi mi-a dat înțelegerea faptului că adâncurile pe care le poate sugera o simplă expoziție de bibliotecă, atunci când ține şi ea de căutarea creatoare, sunt nebănuite şi... fără de sfârşit.

3. Drumul crucii

Ceea ce ni s-a părut cel mai important atunci când lucram asupra concepției despre Iisus Hristos era de a transforma spațiul expozițional într-un spațiu sacru. Contribuția pictorului nostru, Sava Mihailicenco, a fost una importantă. În holul bibliotecii noastre, acolo unde am mutat locul de desfăşurare a expozițiilor pentru a le apropia de vizitatori şi pentru a le face parte integrantă a ceea ce se cheamă imaginea instituției, este amplasată o frescă dăruită de colegii noştri din România, un panou de mărimi considerabile reprezentându-i pe cei 40 de sfinți, cu figura lui Hristos în centrul expoziției. O cruce chenăruită cu un şirag de becuşoare, unul dintr-acelea care se folosesc la împodobirea bradului de Anul Nou, crea, când ghirlanda era conectată şi lumina, o imagine ca de iconostas. Jos, crucea, alcătuită din două lăicere, dintre care unul prelungit până dincolo de coloanele de marmură, până lângă afişul atârnat în cadrul unui dispozitiv în formă de poartă, sugera calea de pătrundere în acel spațiu sacru improvizat. Dispunerea vitrinelor lângă coloane, grupate câte trei, semnifica Sfânta Treime, iar expoziția de picturi de sub frescă reprezenta drumul lui Iisus, drumul Crucii. De altfel, cu aceste din urmă cuvinte ne şi gândeam să intitulăm, la început, expoziția.

Compartimentele expoziției reflectau şi ele acest drum al crucii, cu etapele vieții pământeşti a Mântuitorului, până la Golgota, şi apoi prelungit din acel moment către noi, pe un alt plan, acela al spiritualității creştine care a cucerit, pas cu pas, timpul şi spațiul planetei noastre, mai ales acelea ale Europei, inclusiv evoluția creştinismului în spațiul istoric al neamului nostru. Părintele Ioan Ciuntu, prezent la deschiderea expoziției, a remarcat tocmai acest fel de a compartimenta şi de a rândui publicațiile incluse în expoziție, fel care sugerează drumul spre fericirea creştinească ce trece prin suferință − drumul crucii.

Colindele interpretate, în acel spațiu de purificare, de către un grup de 9 micuți, au făcut să vibreze toți şi toate de suflarea divină ce poposise şi se auzea.

Remember

Centenar Al. Chirtoca

Interviu cu dna Lina Volkovskaia, secretar ştiinţific la BNRM (1960-1968)

Născută în 1939 la Harkov, la vârsta de 5 ani, în 1944, era la Chişinău; Tatăl fiind militar, în scurt timp familia îl va urma la Vinnița, unde Lina îşi face studiile medii, după care se reîntoarce la Harkov, pentru a face acolo studii superioare la Institutul de Cultură. În 1960 era repartizată ca tânăr specialist la Chişinău, fără a fi indicat locul de muncă.

- Cu ce aţi început odată ajunsă la Chişinău?

- Cu audiența la tov. I.T. Borş, care lucra la Ministerul Culturii ca inspector bibliotecar de stat. Mi-a recomandat din start să accept funcția de profesoară la Şcoala de iluminare culturală din Soroca.

- Era pe atunci o instituţie deja pusă pe picioare de directorul Chiroşca... Pepenieră de bibliotecari.

- Şi totuşi n-am acceptat să plec în provincie. Mi-am propus să nu cobor prea jos: după Harkov, numai la Chişinău. Şi aşa am ajuns la Biblioteca Republicană „N.K. Krupskaia", unde era director (în anii 1959-1963) Alexandr Savelievici Chirtoca. Statutul bibliotecii permitea directorului ei să-şi selecteze singur cadrele.

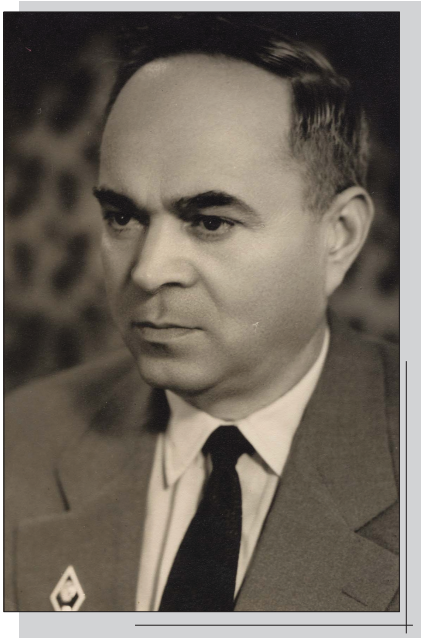

- Doamna M. Muratova, colega dvs., îşi aminteşte că în 1959 Al. Chirtoca avea 52 de ani şi semăna cu actorul şi regizorul rus Bondarciuc...

- Era frumos ca un actor şi fusese director la Teatrul de Operă şi Balet înainte de 1959. Avea frumusețea omului care se făureşte continuu. Era un om de cultură şi o ființă delicată cum n-am mai văzut printre directorii pe care i-am cunoscut ulterior. Cred că acest profil spiritual dădea noblețe trăsăturilor feței. Directorul adjunct de pe atunci, Sotnicov, îl numea „diplomat", iar noi „miagkii celovek", pentru că nu permitea niciodată să se ajungă la conflicte între subalternii săi.

- A adus aici oameni din anturajul său de la teatru?

- Doar pe Ludmila Leontescu-Savelieva, care fusese la teatru redactor responsabil de partea literară şi de felul cum pronunță actorii în limba pe atunci moldovenească. Datorită ei, care mi-a fost prietenă (mulți ne numeau şi „surori"), am înțeles încă de atunci că trebuie să învăț limba localnicilor.

- Vă puneaţi întrebări în legătură cu numele acestei limbi şi cu motivele persecuțiilor la care era supusă pe atunci actrița Constanța Târțău care pronunța corect româneşte?

- Da, chiar eu eram admonestată de unii pentru „fonetica" prea românească pe care o învățam. Să ştiți că în anii 1962-1963, datorită insistenței lui Chirtoca, aici s-au deschis cursuri gratuite de limbi străine, plus limba română. Ne-au predat Ana Ganea, Ludmila Leontescu-Savelieva, Vlad Chiriacov. Dar pe Chirtoca nu l-am auzit vorbind în limba sa maternă. Aşa erau timpurile.

- Aţi fost primul secretar ştiinţific al instituţiei. Ce presupunea pe atunci această funcție, în care v-au urmat apoi Nina Smirnova şi Galina Cian-Fu?

- În legătură cu trecerea în clădirea nouă, se punea problema unui Regulament adecvat, a nomenclatorului serviciilor acestei biblioteci de nivel republican. Ceea ce nu ne plăcea era proiectul, prevăzut pentru biblioteci regionale şi Regulamentul de două pagini găsit într-un sertar. Aveam pretenția că suntem bibliotecă de nivel republican şi chiar țineam pe birou schema model de organizare şi funcționare a Bibliotecii „Lenin" din Moscova (vedeți în foto), dar n-am luat de acolo decât parțial. În schimb o deplasare a mea la Biblioteca „Ahundov" din Baku, dar şi deplasările lui Sotnicov şi Kneazeva în alte biblioteci, ne-au dat mai mult sub aspectul învățării ordinii în care trebuie ținute documentele. Am preluat de la alte bibli-

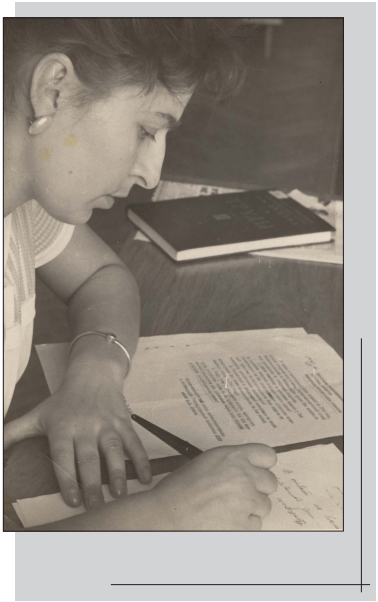

oteci până şi metodele de transportare a cărților dintr-o clădire în alta – în lăzi speciale cu lungimea de un metru. Chiar la odihnă aflându-ne, la mare, studiam sălile de lectură ale bibliotecii „M.Gorki" din Odesa, cu antresol care permitea izolarea fiecarui cititor în timpul lecturii. O idee a mea fixă era să avem şi aici o sală de lectură de vară, ca la Harkov, şi chiar obținuse Al. Chirtoca terenul din spatele actualei clădiri, unde plantasem o frumusețe de grădiniță cu trandafiri, dar guvernul ne-a luat în scurt timp acea palmă de pământ.

- Înainte de a vorbi despre cărțile la care lucra Chirtoca în acei ani, spuneți-ne despre contribuția lui la edificarea noii clădiri a bibliotecii.

- Era un om cu multe relații în medii diferite. Pe de o parte se cunoştea bine cu frații Valeriu şi Argentina Cupcea, cu Vasile Coroban şi Teodosie Bogaci, pe care îi prețuia ca ziarist ce era de profesie. Pe de alta avea uşile deschise când cerea ceva de la vreun nomenclaturist. Un exemplu: intrarea în bibliotecă era proiectată inițial altfel de cum o vedeți: cu lambriuri de lemn şi coloane din material mai ieftin. Chirtoca a tunat şi a fulgerat, demonstrând celor de la minister că biblioteca este un Templu şi că un templu se construieşte din marmură. A obținut ceea ce vedeți.

- Cine era soția lui Chirtoca?

- Era o femeie simplă, frumoasă, despre care însă jovialul Coroban spunea câte o dată: „Unde a găsit el aşa soție, cu pălărie ca a lui Napoleon?". Tot Coroban se mira de cantitatea de pastile pe care le înghițea Chirtoca la tot pasul: „Domnule, dar ce mai ții la viață!"

- Cum ați amenajat spațiul în care s-a mutat biblioteca după 28 iunie 1962? Dna M. Muratova îşi amintea că directorul Chirtoca era atent şi la felul cum se aranjau perdelele.

- În acei ani am aflat ce este specific moldovenesc şi ce nu. Soțul Constanței Târțău, sculptor şi ceramist, soția arhitectului Poneatovski, pictorul Grigoraşcenco, precum şi diferiți specialişti în industria lemnului şi cea textilă, alegeau împreună cu Chirtoca începând de la ghivece până la motivele naționale pe care aveau să le conțină covoarele ce au fost aşternute pe parchet şi scări (numai pe scările de la intrare în clădire se aşterneau covoare roşii pentru înalții oaspeți). Țin minte cum s-a uitat la mine Chirtoca după ce cumpărasem un ulcior în loc de vază: „Ce-i cu burluiul acesta?". Dulapurile pentru fişiere au fost făcute la Chişinău, ca şi alte piese de mobilier specifice. Parcă-l văd pe „zavhoz Damaşcan", absolvent al Facultății de Agronomie, totdeauna zâmbitor şi bine dispus, avea o grijă deosebită de noua noastră gospodărie. Dar îl puteai vedea şi pe Chirtoca dându-se cu părerea despre cum trebuie amestecate vopselele sau cum trebuie aleasă mătasea (de culoare crem) pentru perdelele în stil „Kremliovski" pe care le-am avut în Sala de festivități.

- Când biblioteca se mută într-o clădire nouă (asta s-a întâmplat arareori în istoria de 175 de ani a primei biblioteci publice din Basarabia), de obicei publicul o vizitează un timp din simplul interes pentru sălile ei curate, luminoase, bine amenajate.

- Veneam şi noi la bibliotecă, până şi duminica, fiecare câte două ceasuri, pentru a ajuta garderobierele. Atât de mulți oameni veneau, încât se formau cozi înainte de deschiderea bibliotecii. Chirtoca repeta mereu că biblioteca şi teatrul încep de la vestiar. Noi participam cu plăcere la acest „ceremonial" de luare în primire a hainelor.

- Ați reținut figuri concrete de oameni în mulțimea aceea de cititori?

- Nu-l pot uita pe Mihai Cimpoi, care venea de regulă îmbrăcat în cămăşi cusute cu motive naţionale. Multă lume îndrăgea culoarea albă. Bogaci şi Coroban erau permanent în bibliotecă, fie în sala de lectură a lucrătorilor ştiinţifici, fie la şedinţele cenaclului „Mioriţa", ori pentru a face o donaţie de carte. Sergiu Rădăuţanu, un alt prieten al lui Chirtoca, citea nu numai literatură de specialitate, ci şi romane poliţiste. „Astfel – afirma el – îmi odihnesc creierul". Parcă-l văd şi pe Ilia Bogdesco în Serviciul de carte rară, explicându-mi cu răbdare detalii de tehnică a tiparului: cum să deosebim originalul de fals în reproducerile gravurilor din cărţile vechi.

- În ce constau pe atunci excursiile în BN?

- În primul rând străinii se mirau că excursia, ca şi serviciile, sunt gratuite. În al doilea rând, cei care plecaseră din Moldova şi o vizitau acum, se mirau văzând săli de lectură arhipline şi în general un oraş în care creşte o nouă generaţie de specialişti cu studii superioare. Încetam să mai fim nişte provinciali datorită acestei biblioteci. Chiar cu această intoducere începea excursia, în sala de festivităţi, unde turiştii se aşezau la început pentru a se odihni puţin, sau în cabinetul directorului, unde, iniţial, obişnuiam să-i servim pe unii cu bunătăţile Moldovei. Dar această euforie nu dura mult, pentru că erau ghidaţi cu atenţie, în linişte, prin toate serviciile bibliotecii.

- Şi aici Al. Chirtoca şi-a impus punctul de vedere, în răspăr cu bibliotecarii care-l tratau ca pe un nespecialist.

- A format, prin ordin, un grup de ghizi şi m-a pus să scriu textul-standard pentru o excursie de minimum 40 min., cel mult o oră. Mai târziu textul a fost încredinţat unor persoane mai sus-puse. Din holul bibliotecii începea în stânga „calea cărţii" şi în dreapta – „calea cititorului". Dacă se formau două grupuri concomitent, unul o lua la dreapta, altul la stânga, fiecare cu ghidul lui, uneori chiar directorul în persoană le însoţea. Le spuneam la început despre biblioteca noastră că este a II-a în URSS dintre cele construite mai nou, apoi când o luam la dreapta, începeam cu Secţia muzicală, unde se asculta şi muzică, în pofida protestelor dnei E. Vizniuc, şefa depozitului, adepta liniştii în bibliotecă şi căreia nu-i plăceau slăbiciunile lui Chirtoca pentru efectele ca la teatru. Totuşi nu era rău că mai răsuna şi muzică în bibliotecă. Urma Secţia abonament de masă, unde era acces liber. Nu exista Secţia colecţii de artă şi hărţi, iar un timp colecţia de cărţi rare şi vechi n-a fost inclusă în textul excursiei.

- Trebuia ca cineva să cunoască foarte bine specificul lucrului în fiecare serviciu ca să poată vorbi în cunoştinţă de cauză...

- În acest scop mi-am propus să lucrez, uneori câteva ore, în fiecare secţie, ca să înţeleg mai bine acest specific. În general nu ne puneam problema orelor de lucru, ci într-un fel de entuziasm nebun veneam şi duminica la serviciu. Nu lăsam pe nimeni să treacă prin acest oraş fără să ne viziteze biblioteca. Afişele erau lipite peste tot. Din 1950 biblioteca a beneficiat de Depozitul Legal Unional, după ce în 1947 se alcătuise primul plan tematic de completare a fondurilor, corectat mereu de-a lungul anilor.

- Putem să bănuim că fondul de carte de nici un milion de volume în 1962 nu era atât de mare, încât să satisfacă cerinţele cititorilor. Ce a făcut Chirtoca pentru a-l îmbogăţi?

- După ce am trecut în clădirea nouă, pe lângă faptul că am continuat să beneficiem de Depozitul Legal Unional, diverse instituţii din afara ţării ne trimiteau colete cu cărţi. Deschideam şi găseam tot felul de materiale adresate directorului, cărţi în care-l ponegreau pe Lenin şi realităţile sovietice. Ceea ce se vorbeşte şi se scrie azi, Chirtoca încă de prin anii '60 cunoştea. Rămâneau însă atunci prin sertare, nu erau puse în circulaţie.

- Fondul special în care acestea intrau era mare?

- Nu prea mare, pentru că... spunea Chirtoca despre nişte bărbaţi care loveau cu piciorul în cărţile româneşti, iar Glavlit-ul nu se sfia chiar să le ardă. Lectori de la Societatea „Ştiinţa" ne preveneau în privinţa cărţilor care intraseră totuşi în bibliotecă: „Atenţie, că sunt infectate cu nu ştiu ce boli contagioase" (ca să nu le citească nimeni). Cozic a alcătuit şi o instrucţiune pentru utilizarea limitată a acestei literaturi.

- Cine lucra în Secţia fond special?

- Au lucrat Linnik, Novac, Suhomlinov.

- Ce fel de om era directorul adjunct Sotnikov şi cum se „armoniza" cu Al. Chirtoca?

- Puțin cam limitat, aspru (suhovatâi), dar cunoştea normarea lucrului. Scria rapoartele despre activitatea instituției, dar lucram şi eu destul la ele. Chirtoca ştia ce putere are adjunctul, dar punea diplomatic toate accentele, amintind că el este deocamdată în funcția de director. Era concomitent şi director al oficiului („obşcestvennaia priemnaia") ziarului „Izvestia". Mă lua şi pe mine acolo uneori, să văd cum i se adresează oamenii cu probleme, telefona deputaților încercând să le rezolve.

- Se pare că şi pe director l-ați ajutat destul, dacă una dintre cărțile lui editate în acei ani la „Cartea Moldovenească" se începe cu prefața scrisă de dvs.

- Da, am lucrat la Arhiva de Stat din Chişinău alături de Al. Chirtoca la etapa documentării pentru acele cărți. Am un caiet plin cu însemnări din dosarele cercetate atunci.

- De ce nu ați publicat şi dvs. ceva?

- Mi-a sugerat directorul să scriu o carte despre biblioteca înființată la Hânceşti (pe atunci Kotovsk) de urmaşii lui Manuc, dar deplasându-mă acolo, m-am descurajat. M-am implicat mai mult în activitatea Universităților Populare pentru răspândirea cunoştințelor în diferite domenii. Şefa Secției cultură din cadrul Comitetului Executiv Orăşenesc, Mediokritskaia, a avut inițiativa deschiderii Universității de cultură pentru lucrătorii din domeniul bibliotecilor. A ajutat cu bani ca să putem invita lectori specialişti din cele mai mari centre biblioteconomice ale URSS.

- Următorul secretar ştiințific, Galina Cian-Fu, deşi era soția prorectorului Universității de Stat, nu se mai ocupa cu cercetarea, fiind mereu în alergare pe la etaje, executa porunci.

- Erau deja alte timpuri, când se executa cu mâna la cozoroc. Dar în general a persistat un mod îngust de înțelegere a noțiunii de cercetare ştiințifică.

- În general, ați reuşit să vă aclimatizați cultural, să pătrundeți în problemele acestei republici?

- În primul rând am căutat o carte de istorie a acestui popor şi mi s-a spus că nu s-a scris încă. Cu toate acestea, țin minte cum se pune problema valorificării înaintaşilor. Ne fierbeau creierii pe tema scrierilor unor cronicari ca Grigore Ureche, Miron Costin. Organizam întâlniri cu istoricii, oameni de la edituri. Am vrut să plec în excursie în România, era posibil în acei ani, dar numai V. Chiriac a fost, pentru că eu mă grăbisem să plec întâi în republicile baltice.

- Cartea din România era bineînțeles în fondurile Serviciului „Literatura în limbi străine".

- În acei ani cartea românească se găsea uşor în librăria „Drujba", o clădire cu etaj de pe str. Puşkin, unde era şefă o doamnă, care a fost apoi director la „Bukinist". La Secția „Literatura în limbi străine" a Bibliotecii era şefă M. Maruşceac.

- Se „plimbau" pe acolo securişti sau nu?

- Fiecare instituție era, de regulă, controlată de securistul repartizat ei.

- Ce era mai strict interzis?

- Țin minte că opera lui Z. Freud era în sertarul directorului-adjunct, interzisă pentru lectură. Literatura sectelor – de asemenea. Am citit mult din acest gen de literatură. Chiar mă străduiam să înțeleg ce este Krishn sau iehovismul. Mai citeam revistele „Знание-сила", „Огонёк", ziare. Nu era interzis să citim, chiar eram stimulați. Eram prorector al Universității Populare în anii 1962-1982 şi trebuia să ştiu multe. Mai aveam şi o mamă cartograf, care mi-a cultivat interesul pentru studii serioase, utile.

- Ce citea Chirtoca?

- Era preocupat să se instruiască în domeniul biblioteconomiei şi citea permanent literatura de specialitate. În privința lui era greu să-ți dai seama ce citeşte pentru că era rugat de mulți să le împrumute cărți şi le scotea din bibliotecă pe numele său. Apoi se chinuia să-i convingă pe unii mai sus-puşi despre necesitatea restituirii cărților.

- După titlurile cărților pe care le-a tipărit, ai impresia că Al. Chirtoca a cunoscut dedublarea; nu ştim dacă a şi suferit din cauza ei. Cum poți să fii în bune relații cu V. Coroban şi să scrii în duhul revoluționar al marxism-leninismului?

- Trebuie citită şi publicistica sa din presa timpului pentru a avea o imagine completă. În momentul când trebuiau aleşi copacii care să fie sădiți în fața bibliotecii, Al. Chirtoca a preferat aceşti platani, dar cu precizarea că există pericolul - dacă sunt prea mulți - ca platanii să ne vlăguiască energia. Poate şi în privința duhului despre care vorbiți a procedat ca homeopații, luând în doze mici, pentru vaccin, ceea ce alții au consumat fără măsură şi discernământ.

A intervievat Nina Negru

Bibliografia ca act soteriologic

(La aniversarea Tamarei Isac)

În anii aceia era în mare audienţă citatul cehovian în care se spunea că la om totul trebuie să fie frumos: şi faţa, şi hainele, şi sufletul... În 1972, după încheierea primului an de studii la facultate, am fost repartizat, împreună cu încă cinci colegi, să facem practică la Biblioteca Naţională. În ziua aflării noastre în serviciul care pe atunci se numea secţie ţinutală, ne-a luat în primire o doamnă care ne-a frapat tocmai prin corespondenţa deplină cu postulatul cehovian. Sobră, într-un costum de straie din stofă neagră, asortat cu o bluză albă de mătase, părul negru coafat scurt... Şi ochii, ochii aceia inteligenţi, vioi, cu o privire profundă şi pătrunzătoare pe care am asociat-o imediat cu privirea lui Blaga. Era, dacă se poate să spun aşa, o frumuseţe moldovenească de tip domnesc, singura excepţie fiind simplitatea înhăinurării, spre deosebire de fastul domnitoarelor. Aceea era Tamara Isac. Auzisem deja despre ea la facultate, iar în mica bibliotecă ce o aveam acolo, descrisesem, la lecţiile practice, *Calendarul datelor memorabile ale Moldovei*, unul dintre alcătuitorii căruia era chiar dumneaei.

Ne-a aşezat la cele câteva mese din mica sală de lectură a serviciului, ne-a privit preţ de un minut, apoi ne-a întrebat:

– Acum, după ce aţi studiat un an întreg la facultate şi aveţi, probabil, o idee rotundă despre meseria noastră, cum credeţi – care ar fi simbolul bibliografiei?

Către acel moment al studenţiei noastre, nu ştiu de ce ni s-a întipărit în minte mai mult abordarea instrumentalistă a acestei discipline, aşa că, am chibzuit ce am chibzuit, apoi am început, pe rând, a propune simboluri instrumentale: că bibliografia este ca beţişorul acela pe care mamele noastre îl înfig în pământ ca să ştie în ce loc au pus o sămânţă de floare, că ea este ca un semn rutier care îţi arată încotro să te îndrepţi, pe ce drum s-o apuci când cercetezi o problemă, iar de aici am ajuns, firească, şi la o viziune un pic şocantă – aceea că bibliografia este cârja savantului dar şi bâtul orbului.

A zâmbit larg, iar zâmbetul acela, din câte am observat atunci (şi m-am convins apoi în anii de după întâlnirea aceea) îi sporea frumuseţea.

– Iar eu, a zis ea, cred că simbolul cel mai posibil pentru bibliografie este Arca lui Noe. Când concepea monumentala sa lucrare bibliografică, Hesner se gândea, între altele, şi la acest lucru. Iată, voi aţi studiat deja literatura antică. Nu se putea să nu vi se spună şi să nu reţineţi, că din sutele şi miile de scrieri din acele timpuri, au ajuns până la noi foarte puţine. Şi totuşi, noi am aflat că acele opere au existat. Cum? După unele cataloage, mici fragmente de bibliografii. Imaginaţi-vă acum, că nu ar fi existat nici acele cataloage, nici fragmentele de bibliografii. Ce s-ar fi întâmplat? Noi nu am mai fi ştiut nimic despre acele opere antice. Nu ne-am fi cunoscut trecutul. Iar cine nu-şi cunoştea trecutul, îşi pune în pericol viitorul. Bibliografia trebuie să înregistreze orice publicaţie pentru a păstra informaţia despre ea peste veacuri şi a o salva de intemperii. Exact cum Noe a salvat de potop speciile

de vietăți adunându-le şi cuibărindu-le în Arca sa. Bibliografia şi munca de bibliograf este ca un act sacru, de salvgardare a memoriei neamului...

Aveam, aşadar, în fața noastră o fire vizionară, lucru pe care acum mi-l explic nu doar prin felul de a fi al acelei perioade a biblioteconomiei noastre, perioadă căreia i-am zis, la o omagiere a domnilor Şpac şi Madan, romantică. Pe atunci, stilul acesta, hai să zic bibliopoetic, era dominant în tot ce făcea acea frumoasă, fidelă şi entuziastă generație de bibliotecari. Există, totuşi, o diferență de substanță. Madan, Chiriac şi alți biblioteconomişti care, scriind foi volante despre experiența unor bibliotecari din teritoriu, intercalau în subiect privighetorile ce cântau la fereastra bibliotecarei, aveau un imbold de sorginte mai mult literară. Pe când Tamara Isac ajunsese la viziunea sa din interiorul bibliografiei, mai ales în perioada când participa la alcătuirea calendarului despre care am pomenit şi, în mod special, când a adunat şi a sistematizat tot ce era disponibil pe atunci din ceea ce alcătuieşte bibliografia noastră națională, elaborând un curs special pentru studenții de la facultate şi publicând un studiu notoriu în primul volum al *Analelor ştiințifice* ale bibliotecii noastre. Ideile lui Hesner, Paul Otle, Ioan Bianu, Nerva Hodoş, Dan Simonescu, în măsura în care erau accesibile pe atunci la noi, îi modelară viziunea într-un fel, care o ferea de lirismul bombastic şi îi conferea o sobrietate profesională, dar nelipsită, totuşi, de elementele cele mai impregnate de probitate ale romantismului bibliologic al generației sale. La anul III am ascultat câteva lecții din cursul ei de bibliografie națională, reîntâlnindu-mă cu aceeaşi viziune soteriologică, numai că aşezată pe o platformă de principii şi reguli de meserie, care veneau, din câte îmi dau seama acum, de la impactul ce l-o fi avut asupra ei articolele şi studiile lui Georgescu-Tistu, bibliologul care s-a format la Paris şi avea o viziune europeană modernă, pentru anii aceia, asupra uneltelor bibliografice şi o concepție influențată de practica internațională în domeniul bibliografiei naționale, depozitului legal şi înregistrării internaționale a publicațiilor. În acel moment Tamara Isac atinsese acel nivel de maturitate profesională şi avea asemenea viziuni, care îi permiteau să reaşeze bazele activității patrimoniale a bibliotecii noastre. Multe lucruri i-au şi reuşit, mai cu seamă în ceea ce priveşte dezvoltarea şi gestiunea colecției „Moldavica", organizarea catalogului acestei colecții şi participarea la editarea bibliografiei naționale (pe atunci, *Cronica presei*). Avea idei desluşite în ceea ce priveşte activitatea de moldavistică şi sunt sigur că dacă nu o lovea nenorocirea, avea să-şi ducă acele idei la bună împlinire. Mai mult, sunt sigur că prezența şi implicarea ei ar fi conferit activității informațional-bibliografice a BNRM o ținută superioară şi ar fi condus la eficiența aşteptată în cadrul reformei începute de către noi.

Şi nu doar nenorocirea ei mă întristează când mă gândesc la dânsa. Mi se pare că, la un moment dat, dna Isac a fost implicată în nişte lucrări care nu aveau nimic în comun nici cu viziunea ei, nici cu domeniul în care se specializase şi strălucea. E o nedumerire pentru mine, de exemplu, că dumneaei a fost pusă să alcătuiască bibliografia fundamentală referitoare la agricultura Moldovei, iar nu pe aceea despre istoria şi etnografia noastră, care ținea mai mult de viziunea soteriologică a ei. E drept că chiar şi la acel voluminos indice despre agricultură, dânsa a aplicat nişte idei neordinare, netradiționale, cea mai importantă dintre ele fiind aceea despre cooperarea regională în alcătuirea unor astfel de bibliografii, întrucât în agricultură există într-adevăr regiuni globale identice după parametrii climei, solului etc. Aşa s-a legat, din inițiativa ei, o cooperare cu Biblioteca Ştiințifică „M. Gorki" din Odesa, iar lucrarea s-a numit *Agricultura Moldovei şi a Ucrainei*.

Într-un fel, Tamara Isac anticipa nişte lucruri şi nişte principii, care astăzi stau în prim-plan pe mapamondul bibliologic. A fost şi rămâne un model de profesionalism şi de creativitate în domeniu. Iar la postulatul lui Cehov a adăugat, prin felul ei de a fi, neafişat, că omul trebuie să fie frumos şi în ceea ce face. Tocmai de aceea merită din plin un loc în Arca lui Noe, aceea a neuitării.

Alexe RĂU

Ecouri de-a lungul anilor

Salonul Internațional de Carte – cel mai mare eveniment cultural din Moldova

1. Zece ani, zece file

De fapt, Salonul Internațional de Carte, ajuns acum la cea de-a zecea ediție, își are nu doar o istorie a sa, alcătuită din faptele, evenimentele și întâmplările ce s-au produs sub genericul său timp de un deceniu, ci și o preistorie, începuturile lui, ideea ca atare trăgându-se de la expozițiile bienale, de trecere în revistă, pe care le organiza, în aula bibliotecii noastre, Comitetul de stat pentru edituri, poligrafie și comerțul cu cărți. Editorii, scriitorii, traducătorii, graficienii de carte, publicul cititor apucaseră să se deprindă cu vernisajele acelea și le așteptau. După 1989, însă, Comitetul o luă pe o cale, la sfârșitul căreia îl aștepta desființarea, așa încât bienalele fură date uitării și atunci, Biblioteca Națională și-a asumat riscul să se producă în calitate nu doar de gazdă, ci și de organizatoare a unei expoziții de trecere în revistă a realizărilor editorilor și poligrafiștilor din Moldova. Până la aceasta, în august 1991, biblioteca a desfășurat un salon de carte națională cu autograf, iar în primăvara aceluiași an, aflându-se dl Alexe Rău, împreună cu dna Claudia Balaban, într-o vizită la Iași și discutând cu dna Popov, consilierul județean pentru cultură, și cu dl Nicolae Busuioc, directorul Bibliotecii Județene „Gheorghe Asachi", despre niște eventuale colaborări, s-a convenit că expoziția de trecere în revistă o vom face împreună. În august 1992, avu loc prima ediție a Salonului Național de Carte.

Am avut noroc în acel început de niște coechipieri străluciți, de un sponsor generos, academicianul Vasile Micu, directorul Institutului de Porumb și Sorg și al A.Ș.P. „Porumbeni", de sprijinul câtorva editori care au ținut mult și țin în continuare la Salonul nostru, primul dintre cei care ar trebui să fie pomeniți fiind, desigur, Gheorghe Prini, directorul Î.E.P. „Știința".

Cele zece ediții ale Salonului constituie zece file, zece etape de evoluție, în primul rând, a ideilor despre cum trebuie să fie o asemenea acțiune, generatorul principal de idei și viziuni fiind întotdeauna directorul general al bibliotecii noastre, tot el realizându-le, cu ajutorul nostru și așternând pe hârtie scenarii și concepte care au ridicat Salonul la rangul celor mai de seamă acțiuni culturale din țara noastră. Toată suma de idei despre SNC ar putea fi împărțită în trei clase. La prima s-ar referi acelea, prin care neam străduit să punem în lumină și să valorificăm partea spirituală a cărții, a publicațiilor în general. Anume în acest context și din acest unghi am abordat însăși noțiunea de salon de carte, anume aici și-au găsit aplicare posibilitățile și resursele bibliotecărești. De cea de a doua țin ideile și conceptele relative la rolul SNC de trecere în revistă și încurajare a procesului editorial din republică. În sfârșit, în cadrul ultimelor trei, patru ediții s-a pus în aplicare o seamă de idei ce țin de comercializarea cărții, pentru că un editor nu poate funcționa fără o piață de desfacere propice. Elementul numit expoziție-târg, implementat, la dorința și cu sprijinul

editorilor noştri care în acest răstimp au participat la importante târguri internaţionale de carte, a devenit în ultimii ani un pivot al Salonului.

În acest catalog am inclus informaţii despre laureaţii SNC. Trebuie să remarc faptul că premiile acordate de juriul Salonului au devenit distincţii importante, de referinţă pe plan naţional şi nu numai. Acuma autorii care scot cărţi noi, indică în curriculumul vitae al lor, ca pe un moment semnificativ al carierei, premiul ce l-au obţinut la SNC.

Veţi găsi în acest volumaş şi câteva din ecourile din presă la diferite ediţii ale Salonului, pentru a da cititorului o imagine mai amplă asupra evoluţiei lui.

În speranţa că vă punem la îndemână o publicaţie utilă şi de interes pentru dumneavoastră, vă dorim zile frumoase, luminate de lumina cărţilor şi de ochii dumneavoastră, la ediţia a zecea a SNC.

Raisa Melnic

2. Standuri în lumini şi umbre

Cu siguranţă că partea de miez a unei sărbători gelatinoase cum este „Limba noastră cea română", derulată cu surle şi trâmbiţe pe fundalul unei realităţi deprimante pentru destinul românilor din Republica Moldova, a fost Salonul Naţional de Carte, ajuns în acest an la ediţia a VII-a. Manifestarea a luat naştere printr-o iniţiativă comună a Bibliotecii Judeţene „Gh. Asachi" din Iaşi şi a Bibliotecii Naţionale din Chişinău. Salonul a reuşit în bună măsură să treacă în revistă activitatea editorială din stânga Prutului, acordând o şansă schimbului de experienţă cu instituţii de profil din România, Occident şi din spaţiul fostei URSS. Ce particularităţi ale Salonului am putut remarca în raport cu ediţiile anterioare? Câteva progrese vizibile. A câştigat în primul rând aspectul exterior al Salonului. Standurile cu cărţi şi-au aflat un strălucit loc de expunere la Palatul Republicii din Chişinău, într-un cadru luxuriant, cu multă lumină şi eleganţă, fapt ce a înlesnit accesul publicului, asigurând şi un spaţiu suficient pentru lansările de carte. Cred că a fost bună şi ideea de a muta la Biblioteca Naţională – gazda exclusivă din anii trecuţi – o parte din evenimentele programate sub egida Salonului, mai precis a celor ce au pus în evidenţă mai curând „valoarea spirituală, soteriologică a cărţii", după expresia dlui Alexe Rău, directorul Bibliotecii, deşi acest produs al creativităţii umane nu are cum să iradieze fără materializarea valorii sale comerciale. Salonul a avut un nivel mai ridicat prin organizarea unor dezbateri în jurul problemelor de strictă actualitate culturală, şi vom aminti aici atelierul „Arta traducerii", condus de scriitorul Ion Hadârcă, urmat de simpozioanele „Procesul editorial din Republica Moldova", avându-l ca moderator pe Constantin Ciobanu, critic de artă şi viceministru al culturii, precum şi „Arta mondială a cărţii în pragul sec. XXI" cu dna Ana Andreescu, şef al Departamentului cultură scrisă din Ministerul Culturii de la Bucureşti, în prim-plan. Salonul a oferit o scenă potrivită inaugurării a şapte expoziţii tematice, dintre care s-ar cuveni menţionate cu deosebire cele de pictură: a maestrului Isai Cârmu şi, respectiv, cea consacrată artistului Călin Alupi din Iaşi, precum şi o primă expoziţie de cartofilie românească în Republica Moldova, prezentată de Corneliu Beda, un intelectual cu preocupări de istorie, arheologie, numismatică, bibliofilie şi literatură, originar din sudul Basarabiei. A fost lansată *Revista Cărţilor*, o primă publicaţie specializată în propagarea noutăţilor editoriale, scoasă de Editura „Cartier" din Chişinău. O apariţie inedită a constituit-o buletinul informativ *Salon-Expres*, redactat de Centrul de presă de la Biblioteca Naţională, cuprinzând scurte „portrete" ale editorilor participanţi, opinii şi ecouri culese în cele patru zile ale manifestării. Ca şi în anii trecuţi au fost acordate premii celor mai bune edituri şi cărţi realizate pe durata scursă de la ultima ediţie, chiar dacă sumele în bani au fost ridicol de mici – o bilă neagră în contul organizatorilor.

Vitalie Ciobanu

Publicaţii jubiliare BNRM – 175 de ani

Geografia schimbului internațional de publicații

Schimbul internațional de publicații constituie unul din aspectele de cooperare ştiinţifică şi culturală internațională interbibliotecară şi rămâne a fi calea principală de completare a colecțiilor Bibliotecii Naționale cu publicații străine. Prin intermediul schimbului internațional de publicații anual BNRM recepționează circa 1500 volume cărți şi peste 500 vol. periodice. Biblioteca întreține relații de schimb internațional cu circa 73 de parteneri din 36 țări.

Menționăm câteva relații de schimb de excepție:

· **Biblioteca Națională a României – ROMÂNIA**
· **Bibliothèque Nationale de France – FRANȚA**
· **The Library of Congress – SUA**
· Национальная библиотека Беларусь – BELARUSI
· Народна Библиотека «Св. Кирилл и Методий» – BULGARIA
· Государственная библиотека России – RUSIA
· The British Library - London – Marea Britanie
· Die Deutsches Bibliothek Leipzig - GERMANIA
.

Coordonatele principale ale activității schimbului internațional de publicții sunt următoarele:

· **Identificarea şi stabilirea de contacte cu mari centre cultural-ştiinţifice din întreaga lume, cum ar fi: biblioteci naționale, institute de cercetări, biblioteci centrale ale universităților, centre internaționale de schimb, alte org**anisme din străinătate etc;
· Menținerea în permanență a contactelor de colaborare cu partenerii de schimb internațional de publicații;
· Consolidarea relațiilor de colaborare cu organizațiile străine din țară (Fundația Soros, Alianța Franceză, ambasadele străine etc.).

Maria Ghilan

Serviciul „Depozit legal"
în ultimii cinci ani (2002-2006)

Serviciul „Depozit legal" constituie principala sursă de completare a fondului BNRM cu publicații tipărite curent şi reprezintă un izvor principal de creştere a patrimoniului imprimat al țării, care include cărți, reviste, ziare, casete AV, CD-uri.

Depozitul legal este o prevedere instituționalizată, ce reglementează trimiterea obligatorie şi definitivă a unui anumit număr de exemplare de către producător, reprezentând întreaga producție editorială tipărită, fotografiată sau înregistrată. Datorită acumulării riguroase a DL, BN a devenit un centru național de cultură şi informație, de conservare şi valorificare a moştenirii spirituale a națiunii.

Trebuie de menționat că în Republica Moldova nu există legea DL. Primele documente care au facilitat recepționarea EDL au fost:

- 1994 – Legea cu privire la biblioteci;

- 1997 (2 iulie) – Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 610 Cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a bibliotecilor în Republica Moldova (1997-2000), Depozitul Legal de publicații şi componenței Consiliului Biblioteconomic Național;

- 2000 (20 aprilie) – Legea cu privire la activitatea editorială;

- 2000 (22 iunie) – Legea Parlamentului privind Difuzarea producției editoriale;

- 2003 (13 noiembrie) – Legea 449-15 Pentru modificarea şi completarea Legii nr. 939-14 din 20 aprilie 2000 Cu privire la producția editorială.

Aceste directive au un singur scop: de a contribui la completarea şi îmbogățirea prin intermediul DL a fondului centrelor biblioteconomice.

Colectarea DL a decurs destul de anevoios. Pe parcursul îndeplinirii sarcinilor de lucru de către specialiştii serviciului au fost întâlnite mai multe dificultăți. Agenții, producători de informație, se eschivau de la livrarea numărului necesar de exemplare cu titlul de „DL". Prevederile hotărârilor Guvernului erau neglijate şi ignorate atât de către producătorii particulari, cât şi de tipografiile private şi județene. Unele tipografii îşi schimbau deseori localul, numai ca să evite respectarea legilor.

Cel mai conştiincios respectă legile existente următoarele tipografii şi edituri: Tipografia Centrală, Combinatul Poligrafic, Tipografia USM, UTM, Tipografia AŞ a Moldovei, editurile: Arc, Litera, Prut Internațional, Lumina, Ştiința, Universul, Prag, ASEM, Cartea Moldovei, Cartier, Civitas, Medicina ş.a.

Iată de ce este necesar ca Ministerul Culturii şi Turismului, în virtutea împuternicirilor sale, să efectueze controlul asupra respectării de către editori a obligațiunilor la prezentarea exemplarelor de DL şi să-i sancționeze pe cei mai puțin conştiincioşi conform Codului contravențiilor administrative.

Actualmente recepționarea DL este reglementată de ultimul document „Regulamentul de funcționare a Depozitului Legal în Moldova" (M. O. Nr. 123-124 din 27.07.2004). Prezentul regulament este elaborat în conformitate cu Legea 449-XV din 20 aprilie 2003 cu privire la activitatea editorială şi stabileşte genurile de exemplare ce constituie depozitul legal, modul şi condițiile de livrare şi distribuire a exemplarelor de depozit legal de către tipografiile şi editurile din Moldova.

Conform acestui document, responsabilă de recepționarea EDL tuturor centrelor biblioteconomice a devenit Camera Națională a Cărții. Ea distribuie DL în felul următor:

a) CNC – un exemplar din toate ediţiile apărute în ţară;

b) BN – două exemplare din toate ediţiile apărute în ţară;

c) Ministerul Culturii şi Turismului – un exemplar din toate ediţiile;

d) Biblioteca AŞ a Moldovei – un exemplar din toate ediţiile;

e) Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă" – un exemplar după profil;

f) Biblioteca Republicană de Informaţie Tehnico-Ştiinţifică – un exemplar după profil.

Cu părere de rău, Bibliotecii Naţionale în multe cazuri îi sunt distribuite câte un exemplar de DL. Numărul de 2 exemplare stabilit de lege nu este respectat. De aceea există multe lacune. Şi anume înlăturarea acestor lacune este o sarcină primordială pentru lucrătorii Serviciului DL al BN.

Colaboratorii serviciului efectuează o muncă meticuloasă în această direcţie şi întreprind următoarele măsuri:

- conlucrează eficient cu CNC pentru a depista şi a lichida lacunele;

- analizează planurile editoriale ale editurilor şi tipografiilor;

- iau legătura direct cu producătorii;

- urmăresc în publicaţiile seriale noile titluri în curs de apariţie;

- participă la Saloanele de Carte, organizate de Biblioteca Naţională şi Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă".

Se poate de menţionat că tot procesul de acumulare a producţiei editoriale, conform ultimei legi, a devenit mai centralizat şi mai operativ. Ulterior EDL recepţionat este prelucrat de specialiştii Serviciului DL.

Aparatul de referinţă şi gestionare a serviciului asigură ţinerea la zi a următoarelor fişiere:

1. fişierul de înregistrare a publicaţiilor seriale;

2. fişierul alfabetic al referinţelor bibliografice a documentelor cu titlu de Depozit legal;

3. fişierul referinţelor bibliografice a documentelor cu titlu de DL (aranjate în cadrul editurilor, tipografiilor şi instituţiilor editoriale).

Oricare ar fi problemele, am reuşit să realizăm indici din tabelul prezentat în continuare.

Conform tabelului dat se observă o creştere a publicaţiilor recepţionate în anul 2006 în comparaţie cu anii 2002-2005. Numărul titlurilor este de 3370 u. şi numărul de exemplare e de 19 987, dintre care 2 427 titluri au fost recepţionate prin intermediul CNC.

Pentru a desăvârşi lucrul Serviciului DL trebuie depuse încă multe eforturi. În scopul protejării EDL efectuăm deja de doi ani un proces nou numit marcarea exemplarului legal prin culoarea roşie. Acest proces va contribui mai eficient la gestionarea şi conservarea EDL.

Dinamica intrărilor de publicaţii în fondurile BN în anii 2002-2006

Genul publicaţiei	Anii				
	2002 ex./titl	2003 ex./titl	2004 ex./titl	2005 ex./titl	2006 ex./titl
Cărţi	1935 3853	2077 4351	1857 3555	2005 3788	2749 4926
Reviste	150 2020	178 2439	180 1996	196 2498	239 2448
Ziare	160 25938	165 23840	203 11198	241 10996	200 12292
Alte documente	136 264	123 236	112 215	133 270	182 321

Apostolii şi cercetătorii Centrului metodic BNRM

Sistemul Naţional de Biblioteci al Republicii Moldova:

Vera Osoianu

Colecţii şi servicii

Sistemul Naţional de Biblioteci al Republicii Moldova este parte integrantă a Sistemului informaţional naţional şi se constituie din totalitatea bibliotecilor de drept public şi din bibliotecile de drept privat, legalizate de stat, menite să satisfacă interesele şi cerinţele de informare, instruire şi culturalizare ale societăţii.

Activitatea bibliotecilor este reglementată de Legea bibliotecilor, aprobată în prima varianta in 1994, modificată în 1998 şi 2001. Un nou proiect de lege, care să oglindească şi specificul de activitate a bibliotecilor în Era Informaţională, a fost elaborat în 2006 şi urmează să parcurgă etapele fireşti necesare pentru aprobare.

Tot în anul 2006 a fost elaborată Strategia de dezvoltare a bibliotecilor până în anul 2010, aflată şi ea în proces de avizare la ministerele de resort.

Din Sistemul Naţional de Biblioteci fac parte: bibliotecile naţionale (Biblioteca Naţională a Republicii Moldova şi Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă", reţeaua bibliotecilor publice (municipale, raionale, orăşeneşti, comunale, săteşti) subordonate metodologic Ministerului Culturii şi Turismului şi administrativ-organelor locale; reţeaua bibliotecilor din învăţământ (bibliotecile universitare, bibliotecile colegiilor, bibliotecile şcolare (liceale), subordonate metodologic Ministerului Educaţiei şi Tineretului, şi reţeaua bibliotecilor specializate subordonate ministerelor, departamentelor şi altor structuri guvernamentale şi nonguvernamentale care au în subordine biblioteci. Din această reţea fac parte: Biblioteca Ştiinţifică Centrală a Academiei de Ştiinţe a RM; bibliotecile medicale, bibliotecile tehnice, bibliotecile sindicale, Biblioteca Centrală Republicană Specializată a Studioului de Imprimări Sonore a Societăţii Orbilor, etc.

În Republica Moldova, Ministerul Culturii şi Turismului este de jure organul responsabil de formarea şi realizarea politicii de stat în domeniul activităţii bibliotecare. Marea problemă constă în faptul că Ministerul Culturii şi Tu-

rismului nu dispune de mecanismele de bază juridice şi financiare pentru a influenţa politica altor ministere şi departamente care au în subordine biblioteci. În asemenea condiţii, politica Ministerului Culturii şi Turismului în raport cu bibliotecile altor ministere şi departamente poate avea numai caracter profesional şi de recomandare.

Gradul de influenţă a acestei politici asupra bibliotecilor altor ministere şi departamente depinde de mai mulţi factori, şi în primul rând de nivelul profesional, de faptul dacă are drept scop să unească SNB, şi în mare parte de voinţa şi buna intenţie a bibliotecilor, a ministerelor şi departamentelor în cauză. Atestarea bibliotecarilor în vederea obţinerii gradului de calificare, din vara anului 2006, a demonstrat ca bibliotecile care au dorit, au reuşit să organizeze atestarea, conform Regulamentului elaborat de MCT chiar dacă au existat unele şovăieli şi nelămuriri din partea unor ministere şi departamente.

Politica promovată de MCT în domeniul bibliotecilor este doar o parte componentă a întregii politici a statului care influenţează domeniul bibliotecar.

O influenţă enormă asupra dezvoltării bibliotecilor o exercită organele administrative locale. Nu poate fi neglijată nici influenţa structurilor non-guvernamentale. Însă cea mai mare responsabilitate pentru starea şi dezvoltarea serviciilor bibliotecare trebuie să aparţină societăţii în întregime.

O condiţie esenţială pentru dezvoltarea unei politici naţionale în domeniul activităţii bibliotecare este existenţa unei aprecieri deosebite şi a unei atitudini de respect a societăţii în ansamblu faţă de instituţia bibliotecară, înţelegerea de către întreaga societate a rolului pe care biblioteca îl joacă în evoluţia societăţii sau pe care îl poate juca în viitor.

O asemenea atitudine este posibilă şi depinde de gradul de dezvoltare economică a societăţii, nivelul de percepere a democraţiei ca cea mai bună şi corectă formă de organizare a societăţii, şi în mare parte de nivelul de bunăstare a cetăţenilor.

Potrivit Legii bibliotecilor Republicii Moldova, Ministerul Culturii şi Turismului, pentru asigurarea unităţii naţionale în domeniul biblioteconomic, exercită conducerea şi reglementarea metodologică a activităţii bibliotecilor de toate categoriile şi tipurile.

Problemele actuale ce ţin de politicile domeniului bibliotecar sunt discutate, şi la caz propuse spre aprobare, la Consiliul Biblioteconomic Naţional (CBN). CBN este un organ consultativ, care funcţionează pe lângă Ministerul Culturii, contribuind la elaborarea actelor de reglementare în domeniu şi în desfăşurarea activităţilor organizatorice şi practice privind coordonarea şi cooperarea activităţii bibliotecilor din sistemul naţional de biblioteci şi asigurarea unităţii naţionale în biblioteconomie.

Consiliul Biblioteconomic Naţional coordonează şi cooperează activitatea bibliotecilor de toate tipurile, iar deciziile sale, aprobate de minister, se publică în Monitorul oficial al Republicii Moldova şi sunt executorii. Organizarea, structura, atribuţiile şi competenţele acestui organ sunt stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern.

Biblioteca principală din cadrul unei reţele este ca regulă centru biblioteconomic naţional sau după caz departamental sau teritorial.

Potrivit datelor statistice, la începutul anului 2007 în Republica Moldova funcţionau 2925 biblioteci cu 5889 angajaţi în acelaşi număr 4970 bibliotecari echivalent normă întreagă. În bibliotecile din RM sunt concentrate 64391,0 unităţi de păstrare, reprezentând toate tipurile de publicaţii din toate domeniile pe diverşi purtători de informaţii, atât tradiţionali cât şi electronici. Intrările în perioada de referinţă au fost în număr de 2056,8. Rata medie de înnoire a stocului ar fi de aproximativ 31 ani cifră ce depăşeşte cu mult recomandările IFLA/UNES-

CO care sunt de 7-10 ani. Numărul de computere era de 1485 dintre care 1047 conectate la Internet. Staţiile de lucru pentru utilizatori erau în număr de 970, inclusiv 756 conectate Internet mult prea puţine în comparaţie cu necesităţile acestora.

În cadrul Sistemului Naţional de Biblioteci un loc aparte îi revine Bibliotecii Naţionale. Ca să ne clarificăm de la bun început, Biblioteca Naţională nu pretinde şi nici nu trebuie să fie percepută de asupra sistemului ci doar ca o verigă foarte importantă în Sistem.

Biblioteca Naţională a Republicii Moldova (BNRM) este principala bibliotecă a statului responsabilă de conservarea, valorificarea şi salvgardarea moştenirii culturale scrise şi numerice. Biblioteca Naţională a Republicii Moldova funcţionează în conformitate cu principiile directoare UNESCO referitoare la acest tip de biblioteci, este parte componentă a Bibliotecii Numerice Europene. BNRM se află în subordinea administrativă a Ministerului Culturii şi Turismului.

Ca aşezământ ştiinţifice-metodologic BNRM:

- Participă la elaborarea şi promovarea politicii statului în domeniul bibliologiei;

- Orientează Sistemul Naţional de Biblioteci prin exercitarea funcţiilor de centru naţional de cercetare şi dezvoltare în biblioteconomie şi bibliologie;

- Asigură asistenţa metodologică a bibliotecilor;

- Elaborează publicaţii de specialitate precum revista „Magazin bibliologic", „Ziarul bibliotecarului", „Buletinul bibliologic", Biblioteconomia Moldovei: Cadru de reglementare, Situaţii statistice privind activitatea bibliotecilor publice etc.

Conform datelor statistice de la 01.01.07, BNRM deţine un fond total de 2510258 unităţi de păstrare în acelaşi număr 273033 (10,8%) în limba oficială a statului. Numărul de titluri constituia 1.077478, ceia ce denotă faptul că fiecărui titlu îi revin aproximativ 2,3 exemplare. Fondul total include 2160941 cărţi şi publicaţii seriale legate, 61142 documente de muzică tipărită, 214/2744 manuscrise, 25624 documente audiovizuale, 1885 documente electronice, 136484 documente grafice şi 121224 alte documente. Colecţiile bibliotecii includ publicaţii în peste 30 de limbi.

Începând cu anii de după război biblioteca primeşte depozitul legal naţional. Din aceiaşi perioada datează şi depozitul legal al fostei Uniuni Sovietice care a fost sistat în primul semestru al anului 1992. Între anii 1992-2000 biblioteca a primit depozitul legal al României. Cel mai mare volum de publicaţii a fost înregistrat în anul 1985 şi constituia 3,7 milioane unităţi materiale. Până în anul 1991 principalul indicator al activităţii bibliotecii îl constituia volumul colecţiei, în acest fel acumulându-se un număr mare de dublete şi publicaţii depăşite fizic şi moral.

Odată cu reforma bibliotecară, care a demarat în 1991, începe o nouă etapă în activitatea bibliotecii, inclusiv în dezvoltarea colecţiilor, perioadă marcată de îmbunătăţirea conţinutului fondului. Biblioteca desfăşoară activităţi în vederea completării retrospective şi lichidării lacunelor, asigurării calităţii achiziţiilor, casării dubletelor şi a publicaţiilor depăşite fizic şi moral. Intrările anului 2006 au constituit 13879 exemplare, costul mediu a unei cărţi achiziţionate fiind de aproximativ 118 lei. Sursele de completare sunt diverse. In anul 2006 prin depozitul legal al Moldovei au intrat în colecţie 6106 exemplare (42%), achiziţii propriu zise – 961 (13%); donaţii din România 384; donaţii de la ambasade, organizaţii, persoane particulare – 2637; ONU – 1973; OSCE- 486 _ in total 36%, schimb 9% .

Numărul de utilizatori a fost de 12641, iar numărul de vizite de 166348 inclusiv 42792 vizite virtuale. Utilizatorii au împrumutat 588720 documente. În anul 2006 structura socio-profesională a utilizatorilor a fost următoarea: intelectuali, funcţionari – 37,0%; muncitori, teh-

nicieni – 2,3%; studenți, liceeni – 59,7; şomeri, pensionari – 0,9%; alte categorii – 0,1%.
BNRM este deschisa pentru public 56 ore pe săptămână, 6 din 7 zile.

Facilitățile şi serviciile oferite, deşi s-au îmbunătățit în ultimii ani, nu sunt pe potriva necesităților, în continuă creşterea a utilizatorilor.

Biblioteca poseda 77 computere, 62 dintre care cu conectare Internet. Numărul stațiilor de lucru care pot fi puse la dispoziția utilizatorilor este de 17 inclusiv 8 conectate Internet. Procentul înregistrărilor catalografice în sistem automatizat este de 17% din fondul total, mare parte reprezentând intrările noi.

La dispoziția utilizatorilor sunt 456 locuri în sălile de lectură.

Suprafața totală de amplasament din ambele blocuri este de 14530 m2

Personalul bibliotecii este constituit din 285 unități sau 271 unități echivalent norme întregi. Din cei 205 bibliotecari 179 posedă studii superioare şi 26 studii secundare generale. Vârsta medie a personalului BNRM este de aproximativ 43 ani. Fluctuația cadrelor este foarte accentuată, mai ales printre specialiştii tineri, care migrează spre sectorul privat unde salariile sunt mult mai mari, sau chiar emigrează din țară.

BNRM întreține relații de colaborare cu mai multe instituții similare din alte țări. Această colaborare se desfăşoară în cadrul acordurilor bilaterale de colaborare încheiate anterior de BNRM cu Biblioteca Națională a României, Biblioteca Națională a Republicii Belarus, Biblioteca de Stat a Rusiei, Biblioteca Națională a Poloniei, Biblioteca Județeană „Octavian Goga" din Cluj-Napoca, România. Cooperarea cu bibliotecile din străinătate se bazează pe: schimbul de publicații şi informații bibliografice, împrumutul interbibliotecar, schimb de experiență etc.
Din 2000 BNRM a fost desemnată ca bibliotecă-depozitar al materialelor ONU în Republica Moldova.

În anul 2006 a fost testată prima variantă a programului SIBIMOL. Realizarea acestui proiect va integra bibliotecile informatizate din Moldova într-o rețea națională prin intermediul Internet-ului. Partea principală, integratoare a sistemului o va constitui Catalogul electronic Colectiv Partajat, în care vor fi reflectate colecțiile şi bazele de date ale tuturor bibliotecilor din Moldova şi care va fi accesibil în orice localitate. SIBIMOL prezintă, sub aspect conceptual şi tehnologic, un şir de idei şi elemente noi pe plan internațional, fapt care situează BNRM printre liderii mondiali la acest capitol. Începând cu anul 2005 BNRM este membră a Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene. Ca urmare a apropierii de politicile şi prioritățile bibliotecilor naționale europene, în 2006 a fost elaborat şi lansat conceptul Bibliotecii Numerice Naționale a RM.

Biblioteca Națională pentru copii „ Ion Creangă" este centru metodologic pentru bibliotecile specializate în servirea cititorilor copii. Biblioteca deține un fond de 263,4 mii unități materiale. Intrările anului 2006 au constituit 5,6 mii. În numărul total de documente intrate prevalează cele primite ca donații sau în schimbul celor pierdute - 2434 ex. (43,4%). Din mijloace bugetare au fost achiziționate 2138 ex. (38,1%), iar prin sistemul depozitului legal au intrat 1037 ex. (18,5%). În comparație cu anul precedent a scăzut puțin cota achizițiilor din buget, motivul fiind creşterea rapidă a prețurilor publicațiilor. Rata medie de înnoire a fondului este de aproximativ 47 de ani , cifră destul de mare pentru o colecție pentru copii. În anul 2006 de serviciile bibliotecii s-au bucurat 12,0 mii utilizatori activi care au vizitat biblioteca de 128,9 mii ori si au solicitat 429,8 mii exemplare. Personalul bibliotecii numără 78 salariați.

Biblioteca organizează mai multe activități de promovare a cărții, de stimulare a lecturii şi creativității copiilor. Printre proiectele devenite deja tradiționale se numără:

- Salonul Internaţional de Carte pentru Copii, ajuns la ediţia a X-a;

- Concursul literar „La izvoarele înţelepciunii", ajuns la ediţia a XVI-a şi organizat sub egida Ministerului Culturii şi Turismului al Republicii Moldova şi Ministerului Educaţiei şi Tineretului al Republicii Moldova.

-Concursul cu genericul În lumea poveştilor, realizat în colaborare cu Redacţia emisiuni radio pentru copii a Companiei Teleradio-Moldova şi săptămânalul Florile dalbe.

Biblioteca susţine organizatoric activitatea Secţiei Naţionale a Consiliului Internaţional al Cărţii pentru Copii şi Tineret (IBBY).

Numărul bibliotecilor pentru copii a scăzut mult în ultimii ani în urma comasării acestora cu bibliotecile publice. Conform datelor statistice de la 01.01.07 în Republică activează 152 biblioteci pentru copii cu un fond total de 1679,4 exemplare, inclusiv 48,5 mii exemplare intrări pe parcursul anului 2006. Indicatorii principali de activitate au constituit 148,1 mii cititori,1481,9 vizite şi 3754,4 împrumuturi. Şi în această categorie de biblioteci situaţia tehnologiilor de informare şi comunicare este sub orice nivel – doar 80 de computere, în acelaşi număr 55 conectate Internet.

Una dintre cele mai mari reţele de biblioteci este reţeaua bibliotecilor publice care numără 1391 biblioteci şi care include două biblioteci municipale Chişinău şi Bălţi şi 1387 biblioteci raionale, orăşeneşti, comunale şi sateşti. În anul 2006 bibliotecile publice au raportat un fond de 17394.6 exemplare, inclusiv 257.7 mii intrări noi; 867,6 utilizatori activi; 9800,7 vizite şi 25484,2 împrumuturi. Personalul de specialitate din bibliotecile publice constituia 2508 bibliotecari dintre care 32% cu studii superioare de specialitate şi 33,5% cu studii medii de specialitate.

Intrările noi per capita au constituit 0,07, indice mult mai mic decât recomandările UNESCO care sunt de 0,25 cărţi per capita sau 250 cărţi la mia de locuitori. Fondul total per capita este de 5,1 cu mult mai mare decât recomandările IFLA UNESCO care sunt de 2-3 cărţi per capita. Problema bibliotecilor din Moldova nu este cantitatea ci calitatea publicaţiilor din colecţii, lucru argumentat si de rata medie de înnoire a fondului care este de 67 de ani cel recomandat de IFLA UNESCO fiind de 7-10 ani, precum şi rata medie de circulaţie a fondului de aproximativ 1.4, indicele recomandat de IFLA fiind de 5. Este clar că bibliotecile sunt pline cu publicaţii vechi, adunate în anii când procesul de editare nu era dominat de valoare ci alte criterii. In ultimul deceniu al secolului XX cenzura ideologica a fost schimbată de cea economică şi bibliotecile n-au putut sa-şi completeze colecţiile cu cele mai valoroase cărţi editate în edituriile din ţară şi de peste hotare. În mod special suferă bibliotecile mici din spaţiul rural unde puterea financiară este extrem de scăzută, iar posibilităţile completării alternative limitate.
În aceste condiţii recomandările IFLA care consideră că 10% din totalul colecţiilor trebuie sa fie reprezentat de intrările din ultimii 2 ani şi 30-40% - de intrările din ultimii 5 ani, vor rămâne pentru bibliotecile noastre, încă pentru multă vreme, doar un deziderat.

Cea mai mare bibliotecă din reţeaua bibliotecilor publice este Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu" din Chişinău. Populaţia ţintă reprezintă 712 218 persoane. Biblioteca are 35 de filiale repartizate în toate sectoarele oraşului, inclusiv 9 filiale pentru copii, 6 filiale pentru minorităţile naţionale, 3 biblioteci specializate: Biblioteca Arte, Centrul Academic Internaţional Eminescu, Biblioteca Publică de Drept. La 01.01.07 biblioteca raporta un fond de publicaţii de 1060869 exemplare, inclusiv 48% în limba română şi 49% în limba rusă. Achiziţiile anului 2006 au constituit 41130 exemplare, 47,8% reprezentând beletristica. Rata medie de înnoire a fondului este de aproximativ 25 de ani destul de mare în comparaţie cu recomandările IFLA-UNESCO dar mult mai mică decât media pe republică, şi probabil cea mai mică dintre toate bibliotecile publice. 85% din fondul total reprezintă stocul cu acces liber

la raft – o performanță pentru bibliotecile publice care încă se mai țin de stereotipurile vechi de a ține cititorul la distanță de colecții.

În anul 2006 biblioteca a servit 148477 de utilizatori, reprezentând 21% din populația municipiului. Aceştia au vizitat biblioteca de 3 270 334, inclusiv 803 631 vizite virtuale şi au împrumutat 11 163 502 documente. Indicele mediu de circulație a colecției este de 10,5 cu 1,2 mai mult în comparație cu anul 2005.

Documentele pe suport tradițional rămân a fi cele mai solicitate şi constituie 62% din totalul împrumuturilor. Materialele pe suport electronic constituie doar 0,5% din împrumuturi.

De mai mulți ani biblioteca foloseşte indicatorii de performanță in decizia managerială şi în tratativele cu organele finanțatoare locale la negocierea bugetului. Indicatorii de performanță sunt mai buni decât media pe republica, dar încă modeşti în comparație ci realizările altor țări şi la acest capitol se evidențiază mai ales indicatorii ce țin de finanțare. Deşi există şi indicatori de performanță care depăşesc media prezentată de Raportul LIBECON.

Este destul de slabă şi foarte mult sub necesități dotarea bibliotecii cu echipamente tehnice. Cele 28 de computere puse la dispoziție utilizatorilor vorbesc despre faptul că un computer revine la peste 25 mii pe locuitori pe când standardele unor state precum Canada, Australia recomandă bibliotecilor publice un computer pentru 5 mii locuitori. Un standard recent elaborat în Anglia recomandă cel puțin 6 computere la 10 000 locuitori. Indicatorul de 1,5 exemplare în fond per capita este mai mic decât media în țările Uniunii Europene prezentată de Raportul LIBECON care este de 1,8. Vizitele per capita reprezintă 4,6, indicator mai mic decât raportează LIBECON, media in țările UE reprezentând 7,0, însă indicatorul împrumuturi per capita de 16,0 este mult mai mare decât indicatorul raportat de LIBECON care este de 7,3. Cheltuielile curente per locuitor sunt mai mici de un euros, în timp ce media raportată de LIBECON este de 14,71 euros. Cel mai mare indicator este cel raportat de Danemarca 64,27. Mai puțin de un euros raportează doar Bulgaria şi România. Media în Republica Moldova este de 0,35 euros per capita. Este mic în comparație cu recomandările IFLA-UNESCO de 0,25 indicatorul achiziții per capita care la B.P.Hasdeu constituie 0,05.
Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu" este şi biblioteca cu cel mai mare personal, 449 salariați, în acelaşi număr 367 bibliotecari, repartizați după criteriul de studii în felul următor: 319 cu studii superioare în acelaşi număr 215 cu studii superioare de specialitate şi 48 cu studii medii în acelaşi număr 33 cu studii medii de specialitate.

Bibliotecile publice sunt foarte diferite şi se deosebesc după volumul colecțiilor, putere financiară, alocații pentru achiziții, spații de amplasare, atitudinea organelor locale, etc.
Unei biblioteci publice îi revine 2435 locuitori cifră aproape egală cu recomandările IFLA de 2500 locuitori la o bibliotecă.

Cea mai importantă bibliotecă din sistemul bibliotecilor specializate rămâne a fi Biblioteca Ştiințifică Centrală „Andrei Lupan" a Academiei de Ştiințe a Moldovei (www.amlib.asm.md). Biblioteca are profil universal şi are misiunea de a crea un sistem unic de asistență informațională a cercetărilor ştiințifice fundamentale şi aplicative. Colecțiile bibliotecii numără 1408239 unități de păstrare, inclusiv 688681 cărți; 626982 seriale; 6714 broşuri; 50000 publicații speciale, dintre care 2105 teze de doctorat, etc.

Dintre valorile bibliofile, aflate în colecțiile bibliotecii, un interes deosebit prezintă: N.Doglioni. L,Ungeria Spiegata (Venice,1595); Carte românească de învățătură (Iaşi,1643); Îndreptarea legii (Târgovişte,1652); Dimitrie Cantemir. Kniga sistima ili sostoianie muhammedanskia religii (1722); De obşte gheografie în traducerea lui Amfilohie Hotiniul (Iaşi, 1795); Mihail Kogălniceanu. Letopisețele Țării Moldovei. Tom 1-3. (Iaşi, 1846-1852); Antioh Cantemir. Satire şi alte poetice compuneri (Iaşi,

1858); Liturghier (Chişinău,1815); Molebnic (Chişinău, 1815), etc.

Cititorii bibliotecii au la dispoziţie 10 săli de lectură cu 230 locuri. Biblioteca întreţine schimb internaţional de publicaţii cu un număr de 167 de organizaţii din 38 de ţări ale lumii; elaborează bibliografii, buletine bibliografice, întreprinde investigaţii ştiinţifice în domeniul bibliologiei , participă la elaborarea cataloagelor cumulative, etc.

Printre bibliotecile din reţea se impune tot mai mult biblioteca Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală care are următoarele sarcini principale: constituirea, conservarea, dezvoltarea şi consolidarea Colecţiei Naţionale de documente în domeniul proprietăţii intelectuale; prestarea serviciilor informaţionale bibliotecare în sprijinul activităţii AGEPI orientate spre lărgirea accesului la sursele de informare şi documentare; actualizarea continuă a colecţiilor ce le deţine pentru a stimula procesele de cercetare şi inovare în republică; diversificarea formelor şi metodelor de deservire a beneficiarilor pe calea modernizării tehnologiilor bibliotecare tradiţionale.

Conform datelor de evidenţă, Colecţia Bibliotecii AGEPI către 01.01.2007 constituia 22.682.257 exemplare de documente, inclusiv:

• cărţi şi broşuri - 4485 ex.,
• publicaţii periodice şi seriale
(reviste, ziare, buletine oficiale) - 35684 ex.,
• documente pe suport electronic - 22634699 ex.,
• documente naţionale (cereri de brevet,
brevete, soiuri de plante, etc) - 7389 ex.

Colecţia include cu preponderenţă documente pe suport electronic (Biblioteca digitală) – peste 99 la sută din volumul ei total.

Completarea curenta a colecţiei Bibliotecii se efectuează în baza acordurilor de schimb bilateral cu oficii din străinătate, achiziţionându-se pe această cale documente pe suport electronic (CD, DVD), buletine oficiale pe hârtie, publicaţii periodice, cărţi, etc. Site-ul AGEPI www.agepi.md prezintă sistematic informaţia privind noile intrări în colecţia Bibliotecii. De asemenea Biblioteca a pus la dispoziţia cititorilor săi catalogul electronic constituit din două baze de date: BOOKS – cărţi,; ART PI – articole din domeniul proprietăţii intelectuale.

Contingentul de beneficiari ai Bibliotecii cuprinde inventatori şi inovatori, experţi în probleme tehnologice din toate domeniile economiei naţionale, manageri şi jurişti, profesori ce activează pe tărâmul învăţământului superior, studenţi la specialităţile de profil economic şi tehnic

Biblioteca Specială Republicană Centralizată a Societăţii Orbilor din Moldova deţine52 mii unităţi materiale (u.m.) – cărţi şi periodice sonore, 20 mii u.m. – cărţi cu tipar Braille, 8 mii u.m. – cărţi cu tipar plat Biblioteca are 6 filiale şi 33 puncte de distribuire a literaturii şi serveşte 900 persoane cu disabilităţi vizuale. Serviciile pentru această categorie de beneficiari sunt în mare parte cele tradiţionale: împrumut la domiciliu, în sala de lectură, prin poştă, vizite la domiciliu, etc.

Din sistemul bibliotecilor din învăţământ subordonate Ministerului Educaţiei şi Tineretului fac parte 17 biblioteci universitare, 21 biblioteci de colegiu şi 1433 biblioteci şcolare şi de liceu. După mai mulţi ani marcaţi de căutări şi reorganizări, anul trecut au fost prezentate datele statistice privind activitatea bibliotecilor din reţea. Datele prezentate in 2007 nu diferă cu mult de cele prezentate în 2006, fapt ce demonstrează că în linii mari situaţia bibliotecilor din învăţământ a fost stabilizată. Fondul de publicaţii din bibliotecile instituţiilor din învăţământ constituia la finele anului 2006, 30 223,3 exemplare, inclusiv 1764,9 intrări noi, numărul de utilizatori a fost de 492,6 mii, numărul de vizite – 10058,0, numărul de împrumuturi – 20 253,2. O explicaţie pentru numărul mare de publicaţii existente în fond şi împrumuturi se explică în mare parte prin specificul de evidenţă a manualelor.
În interiorul reţelei se observă o divizare enormă

în ceia ce priveşte asigurarea bibliotecilor cu tehnologii moderne de informare şi comunicare. Dacă cele 17 biblioteci universitare deţin 766 computere, inclusiv 570 conectate Internet, cele 1433 biblioteci şcolare şi de liceu deţin doar 25 de computere. Ar fi posibile aici şi mici erori de statistici, formularul 6-şc în conformitate cu care sunt sistematizate situaţiile statistice, fiind încă nou pentru bibliotecile şcolare, dar nu suficiente pentru a justifica această stare de lucruri care de altfel este bine cunoscută în ţară.

Cea mai mare bibliotecă din această reţea este Biblioteca Universităţii de Stat cu un fond de publicaţii de 1 849 430 exemplare.

Biblioteca Universităţii Pedagogice de Stat I.Creangă o altă bibliotecă cu vechi tradiţii are un fond total de 767773. Indicatorii anului 2006 au fost următorii: intrări 5415; utilizatori 5415; număr de vizite 179679; număr de vizite virtuale 31736; număr de împrumuturi 305775. Salariaţi 43.

Printre bibliotecile universitare un loc aparte ocupă Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat „A.Russo" din Bălţi, care În anul 2007 împlineşte 62 de ani de activitate. Creată în anul 1945, pe lângă Institutul Învăţătoresc , Biblioteca s-a dezvoltat împreună cu instituţia - fondatoare, amplificându-şi rolul în procesele de instruire şi cercetare ştiinţifică, transformându-se într-un autentic Centru infodocumentar, care asigură calitatea şi eficienţa demersului de învăţământ superior din nordul republicii. Parte a sistemului naţional de biblioteci, Centru Biblioteconomic Naţional, clasată de Guvern la categoria superioară, Biblioteca şi-a dezvoltat o colecţie calitativă de documente , care numără azi mai bine de 1 mln 17 mii de documente pe diverse suporturi informaţionale. Anual în colecţia ei se înscriu circa 10 – 13 000 de noi documente, sunt abonate 500 titluri de publicaţii periodice din Moldova, România, Rusia, Ucraina, SUA, Franţa şi Germania. 50-60% din intrările anuale le constituie donaţiile venite din partea Fundaţiei SOROS , Asociaţiei Pro-Basarabia şi Bucovina, Filiala „Costachi Negri" din Galaţi, Concernul KNAUF din Germania, PNUD , Institutul Goethe – Bucureşti, Banca Mondială, Ambasadele SUA, României, Poloniei, Elveţiei, Rusiei, Chinei în Moldova ş.a. Prin relaţiile de schimb interbibliotecar se aduc valoroase documente de la bibliotecile mari din Moldova şi din România: BCU Carol I din Bucureşti, Biblioteca Naţională , Biblioteca Naţională Pedagogică, BCU Cluj, Timişoara, Craiova, Galaţi, Suceava.

Pornită pe calea informatizării acum 18 ani, biblioteca deţine astăzi 107 PC şi 4 servere. Baza de date locală cuprinde peste 226 000 informaţii, mai bine de 51% unităţi catalografiate din toate titlurile deţinute. În anul 1998 a fost procurat softul TinLib, în anul 2005 a fost procurat modulul TinRead, devenind posibilă expunerea catalogului pe site-ul Bibliotecii.
Digitizarea materialelor didactice, în special de studiere a limbilor străine şi stocarea lor în baze de date, facilitează posibilităţile studenţilor de însuşire a limbilor engleză, franceză, germană, italiană.

Biblioteca digitală, în care se înregistrează cursurile, prelegerile, programele universitare – constituie un alt component al infrastructurii informaţionale locale în serviciul utilizatorilor Bibliotecii.

Alături de utilizarea softului integrat de bibliotecă, informaticienii bălţeni au reuşit să elaboreze mai multe programe aplicative, care facilitează procesele bibliotecare, înlesnesc comunicarea managerială şi eficientizează munca Bibliotecii în întregime. Programul convertor Admiterea – TINLIB; Permis; Barcode ; Barcode – retro; Intrări noi; Dotarea lectoratelor; Cadre; Anuar; Statistica; Evidenţă realizării Contractelor de procurare a literaturii ş.a.

Integraţi în Intranetul universitar, bibliotecarii oferă acces la catalog on-line fiecărei catedre, fiecărui doritor de-a afla ce colecţii deţine Biblioteca din orice punct de accesare. Pe această cale se difuzează e-buletinele informative întocmite o dată la 2 luni pe domenii, la fel şi

informaţii personalizate pentru cercetările ştiinţifice ale profesorilor universitari.

În anul 2001 a fost inaugurat Centrul de Documentare a ONU, respectiv - acces nelimitat la bazele de date ale ONU. În 2003 a fost deschisă Filiala Bibliotecii Institutului Goethe – Bucureşti, în anul 2006 se deschide Filiala Bălţi a Comitetului Helsinki, în luna aprilie 2007 este inaugurat punctul de Informare al Biroului Consiliului Europei. Toate aceste noi structuri vin şi cu accesul la anumite baze de date. Odată cu intrarea Universităţii în Agenţia Universităţilor Francofone s-a deschis accesul la bazele de date francofone, ceea ce adaogă plusvaloare importantă oportunităţilor create pentru studenţii, cadrele didactice şi elevii Liceului.

Prin participarea la Consorţiul EBSCO se asigură accesul la 18 000 titluri de reviste pe suport electronic. Baza de date Legislaţia Republicii Moldova este abonată din anul 2001 şi asigură accesul la toate actele legislative ale Republicii Moldova începând cu anul 1989.
În anul celei de-a 60-a aniversări (2005) Biblioteca a început să editeze revista Confluenţe biblilogice, revistă de biblioteconomie şi ştiinţa informării, care poate fi citită şi pe pagina web a Bibliotecii : http://libruniv.usb.md
Pagina Web a BŞU "Alecu Russo" din Bălţi: http://libruniv.usb.md (relansată într-o nouă versiune) inserează informaţii relevante privind structura, serviciile Biblioteci, programul de funcţionare, cadrul de acces, e-revista Bibliotecii Confluenţe bibliologice, e-bibliografii/ e-biobibliografii ale universitarilor bălţeni (fulltext), e-buletinele Intrări recente în colecţia Bibliotecii, resurse web (Edituri, Periodice, E-books, Dicţionare on-line), Catalogul on-line al Bibliotecii, Întreabă bibliotecaru
Catalogul Electronic al Bibliotecii – acces online. http://libruniv.usb.md. pe care îl preferă cu desăvârşire astăzi utilizatorii bibliotecii, oferă informaţii la peste 226 mii: cărţi, publicaţii periodice, materiale AV (discuri, audio- video casete, slaiduri, filme şi microfilme), documente electronice (CD şi DVD), ceea ce constituie 51% din toate titlurile pe care le posedă Biblioteca precum şi o baza de date analitică (97 mii) articole din ziare, reviste, contribuţii.

La 25 aprilie 2007 a fost inaugurat Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei în Republica Moldova care propune utilizatorilor cca 400 documente ale/despre Consiliul Europei în limbile română, engleză, franceză şi germană, acces la bazele de date respective.
Centrul de documentare al ONU, inaugurat în 2001 (Proiect al UNDP Moldova) asigură accesul tuturor utilizatorilor la colecţii de documente legislative internaţionale pe suport tradiţional, electronic, AV în limbile engleză, franceză, română, rusă; acces la bazele de date ale ONU şi a agenţiilor ei; Internet; participare la discuţii în Clubul ONU; expoziţii de documente; Sală de Lectură, Clubul ONU NORD, Cenaclul Universitar KONTUR, Filiala Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului.

Printre bibliotecile universitare noi se impune mai ales Biblioteca Ştiinţifică a Academiei de Studii Economice din Moldova care este cel mai important centru modern de informare economică din republică.

Biblioteca Ştiinţifică a Academiei de Studii Economice din Moldova are misiunea de a participa la procesul de instruire, formare şi educare, precum şi la activitatea de cercetare prin dezvoltarea unei baze documentare şi de informaţii pertinente ştiinţific, destinate susţinerii programelor de învăţământ şi cercetare ale studenţilor, cadrelor didactice, cercetătorilor şi altor categorii socio-profesionale din mediul universitar; prin facilitarea accesului la aceste colecţii de informaţii.

În ultimii ani, Biblioteca Ştiinţifică cu rolul ei de furnizor şi mediator de informaţii a avut contribuţii esenţiale la dezvoltarea Academiei de Studii Economice. Principala preocupare a Bibliotecii Ştiinţifice ASEM este de a convinge utilizatorii de importanţa dezvoltării serviciilor bazate pe tehnologiile informaţionale. Pentru a-şi îndeplini misiunea, Biblioteca Ştiinţifică

a ASEM a elaborat planuri concrete pentru a aduce noi îmbunătățiri serviciilor oferite utilizatorilor.

Biblioteca asigură condiții favorabile pentru studiu, cercetare, informare şi documentare celor peste 17000 utilizatori. În prezent, Biblioteca tezaurizează un fond de peste 350 mii de volume. Colecțiile de publicații – cărți, reviste, ziare, seriale, teze de doctorat, publicații electronice etc. – cuprind o mare varietate de lucrări din țară şi străinătate în diverse domenii. Biblioteca ASEM este dotată cu 6 spații de informare şi un Centru Multimedia, capacitatea totală de primire fiind de 500 locuri. Astfel, ea serveşte efectiv la creşterea nivelului de cultură economică a utilizatorilor şi, totodată, la dezvoltarea cercetării economice, asigurând suportul informațional-documentar indispensabil formării şi perfecționării specialiştilor.

Biblioteca ASEM întreține relații de colaborare cu organisme internaționale precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, cât şi cu 42 parteneri din țară şi de peste hotare. În anul 1992 Biblioteca ASEM şi Biblioteca ASE Bucureşti au semnat Convenția de colaborare, care prevede efectuarea cu regularitate a schimbului de cărți, monografii, manuale, reviste, cursuri şi alte materiale didactice. Biblioteca întreține relații de colaborare cu BCU Bucureşti, BCU Cluj, Universitatea „Constantin Brâncoveanu" din Piteşti; cu Institutul Internațional de Economie din Hamburg şi Biblioteca Institutului de Economie Internațională din Kiel (Germania), Bibliotecile universităților din Ekaterinburg, Kemerovo, Tomsk, Voronej, Minsk, etc.
Rețeaua Bibliotecilor Agrare din Republica Moldova (RBA RM) include 20 biblioteci de pe lângă colegii şi instituții de cercetări științifice din domeniul agriculturii:
Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM este şi centru biblioteconomic al Rețelei de Biblioteci Agricole din RM. Înființată în 1933, deține cea mai variată şi completă colecție de documente de profil agrar din țară.
Misiunea bibliotecii constă în asigurarea accesului nelimitat la informații, documente şi servicii care să contribuie la satisfacerea cerințelor de informare şi documentare a beneficiarilor bibliotecii şi la organizarea colecției de documente menite să asigure procesul didactic şi științific al UASM.

Actualmente, colecția bibliotecii integrează peste 800 000 de documente: cărți, publicații periodice, non-publicații, CD-ROM-uri, etc.
În cadrul bibliotecii funcționează 3 filiale: Biblioteca Facultății Zootehnie şi Biotehnologii, Biblioteca Facultății Medicină Veterinară, Biblioteca Facultăților Mecanizarea şi Automatizarea Agriculturii, Cadastru şi Drept.

Biblioteca asigură acces la cele mai performante baze de date naționale şi internaționale de profil agrar: AGRIS (bază de date bibliografică), CARIS (cercetări științifice), FAOSTAT (factografică), AGORA (fulltext), Juristul (fulltext). BRŞA a inițiat şi continuă crearea şi asigurarea accesului la bazele de date: "Publicații ale cadrelor didactice şi științifice UASM" (bibliografică), AGRIS-MOLDOVA (bibliografică şi referativă), "Baza de date a articolelor de revistă" (bibliografică).

La nivel internațional Biblioteca activează ca:

- Bibliotecă Depozitară FAO în Moldova, asigurând accesul la documentele emise sub egida FAO şi difuzarea informației despre ele pe teritoriul Republicii Moldova,

- Centru Național AGRIS, participând la crearea bazei de date internaționale AGRIS prin prelucrarea documentelor naționale de profil agrar şi integrarea lor în spațiul informațional agrar mondial.

- Membru al Rețelei Internaționale de Biblioteci Agricole AGLINET, ceea ce îi permite schimbul de informație cu 55 de biblioteci prin intermediul împrumutului interbibliotecar,

- Membru al IAALD (Asociația Internațională a Specialiştilor în domeniul Informației Agrare),
- Membru al Rețelei Internaționale AgroWeb a

ţărilor Europei de Est şi Centrale, prin generarea paginii AgroWeb Moldova şi asigurarea accesului la informaţia agrară naţională şi internaţională.

Bibliotecile din RBA din RM deţin un valoros potenţial informaţional agrar. În prezent fondul documentar al bibliotecilor agrare cuprinde peste 1494885 volume, inclusiv cărţi, publicaţii periodice şi electronice. Acest potenţial informaţional este utilizat de 13638 beneficiari, care anual împrumută circa 691456 de documente.

Bibliotecile agrare servesc un cerc foarte larg de utilizatori: studenţi, profesori, savanţi, specialişti, practicieni, fermieri, agricultori etc.

Un rol important în satisfacerea necesităţilor informaţionale a specialiştilor revine resurselor electronice, în special a celor disponibile on-line. Printre resursele electronice, accesibile on-line, utilizate de bibliotecile agrare în procesul de satisfacere a necesităţilor de informare a utilizatorilor, menţionăm: AGORA, AGRIS, CARIS, FAOSTAT, AGROS, AGRICOLA etc.
Bibliotecile din învăţământ sunt orientate în special la asigurarea procesului de studiu şi, ca regulă, nu sunt accesibile publicului larg.
Reţeaua bibliotecilor sindicale , destul de răspândită anterior, a dispărut practic de pe arena activităţii bibliotecare. Situaţiile statistice de la început de an raportau existenţa unei singure biblioteci, care până nu demult era şi centru metodologic pentru reţeaua bibliotecilor sindicale, cu un fond de publicaţii de 53,2 mii exemplare, 544 de cititori, 34,9 mii împrumuturi şi 4 salariaţi. Aceasta este reţeaua care a suferit cel mai mult in urma schimbărilor care s-au perindat în domeniul bibliotecar.

Destul de incertă este şi situaţia reţelei de biblioteci tehnice. Biblioteca Republicană Tehnologico-Ştiinţifică care este centru metodologic pentru bibliotecile tehnice raporta la finele anului 2006 existenţa a 62 de biblioteci tehnice cu un fond de 14 966,4 unităţi de păstrare, 9,7 mii utilizatori, 105,2 mii vizite şi 1135,3 împrumuturi. Numărul mare de unităţi de păstrare existente în fond şi cel al împrumuturilor se explică prin particularităţile de evidenţă a patentelor. Există semnale sumbre că multe dintre bibliotecile tehnice nu vor rezista în timp.

Diferenţa dintre bibliotecile sistemului naţional este zdrobitoare: de la biblioteci echipate cu cele mai moderne tehnologii de informare şi comunicare la biblioteci care nu corespund nici celor mai elementare cerinţe specifice acestui tip de instituţii.

Gama de probleme este largă şi include:

- spaţiile de amplasare, mobilierul, nivelul de confort;
- dotarea insuficientă cu echipamente electronice;
- lipsa generatoarelor de aer condiţionat necesare pentru menţinerea temperaturii şi umidităţii aerului la nivelul recomandat de standarde;
- lipsa sistemelor anti-furt;
- finanţare insuficientă a proiectelor privind procurarea echipamentelor şi a conecţiunii rapide la Internet , etc.

Cele mai mari probleme sunt cele specifice bibliotecilor din spaţiul rural. Ele ţin în mare parte de :

- dezvoltarea de mai departe a bazei legislative şi de reglementare;
- optimizarea reţelei inclusiv distribuirea raţională a bibliotecilor;
- completarea sistematică a colecţiilor cu diverşi purtători de informaţii, inclusiv electronici, nici cei 3-5 lei pe cap de locuitor nu sunt alocaţi în toate localităţile;
- computerizarea bibliotecilor din spaţiul rural, inclusiv conectarea la reţeaua globală Internet;
- Instruirea bibliotecarilor în vederea asimilării noilor tehnici şi metodologii de activitate, inclusiv folosirea echipamentelor moderne de informare şi comunicare.

Noile tehnologii de informare au deschis bibliotecilor posibilităţi enorme, dar şi le-au pus în faţa rezolvării unor noi probleme. Tehnologiile de Informare şi Comunicare au schimbat fundamental rolul şi locul bibliotecii în societate, au schimbat principiile de organizare a activităţii

bibliotecare. Odată cu afirmarea Societății Cunoaşterii bazată pe tehnologiile de informare şi comunicare necesitatea asigurării tuturor cetățenilor acces la informații şi cunoştințe capătă noi dimensiuni. Bibliotecile încep să joace un rol tot mai mare în realizarea angajamentelor Guvernului de a oferi cetățenilor acces Internet universal. Dacă anterior sarcina bibliotecii era să asigure accesul cât mai multor oameni la colecțiile bibliotecii acum este să asigure acestora accesul la cât mai multă informație.

În societate s-a încetățenit un stereotip potrivit căruia biblioteca este mai întâi de toate un centru de cultură şi recreare, pe când o bibliotecă trebuie să fie, de fapt, mai întâi de toate, un centru de informare, iar informația trebuie privită ca un factor important în dezvoltarea societății.

Modernizarea bibliotecilor necesită lichidarea stereotipurilor care s-au stabilit în timp, iar distribuirea banilor pentru instituțiile de cultură este un proces dificil şi dureros.

Ca structură SNB este bine organizat şi destul de dezvoltat, ca infrastructură este însă destul de învechit, lucru uşor de dedus din exemplele şi analizele prezentate. Concluzia care se impune este că toate rețelele de biblioteci trebuie adaptate la noile condiții politice şi economice, modernizate în baza noilor tehnologii de informare şi documentare, avându-se în vedere tendințele mondiale axate pe necesitățile utilizatorilor, şi experiența avansată a altor țări.
Rezolvarea acestei sarcini este posibilă numai prin unirea eforturilor tuturor factorilor care au o implicație directă în proces: politici, guvernamentali, a organelor locale, a societății şi nu în ultimul rând a comunității profesionale.

Referințe:

Biblioteca Națională a Republicii Moldova: Raport anual 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Centrul de Management. – Chişinău, 2007. – 40 p.

Encyclopedia of Library and Information Science// www.dekker.com

Legea Bibliotecilor din Republica Moldova/Proiect elaborat în anul 2006.

Strategia de dezvoltare a bibliotecilor din Republica Moldova până în anul 2010- Proiect elaborat în anul 2006

www.amlib.asm.md
www.agepi.md
www.lib.ase.md
www.bncreanga.md
www.hasdeu.md

SITURI

Vasile Alecsandri
Alexei Mateevici

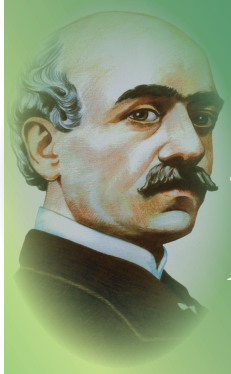

"Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită de a fi păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc. Ea este cartea de nobleță, testimoniul de naționalitate al unui neam; semnul caracteristic prin care membrii aceleiași familii se recunosc în marea diversitate a popoarelor din lume; lanțul tainic ce-i leagă împreună și-i face a se numi frați; altarul împrejurul căruia toți se adună cu inimi iubitoare și cu simțirea de devotament unii către alții".

Vasile Alecsandri

LA NOUL-NEAMȚ
(Clipe trăite)

Frumos moşneag bătrânul. Ştiut-a şi pe tata
Şi pe bunelul meu.
Biblioteca? Veche-i. (El totdeauna-i gata
Cu ajutorul său.)
Destul îi de bogată… A fost şi mai avută,
Dar cărți s-au mai furat;
I-i jale de-un Apostol făcut cu mare trudă,
Dar şters de-un învățat.
Era nerânduială. Acuma-i mai cuminte
Monahul pus la cărți.
Ar' să-mi arăte mâine cucernicul părinte
Din amândouă părți.

BASARABENILOR

Să ştiți: de nu veți ridica
Din sânul vostru un proroc,
În voi viața va săca,
Zădarnic soarta veți ruga,
Căci scoşi veți fi atunci din joc
Şi-ți rămânea făr' de noroc.

Din cheag de lacrimi, de dureri,
Din trăsnet de mânie sfântă,
Şi din nădejdi şi zbuciumări,
Din năzuinți şi frământări
El trebui facla să-şi aprindă
Şi-n el pe toți să vă cuprindă.

SUMMARY

01 Agora

Alexe Rău. The memory of the future or ideas with doves
(The anniversary speech written in the working day)....3

Alexe Rău. The philosophy of the number 175....6

02 News in the world

Messages dedicated to the 175th anniversary of the National Library of the
Republic of Moldova....8

Vladimir Voronin, President of the Republic of Moldova.

Marian Lupu, Chairman of the Parliament of the Republic of Moldova.

Vasile Tarlev, Prime Minister of the Republic of Moldova.

Artur Cozma, Minister of Culture and Tourism of the Republic of Moldova.

Elisabeth Niggemann, CENL Chair.

Grant Harris, Reference Specialist and Recommending Officer for Moldovan Materials,
European Division, The Library of Congress, USA

Hermina G.B. Anghelescu, Wayne State University, USA

Alexe Rău. Gloss to a congratulation....14

03 Vasile Alecsandri Buildings & Alexei Mateevici....16

04 BNRM in the European structures....18

Raisa Melnic. European Borderlands....22

05 Continental and national distinctions....24

06 The first colonization....26

07 The history of the library in the history of Basarabia....30

The chronicle of BNRM....33

08 The guest of MB journal

Between journeys and books (interview with Mihai Gherman)....39

09 Collections gathered during 175 years

Alexe Rău. The oldest books from the collections of the National Library of the
Republic of Moldova....44

Veronica Pelin. I. Liprandi....48

Andrei Eşanu. The rare issues of Cantemir's books at the National Library of the
Republic of Moldova....51

Curiosities from the world of books in the collections of the National Library....54

Geography of the international publications exchange....59

Maria Ghilan. Legal Deposit Department in the last five years (2002-2006)....60

Alexe Rău. On the path of Desiderie (Dedicated to the centenary of
Avva Paul Mihail 2005)....62

Olga Vicol. The most valuable publications purchased by BNRM in the last five years....65

10 Our old friends - readers
Maria Brînzan. The readers of the National Library during the years....71
Victoria Berdilo. The activity of the National Library in the opinion of its readers....76
Svetlana Barbei. A fighter for the order in the Library....79
Pavel Balmuş. „The literatures of the world" – always an attractive department….80
Andrei Crijanovschi. To the anniversary....81
11 The apostles and researchers of BNRM
Vera Osoianu. The National Library System of the Republic of Moldova:
Collections and services....83
Larisa. Gologan. Pages from the life and past of the methodologists....95
Vera Osoianu. Reflections at the jubilee....108
12 Pioneering projects
Laurenţiu Melnic. The Digital Library of Moldova = tradition + new technologies....114
Valentina Granaci. Technical Centre for preservation and restoration of the documents....117
13 Remember
Centenary of Al. Chirtoca. Interview with Mrs. Lina Volkovskaia,
scientific secretary of BNRM in 1960-1968....119
Alexe Rău. Bibliography as an soteriological action (To the anniversary of Tamara Isac)....123
14 Custodians, leaders, directors
Svetlana Barbei. Word of honour about four directors of BNRM in the last four decades....125
Ion Madan. Profound worship to some of the library directors....131
15 The reform of the cultural activity. The art of exhibition
Raisa Melnic. Notes about the reform of the art of exhibition at BNRM....137
Alexe Rău. Journey to the centre of the circle (Basarabenians in the world)....140
Iurie Colesnic. A reference book that discovers one of the numerous
mysteries of the world….142
International Book Salon – the most important cultural event in Moldova....144
Raisa Melnic. Ten years, ten pages....144
Vitalie Ciobanu. Stands in the lights and shadows....145
16 Past, present and future dynasties
Raisa Melnic. The role and tribute of the dynasties at BNRM....147

СОДЕРЖАНИЕ

01 Агора
Алексей Рэу. Память будущего или мысли о голубях
(Речь к юбилею, написанная в рабочий день)....3
Алексей Рэу. Философия номера 175....6
02 Всему свету
Поздравления по случаю 175-летия со дня основания НБРМ:
Владимира Воронина, Президента Республики Молдова....8
Мариана Лупу, Председателя Парламента Республики Молдова
Василия Тарлева, Премьер-министра Республики Молдова
Артура Козмы, Министра Культуры и Туризма Республики Молдова
Гранта Харриса, Главного библиографа Европейского отдела
Библиотеки Конгресса США, ответственного за пропаганду материалов о
Республике Молдова
Хермины Г. Б. Ангелеску, Университет Уайн, Штат Детройт, США
Алексей Рэу. Глосса к поздравлению....14
03 Архитектурные комплексы Василе Александри, Алексей Матеевич....16
04 НБРМ в европейских структурах....18
Раиса Мелник. Европейские границы....22
05 Награды: континентальные и национальные....24
06 Зарождение....26
07 Национальная Библиотека: страница Истории Бессарабии
Хронология НБРМ....33
08 Гость журнала MB
Среди книг и дорог: (интервью с Михаем Германом)....39
09 Коллекции собранные на протяжении 175 лет
Алексей Рэу. Самые старые книги из коллекций Национальной Библиотеки
Республики Молдова....44
Вероника Пелин. И. Липранди....48
Андрей Ешану. Редкие кантемировские издания в Национальной Библиотеке
Республики Молдова....51
Из мира редких книг Национальной Библиотеки....54
География публикаций международного обмена....59
Мария Гилан. Отдел Обязательного экземпляра за последние пять лет (2002−2006)....60
Алексей Рэу. По тропе Десидерия (к столетию со дня рождения
Аввы Паула Михаила, 2005)....62
Ольга Викол. Самые ценные издания вошедшие в коллекции НБРМ
за последние пять лет....65
10 Наши старые друзья − читатели
Мария Брынзан. Читатели Национальной Библиотеки на протяжении истории....71
Виктория Бердило. Мнения читателей о деятельности Национальной Библиотеки....76
Светлана Барбей. Борец за порядок в библиотеке....79
Павел Балмуш. Отдел Иностранной литературы, всегда манящий....80
Андрей Крижановски. К юбилею....81
11 Апостолы и исследователи Методического центра НБРМ
Вера Осояну. Национальная система библиотек Республики Молдова....83
Лариса Гологан. Жизнь методистов: страницы прошлого....95

Вера Осояну. Мысли к юбилею.....108
12 Проекты-пилот
Лауренциу Мелник. Электронная библиотека Молдовы = традиции+новые технологии.....114
Валентина Гранач. Технический центр консервации и реставрации документов.....117
13 Remember
К столетию А. Киртоки: (интервью с Линой Игнатьевной Волковской, научным секретарем НБРМ (1960-1968) гг.....119
Алексей Рэу. Библиография как сотериологический акт (к юбилею Тамары Исак).....123
14 Хранители, руководители, директора
Светлана Барбей. Слово о четырех директорах НБРМ последних четырех десятилетий.....125
Ион Мадан. Низкий поклон некоторым директорам библиотеки.....131
15 Реформа культурной пропаганды. Выставочное искусство
Раиса Мелник. Заметки о реформе выставочного искусства в НБРМ.....137
Алексей Рэу. Путешествие к центру круга (Бессарабцы в мире).....140
Юрий Колесник. Справочное издание, раскрывающее одно из многих чудес света.....142
Международный Салон Книги – самое большое культурное событие в Молдове.....144
Раиса Мелник. Десять лет, десять страниц.....144
Виталий Чобану. Стенды в свете и тенях.....145
16 Прошлые, настоящие и будущие династии
Раиса Мелник.Смысл и вклад династий НБРМ.....147

Veste în lume

Vladimir VORONIN, Preşedintele Republicii Moldova

Mesaj cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova

Cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova, adresez colectivului ei şi tuturor bibliotecarilor din republică cele mai cordiale felicitări şi cele mai sincere urări de sănătate, fericire, prosperitate şi succes în activitatea de mare importanţă pe care o desfăşoară.

Pe parcursul istoriei sale, Biblioteca Naţională s-a impus ca una dintre principalele instituţii de cultură ale statului, păstrătoare a tezaurului de cultură şi cunoştinţe. Mai multe generaţii de bibliotecari au muncit asiduu pentru ca Biblioteca Naţională să-şi îndeplinească cu succes principala sa misiune: de a aduna, a organiza şi a păstra o colecţie universală a culturii scrise şi a o face accesibilă pentru generaţiile actuale şi viitoare. Prin asigurarea accesului la nepreţuitele comori concentrate în fondurile ei, a contribuit la formarea elitelor ştiinţifică şi culturală ale ţării. Este incontestabil şi aportul Bibliotecii Naţionale la afirmarea şi propagarea valorilor spirituale naţionale.

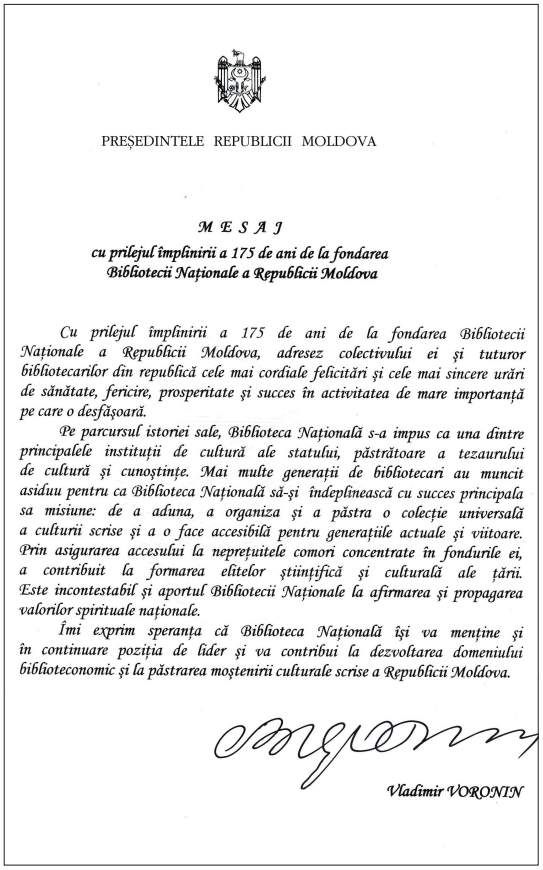

PREŞEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

M E S A J

cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova

Cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova, adresez colectivului ei şi tuturor bibliotecarilor din republică cele mai cordiale felicitări şi cele mai sincere urări de sănătate, fericire, prosperitate şi succes în activitatea de mare importanţă pe care o desfăşoară.

Pe parcursul istoriei sale, Biblioteca Naţională s-a impus ca una dintre principalele instituţii de cultură ale statului, păstrătoare a tezaurului de cultură şi cunoştinţe. Mai multe generaţii de bibliotecari au muncit asiduu pentru ca Biblioteca Naţională să-şi îndeplinească cu succes principala sa misiune: de a aduna, a organiza şi a păstra o colecţie universală a culturii scrise şi a o face accesibilă pentru generaţiile actuale şi viitoare. Prin asigurarea accesului la nepreţuitele comori concentrate în fondurile ei, a contribuit la formarea elitelor ştiinţifică şi culturală ale ţării. Este incontestabil şi aportul Bibliotecii Naţionale la afirmarea şi propagarea valorilor spirituale naţionale.

Îmi exprim speranţa că Biblioteca Naţională îşi va menţine şi în continuare poziţia de lider şi va contribui la dezvoltarea domeniului biblioteconomic şi la păstrarea moştenirii culturale scrise a Republicii Moldova.

Vladimir VORONIN

Îmi exprim speranţa că Biblioteca Naţională îşi va menţine şi în continuare poziţia de lider şi va contribui la dezvoltarea domeniului biblioteconomic şi la păstrarea moştenirii culturale scrise a Republicii Moldova.

Marian LUPU, Preşedintele Parlamentului Republicii Moldova

Mesaj cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova

Preşedintelui Republicii Franceze, François Mitterrand, ctitorul uneia din cele mai frumoase biblioteci naţionale din lume, îi aparţine celebra zicală: „Biblioteca Naţională este memoria viitorului". Această titulatură se referă plenar şi la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova, instituţie care şi-a câştigat acest supranume prin prestaţia deosebită pe care o are pe parcursul anilor de primenire a societăţii noastre. La cei 175 ani pe care îi împlineşte recent ea rămâne să fie, într-un mod şi mai impozant, cartea de vizită a memoriei noastre naţionale, pentru că păstrează comorile spirituale de sute de ani întru a le pune în circuit naţional, aducându-şi astfel obolul la înnobilarea culturii naţionale, lucru fără de care este aproape inimaginabilă perpetuarea neamului nostru în timp şi spaţiu. În acelaşi timp ea are menirea de a transmite acest tezaur scris generaţiilor tinere, pentru ca în aşa chip să se producă ceea ce scriitorul zicea că înseamnă "Lungirea numelui peste veac".

În lumea contemporană, bibliotecile naţionale ţin de atributica statului. Şi aici vreau să spun că Biblioteca Naţională a Republicii Moldova face îndoit faţă acestei prerogative, reprezentându-ne cu demnitate, prin sutele de activităţi inedite printre care aş menţiona în mod deosebit: Salonul Internaţional de Carte; vernisaje de artă plastică şi de fotografii de actualitate europeană şi mondială; Cafeneaua filosofică care şi-a câştigat faima unui centru de promovare a noii filosofii şi mentalităţi; expoziţiile-eveniment de aleasă ţinută, strângătoare de lume bună; expoziţii care reflectă profund actualitatea statului nostru, acţiunile culturale puse organizate împreună cu ambasadele străine acreditate la noi în ţară.

Biblioteca Naţională a Moldovei, croindu-şi structura şi funcţionalitatea pe modelul Bibliotecii Naţionale a Franţei, a devenit cu adevărat inima sistemului naţional de biblioteci al Republicii Moldova, coagulându-l în jurul unor mari şi preţioase proiecte inovatoare cum ar fi: Programul Naţional "Memoria Moldovei", rezultatul muncii colective a 9 biblioteci, 5 muzee şi a Arhivei Naţionale, elaborat pe modelul programului internaţional al UNESCO "Memory of World"; Sistemul Integrat al Bibliotecilor din Moldova "SIBIMOL", una din părţile principale ale directoriului "Moldova Electronică"; Biblioteca Naţională Numerică, parte componentă a Bibliotecii Numerice Europene ş.a.m.d.

Se bucură de audienţă sporită publicaţiile BNRM, în special: "Calendarul Naţional"; Revista "Magazin bibliologic" (publicaţie recunoscută de colegii noştri de peste hotare drept una din cele mai importante reviste de specialitate din Europa); seriile "Bibliografiei Naţionale"; colecţiile de publicaţii „Imaginea Republicii Moldova peste hotare": „Cronica vieţii politico-administrative, culturale şi ştiinţifice a Moldovei", simpozioanele şi conferinţele ştiinţifice, organizate periodic de această bibliotecă.

BNRM şi-a cucerit o imagine notorie în ţară şi peste frontierele ei. În repetate rânduri a fost desemnată drept cea mai bună instituţie de cultură a anului. Comisia Europeană i-a conferit medalia "Lider al comunităţii europene", iar directorului ei - diploma "Manager al sec. XXI". Recent, Fondul de excelenţă din Geneva i-a conferit instituţiei date şi conducerii ei medalia de aur.

În preajma acestei aniversări, vin către întregul ei colectiv cu cele mai cordiale urări de bine şi sănătate, bunăstare şi succese mari pe tărâmul promovării imaginii binemeritate a principalei instituţii bibliotecare din Republica Moldova, simbol al nemuririi moştenirii culturale scrise a neamului nostru şi chezăşie a perpetuării peste veacuri a valorilor noastre spirituale şi intelectuale.

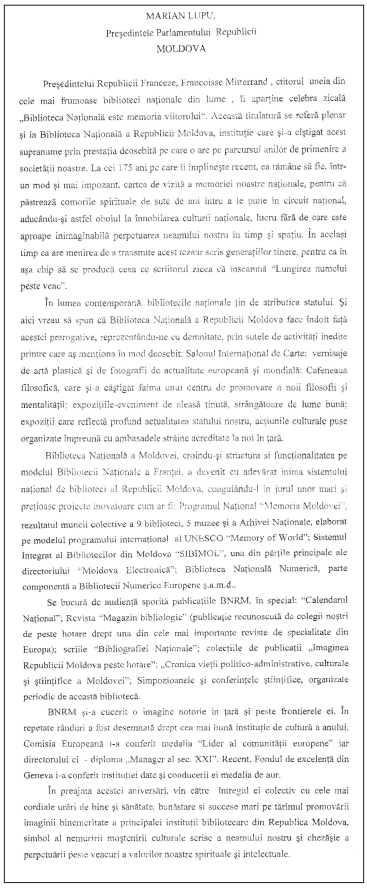

MARIAN LUPU,
Preşedintele Parlamentului Republicii
MOLDOVA

Preşedintelui Republicii Franceze, Francoisse Mitterrand , ctitorul uneia din cele mai frumoase biblioteci naţionale din lume , îi aparţine celebra zicală „Biblioteca Naţională este memoria viitorului". Această titulatură se referă plenar şi la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova, instituţie care şi-a câştigat acest supranume prin prestaţia deosebită pe care o are pe parcursul anilor de primenire a societăţii noastre. La cei 175 ani pe care îi împlineşte recent, ea rămâne să fie, într-un mod şi mai impozant, cartea de vizită a memoriei noastre naţionale, pentru că păstrează comorile spirituale de sute de ani întru a le pune în circuit naţional, aducându-şi astfel obolul la înnobilarea culturii naţionale, lucru fără de care este aproape inimaginabilă perpetuarea neamului nostru în timp şi spaţiu. În acelaşi timp ea are menirea de a transmite acest tezaur scris generaţiilor tinere, pentru ca în aşa chip să se producă ceea ce scriitorul zicea că înseamnă "Lungirea numelui peste veac".

În lumea contemporană, bibliotecile naţionale ţin de atributica statului. Şi aici vreau să spun că Biblioteca Naţională a Republicii Moldova face îndoit faţă acestei prerogative, reprezentându-ne cu demnitate, prin sutele de activităţi inedite printre care aş menţiona în mod deosebit: Salonul Internaţional de Carte; vernisaje de artă plastică şi de fotografii de actualitate europeană şi mondială; Cafeneaua filosofică, care şi-a câştigat faima unui centru de promovare a noii filosofii şi mentalităţii; expoziţiile-eveniment de aleasă ţinută, strângătoare de lume bună; expoziţii care reflectă profund actualitatea statului nostru, acţiunile culturale puse organizate împreună cu ambasadele străine acreditate la noi în ţară.

Biblioteca Naţională a Moldovei, croindu-şi structura şi funcţionalitatea pe modelul Bibliotecii Naţionale a Franţei, a devenit cu adevărat inima sistemului naţional de biblioteci al Republicii Moldova, coagulându-l în jurul unor mari şi preţioase proiecte inovatoare cum ar fi: Programul Naţional "Memoria Moldovei", rezultatul muncii colective a 9 biblioteci, 5 muzee şi a Arhivei Naţionale, elaborat pe modelul programului internaţional al UNESCO "Memory of World"; Sistemul Integrat al Bibliotecilor din Moldova "SIBIMOL", una din părţile principale ale directoriului "Moldova Electronică"; Biblioteca Naţională Numerică, parte componentă a Bibliotecii Numerice Europene ş.a.m.d..

Se bucură de audienţă sporită publicaţiile BNRM, în special: "Calendarul Naţional"; Revista "Magazin bibliologic" (publicaţie recunoscută de colegii noştri de peste hotare drept una din cele mai importante reviste de specialitate din Europa); seriile "Bibliografiei Naţionale"; colecţiile de publicaţii „Imaginea Republicii Moldova peste hotare"; „Cronica vieţii politico-administrative, culturale şi ştiinţifice a Moldovei"; Simpozioanele şi conferinţele ştiinţifice, organizate periodic de această bibliotecă.

BNRM şi-a cucerit o imagine notorie în ţară şi peste frontierele ei. În repetate rânduri a fost desemnată drept cea mai bună instituţie de cultură a anului. Comisia Europeană i-a conferit medalia "Lider al comunităţii europene" iar directorului ei - diploma „Manager al sec. XXI". Recent, Fondul de excelenţă din Geneva i-a conferit instituţiei date şi conducerii ei medalia de aur.

În preajma acestei aniversări, vin către întregul ei colectiv cu cele mai cordiale urări de bine şi sănătate, bunăstare şi succese mari pe tărâmul promovării imaginii binemeritate a principalei instituţii bibliotecare din Republica Moldova, simbol al nemuririi moştenirii culturale scrise a neamului nostru şi chezăşie a perpetuării peste veacuri a valorilor noastre spirituale şi intelectuale.

Vasile TARLEV, Prim-ministru al Republicii Moldova

Mesaj de felicitare cu prilejul jubileului de 175 ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Stimați lucrători ai Bibliotecii Naționale,

Zilele acestea, cînd Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cea mai importantă instituție de profil din țară, prestigiul căreia este recunoscut atît la nivel național, cît și la nivel internațional, marchează 175 ani de la înființare, am onoarea și deosebita plăcere să Vă adresez, în numele Guvernului, cele mai sincere și cordiale felicitări Dumneavoastră dar, în același timp, și cititorilor utilizatori care, zi de zi, vin pentru a se întîlni cu acest miracol - măria sa cartea.

De la înălțimea acestei vîrste onorabile constatăm cu bucurie că Biblioteca Națională este un exemplu elocvent de slujire neamului nostru, precum și un garant al protecției omului prin cultură.

Întreaga istorie a acestei instituții unice, precum și dezvoltarea ei la etapa actuală, în condițiile constituirii unei societăți informaționale, contribuie la acumularea și păstrarea pentru generațiile viitoare a celui mai valoros capital - cultura spirituală și intelectuală a poporului nostru.

Astăzi Biblioteca Națională a Republicii Moldova este un adevărat centru științific și cultural, un garant de redresare a spiritualității societății noastre.

Cu ocazia frumosului jubileu, Vă adresez încă o dată cele mai sincere urări de sănătate, prosperitate și noi realizări.

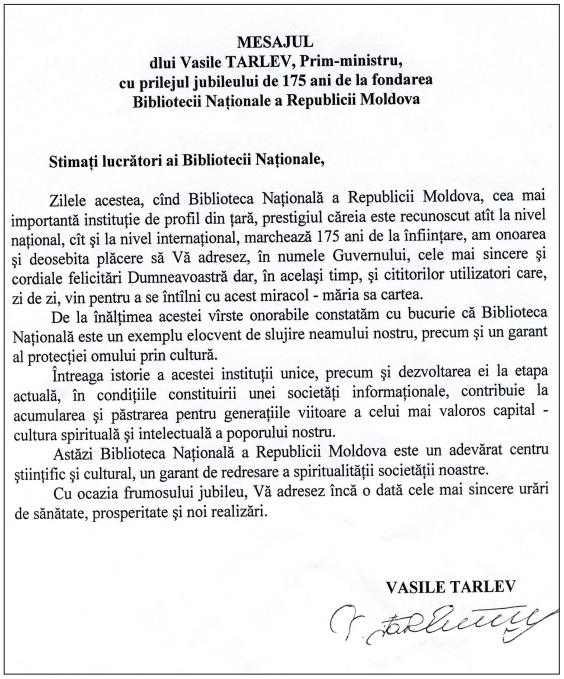

MESAJUL
dlui Vasile TARLEV, Prim-ministru,
cu prilejul jubileului de 175 ani de la fondarea
Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Stimați lucrători ai Bibliotecii Naționale,

Zilele acestea, cînd Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cea mai importantă instituție de profil din țară, prestigiul căreia este recunoscut atît la nivel național, cît și la nivel internațional, marchează 175 ani de la înființare, am onoarea și deosebita plăcere să Vă adresez, în numele Guvernului, cele mai sincere și cordiale felicitări Dumneavoastră dar, în același timp, și cititorilor utilizatori care, zi de zi, vin pentru a se întîlni cu acest miracol - măria sa cartea.

De la înălțimea acestei vîrste onorabile constatăm cu bucurie că Biblioteca Națională este un exemplu elocvent de slujire neamului nostru, precum și un garant al protecției omului prin cultură.

Întreaga istorie a acestei instituții unice, precum și dezvoltarea ei la etapa actuală, în condițiile constituirii unei societăți informaționale, contribuie la acumularea și păstrarea pentru generațiile viitoare a celui mai valoros capital - cultura spirituală și intelectuală a poporului nostru.

Astăzi Biblioteca Națională a Republicii Moldova este un adevărat centru științific și cultural, un garant de redresare a spiritualității societății noastre.

Cu ocazia frumosului jubileu, Vă adresez încă o dată cele mai sincere urări de sănătate, prosperitate și noi realizări.

VASILE TARLEV

Artur COZMA, Ministrul Culturii şi Turismului al Republicii Moldova

Mesaj de felicitare cu ocazia jubileului de 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova

Jubileul de 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova îmi oferă fericita ocazie de a adresa colectivului acestei instituţii de cultură, de mare prestigiu felicitările de rigoare, de rând cu cele mai sincere mulţumiri pentru munca perseverentă întru păstrarea memoriei colective a neamului.

Situată în chiar inima Chişinăului, Biblioteca Naţională a fost şi rămâne încrucişarea tuturor drumurilor ce duc spre cultură şi cunoaştere, legând prezentul de trecut şi viitor.

Pe parcursul anilor aici a fost adunată cu grijă zestrea spirituală a acestui neam, toate valorile prin care generaţiile prezente şi viitoare vor învăţa şi judeca despre trecerea noastră prin istorie.

Cu ajutorul colecţiilor şi serviciilor oferite, Biblioteca îşi aduce aportul incontestabil la formarea elitei intelectuale a ţării şi respectiv contribuţia la tot ce ţine de dezvoltare şi prosperare sub toate aspectele lor.

Prin relaţiile de colaborare cu bibliotecile naţionale din alte ţări şi participarea la proiecte de parteneriat, precum Biblioteca Numerică Europeană, Biblioteca Naţională a Republicii Moldova îşi aduce contribuţia la eforturile de integrare europeană a ţării.

În calitate de principala instituţie de profil a statului, Biblioteca Naţională a unit în jurul ei bibliotecile din întreg sistemul naţional de biblioteci, achitându-se cu onoare de poziţia de lider în profesie şi contribuind la dezvoltarea şi promovarea domeniului bibliotecar.

Profit şi de această ocazie pentru a adresa tuturor bibliotecarilor din Moldova cele mai sincere urări de bine, prosperitate, noi proiecte de succes şi a-i încredinţa şi pe această cale de tot sprijinul şi toată susţinerea mea.

Încă o dată LA MULŢI ANI Bibliotecii şi tot respectul şi consideraţiunea mea colectivului ei.

CENL
Foundation Conference of European National Librarians

Biblioteca Natională a Republicii Moldova
Alexei Rău
Str 31 August 1989
Nr. 78 A
CHISINAU 2012
REP. OF MOLDOVA

Frankfurt am Main, 14 May 2007

Dear Mr Rău, dear colleague,

It is my pleasure to congratulate you on the 175th anniversary of the National Library of the Republic of Moldova. Your library is a highly esteemed participant in the Foundation Conference of European National Librarians (CENL), an effective body for increasing and reinforcing the role of national libraries in Europe, in particular in respect of their responsibilities for maintaining the national cultural heritage and ensuring the accessibility of knowledge in that field.

The National Library of the Republic of Moldova joined CENL in 2005 and by this became a basic member of The European Library. The European Library is a very successful web service of CENL, and CENL hopes very much to welcome the National Library of the Republic of Moldova as a full member offering its Digital Library via The European Library portal to the citizens of Europe in the very near future.

On behalf of CENL I would like to express my sincere best wishes for a successful and fruitful future of the National Library of the Republic of Moldova.

With warm regards,

Dr Elisabeth Niggemann
CENL Chair

Dear Mr Rău, dear colleague,
It is my pleasure to congratulate you on the 175th anniversary of the National Library of the Republic of Moldova. Your library is a highly esteemed participant in the Foundation Conference of European National Librarians (CENL), an effective body for increasing and reinforcing the role of national libraries in Europe, in particular in respect of their responsibilities for maintaining the national cultural heritage and ensuring the accessibility of knowledge in that field.
The National Library of the Republic of Moldova joined CENL in 2005 and by this became a basic member of The European Library. The European Library is a very successful web service of CENL, and CENL hopes very much to welcome the National Library of the Republic of Moldova as a full member offering its Digital Library via The European Library portal to the citizens of Europe in the very near future.
On behalf of CENL I would like to express my sincere best wishes for a successful and fruitful future of the National Library of the Republic of Moldova.

With warm regards,
Dr Elisabeth Niggemann
CENL Chair

THE LIBRARY OF CONGRESS
101 INDEPENDENCE AVENUE, S.E.
WASHINGTON, D.C. 20540–4830

EUROPEAN DIVISION

June 19, 2007

Dear Colleagues at the National Library of the Republic of Moldova,

On behalf of the Library of Congress, I send you greetings on the anniversary of the National Library of the Republic of Moldova. When I visited Moldova in 2003, I was impressed with the members of your staff. It was clear to me that the National Library has attracted good managers and librarians who have dedicated themselves to preserving and serving Moldova's cultural heritage, modernizing your technical capabilities, and providing librarians throughout the country with additional skills, and with leadership. I am pleased to send you congratulations from the Library of Congress, and I wish you all the best in the 21st century.

Grant Harris
Reference Specialist
and Recommending Officer for Moldovan materials
European Division
The Library of Congress

Dear Colleagues at the National Library of the Republic of Moldova,

On behalf of the Library of Congress, I send you greetings on the anniversary of the National Library of the Republic of Moldova. When I visited Moldova in 2003, I was impressed with the members of your staff. It was clear to me that the National Library has attracted good managers and librarians who have dedicated themselves to preserving and serving Moldova's cultural heritage, modernizing your technical capabilities, and providing librarians throughout the country with additional skills, and with leadership. I am pleased to send you congratulations from the Library of Congress, and I wish you all the best in the 21 st century.

Grant Harris
Reference Specialist
and Recommending Officer for Moldovan materials
European Division
The Library of Congress

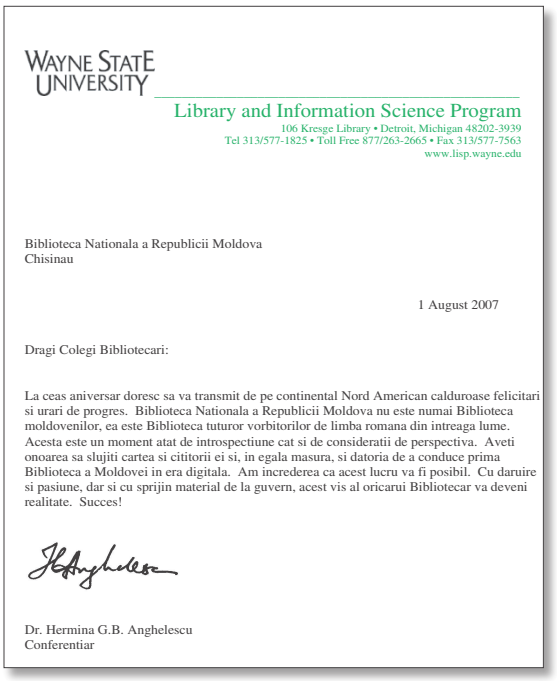

WAYNE STATE UNIVERSITY

Library and Information Science Program
106 Kresge Library • Detroit, Michigan 48202-3939
Tel 313/577-1825 • Toll Free 877/263-2665 • Fax 313/577-7563
www.lisp.wayne.edu

Biblioteca Nationala a Republicii Moldova
Chisinau

1 August 2007

Dragi Colegi Bibliotecari:

La ceas aniversar doresc sa va transmit de pe continental Nord American calduroase felicitari si urari de progres. Biblioteca Nationala a Republicii Moldova nu este numai Biblioteca moldovenilor, ea este Biblioteca tuturor vorbitorilor de limba romana din intreaga lume. Acesta este un moment atat de introspectiune cat si de consideratii de perspectiva. Aveti onoarea sa slujiti cartea si cititorii ei si, in egala masura, si datoria de a conduce prima Biblioteca a Moldovei in era digitala. Am increderea ca acest lucru va fi posibil. Cu daruire si pasiune, dar si cu sprijin material de la guvern, acest vis al oricarui Bibliotecar va deveni realitate. Succes!

Dr. Hermina G.B. Anghelescu
Conferentiar

Dragi Colegi Bibliotecari:

La ceas aniversar doresc să vă transmit de pe continentul Nord American călduroase felicitări şi urări de progres. Biblioteca Naţională a Republicii Moldova nu este numai Biblioteca moldovenilor, ea este Biblioteca tuturor vorbitorilor de limba română din întreaga lume. Acesta este un moment atât de introspecţiune cât şi de consideraţii de perspectivă. Aveţi onoarea să slujiţi cartea şi cititorii ei şi, în egală măsură, şi datoria de a conduce prima Bibliotecă a Moldovei în era digitală. Am încrederea că acest lucru va fi posibil. Cu dăruire şi pasiune, dar şi cu sprijin material de la guvern, acest vis al oricărui Bibliotecar va deveni realitate. Succes!

Dr. Hermina G.B. Anghelescu
Conferenţiar

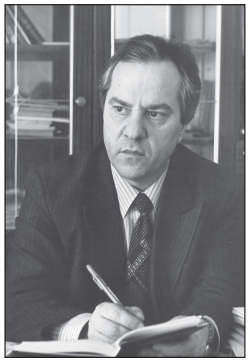

Glosă la o felicitare

Alexe Rău

Ieri s-a aşezat la noi o felicitare zburătoare. Ca un albatros, ca o ființă cu vânt în pânze. Dacă s-ar fi întâmplat ca primul care să o fi fost observat să fie Alecsandri, el ar fi şters energic în textişorul meu sintagma „s-a aşezat" şi ar fi scris deasupra: „s-a arătat din zarea îndepărtată." Dar am fi avut dreptate amândoi, pentru că scriitoarea mesajului de felicitare, care se numeşte Hermina Anghelescu, profesoară la Wayne State University din Detroit este, cum ar observa marele şi răbdătorul romancier din Fălticeni, creație programată pentru două stări simultane, de decolare şi aterizare. Am putea scrie chiar aici şi acum despre un fel de pasăre călătoare a biblioteconomiei, una care îşi ține cuib în toate locurile de unde vine şi se duce...

O cunosc de mai mulți ani, îi citesc opusurile biblioteconomice şi meditez, luând-o drept punct de reper, la două lucruri care mă frământă: globalizarea şi românitatea în biblioteconomie. Sunt dintr-o provincie de perpetuă ocupație, aşa că, dacă vreau să mi se spună că sunt un intelectual, nu am dreptul moral să am, în acest sens, alt mod de gândire. Întrețin un fel de corespondență, sporadică, ce-i drept, cu autoarea felicitării, dar, oricum, unele momente din aceste e-mailuri fac nişte dezvăluiri spontane scoțătoare din ascundere a ființei. Se putea să nu se işte şi aici un moment tangențial cu Heidegger? Mai anul trecut, când mă înscriu şi eu pe lista Biblos, primesc un semn de salutare, colegial (în sens de colegi de listă) de la Hermina. Dar parcă era în semnul acela ascuns şi un alt semn pe care nu am putut să-l deslușesc decât ca pe o somație, aşa cum se întâmplă când alergătorii de cursă lungă îşi spun, tăcând, ceva în clipa vreunei depăşiri.

Hermina a publicat câteva articole în *Magazin bibliogic* şi într-un moment, când mi s-a părut că e-mailul ei e un pic mai zburlit, mi-am adus aminte că în USA pentru aşa ceva se plăteşte. Imediat fac un reply şi-i promit că atunci când vine la Chişinău îi plătesc dacă nu un onorar, atunci cel puțin un premiu, după cum va arăta chimirul. Răspunsul ei a fost prompt şi distant: „Tu, Alexei, eşti ca ăia din Europa. Nu face deranjul. Eu am făcut multe lucruri costisitoare din punct de vedere al consumului de timp, dar fără remunerare... Ei, dar un premiu acolo... s-ar putea..."

Într-un alt mesaj, scris la câtăva vreme după declanşarea acțiunilor militare ale armatei în Europa şi Africa, îmi descarc sufletul mai mult decât un european: ca un basarabean. Pentru că nu pot în niciun fel să-mi deletez din memorie aruncarea în aer, în Iugoslavia, a unui pod pe care tocmai treceau grupuri de elevi. Tot aşa cum nu poate exista nicio justificare în lume pentru urmele primordialei culturi sumeriene şterse de pe fața pământului în Irak, ori pentru zecile de milioane de amerindieni exterminați în timpul exploarării Americii de către europeni, sau de statutul de străini la ei acasă al celor ce au mai rămas în viață... Şi n-am primit răspuns de la Hermina. Auzeam în mine cuvintele: „Tu eşti ca ăia, din Europa..." Tăcerea ei m-a pus pe gânduri, ba chiar m-a jignit. Dar după câteva săptămâni, dintr-odată, mi se deschide o altă înțelegere nu atât către felul ei de a fi, ci către statutul său. Iar un ego din interiorul meu regreta că a scris acel e-mail drastic şi furios, uitând că din America acum face parte şi Hermina. Anume acel al doilea, într-o noapte târzie, ia scris un fel de poem-urătură, sau de litanie. Mi s-a şters acel text, nu ştiu, poate Hermina îl păstrează. Mi-au rămas în amintire numai rândurile:

„Somnu-împlinitor săți fie
Ca mâine să-mi naşti tu mie
Una bibliografie..."

Despre „naşterea bibliografiei" noi vorbisem cu ea într-o postare anterioară, în care ea mă anunță că găseşte în OCLC publicații cu nemiluita despre Republica Moldova apărute în toată lumea şi mă întreabă dacă am fi de acord să realizăm îm-

preună un volum special de exteriorică. „Eu, zicea ea, am propus asta cândva şi BNR, dar bucureştenii au zis că nu au nevoie de ajutorul meu...". Ne-am lovit asupra proiectului: a urmat un schimb intens de mesaje din care am înțeles cum este Hermina Anghelescu profesoarea și bibliografa. Conform înțelegerii, ne trimitea periodic câte un set de 50-100 descrieri, după ce le depista în sursele accesibile doar în SUA. În estimp, am avut un veritabil simpozion prin Internet referitor la concepția, structura, tehnicile de descriere şi alte aspecte ale proiectului. A fost pentru prima dată când bibliografele noastre de la „Moldavistica" s-au aflat în dialog şi confruntare directă cu un specialist de peste ocean. La început titlul ales era *Moldova-America*, avându-se în vedere că Hermina va selecta tot ce s-a scris în USA despre noi, iar noi, publicațiile despre State apărute în Moldova. Curând, însă, ieşi în vileag faptul că descrierile alese de Hermina sunt nu doar din SUA, ci din toată lumea, aşa încât ultimul titlu asupra căruia s-a convenit este *Moldova pe meridianele lumii*. Hermina a stăruit ca autori ai volumului (care însumă circa 1200 descrieri bibliografice) să fie considerate, alături de ea, şi fetele noastre de la „Moldavistica", cărora le-a apreciat nivelul profesional remarcabil.

Bibliografele noastre au cunoscut o bibliografă americană care, de fapt, în interiorul ei cel mai adânc, este româncă şi punctum. Mai ales prin comportament. Herminei îi place să țese, să etaleze în jurul unui lucru o aură, să se etaleze în sensul cel sănătos al cuvântului, cum fac româncele prinse într-o treabă serioasă, care nu doar arată ce ştiu şi pot, dar şi încearcă subtil, atunci când le pică momentul, să-şi arate superioritatea, finețurile habitudinilor biblioteconomico-bibliografice. Uneori dreptatea era de partea fetelor noastre, care s-au dovedit a fi, însă, cunoscătoare şi purtătoare deştepte ale finețurilor tactului moldovean.

Acum lucrarea se află sub tipar, iar după prima tragere sperăm să o lansăm în cadrul aniversării bibliotecii noastre. Dna Hermina ne face semne prin hublourile a înaripatelor arătări aeronautice. Totuşi, Dumnezeu e mai mare decât toată lumea pe care o cutreieră Hermina şi va face ceva să o abată şi prin părțile noastre. Că de nu, o lipsim de primă.

Îți mulțumim, Hermino, pentru felicitarea ta care adaugă modestei noastre serbări un fel de pondere americănească, care nu e decât cealaltă față a romanului recent. Te aşteptăm...

BNRM

* 175 DE ANI *

I. Ivanov

A. Munteanu

M. Goncearov

O. Vicol

S. Grițco

I. Cernat

L. Moisei

E. Carp

A. Ceban

V. Stanchevici

S. Miron

A. Țurcan

I. Bitcenco

O. Leu

M. Brînzan

T. Gheiceanu

M. Daniliuc

T. Zlotea

N. Brigai

E. Cleşciov

D. Digolean

E. Zosim

A. Mandea

Z. Culea

A. Stratan

C. Stratan

E. Coțofană

E. Bolgarina

V. Rotari

E. Tuarov

E. Grigorenco

T. Mândru

M. Stropşa

L. Ciutac

A. Banaga

A. Homenco

I. Ciutac

R. Slusari

M. Muratov

A. Cozac

E. Tarlapan

G. Rotaru

G. Velc

L. Abramova

L. Corobco

M. Panova

N. Zaharova

O. Metina

S. Coadă

T. Costenco

T. Vasilache

V. Buzu

V. Nastas

V. Pelin

I. Blînda

T Kulinskaia

V. Farmagiu

V. Granaci

O. Popa

A. Pruteanu

L. Nica